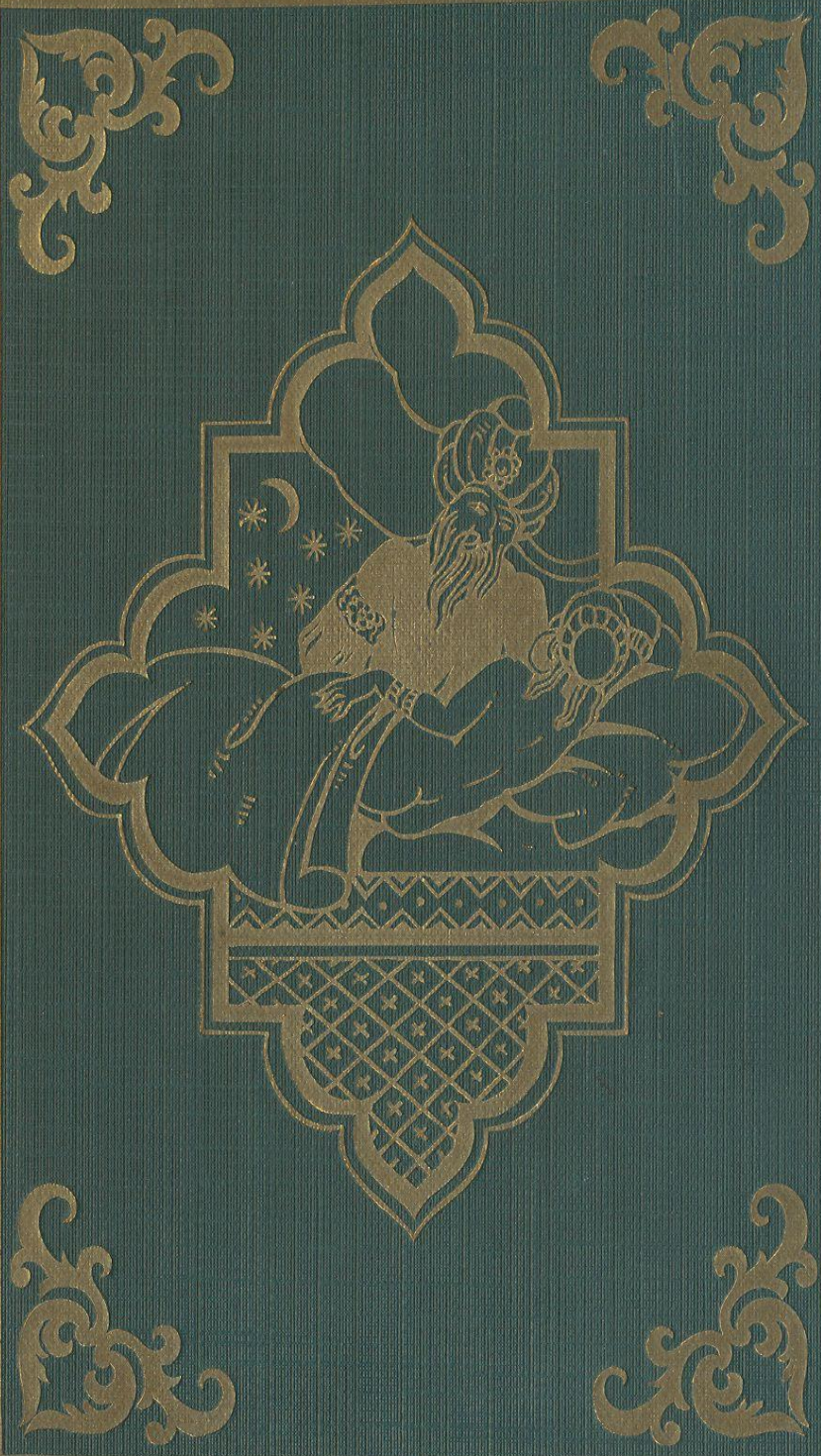

1001 NOC

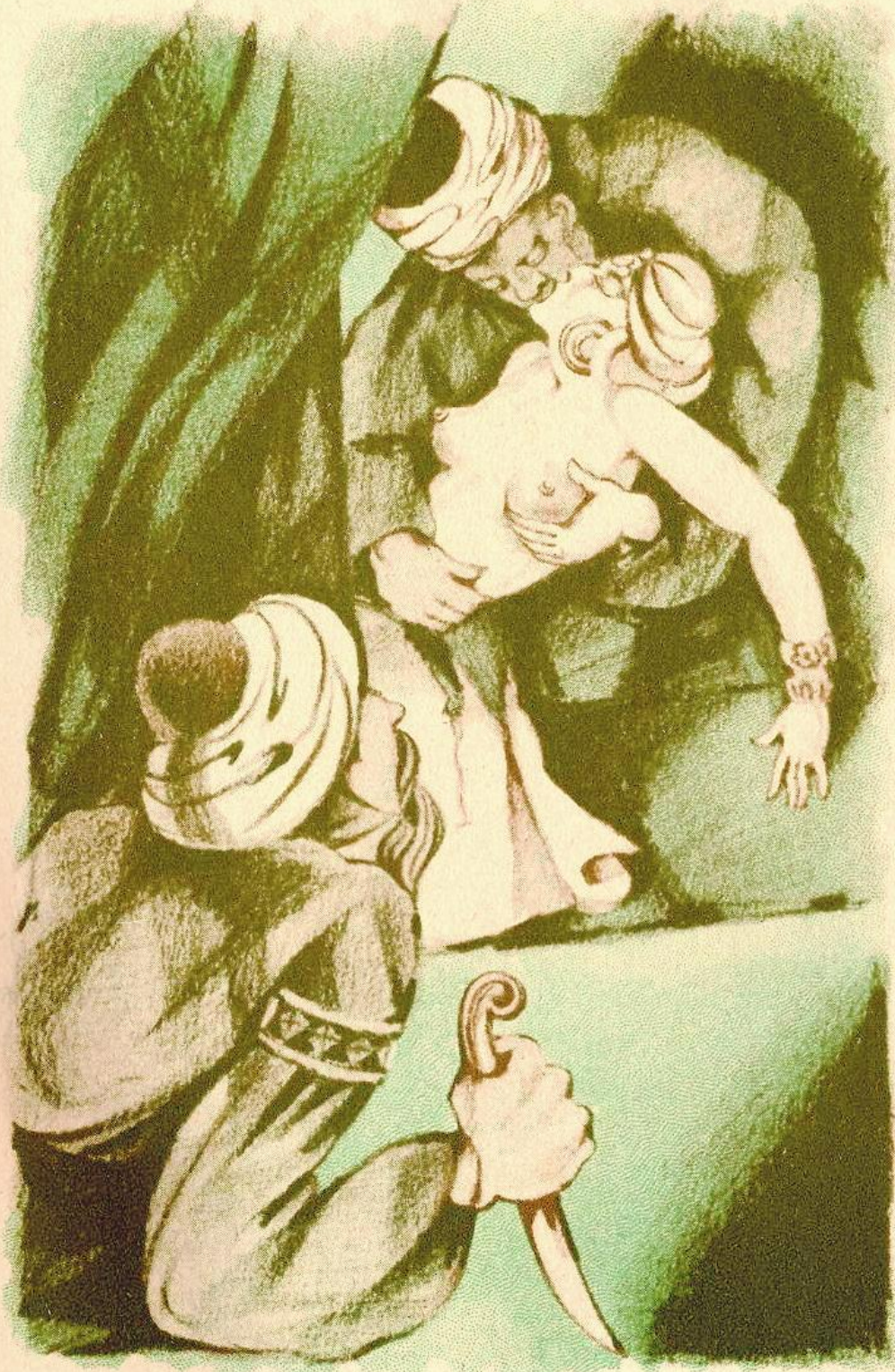

Kniha I.
„Tisíc a jedna
noc“ vydána společnou
prací a překladem pp. red.
Fr. Hellera, red. Fr. Soldána, ing.
A. B. Šrámk, ing. j. Jahna. Ilustrační
část uspořádána akad. malířem R. Adámkem,
akad. malířem Sedláčkem-Hauptmannem a akad.
malířkou A. Soltánovou. – Vazba podle
návrhu akad. malířky A. Soltá-
nové. – Knižní úpravu řídí
Dr. A. Dolenský, vrchní
knihovník Nár.
Musea.

TISÍC A JEDNA NOC

1930

NAKLADATELSTVÍ GUTENBERG
OTA LEBENHART V PRAZE

Pohádky tisíce a jedné noci – pohádky, které jsme slyšeli, a jak dychtivě jsme jim naslouchali, v dobách svého dětství, kdy Ali Baba a jiní hrdinové byli bohatýry, jimž se obdivovala dětská mysl a oko dítěte vidělo v nejrůznějších, fantastických podobách – pohádky, které byly pramenem naší zábavy a radosti, jakmile jsme se naučili trochu slušněji čísti, a sami dle své vůle mohli sledovati Sindbáda námořníka při jeho cestách do krajů neznámých a podivných, pohádky, které při pečlivé úpravě jsou knihou, k níž dítě rádo se vrací, které však jsou zdrojem potěšení lidem dospělým, všem těm, kdož dovedou se radovati ze života, jeho ruchu a půvabu, nedotkne-li se knihy pohádek Šehrazádiných opatrná ruka rozvázného vychovatele mládeže. Nikoli pro nedospělou mládež, ale pro lidi, jejichž mysl jest mladá, nechť věk jest jakýkoliv, určena jest tato kniha, tyto pohádky v podobě nezkrácené, tak, jak jistě od tisíciletí jsou vypravovány v zemích východních. Jak vznikly? Kdož ví. Patrně právě tak, jak se vypravuje v pohádce o rybářovi a zlém duchovi: odloupl rybář olověnou pečeť s hrdla lahve a hle, z lahve vystoupil slabý dým, jenž stále a stále rostl a šířil se, vznesl se až k obloze, a pojednou z dýmu byla mohutná postava zlého džína. Jenže duch, který zplodil tyto pohádky – patrně právě tak: zprvu úzký proužek řídkého dýmu, konečně však mohutný sloup, obrovský celek – jest džín dobrý, fantasie Orientu. Nechť již původ jest zčásti perský, zčásti indický, celek jest pod vlivem ducha arabského, jenž zvolna zatlačoval cizí původ, hnětl plody Persie a Indie jako tvárnou hmotu, promíslil ji svým náboženstvím, společenskými názory a vším, co činí z Arábie svět stále ještě neznámý a tajuplný, až konečně tisíc a jedna noc, snad v průběhu tisíce a jednoho roku, se změnila v báseň ryze arabskou. A tak ji poznal svět západní, či spíše poznával ji zvolna, neboť již v italských novelách ze čtrnáctého století jsou prvky z těchto arabských pohádek, ač teprve francouzský učenec a cestovatel, slavný Jean Antoine Galland při-

nesl r. 1704 do Francie ze svých cest pohádky tisíce a jedné noci jako úplnější celek. Od tohoto roku 1704, právem možno tak říci, začíná docela nová doba pro pohádkovou literaturu, neboť z Gallandova překladu francouzského pořizovány překlady do všech kulturních jazyků a z těchto překladů pořizována různá zpracování pro mládež, až konečně se snad opravdu již zdálo, že pohádky Sehzádky se stanou majetkem pouze dětského světa. Ale i když dětem budiž přáno vždy jen to nejlepší, přece jen není třeba zbavovati lidi dospělé jejich potěšení. A najdou potěšení v těchto knihách dost a dost, a jistě se k nim vždy zase vrátí. Leč k čemu tolik řečí – často se ještě setkáme s takovým napomenutím v těchto knihách – již tedy jen čtoucím pozdrav a započneme s prvou pohádkou.

*POCHVÁLEN BUĎ ALLÁH, PÁN
SVĚTŮ! POŽEHNÁNÍ A SPÁSA MO-
HAMEDOVI, PÁNOVI BOŽÍCH PO-
SLŮ, VLÁDCI NAŠEMU A VELITELI
A CELÉ RODINĚ JEHO – ALLÁH
MU ŽEHNEJ A POPŘEJ MU SPÁSY –
POŽEHNÁNÍ A SPÁSY, VĚČNĚ A
NEPŘETRŽITĚ, AŽ DO DNE PO-
SLEDNÍHO*

*Nuž hleďte, kterak život starých ukazuje cestu jejich potom-
stvu, aby Člověk poznal osudy, které byly údělem lidí jiných,
aby ho vedly ku pravdě, aby viděl a pozoroval příběhy zanik-
lých národů a co všechno se jim přihodilo, ku poučení svému.
Chvála tomu, jenž z příběhů lidí dávno zašlých učinit varovný
příklad pro potomstvo pozdější.*

Příběh krále Šahrijára a jeho bratra Šáhzemána.

vypravuje se – ale jen Allah jest vševědoucí, zná věci nejskrytější, jest vládcem nejmocnějším a nejvíce ctěným, nejmilostivějším, nejdobrotivějším a nejmilosrdnějším – vypravuje se v příbězích ze starých dob a z minulosti národů, že v oněch dnech, v časech dávno zmizelých, panoval nad ostrovní říší Indie a Číny král z rodu Sasánovských, pán válečníků a mužů, sluhů a otroků; zanechal po sobě dva syny, jednoho ve věku již mužném a druhého jako mladíka. Oba byli stateční válečníci, ale bratr starší byl ještě statečnější mladšího. Proto se stal králem země a spravedlivě vládl nad svými poddanými a všechen lid jeho zemí a celé říše ho miloval. Jmenoval se král Šahrijár, což značí „přítel města; jeho mladší bratr se jmenoval král Šáhzemán, což značí v jazyce perském „král času“, a byl králem Samarkandu, v zemi Perské.

Oba stále dleli ve svých zemích a v svých říších spravedlivě vládli svým poddaným a žili v radosti a spokojenosti. A tak trvalo dvacet let. Po dvaceti letech starší král zatoužil po svém mladším bratrovi a poručil proto svému vezírovi, prvému ministrovi, aby se vydal na cestu k mladšímu bratrovi a pak ho přivedl s sebou. I odvětil vezír: „Slyším a poslouchám“.

Vydal se na cestu a šťastně došel cíle. Přistoupil k mladšímu bratrovi, přednesl mu královský pozdrav a sdělil mu, že jeho bratr po něm touží a žádá, aby ho navštívil. I odpověděl mladší bratr: „Slyším a poslouchám“. Ihned se chystal na cestu, kázal připravit stany, velbloudy a mezky, kázal svým sluhům a bo-

jovníkům, aby vydali se vpřed a vládu nad zemí svěřil svému vezírovi. A vydal se na cestu do země svého bratra.

Ale vzdálil se jen málo a již ho napadlo, že něco zapomněl v svém paláci. Vrátil se a vstoupiv do svého paláce právě o půl noci, zastihl svojí choť, ležící na lůžku v objetí černého otroka. Jakmile to spatřil, celý svět se kol něho zatemnil a král si pravil:

„Když toto se stalo, ač jsem téměř ještě ani neopustil svého města, co tato prokletá učiní, až dlouho budu prodlévati daleko, u svého bratra?“

I tasil svůj meč, udeřil na oba a zabil je na loži. V téže hodině však se vrátil k svému průvodu, rozkázal, aby vyrazili vpřed, a jel dále, až se dostal k městu svého bratra. Jakmile se blížil k městu, poslal posly k svému bratrovi, aby mu oznámili jeho příchod. Starší bratr se velmi zaradoval nad jeho příchodem, vyšel mu vstříc, uvítal ho a pozdravil, a celé město kázal slavnostně vyzdobiti k jeho poctě. Usedl pak k němu, aby si pohovořil a veselil se s ním. Ale král Šáhzemán stále vzpomínal na zpronevěru své ženy, zármutek spočinul na jeho tvářích, jež zbledly a celé jeho tělo zesláblo. Starší bratr, spatřiv ho v takovém stavu, pomyslně sobě, že snad zavinil to stesk po jeho zemích a říši. Nevyptával se ho tedy dlouho, jednoho dne však mu přece řekl:

„Bratře, jak vidím, tvé tělo slábne a tvoje tváře blednou.“

I odpověděl mu jeho bratr:

„Bratře, jest poraněno mé srdce.“

Ale neprozradil mu, čeho se dožil od lstivé ženy. Šahrijár pokračoval:

„Rád bych, aby ses vydal se mnou na lov zvěře vysoké i malé, snad rozveselí se tvé srdce!“

Leč Šáhzemán odmítl a jeho bratr vydal se na lov sám. V králově paláci však byla okna, obrácená do zahrady. Šáhzemán jimi vyhlížel a hle, vrata paláce se otevřela a jimi vkročilo dvacet otrokyň a dvacet otroků, a choť jeho bratra, nádherná krá-

sou a půvabem, kráčela v jejich středu až k vodotrysku. U vodotrysku se vysvlékli z šatů a otrokyně usedly k otrokům. Královna však zavolala: „Masúde!“

Tu přikročil k ní černý otrok a objal ji a také ona ho sevřela do náruče a on položil se k ní. Totéž učinili otroci s otrokyněmi a nebylo konce líbání a láskání, objímání a milkování, až den se sklonil k západu. Uzřev to bratr králův, pravil si v duchu:

„Přísám Allah! Utrpení moje jest lehčí než neštěstí toto.“

A ihned s něho spadla žárlivost a všechnen žal a král Šáhzemán si pravil: „Toto přece jen jest mnohem horší než to, co postihlo mne.“ A opět jedl a pil.

Když bratr jeho vrátil se z lovu, pozdravili se spolu a král Šahrijár, pohlédnuv na bratra svého, krále Šáhzemána, spatřil, že líce jeho se již zarděly, že mají zdravý vzhled, a že s chutí pojídá, ač dříve jedl jen málo. Podivil se tomu a řekl jemu:

„Bratře, dříve viděl jsem u tebe jen tváře bledé, ale nyní opět zčervenaly. Pověz mi tedy, co jest s tebou?“

A jeho bratr odpověděl: „Pokud jde o zblednutí mých tváří, chci ti o tom vyprávěti, dovol však, abych pomlčel, jak se stalo, že vrátila se mi zdravá barva.“

I děl jemu starší bratr: „Nejdříve mi pověz, jak se stalo, že tváře tvoje zbledly a tvé tělo zesláblo, nechť již to uslyším!“

Šáhzemán mu tedy vyprávěl: „Věz, bratře můj, že ihned, jakmile jsi ke mně poslal svého vezíra, bych iě navštívil, dal jsem vše přichystati k cestě a právě jsem vytáhl ze svého města, když pojednou jsem si vzpomněl na klenot v mém paláci, který jsem ti chtěl přinésti darem, I vrátil jsem se do svého paláce a přistihl jsem svoji ženu, spočívající na loži s černým otrokem. I zabil jsem je oba a odešel jsem k tobě, ale stále jsem musel na to vzpomínati a právě proto moje líce zbledly a právě proto jsem ochuravěl. Pokud však jde o to, proč zdravá barva se mi vrátila, o tom mi dovol, abych raději pomlčel.“

Uslyšev starší bratr tato slova, naléhal naň: „Zapřísahám tě při Allahovi, bys mi pověděl, jak to, že zdravá barva se ti vrátila?“

I prozradil mu mladší bratr vše, co viděl, ale Šahrijár pravil svému bratru Šáhzemánovi: „Chci vše to spatřit vlastním zrakem!“

Odpověděl bratr jeho Šáhzemán: „Tvař se, že se opět vydáváš na lov zvěře vysoké i malé a skryj se u mne. Pak vše to spatříš vlastním zrakem a budeš svědkem všeho toho.“

Ještě téže hodiny král vydal rozkaz k pochodu; vojáci vytáhli z města se svými stany a také král vytáhl s nimi. Vstoupil pak do královského stanu, rozkázal svým pážatům: „Necht' nikdo ke mně nevejde!“

Přestrojiv se, tajně se vrátil do paláce, v němž bydlel jeho bratr, a posadil se na krátkou chvíli u okna, obráceného do zahrady. A hle, tu přišly otrokyně a jejich paní s černými otroky a počí nali si tak, jak mu o nich vyprávěl jeho bratr, a počínali si tak, až bylo voláno k odpolední modlitbě.

Když král Šahrijár spatřil tuto věc, byl jako smyslů zbaven a řekl svému bratru Šáhzemánovi: „Vzhůru a rychle odtud. Již netřeba nám důstojenství královského, tak dlouho budeme putovati, dokud se nesetkáme s někým, jemuž se přihodilo něco podobného, jako nám; jinak smrt by byla pro nás lepší nad život!“

A mladší bratr k tomu svolil. Prošli tajnými vrátky paláce a putovali v den i noc, až došli k velkému stromu uprostřed louky, u něhož byl pramen sladké vody a od něhož nedaleko bylo slané moře. Pili z toho pramene a usedli, aby si odpočinuli. Uplynula asi hodina denní a tu spatřili, kterak moře se rozvlnilo a z něho vystoupil černý sloup, vznesl se až k obloze a blížil se k oné louce.

Spatřivše to, báli se velmi a vyšplhali do koruny stromu, jenž byl vysoký, a dívali se dolů, co se bude dít. A hle, byl to džín čili démon, obrovské postavy, širokého čela a mohutné hrudi.

Na hlavě nesl bednu. Vystoupil na břeh a přikročil k stromu, v jehož koruně oba seděli, posadil se k jeho kmeni, otevřel bednu a vyňal z ní skříň. I otevřel ji a hle, vystoupila z ní dívka štíhlé postavy, zářící krásou jako nejnádhernejší slunce, jak pje básník Atíja:

Povstane ve tmě a procitne den,
nivy se zardí v zářící kráse,
před leskem jejím vše matné jest jen,
zarudlý měsíc, v den slunce zase.
Odhodí závoj a svět před ní sklání
v pokoře hlavu, údiv je němý.
Marně se oko člověka brání,
slza z něj skane, dopadá k zemi.

Džín, pohlédnuv na ni, pravil: „O paní vznešená a cudná, kterou jsem unesl v její svatební noc, rád bych se trochu prospal.“ A položiv hlavu do klína dívky, džín usnul.

Dívka ale pohlédla do koruny stromu a spatřila oba krále, jak seděli na jeho větvích. Pozvedla hlavu džína se svého klína, položila ji na zem, postavila se pod strom a učinila oběma králům znamení, kterým jim pravila: „Sestupte dolů a nebojte se tohoto džína!“

Ale oni odvětili:

„Toho nám promiň, k vůli Allahovi!“ Leč ona jim řekla: „Nestoupíte-li ihned, probudím tohoto zlého ducha a on jistě vás zahubí strašnou smrtí“ I zmocnil se jich strach ještě větší a sestoupili k ní se stromu. Tu přikročila k nim a pravda: „Zasuňte pevně a celou silou, jinak na vás probudím tohoto džína.“

Ve svém strachu pravil král Šahrijár k svému bratru Šáhzemánovi: „Bratře, učiň, jak ti poručila!“ Ale on odpověděl: „Já tak neučiním, učiň tak nejdříve ty!“ A takto se tiše přemlouvali, kdo jí má být po vůli. Tu pravila: „Co si to šeptáte? Nepředstoupíte-li oba a neučiníte-li, jak jsem řekla, ihned probudím tohoto džína.“

A ve svém strachu před zlým duchem ulehli k ní a když jí oba učinili po vůli, pravila jim: „Povstaňte!“ Ze záňadří vyňala měsíc a z něho šňůru, na níž bylo navlečeno pět set sedmdesát prstenů. I tázala se jich: „Víte-li, co to znamená?“ A oni odvětili: „Ne, nevíme.“

Pokračovala pak: „Majitelé všech těchto prstenů byli mi po vůli a nasadili rohy tomuto džínovi; nyní tedy i vy, oba bratři, dejte mi své pečetní prsteny!“ I dali jí s rukou svých po prstenu a ona pravila:

„Vězte, že tento džín mne unesl v mé svatební noci, uzavřel mne do skříně, skřín dal do bedny, bednu zavřel na sedm zámků a v bedně mne uložil na dno rozvlněného, rozběsněného moře, ani netuše, že kterákoliv žena, kdykoliv si něco umíní, ničím se nedá zadržet, jak pravil básník:

Nikdy nevěř ženě žádné,
nedbej slova, přísah jejích,
city její, slovo prázdné,
chtíčem se jen ovládají;
láska zradou, zrada láskou,
klam a mam za podklad mají.
Všechno u nich pouhá zrada,
vždyť i Adam podlehl v ráji
zradě ženy, družky hada.

A jiný z nich pěl:

Ne, nekárej mne za mé provinění,
vždyť hřích to velký příliš není.
Já miloval jsem, to však bývá,
neb láska vždy se v srdci skrývá
a rci mi, znáš snad v světě muže,
jenž ženské lsti se bránit může?

A oba králové, uslyševše tato její slova, divili se tomu velmi a řekli si: „Jestliže tento zde jest džín, tedy utrpěl příkoří mnohem větší, než my oba, neboť to, co jemu, sotva se stalo komukoliv jinému.“

I odešli od ní ještě téže hodiny a vrátili se do města krále Šahrijára. Král Šahrijár však vstoupil do svého paláce a dal sraziti hlavu své žene, otrokyním a otrokům. A od onoho dne král Šahrijár každé noci bral k sobě jinou dívku, vzal jí panenství a pak ji dal zabít, aby byl bezpečen svou ctí. Takto si počínal celá tři léta, až konečně jeho lid zvedl pokřik a uprchl se svými dcerami, takže v celém městě nebylo dospělé panny.

Ale král rozkázal svému vezirovi, aby mu přivedl dívku jako obvykle. A vezír šel a hledal, leč žádné nenalezl. Smuten a stísněn odebral se domů, neboť pro králův hněv obával se o svůj život.

Tento vezír měl však dvě dcery; starší jmenovala se Šehrazáda a mladší Dunjazáda. Starší z obou dcer pročetla všechny knihy, letopisy a životopisy dřívějších králů a všechna vyprávění o národech dávno zašlých. A o činech starých králů a také díla básníků. Na tisíc knih dějepisných přečetla a prozkoumala. I tázala se svého otce:

„Proč tě vidím tak smutného a obtíženého zármutkem a starostmi? Však pěl o tom kdysi jeden básník:

Koho stárost tísní, pověz mu svou písní, nejen radost mine, zármutek též zhyne.“

Vezír vyslechl íaío slova své dcery, vyprávěl jí, co se mu stalo z vůle královny, vyprávěl fi vše od počátku až do konce. A ona odpověděla: „Při Allahovi, tatíčku můj, dej mne za ženu tomuto králií Buď zůstanu na živu, nebo stanu se obětí za všechny ženy mohamedánské a stanu se nástrojem, který je osvobodí z jeho rukou.“

Ale vezír zvolal: „Zapřísahám tě Allahem, nevydávej se nikdy v tak velké nebezpečí!“

Odvětila mu však: „Musí tak býti!“

A on pravil: „Strachuji se o tebe, aby se ti nevedlo, jak oslovi a volu se stalo s kupcem.“

Otázala se ho: „A co jest, co se stalo těmto oběma?“

A on započal:

Příběh vola a osla.

„Věz tedy, má dcero, že byl jednou jeden kupec, jenž byl bohatý na penězích a na dobytku a měl také ženu a děti a Bůh, jenž jest Nejvyšší, poskytl mu vzácný dar, že rozuměl řeči zvířat a ptáků všeho druhu, ale bylo mu pohroženo trestem smrti, prozradí-li toto své tajemství. Tento kupec bydlel na venkově a ve svém hospodářství měl osla a vola. Jednoho dne vůl přikročil ke stáji oslově a viděl, že je zametena a pokropena, že v jeho žlabu jest prosetý ječmen a prosetá řezanka a že osel sám pohodlně leží a odpočívá, neboť jeho pán jen málokdy na něm jezdil, jen tehdy, měl-li si vyřídit nějakou záležitost, a vždy jej opět zavedl k jeho žlabu. A tu slyšel kupec onoho dne, kterak vůl praví oslovi:

„To věřím, tobě se daří! Já musím pracovat do únavy, ale ty sobě můžeš odpočívati, můžeš pojídati prosívaný ječmen a pán náš dává tě obsluhovati, jen málokdy na tebe vsedne a vždy zase co nejdříve se vrací domů. Ale já musím stále orati a otáčeti mlýnem.“

Osel mu odpověděl: „Až půjdeš na pole, až na šíji tvou položíš, tedy padni na zem a nepovstaň, i kdyby tě tloukli, jen se tvař, jako bys chtěl povstati, a opět upadni. Vráti-li se s tebou domů a dají-li ti k žrádlu suché boby, tedy toho nežer; tvař se, jako bys byl nemocen, odmítež žrádlo i pití a tak nechť potrvá dva nebo tři dny. Tím budeš ušetřen jakékoliv námahy a práce.“

Ale kupec rozuměl jejich řeči. A když čeledín přinesl volovi píci, vůl žral jen málo. Příštího dne zrána čeledín chtěl vola odvésti na pole, ale shledal, že jest nemocen a velmi ho litoval

a řekl: „To jest z toho, že včera musel tolik pracovat.“ Odešel ke kupci a řekl mu: „O, pane, vůl onemocněl, již včera nic nezral a také do rána se ničeho ani nedotekl.“

Ale kupec věděl, co by měl učinit a řekl: „Jdi, vezmi osla a s ním místo s volem orej po celý den.“

I vrátil se čeledín do stáje a odvedl osla a osel musel orat po celý den. Když večer byl přiveden do své stáje, vůl mu poděkoval za jeho laskavost, že mu pro celý den opatřil odpočinek od jakékoliv námahy a práce. Ale osel neodpovídal, jen trpce litoval. Když druhého dne se rozednívalo, čeledín opět vstoupil do stáje, vyvedl z ní osla a oral s ním až do večera; a osel se pak vrátil s odřenými zády, umíraje únavou. Vůl si ho prohlížel a děkoval mu a chválil ho, leč osel odvětil: „Žil jsem v spokojenosti a klidu, ale to vše jsem si sám pokazil svou povídavostí.“

A pak pokračoval: „Věz, že chci ti dáti dobrou radu. Slyšel jsem právě před chvílí, kterak náš pán pravil: Nevstane-li vůl se své slámy, odveďte ho řezníkovi, nechť ho zabije a nechť kůže pak jest zpracována. Strachuji se tedy o tvůj život, leč poskytl jsem ti svou radu a tedy Bohu poručeno!“

Uslyšev vůl tato oslova slova, poděkoval mu a pravil: „Zítřa půjdu s lidmi zase do práce.“ Sežral pak vůl všechnu svou píci, ba dokonce jazykem vylízal žlab. A to vše se stalo, co jejich pán naslouchal jejich rozhovoru. A když nadešel příští den, kupec odešel se svou ženou do stáje a tam se posadil. I přišel čeledín, aby odvedl vola. Sotva vůl spatřil svého pána, ihned zašlehal ocasem, čiperně poskočil a vrtěl sebou tak, že kupec se rozesmál, až se svalil naznak.

Jeho žena se však tázala: „Čemu se tolik směješ?“

A on jí odvětil: „Jest to tajemství, které jsem viděl a slyšel, ale nic z toho nemohu prozraditi, jinak bych musel zemřít.“

Ale ona naléhala: „Musíš mně to pověděti, musíš. Musíš mně říci, proč se tolik směješ, i kdybys měl zemřít.“

Kupec odvětil: „Nemohu ti toho prozraditi, nemohu ze strachu před smrtí.“

I rozhorlila se jeho žena: „Beztak ses posmíval jen mně!“

A neustala, naléhala na něho a trápila ho, až konečně byl toho všeho syt a rozhodl se, že jí povolí. Dal přivolati své děti a poslal pro kádiho čili soudce a pro svědky, aby napsal svoji závěť, aby svěřil jí své tajemství a pak zemřel, neboť ji velmi miloval, vždyť byla jeho sestřenicí, jeho pravou ženou a matkou jeho dětí; však žil již stodvacet let. Poslal také pro všechno svoje příbuzenstvo a pro všechno sousedstvo a promluvil k nim, co se mu přihodilo, a řekl jim, že prozradí-li komukoliv své tajemství, musí zemřít. A všichni, kdož byli přítomni, naléhali na jeho ženu:

„Zapřísaháme tě Allahem, zanechej toho, aby nemusel zemřít tvůj muž, jenž jest otcem tvých dětí!“

Ale ona odvětila: „Ne, neupustím od toho, musí mně to říci, i kdyby měl zemřít.“ Všichni pak zmlkli.

Leč kupec povstal a odebral se k studni za chlívem, aby se umyl dle náboženských předpisů a aby se pak k nim vrátil, pověděl jim vše a zemřel. Měl však kohouta, pod nímž bylo padesát slepic, a také měl psa. I slyšel kupec, kterak pes volá na kohouta a peskuje ho, řka: „Jak můžeš být tak vesel, když náš pán má zemřít?“ A kohout se otázal psa: „Oč vlastně jde?“ A pes mu vyprávěl celý příběh. Tu zvolal kohout:

„Při Allahovi, jak nepatrný jest rozum našeho pána, Hle, já mám padesát žen, s některými vyjdu po dobrém, s jinými po zlém. Ale náš pán má ženu pouze jedinou a přece ji nedovede ovládnout. Proč nevezme na ni několik větví se stromu morušového, neodvede ji do její světnice a nezbije ji tak, že buď zemře, nebo se dá na pokání a již nikdy se ho na nic nebude tázat?“

Uslyšev kupec rozprávku kohouta se psem, ihned zmoudřel a učinil se svou ženou – tak pravil vezír své dceři Šehrazádě – „učinil s ní právě to, co já učiním s tebou.“

Otázala se ho: „Co učinil?“

Vezír pokračoval: „Odešel s ní do její světnice, to jest, když před tím si nařezal několik větví se stromu morušového a skryl je v její světnici, a pravil jí pak: „Pojď, chci ti uvnitř všechno vyprávěti a pak zemřít, aniž mne kdo spatří.“ I vstoupila s ním do světnice a on, zavřev za ní dveře, natloukl jí tak, že téměř omdlela a volala: „Již toho lituji!“ Políbila mu pak ruce i nohy a litovala a vyšla s ním a radovalo se všechno shromáždění a všechno příbuzenstvo a žili pak v nejkrásnější shodě a radosti až do své smrti.“

Leč dcera vezírova, vyslechnuvši vyprávění svého otce, pravila: „Ne, musí se tak státi.“

Ozdobila se klenoty jako nevěsta v den svatby a otec ji odvedl ke králi Šahrijárovi; leč před svým odchodem nařídila své mladší sestře:

„Až přijdu ke králi, pošlu pro tebe. Až ty pak vejdeš ke mně, a uvidíš, že král již se mnou vykonal svoji svatbu, tedy rci: „O, sestro, vyprávěj nám zábavnou pohádku, abychom si ukrátili noční bdění!“ A já pak budu vyprávěti příběh, v němž, – dá-li Bůh, jenž jest Nejvznešenější – bude naše záchrana.“

Její otec, vezír, odvedl ji ke králi, jenž spatřiv ho, velmi se zaradoval a pravil: „Přivádíš mi, čeho jsem si přál?“

Odvětil mu vezír: „Ano“. Král chtěl k ní ihned vstoupit, ale ona se rozplakala a král se jí otázal: „Co je ti, pověz?“

A odvětila jemu: „O, králi, věz, že mám mladší sestru a s ní bych se chtěla rozloučiti.“

Král tedy poslal pro maličkou a ona přišla ke své sestře, objala ji a posadila se k nohám královského lože. I vstoupil král na své lože a vzal panenství své nevěstě. Všichni se pak posadili, aby spolu hovořili. A tu pravila sestra Šehrazádě:

„Zapřisahám tě, o sestro, vypravuj nám pohádku, abychom si zkrátili noční bdění.“

„Odvětila jí: „S největší radostí, jestliže král náš nejšlechternější mi to dovolí.“

Uslyšev tato slova král, jenž sám nemohl usnouti, zaradoval se velmi, že uslyší pohádku, a dal jí své svolení.

Příběh kupce a džína.

tak započala Šehrazáda *v noc prvou*:

„Vypravuje se, o, šťastný králi, že byl jednou jeden kupec, jenž byl velmi bohat a obchodoval v mnohých zemích. Jednoho dne vsedl na kůň a odjel, by v některých městech vybíral peníze od svých dlužníků. Ale vedro ho cestou velmi tížilo, i usedl tedy pod strom, sáhl do kapsy svého sedla, vyňal z ní kus chleba a několik datlí. Pojedl chleba a datlí a kdykoliv datli dojedl, její jádro odhodil stranou. A ejhle, objevil se džín, čili duch, obrovské postavy a v ruce drže tasený meč přistoupil ke kupci a zvolal:

„Sem s tebou, abych tě zabil, jak tys zabil mého syna!“

A kupec se otázal: „A kdy jsem zabil tvého syna?“

I odpověděl mu džín: „Když jsi jedl datle, odhazoval jsi jejich pecky a jedna pecka udeřila mého syna do prsou a tak naplnil se jeho osud a on ihned zemřel.“

A kupec zvolal: „Hle, my všichni jsme stvoření Allahova a k němu se. opět vrátíme. Není vznešenosti a není moci, krom u Allaha, Nejvznešenějšího a Nejmocnějšího. Zabil-li jsem snad syna tvého, stalo se tak bez zlého úmyslu – prosím tedy, odpusť mi!“

Leč džín vzkřikl: „Nic plátno, zabít tě musím.“ A uchopil ho, mrštil jím k zemi a pozvedl meč, aby ho ťal.

Tu zaplakal kupec a pravil: „Svou záležitost odevzdávám Bohu,“ a promluvil tyto verše:

Dvojí je doba, radostná jedna, strastná je druhé,
rozdělen život, vesel je dnešek, strastný je zítřek.
Nermut' se pro změnu, spoléhej v Boha,
na stromy popatř, v koruny jejich,

vichr jak sklání mocné jich hlavy,
na moře popatř, jak vlny se tyčí,
na dně však zůstanou s perlami mušle.
Krutě snad zahraje Sudba si s námi,
na nebi přece však zasvitne slunce,
zazáří nad námi hvězdnaté pole,
vrátí se zase dění po noci temné.
Zda však již pozdě? Vzpomeň si tedy,
v dobách že radostných málo ses staral,
změna že nastane, nadejdou bědy.

Sotva kupec dořekl tyto verše, již džín vzkřikl: „Při Allahovi, zkrat' svoje slova, neboť tě musím zabít.“

Ale kupec odpověděl: „Věz, ó džíne, že musím ještě splatit jakýsi dluh a že mám velké bohatství, a děti a ženu, a svěřené zástavy. Prosím tedy, dovol, abych vrátil se domů a učinil každému po právu a opatřil právo svoje. V první den nového roku se k tobě zase vrátím. Allah mi buď svědkem a bude mojí zárukou, že opět se k tobě vrátím. A pak se mnou můžeš učiniti, co ti bude libo. Allah nechť jest ručitelem za to, co pravím.“

Džín mu uvěřil, přijal jeho slovo a propustil ho.

A tak kupec se vrátil do svého města, vyřídil všechny své záležitosti, dal každému, co jeho bylo, a ženě své a dětem svým pověděl, co se mu přihodilo; všichni pak plakali a on jim ustanovil za sebe poručníka a zůstal s nimi; až do konce roku. Pak se zvedl a odešel, provedl umývání podle náboženských předpisů, vzal svůj rubáš pod paží a rozloučiv se se svojí rodinou, se svými přáteli a se všemi příbuznými, odcházel, ač velmi nerad. Plakali nad ním a naříkali, leč kupec putoval, až konečně se dostal k oné zahradě, kde spatřil džína; a bylo to v první den nového roku.

Usednuv, plakal nad svým osudem, a hle, tu přiblížil se k němu starý šejch, jenž vedl gazelu, na řetěze uvázanou; pozdravil kupce, přál mu dlouhého života a tázal se: „Proč zde

sedíš tak sám, zde na tomto místě, kde jest sídlo zlomyslných duchů?“

I pověděl mu kupec, co se mu přihodilo s oním džínem a proč se vrátil na toto místo; a starý šejch, pán spoutané gazely, podivil se tomu a pravil:

„Při Allahovi, o bratře můj, tvá věrnost k slíbu jest opravdu věrností až přílišnou a příběh tvůj jest příběhem podivuhodným; kdyby byl napsán jehlou do koutku oka, byl by poučením a výstrahou každému, kdož dá se poučiti.“ Usedl mu pak po boku a pokračoval: „Při Allahovi, o bratře můj, již od tebe neodejdu, dokud nespátím, co se stane s tebou a s oním džínem.“

A když tak seděl po jeho boku a oba spolu hovořili, tu schváttil kupce strach a zděšení, hluboký zármutek a starost ukrutná. A jak onen muž s gazelou seděl jemu po boku, hle, tu přiblížil se k nim druhý šejch, jenž měl s sebou dva psy, dva černé chrtý. Pozdraviv je, vyptával se jich, proč zde sedí na tomto místě, které jest sídlem zlých duchů?

A oni mu vyprávěli celý příběh od počátku až do konce.

A tak seděli všichni tři spolu, když přistoupil k nim šejch třetí, přiváděje mezka jasně hnědé barvy. Pozdravil je a tázal se jich, proč sedí právě na tomto místě, a oni mu vyprávěli celý příběh od počátku až do konce – leč opakování, jakou to má cenu?! I posadil se k nim, a hle, pojednou přiletěl mohutný oblak prachu, větrem přivátý ze středu pouště. A oblak se rozevřel a ejhle, byl to onen džín – v ruce měl tasený meč a jiskry mu sršely z očí. Přistoupiv k nim, vytrhl kupce z jejich středu a vzkřikl:

„Sem s tebou, abych tě zabil, jako tys zabil syna mého, jenž byl srdcem mého srdce.“

I zavzlykal a zaplakal ten kupec. A všichni tři Šejchové také zaplakali a zavzíykali, a šejch první, pán gazely, předstoupiv a políbiv džínovi ruku, pravil:

„O, džíne, o koruno všech králů všech duchů! Povím-li fi, co jsem zažil s touto gazelou a shledáš-li, že jest to příběh podivuhodný, zdaž mi daruješ třetinu krve tohoto kupce?“

I odpověděl jemu džín: „Ano, o šejchu, poviš-li mi můj příběh a shledám-li, že jest podivuhodný, daruji ti třetinu jeho krve.“

To započal první šejch:

Příběh prvního šejcha.

„Věz tedy, o džíne, že tato gazela jest moje sestřenice, je z mého masa i krve. Vzal jsem si jí za ženu, když byla ještě malé děvče a žil jsem s ní asi třicet lei, leč neobdarovala mne dítětem. Vzal jsem si tedy ženu vedlejší a od ní jsem obdržel hochu, půvabného jako měsíc v úplňku, s očima ja obočím dokonalé krásy a s údy dokonalého půvabu. Synek můj vzrostl a vyrostl, až byl mladíkem patnáctiletým; a tu bylo nutno, abych se vydal do jiného města. I nastoupil jsem cestu s velkými zásobami zboží. Leč dcera mého strýce, tato gazela, již od svého mládí se naučila čarodějství a černému umění; a tak zaklela toho hochu v tele a onu ofrokyni, jeho matku, proměnila v krávu a oba odevzdala do péče pastýřovy.

Když pak po dlouhé době jsem se vrátil ze své cesty a tázal jsem se po svém pánovi a po jeho matce, odpověděla mi dcera mého strýce, tato gazela: „Tvá souložnice jest mrtva a tvůj syn uprchl a nevím, kam odešel.“ Celý rok pak jsem se trápil a plakal, až konečně se přiblížil den Obětní slavnosti. Poslal jsem pro pastýře a nařídil jsem mu, aby přivedl tučnou krávu; a on mi přivedl tučnou krávu a byla to má otrokyně, kterou začarovala tato gazela. Vykasal jsem si rukávy, vzal jsem nůž do ruky a chtěl jsem jí proříznouti hrdlo — ale ona hlasitě zařvala a zaplakala horkými slzami. I podivil jsem se tomu a pojal jsem k ní soucit a řekl jsem svému pastýři: „Jdi a přiveď mi krávu

jinou.“ Leč moje sestřenice, tato gazela, zvolala: „Ne, podřízni krávu tuto, neboť nad ni nemáš krásnější a tučnější.“

Znovu tedy jsem k ní přistoupil, abych ji zabil, ale opět hlasitě vzkřikla a proto jsem se odvrátil a poručil pastýři, aby sám ji zabil a stáhl. Zabil jí a stáhl, ale nenalezl u ní ani tuku, ani masa, leč pouze kosti a kůži. Litoval jsem, že jsem ji dal zabít, leč lítost mi pranic nepomohla. Dal jsem ji tedy svému pastýřovi a řekl jsem mu: „Přived’ mi tučné tele!“

I přivedl mně mého vlastního syna, začarovaného v tele. Leč jakmile mne ono tele spatřilo, přetrhlo svůj provaz, přiběhlo ke mně, třelo o mne svoji hlavu a vzlykalo a naříkalo. Pojal mne soucit k němu a pravil jsem svému pastýři: „Přived’ mně jinou krávu a toto tele nechť volně běhá!“

Tu vzkřikla dcera mého strýce, tato gazela: „Ne, musíš zabít toto tele a právě v tento den, neboť jest to den posvátný a požehnaný a v takový den smí býti zabito jen to, co jest bez jakékoliv chyby a mezi všemi svými telaty nemáme telete tučnějšího a krásnějšího.“ Já však jsem pravil: „Vzpomeň, jak bylo s tou krávou, kterou jsem dal zabít na tvoje přání, jak jsme jí byli oklamáni a jak jsme z ní neměli žádného užitku. Trpce toho lituji, že jsem ji dal zabít a proto tentokráte, při obětování telete, nechci dbáti tvého přání.“

Leč ona mi odvětila: „Při Allahovi, jenž jest Nejmocnější, Nejmilosrdnější a Nejvznešenější, musíš zabít toto tele v tento posvátný den a nezabileš-li je, nejsi již mým mužem a já nejsem tvojí ženou.“

Uslyšev tato její tvrdá slova a neznaje jejího pravého záměru, přistoupil jsem k teleti s nožem v ruce –“

Tu však zpozorovala Šehrazáda, že již blízko den a nechala svůj příběh neskončen. Její sestra však pravila: „Jak krásné je tvoje vypravování, jak poutavé, jak půvabné a okouzlující!“ A Šehrazáda ji odvětila: „Což je to všechno proti tomu, co bych vám mohla vyprávěti noci příští, kdyby král ušetřil mého života.“

Tu pravil si král v duchu: „Při Allahovi, nedám ji zabítí, dokud nevyslechnu její vypravování až do konce.“

Zbytek noci ztrávili v objetí, až se úplně rozednilo. Král odešel do soudní síně svého paláce a hle, tam již stál vezír s rubášem pod paží. Král rozsuzoval pak dle svého práva, sesazoval a dosazoval v úřady, až den se opět schýlil k večeru, ale svému vezírovi ani slovem nenaznačil, co se stalo. Divil se tomu vezír velmi, leč shromáždění bylo posléz skončeno a král Šahrijár se vrátil do svého paláce.

Leč když nastala *noc druhá*, tu pravila Dunjazáda sestře své Šehrazádě: „Sestro milá, vypravuj nám přece svůj příběh o kupci a džínovi a dopověz nám jej.“

A ona odpověděla: „S největší radostí, král-li mi dovolí.“

A král pravil: „Jen vypravuj!“

A Šehrazáda započala těmito slovy: „Slyšela jsem vypravovat, o šťastný králi a pravověrný vládce, že onen kupec chtěl zabítí své teie, leč srdce se mu sevřelo útrpností. I pravil proto svému pastýřovi: „Nechej to telátko u stáda!“

To vše šejch vyprávěl džínovi, jenž velmi se podivil tak zvláštnímu příběhu. A muž s gaze lou pak pokračoval: „O pane všech králů, všech duchů, vše to se dělo, zatím co dcera mého strýce, tato gazela k tomu přihlížela, vše viděla a pravila: „Zabij toto tele, neboť opravdu jest to tele tučné.“

Leč srdce mi nedalo, nemohl jsem zabítí to telátko, i nařídil jsem pastýři, by je odvedl a odešel s ním. Když druhého dne pak jsem seděl před svým domem, hle, můj pastýř přistoupil ke mně a pravil:

„O pane můj, povím ti něco, čím se potěšíš a dáš mi dobrou odměnu za radostné poselství.“

„Dobrá,“ odvětil jsem a on mně vyprávěl:

„O věz, kupče, že mám dceru, která již v svém mládí se od staré ženy, u nás žijící, naučila umění kouzel. A včera, když daroval jsi mi ono své tele, odešel jsem s ním do jejího domu; leč moje dcera na mne pohlédla, zakryla svoji tvář závojem,

zaplakala a smála se střídavě, a konečně pravila: „Můj otče, což tak nepatrná jest pro tebe moje čest, že přivádíš ke mně cizího muže?

Já však jsem se jí tázal: „Kde jest ten cizí muž a proč se směješ a pláčeš?“ Načež ona mi odvětila: „Opravdu, toto tele, které jsi k nám přivedl, jest synem našeho pána; jest to však syn zakletý, neboť žena jeho otce ho proměnila, i jeho matku; proto jsem se smála, ale zaplakala jsem proto, že jeho otec dal zabiti jeho matku.“

Nesmírně jsem nad tím užasl a nemohl jsem se dočkati, až se rozední, abych k tobě přiběhl, o pane, a pověděl ti, co jsem zvěděl.“

Uslyšev, o džíne, slova toho pastýře, šel jsem s ním, potácej se jak opilý, leč nikoliv vínem, ale přemírou radosti a štěstí, kterého se mi dostalo, a vstoupil jsem s ním do jeho domu. Tam mne pozdravila dcera pastýřova a políbila mi ruku a telátko přiběhlo ke mně a lísalo se mi. I pravil jsem dceři pastýřově: „Jest pravda to, co jsi pravila o tomto teleti?“

Á ona odvětila: „Ano, o pane, jest to opravdu tvůj syn, krev tvého srdce.“

I zvolal jsem: „O dívko, vysvobodíš-li ho, tvým bude vše, co z mého dobytka a majetku jest pod správou tvého otce.“

Leč ona se zasmála a pravila: „O pane, netoužím po tvém majetku, mám však dvě podmínky: Za prvé, abys mne zasnoubil se svým synem, a za druhé, abych mohla zakleti tu, která zaklela syna tvého, jinak bych nebyla bezpečna před jejími kouzly.“

Vyslechnuv, o džíne, slova dcery pastýřovy, odvětil jsem: „Bude tak, jak požaduješ a krom toho všechen dobytek a majetek, který jest pod správou tvého otce, bude tvůj a v tvých rukou bude krev dcery mého strýce.“

Uslyševši moje slova, vzala misku, naplnila ji vodou, vyřkla nad ní kouzelné zařikání a vodou pokropila telátko řkouc: „Jsi-li tele a jako tele tebe stvořil Allah, pán náš Nejvznešenější,

zůstaň v této podobě a neproměň se, jsi-li však zakleto, vrať se na rozkaz Allahův, pána našeho Nejmocnějšího, do podoby své dřívější.“

A hle, tele se zatřáslo a změnilo se v člověka. I objal jsem svého syna a zvolal jsem: „Zapřísahám tě při Allahovi, vypravuj mi vše, co dcera mého strýce učinila s tebou a s tvojí matkou.“

I vyprávěl mi můj syn, co se stalo jim oběma, a já jsem zvolal: „O synu můj, Allah ti poslal dívku, která zahнала tvé kouzlo a vrátila ti tvoje právo.“ A pak, o džíne, zasnoubil jsem s ním dceru pastýřovu a ona proměnila dceru mého strýce v tuto gazelu řkouc: „Dala jsem jí podobu pěknou, nikoliv podobu ošklivou, aby zrak tvůi se od ní neodvracel s odporem.“

A žila s námi dcera pastýřova v den a noc, v noc a den, až Allah, Bůh náš Nejmilosrdnější, ji k sobě povolal. Leč když od nás odešla na věky, syn můj odcestoval do země Hindů a to jest právě země tohoto muže, s nímž se tobě, o džíne, přihodilo to, co se přihodilo. A já vzal jsem tuto gazelu, svoji sestřenici, a putoval jsem s ní ze země do země, pátraje po zprávách o svém synovi, až konečně osud mne zavedl v toto místo, kde našel jsem tohoto plačícího kupce. A to jest můj příběh.“

Tu pravil džín: „Jest to příběh podivuhodný a proto ti daruji třetinu jeho krve.“

Nyní předstoupil šejch druhý, pán obou chrtů, a pravil duchovi:

„Povím-li íi, co se mi přihodilo s oběma mými bratry, těmito psy, a shledáš-li, že jest fo příběh ještě podivuhodnější a ještě vzácnější, zdaž mi také daruješ třetinu krve tohoto muže?“

I odvětil jemu Džín: „Bude-li tvůj příběh ještě podivuhodnější a ještě vzácnější, stane se, jak žádáš.“

A druhý šejch započal:

Příběh druhého šejcha.

„Věz, o králi duchů, že oba tito psi jsou moji bratři a já že jsem třetí z nich. Otec náš zemřel a zanechal nám dědictvím tři tisíce zlatáků. I otevřel jsem svůj obchod, v němž jsem prodával a kupoval, a rovněž oba moji bratři si každý otevřel svůj obchod. Leč ještě jsem neobchodoval příliš dlouho a již můj starší bratr, jeden z těchto dvou psů, prodal všechny svoje zásoby za tisíc zlatáků a nakoupiv různého jiného zboží obchodního, vydal se na cestu. Zůstal v cizině celý rok, ale jednoho dne, právě když jsem seděl před svým krámem, hle, tu předstoupil přede mne žebrák a já jsem mu pravil: „Bůh ti naděl!“

Ale on se tázal plačky: „Což mne již nepoznáváš?“ A teprve nyní jsem se naň podíval pečlivěji a hle, byl to můj bratr. I povstal jsem a uvítal jsem ho, nabídl jsem mu místo ve svém obchodu a tázal jsem se ho, jak se mu dařilo.

„Netaž se mne, bratře,“ odvětil, „všechno zboží mé je to tam a Allah, jenž jest Nejmocnější, mne tím postihl.“

Odvedl jsem ho tedy do lázní, oblékl jsem ho do vlastních šatů a dal jsem mu příbytek ve svém domě. A když jsem prozkoumal všechny účty a zjistil zisk svého obchodu, tu shledal jsem, že vyzískal jsem tisíc zlatáků, takže ona částka, s kterou jsem započal svůj obchod, se rozmnožila na dva tisíce. I velebil jsem Boha, jenž jest nejvyšší Milosrdný, a řekl jsem svému bratřovi: „Hle, rozdělíme se o tyto peníze rovnými díly a budeme žít v klidu a míru.“

A on přijal svůj podíl, raduje se z toho a zase si otevřel obchod. A tak uplynulo mnoho dnů i nocí. Ale pak sebral se můj druhý bratr, tento druhý pes, prodal všechno své zboží a všechnen svůj majetek a chtěl se vydati na cesty. Zbraňovali jsme mu v tom, ale on si zabrániti nedal. Byl od nás vzdálen celý rok a vrátil se ke mně právě tak, jak se vrátil bratr starší; a když jsem mu řekl: „Můj bratře, což jsem ti neradil, abys zůstal doma?“ tu rozplakal se a zvolal: „Můj bratře, tak bylo psáno v

knize osudu: A nyní jsem zde, chud, bez jediného měďáku, a jsem nah, nemaje jediné košile.“

I vzal jsem ho za ruku, o džíne, a zavedl jsem ho do lázně, vybral jsem mu z vlastních šatů oděv nejnovější a přivedl jsem ho do svého krámu; tam jedli jsme a pili a potom jsem mu pravil:

„Bratře můj, počátkem každého roku vykonávám účet z obchodu svého a co nyní zjistím jako přebytek, budiž rozděleno mezi mne a tebe rovným dílem.“ A tak, o duchu, přikročil jsem k vyúčtování svého obchodu a zjistiv částku dvou tisíců zlatáků, poděkoval jsem Stvořiteli – budiž veleben, neboť jest Nejvznešenější – dal jsem svému bratrovi tisíc a sám jsem si rovněž ponechal tisíc zlatáků. I odešel a otevřel si nový obchod. A tak jsme žili mnoho dnů.

Ale po nějaké době moji bratři naléhali na mne, abych se s nimi vydal na cestu, ale já, nechtěje svolit, jsem jim pravil: „A co jste získali svými cestami, že bych i já musel vyzískat?“ A poněvadž jsem jim nechtěl vyhověti, zůstali jsme tedy zase každý ve svém krámu a kupovali a prodávali jsme jako dříve. Leč oni každého roku na mne naléhali, abych se s nimi vydal na cesty, aniž jsem svolil, a tak uplynulo šest let. Konečně přece jsem povolil jejich naléhání, řka: „Nuže, bratři moji, budiž, jak chcete, vydám se s vámi na cestu. Leč především spočítáme, kolik máte peněz.“

Ale shledal jsem, že nemají ani jediného měďáku, že všechno promarnili, neboť oddali se hodování a pití a jiným radovánkám. Nekáral jsem jich, ale znovu přepočítal jsem si zisk z obchodu svého a prodal jsem majetek a všechno zboží svoje a nabyv takto šesti tisíců zlatáků, velmi jsem se zaradoval a rozděliv tuto částku ve dva díly, řekl jsem svým bratřím:

„Tyto tři tisíce zlatáků jsou pro mne a pro vás do našeho obchodu. Ale druhé tři tisíce zlatáků zakopu do země, aby nám posloužily, kdyby se nám přihodilo tak, jak se přihodilo vám

oběma; vrátil bych se, vykopal bych je a znovu bychom jimi obchodovali.“

Byli velmi spokojeni mým rozhodnutím a pravili, že moje rada jest znamenitá; i dal jsem každému jeho tisíc zlat'áků a sám jsem si ponechal stejnou částku, tři tisíce zlat'áků však jsem zakopal. Zakoupili jsme pak vhodné zboží, připravili jsme se na cestu, najali jsme si loď a nalodivše svoje zboží, vyrazili jsme a pluli jsme v den i noc, v noc i den, po celý měsíc, až konečně jsme přistáli v městě, kde jsme prodali své zboží a za každý zlat'ák jsme vyzískali zlat'áků deset.

A když jsme opět chtěli plouti dále, hle, tu našli jsme na mořském břehu dívku v rozedraném šatu a ona, políbivší mi ruku, pravila mi; „O, pane, zdaž prokážeš mi laskavost a dobrodiní, které bych ti mohla odplatiti?“

Odvětil jsem: „Ano, učiním tak, neboť rád prokazuji laskavost a dobrodiní, i kdybys mně jích neodplatila.“

I pravila: „Vezmi mne tedy za svou ženu, o pane můj, a odved' mne do svého města, neboť jsem ti darovala své srdce. Zacházej však se mnou přívětivě, neboť jsem žena, s níž nutno jednat přívětivě a laskavě, a já se ti odplatím za obě.“

Když vyslechl jsem tato její slova, mé srdce bylo jimi získáno, neboť tak tomu chtěl Allah, jenž jest Nejmocnější a Nejvelebnější. I vzal jsem ji, zavedl ji na svou loď, oděl jsem ji a prostřel jsem pro ni krásné koberce a choval jsem se k ní laskavě a uctivě. A tak jsme se plavili dále a mé srdce bylo k ní připoutáno velkou láskou, takže nemohl jsem se od ní odloučiti ani v den ani v noc a myslil jsem na ni více než na oba své bratry.

Leč oba bratři byli žárliví a záviděli mi mé bohatství a hojnost mého zboží, a jejich oči žádostivě hltaly všechn můj majetek. I radili se, kterak mne zabijí a zmocní se všeho, co jest mé a řekli: „Zabijeme svého bratra a všechno, co jest jeho, bude patřit nám.“

Á ďábel sám ukázal jim tento skutek v barvách tak svůdných, že uchopili mne, když spal jsem po boku své ženy, a oba nás vzali a shodili do moře. Leč moje žena, procitnuvši ze spánku, otrásla se a ihned proměnila se v džínu, A uchopila mne a přenesla mne na jeden ostrov, kde mne na krátkou dobu opustila. Ale vrátila se dříve, než se rozednilo a pravila mi:

„Zde jsem, žena tvá a otrokyně, a já jsem to byla, která s pomocí Allaha, jehož jméno jest Nejvznešenější, tě zachránila od jisté záhuby. Vez, že jsem džína čili dítě duchů, leč když jsem tě spatřila, mé srdce si tě zamilovalo z vůle Allahovy, neboť věřím v Allaha a v jeho Proroka – Bůh mu žehnej a dej mu spásu. Proto přišla jsem k tobě tak, jak jsi mne spatřil, a tys mne pojal za ženu, a hle, nyní jsem tě zachránila před utonutím. Velmi se však hněvám na oba tvé bratry a pevně jest moje rozhodnutí, že je zahubím.“

Vyslechnuv tento její příběh, velmi jsem se tomu divil a děkoval jsem jí za všechno, co pro mne učinila, leč pravil jsem jí: „Pokud však jde o oba moje bratry, ne, není třeba, abys je zahubila.“ Vyprávěl jsem jí pak vše, co se mi s nimi přihodilo, od počátku do konce, a ona, vyslechnuvši moje slova, pravila mi: „Ještě této noci poletím k jejich lodi a potopím ji a oni oba zahynou.“

I pravil jsem jí: „Zapřísahám tě při Allahovi, toho nečin, neboť praví přísloví: „O, dobrodince toho, kdož ti učinil zlé, věz, že on dosti zlého má na svém skutku.“ A ani oba přece jsou moji bratři!“

Leč ona odvětila: „Ne, při Allahovi, mé rozhodnutí jest pevné a musím je zahubiti.“

Zapřísahal jsem ji, aby tak nečinila, leč ona mne vzala a odletěla se mnou, až konečně se mnou se snesla na plochu střechu mého domu. I sestoupil jsem dolů, vykopal jsem ze země to, co jsem do ní ukryl, a uvítav se se všemi lidmi, opět jsem otevřel svůj obchod a kupoval a prodával jsem jako dříve. Když pak nadešel večer, vrátil jsem se do svého příbytku a hle, našel

jsem tam oba tyto psy, k sobě přivázané. Sotva mne spatřili, přiskočili ke mne, kňučeli a skákali na mne, ale ještě než jsem pochopil, co se děje, má žena ke mně pravila: „To jsou tvoji bratři.“

I otázal jsem se ji: „A kdo jim to učinil?“

A ona odvětila: „Poslala jsem vzkaz své sestře a ona jim tak učinila, a nebudou vysvobozeni, dokud neuplyne deset let.“

A tak jsem nyní přišel do těchto míst, cestou k její sestře, aby je vysvobodila, neboť již celých deset let jsou v tomto stavu. A zde jsem spatřil tohoto muže, jenž mi vyprávěl, co se mu přihodilo, a proto jsem se rozhodl, že neodejdu odtud, dokud neuvidím, jak dopadne ta věc mezi tebou a jím. Takový jest můj příběh.“

Tu pravil džín: „V pravdě, jest to příběh podivný a obdivuhodný a proto ti daruji jednu třetinu jeho krve a jeho viny.“

I povstal nyní šejch třetí, pán mezka, a pravil: „Mohu ti vyprávěti příběh ještě podivuhodnější než byly příběhy těchto dvou – zda však mi daruješ zbytek jeho krve a jeho viny, o, džíne?“

A duch odvětil: „Ano, daruji.“ Započal pak stařec:

Příběh třetího šejcha.

„O sultáne a nejvyšší náčelníku všech duchů, věz, že tato mezkyně byla mojí ženou. Stalo se však, že jsem se vydal na cesty a byl od ní vzdálen celý rok. Když jsem skončil svoji cestu a vrátil se k ní v noci, hle, spatřil jsem černého otroka, jenž s ní ležel na jejím loži, a hovořili spolu a škádli se a smáli se a líbali, a prováděli spolu hru lásky. Jakmile mne spatřila, vyskočila se svého lože, příběhla ke mně se džbánem vody, pronesla nad ním kouzelné zaříkání a pokropila mne, volajíc: „Vyjdi z této postavy v podobě psa.“

A ihned jsem se změnil v psa. Vyhnala mne pak ze světnice a já jsem prchl dveřmi a neustal jsem prchat, až jsem přiběhl ke

krámu řezníkovu; přistoupil jsem blíže a jal jsem se ohlodávat kosti, které se tam povalovaly. A majitel krámu spatřiv mne, vzal mne k sobě do svého domu, ale jakmile mne uviděla jeho dcera, ihned zahalila svoje tváře a zvolala: „Jak to, že přivádíš ke mně cizího muže a vcházíš s ním do našeho příbytku?“

I otázal se její otec: „A kde jest ten muž?“

A ona jemu odpověděla: „Tento pes jest muž a byl v podobu psí zaklet svojí ženou, ale já ho mohu zase vysvobodit.“

A její otec, uslyšev tato slova, pravil: „Zapřisáhám tě při Allahovi, dcero moje, vysvobod' ho, můžeš-li. A ona vzala džbán vody, vyřkla nad ním kouzelná slova a postříknuvši mne několika kapkami, zvolala: „Vyjdi z této postavy do podoby své dřívější!“

A opravdu, vrátil jsem se do své dřívější podoby a políbiv té dívce ruku, zvolal jsem: „Chtěl bych, abys zaklela moji ženu, jako ona zaklela mne.“

I dala mi trochu oné vody, řkouc: „Vrať se domů a shledáš-li, že spí, pokrop ji touto vodou a ihned promění se v podobu, jakou sám si pro ni budeš přát.“

Vzal jsem tedy vodu a odešel jsem domů ke své ženě a nalezl jsem ji spící; ihned jsem ji popokropil a pronesl jsem při tom tato slova: „Vyjdi z této podoby do podoby mezkyně.“ I proměnila se ihned v mezkyni a hle, jest to tento mezek, jehož nyní vidíš před sebou vlastníma očima, o sultáne a nejvyšší náčelníku všech duchů.“

I otázal se jí džín: „Zdaž jest to pravda?“ A ona pokyvovala hlavou a mžikala očima, jako by chtěla říci: „Zajisté, při Allahovi, jest to pravda, a vše bylo tak, jak on pravil.“

A když šejch dokončil své vypravování, džín se přímo otřásl potěšením a daroval mu poslední třetinu kupcovy krve a viny –

–“

Tu však zpozorovala Šehrazáda, že již blízko den a nechala svůj příběh nedokončen. Její sestra Dunjazáda však pravila:

„O sestro, jak krásné jest tvoje vypravování, jak půvabné, jak milé a okouzlující.“

I odpověděla jí Šehrazáda: „Co t'o všechno jest proti tomu, co bych vám vyprávěla příští noc, kdyby král mne nechal na živu.“

Tu pomyslel si král: „Při Allahovi, nedám ji zabít, dokud nevyšlechnu zbytek jejího vypravování, neboť vpravdě, jest to vypravování obdivuhodné.“

Ztrávili pak zbytek noci v objetí, až se zcela rozednilo. Král odešel pak do soudní síně svého paláce a předstoupili před něho vezír a vojsko a dvůr jeho se naplnil. Král soudil, dosazoval a sesazoval úředníky, vydával rozkazy a zákazy, až nachýlil se den. Skončiv svoje vladaření král Šahrijár se vrátil do svého paláce. Leč když nadešla *noc třetí* a král potěšil se s dcerou vezírovou, tu pravila Dunjazáda k své sestře: „Nuže, započni již, sestro, abys dokončila své vyprávění!“

A ona odpověděla: „S velkou radostí. Slyšela jsem vypravovat, o šťastný králi, že třetí šejch dokončil svůj příběh, mnohem podivuhodnější, než byly oba prvé; džín však se přímo zachvěl potěšením a zvolal: „Hle, daruji ti zbytek viny tohoto kupce a odevzdávám ho vám třem.“

Přistoupil tedy kupec ke třem šejchům a poděkoval jim a oni mu blahopřáli k jeho zachránění a odešli pak, každý se vrací do své země. Leč toto vypravování a tyto příběhy nejsou o nic podivuhodnější než jest příběh rybářův.“

I otázal se jí král Šahrijár:

„A jaký byl příběh rybářův?“

A Šehrazáda vyprávěla:

Příběh rybářův.

lyšela jsem vypravovat, o blažený králi, že byl jednou jeden rybář, již dosti starý, který měl ženu a děti a byl velmi chud. Bylo však jeho zvykem, že čtyřikrát denně vyhodil svoji síť do vody, leč ani jednou častě ji.

Jednoho dne vyšel z domu právě o poledni a přišel na břeh moře, kde položil svůj koš, a vykasav svoji košili, vstoupil do vody, rozhodil svou síť a vyčkával, až dopadla až ke dnu. Stáhl pak její provazy a síť vlekl ku břehu, shledal však, že jest velmi těžká; a nechť jakkoliv se namáhal a ji k sobě přitahoval, nemohl toho svěsti. Vystoupil tedy na břeh, zarazil do země kůl, ke kolu přivázal oba konce provazu; svlékl se pak, vstoupil do vody a ponořoval se ve vodě kol sítě a nepřestal ji uvolňovati a tahati, až konečně ji vyvlékl na břeh. I zaradoval se z toho, opět se oblékl do šatů a přistoupil k své síti, – ale našel v ní pouze zcepenělého osla, jenž mu potřhal její oka. Uzřev to, zarmoutil se velmi a zvolal: „Není moci a není vznešenosti, krom u Allaha, jenž jest Nejmocnější a Nejvznešenější.“ A přednášel pak tyto verše:

Kdokoliv se noříš v noci tmou a boje,
úsilí své skončí, marné snahy tvoje,
práce nedá chleba, marný pot tvých skrání.
Na moře teď pohled', v němž rybář život shání,
nedbá vlnobití, nedbá nebezpečí,
na síť svou se dívá, ji zatahuje v léci,
po námaze dlouhé snad jednu rybu chytí,
po námaze trudné jen na den živobyti!

I zvolal pak: „Ah, nelze se vyhnouti tomu, čemu chce Bůh, jehož jméno budiž velebeno!“ A pohlédnuv na zcepenělého osla, vyprostil jej ze sítě, síť vyždímal, rozprostřel ji a poopravil a znovu vstoupil do moře, řka: „Ve jménu Božím!“

A opět vrhl svoji síť a vyčkával, až dopadla ke dnu. Táhl pak za oba provazy sítě, ale síť byla nyní ještě těžší a uvázla ještě pevněji, než bylo tomu po prvé. A rybář věřil, že je plna ryb.

Privázał tedy síť a svléknuv se, vstoupil do vody a ponořiv se, namáhal se a trýznil se, až konečně ji vyprostil a vytáhl na suchý břeh. Leč našel v ní pouze velký hliněný džbán, plný písku a bláta a spatřiv jej, velmi se zarmoutil a přednášel tato slova básníkov:

Již ustaň, osude, o krutý,
měj smilování aspoň, pomoci-li nemáš,
vždyť prací svou jen žiji, štěstí nepoznal jsem,
ač mnohý hlupák velký, v tuposti jenž tyje,
než nejmoudřejší z moudrých šťastněji on žije.

Zahodil pak džbán, vyždímal síť, rozeštrěl ji a očistil, prosil za prominutí Allaha, jenž jest Nejvznešenější, a po třetí se vrátil k moři, vrhl svoji síť a vyčkal, až dopadla, a pak ji opět vytáhl, leč našel v ní pouze střepiny, rozbité sklo a kosti.

I rozhněval se velmi i rozplakal, a přednášel tyto verše:

Takový je život, také lidské bědy,
poznej moudrost všechnu, poznej všechny vědy,
jmění nedají ti, štěstí nepolapíš,
klid ti nedopřán, chléb ti není dán,
přiď, o smrti již, kéž do země mne vrátíš.
život ceny nemá, když milosrdnost nemá.

Pozvedl pak oči k nebi a pravil: „O Bože, víš přece, že pouze čtyřikrát denně vrhnu v moře svoji síť a již třikrát jsem ji dnes vrhl a zisku jsem z toho neměl. Popřej mi tedy aspoň nyní, o Allahu, můj denní chleb!“

A po tomto vyzvání jména Božího znovu vrhl síť do moře a čekal, až se usadila. Táhnul ji pak ku břehu, ale nemohl ji vyvléci, neboť uvázla na dně moře. I zvolal: „Není Vznešenosti a není Moci, krom u Allaha, jenž jest Nejvznešenější a Nejemocnější“ a přednášel tyto verše:

Osudu buď hanba, když milostiv není,
v bídě žiji jen a krutém ve soužení,
s nadějemi ráno s lože svého stávám,
nad životem večer lkáti neustávám.
Jindy bylo jinak, šťasten byl jsem v mládí,
osud krutou hru svou s námi lidmi svádí.

Odložil pak svůj šat a znovu se potápěl kol sítě a dřel se s ní, až konečně ji vyvlékl na břeh. I rozevřel svou síť a našel v ní mosaznou láhev s dlouhým, úzkým hrdlem, která byla něčím naplněna; otvor jejího hrdla byl zalit olovem a na olovu byl otisk pečeti pána našeho Šalamouna, syna Davidova – buď pokoj jim oběma! Spatřiv rybář tuto láhev, velmi se zaradoval a pravil: „Ihned ji zanesu k mosazníkům, neboť má cenu jistě aspoň desíti zlatáků.“

Zatřásl lahví a shledal, že jest těžká a pevně uzavřená; i pokračoval: „Jen nebe ví, co asi jest v této láhvi. Otevru ji a podívám se, co v ní jest, a pak teprve ji zanesu k mosazníkům.“

Vytáhl pak svůj nůž a odřezával olovo, až je uvolnil z hrdla láhve; položil olovo stranou na zem a lahví zatřásl, aby vytekl její obsah, ale nestalo se tak.

I podivil se tomu velmi, leč pojednou vyšel z oné láhve mocný kouř, jenž vystoupil až vysoko k oblakům a rozšířil se po celém okolí. Jakmile však sloup kouře dosáhl celé výše, ihned se opět shromáždil a shlukl, rozechvěl se a změnil se v ducha čili džína, jehož rameno se dotýkalo oblaků, ač jeho nohy stály na zemi. Jeho hlava vsak se podobala obrovské klenbě, jeho zuby měly podobu velkých balvanů, ruce byly větší než nejmohutnější podávky a nohy vyšší než stožáry největší lodí.

Nozdry podobaly se dvěma konvím a oči dvěma velkým lucernám, leč jeho pohled byl divoký a zlověstný.

A rybář, spatřiv tohoto ducha, zachvěl se na celém těle, zuby mu zacvakaly a sliny mu vyschly a nevěděl, co by si měl počítí.

I pohlédl na něho džín a spatřiv ho zvolal: „Není Boha kromě Boha a Šalamoun jest prorok Boží“ A dodal pak: „O nezabíjej mne, proroku Boží, již nikdy nechci tobě odporovati ni jediným slovem a žádným skutkem se íi nechci vzpírati“

Rybář však zvolal: „O máride“ – což značí mocného, zlého ducha – „voláš Šalamouna, proroka Božího. Šalamoun však zemřel již před tisíci osmi sty léty a my žijeme již na konci tohoto času. Jaký jest příběh a osud tvůj a jak to, že jsi se octl v této láhvi?“

Uslyšev márid tato slova rybářova, zvolal ihned: „Není Boha kromě Boha – mám pro tebe dobrou zprávu, o rybáři!“

I otázal se ho rybář: „A jakou máš pro mne dobrou zprávu?“

A márid jemu odvětil: „Dobrou zprávu o tom, že ještě v tuto hodinu tě zahubím nejhorší smrtí.“

Leč rybář zvolal: „Za takou dobrou zprávu, o kníže zlých duchů, zasloužíš jen tolik, aby nebe ti odňalo svou ochranu, o duchu zlý! Proč mne chceš zabít a proč bych zasloužil smrti, když jsem tě vysvobodil z této láhve a zachránil z hlubiny moře a přinesl na tento břeh?“

Ale duch mu odvětil: „Smíš si vyvoliti, jakou smrtí chceš zemřítí a jakým způsobem chceš opustiti tento svět.“

Rybář se však tázal: „Jaká jest moje vina a proč mne chceš trestat?“

I odvětil mu duch: „Poslyš tedy můi příběh, o rybáři.“

A rybář pravil: „Mluv tedy, ale mluv zkrátka, neboť strachem se mi zatajuje dech.“

A márid vypravoval:

„Věz tedy, o rybáři, že jsem jeden z džínů, kteří se vzbouřili a že jsem povstal proti Šalamounovi, synu Davidovu – požehnání jim oběma – že povstal jsem proti němu s jeho hrozným ne-

přítelem, zlým džínem Sáhrem. I poslal Šalamoun na mne svého vezíra Asafa, syna Barachijova, jenž přivlékl mne násilím a v poutech a postavil mne pokořeného před jeho trůn. A Šalamoun, spatřiv mne, zapřísahal mne Bohem a žádal mne, abych přijal pravou víru a byl poslušen jeho rozkazů. Leč já jsem se zdráhal. I dal si přinést tuto láhev a uvěznil mne v ní a zapečetil ji olovem, na něž přitiskl své vznešené jméno a nařídil svým džínům a oni mne vzali a odnesli, a vrhli mne do prostřed moře.

A tam jsem ležel sto let a pravil jsem v srdci svém: Kdokoliv mne osvobodí, učiním ho na věky bohatým – ale uplynulo dalších sto let a nikdo mne neosvobodil. A když započalo nové století, pravil jsem v duchu svém: Kdokoliv mne osvobodí, otevru mu poklady země. Leč uplynulo století a nikdo mne neosvobodil. A tak uplynulo čtyři sta let. Tu pravil jsem si v srdci svém: Kdokoliv mne osvobodí, vyplním mu tři přání – leč nikdo mne neosvobodil..

I rozzuřil jsem se velmi a řekl jsem si v duchu svém: Kdokoli mne osvobodí, v tutéž hodinu ho zabiji a dám mu jen na vybranou, jakou smrtí chce zemřítí.“

Uslyšev rybář tato slova džínova, zvolal hlasitě: „Jaký div Boží, že právě já jsem musel přijít, abych tě vysvobodil v tuto chvíli,“ a prosil pak ducha: „Ušetř mého života a Allah ušetří života tvého a nezabíjej mne, aby Allah nedal nad tebou moc někomu, kdo by zabil tebe.“

Ale márid mu odvětil: „Nic platno, zemřítí musíš. Však jako milost ode mne sám si vyvol, jakou smrtí chceš zabítí.“

Leč rybář, ačkoliv viděl, že duch je rozhodnut pro jeho zkázu, přece jen znovu ho prosil a přemlouval: „Odpusť mi to z vděčnosti, že jsem tě vysvobodil.“

Duch však odvětil: „Právě proto, žes mne vysvobodil, chci tě zabítí.“

„O šejchu všech duchů,“ pravil rybář, „prokázal jsem ti dobré a ty mi oplácíš zlým. Věru, nelže staré přísloví, když praví:

Za dobrodiní naše, hle, čím se odměnili!
Při vousu Prorokově, jak hanebný to čin,
ty posluž jim, seč stačí tvoje síly,
a přijmeš za vděk to, čím vděčí zloby syn.

Uslyšev márid tato slova, pravil: „Nezdržuj mne dlouho, neboť zemřít musíš!“

I řekl si rybář v své mysli: „Jest to duch zlý a já jsem pouze člověk, leč Allah mne obdařil zdravým rozumem. Proto nyní svojí chytrostí a svým rozumem zmařím jeho zlý úmysl, právě tak, jako on mne chtěl polapiti svou lstí a svou zlomyslností.“ Otázal se ducha: „Je pevný tvůj úmysl, že mne zahubíš?“

A když márid odvětil: „Zajisté“, tu zvolal rybář: „Ve jménu Nejmocnějšího, jež je vryto na pečetním prstenu Salamounově, syna Davidova, zda dáš mi odpověď pravdivou, otáží-li se tě na něco?“

Zlý duch však, zaslechnuv zmínku o jménu Nejmocnějšího, velmi se zarazil a odvětil chvějícím se hlasem: „Taž se, ale jen zkrátka.“

Tu pravil rybář: „Tvrdíš o sobě, že jsi byl v této láhvi, ale ona není ani tak velká, aby pojala tvoji ruku nebo tvoji nohu, jak by mohla býti dosti velká, aby tě skryla celého?“

I odpověděl jemu márid: „Nevěříš tedy, že jsem byl v ní?“

A rybář zvolal: „Ne, nevěřím a nikdy tomu neuvěřím, dokud tě v ní nespátřím vlastníma očima –“

Tu však zpozorovala Šehrazáda, že se již rozednívá a přerušíla vyprávění, k němuž měla dovolení.

Když však nastala *noc čtvrtá*, tu pravila k ní její sestra Dunjázada: „Vypravuj nám přece svůj příběh, dokud jej nedokončíš, nejsi-li ospalá.“ A Šehrazáda pokračovala:

„Slyšela jsem vypravovati, o králi blažený, že rybář pravil máridovi: „Ne, nevěřím a nikdy tomu neuvěřím, dokud tě v ní nespátřím vlastníma očima“; tu zatřásl se zlý duch a změnil se v sloup kouře nad mořem, jenž se stahoval a zvolna, zvolna vnikal do láhve, až byl v ní celý.

A hle, tu uchopil rybář ve velkém spěchu olověnou zátku, opatřenou pečeti Šalomounovou, a ucpal jí hrdlo láhve a zavolal na márida těmito slovy: „Vyvol sobě, jako milost ode mne, jakou smrti chceš zemřít. Při Allahovi, hodím tě do tohoto moře a postavím si zde svou chatrč a kdokoliv sem přijde, budu ho varovati, aby zde nelovil ryby a řeknu mu: Zde, na dně toho moře, leží zlý márid, jenž každému, kdokoliv by ho vysvobodil, poskytne pouze jedinou odměnu, to jest dá mu na vybranou, jakou smrti chce zemřít.“

I uslyšev márid tato slova rybářova a vida, že je znovu polapen, chtěl uklouznouti ze svého vězení, ale nemohl, neboť pečeť Šalamouva mu v tom zabraňovala, a tak poznal, že rybář ho přelstil a uvěznil do žaláře, pro zlé duchy nejhoršího, nejohavnějšího a nejmenšího; i zvolal márid: „Vždyť jsem s tebou jen žertoval!“

Leč rybář odvětil: „Lžeš, ty ohavný, nejhorší a nejbídnější ze všech zlých duchů! A uchopiv láhev, běžel s ní k okraji moře.

A zlý márid mu domlouval, pokořil se před ním a pravil: „Co chceš se mnou učiniti, o rybáři?“

„Hodím tě zase do moře,“ odvětil rybář. „Byls na dně moře tisíc osm set let, postarám se tedy, abys tam zůstal až do soudného dne. Což jsem ti neřekl: Ušetř mne a Allah ušetří tebe, nezabíjej mne, jinak Allah zabije i tebe? Ale tys nechtěl slyšet mého hlasu a nechtěl jsi nic jiného, než jak bys mi ublížil. Nyní však Allah dal tě do mých rukou a já jsem tě přelstil.“

A když márid prosil: „Otevř mi a uvidíš, jak se ti dobře odměním,“ tu zvolal rybář: „Lžeš, ty prokletý, neboť věz, ty a já, s námi oběma jest tomu jako bylo s vezírem krále Júnána a mudrcem Rújánem.“

„A jak tomu bylo s vezírem krále Júnána a s mudrcem Rújánem? A jaký jest jejich příběh?“ otázal se márid.

A rybář započal:

Příběh vezíra krále Júnána.

„Věz, o duchu zlý, že v dávných dnech, v dobách zašlých a minulých, panoval král jménem Júnán v městě Fársu, v zemi Rúmánu. Byl to král bohatý a mocný, měl mnoho vojska a jeho tělesné stráže byly ze všech zemí Allahových. Ale jeho tělo bylo postiženo malomocenstvím, které mu nemohli vyléčiti ani lékaři ani jiní mudrcové. Bral různé léky, polykal prášky a používal různých mastí, leč nic mu to nepomáhalo a nikdo z četných lékařů, které k sobě povolal, nemohl ho vysvoboditi od té hrozné rány.

A tu přišel jednoho dne do města krále Júnána proslulý mudřec, již dosti starý, jenž se jmenoval moudrý Rúján. Byl to stařec sečtělý v knihách, v knihách řeckých, perských, římských, arabských a syrských; a byl sběhlý v lékařství a ve hvězdoprapectví a znal všechny základy všech věd a pravidla, jak jich používati, nechť ku prospěchu či ke škodě, a také znal všechny rostliny, traviny a koření, škodlivé i užitečné, rozuměl filosofii a svým věděním ovládl všechny obory moudrosti lékařské a jiných učeností.

Přišel tedy tento mudřec do města králova a pobyv v něm jen několik dní, již uslyšel, že král jest postižen zlým malomocenstvím, jímž ho navštívil Allah a že ani lékaři, ani jiní mudrcové mu nemohou pomoci. Zvědév to všechno tento mudřec, celou noc ztrávil v hlubokém přemýšlení, leč jakmile se rozednilo a slunce ozářilo celý svět svým světlem a leskem, tu oděl se do svých nejkrásnějších šatů a předstoupiv před krále Júnána, políbil před ním zemi a nejkrásnějšími slovy se modlil k nebi, aby rozmnožilo jeho moc a slávu, a pověděv pak králi, kdo jest, takto mu pravil:

„O králi, zaslechl jsem o tvé chorobě, kterou bylo postiženo tvoje tělo, a zvěděl jsem také, že všichni tvoji lékařové a všichni mudrcové, které jsi k sobě povolal, nenalezli prostředku, jak by tě z ní vyléčili. Věz však, o králi, že já tě vyléčím, a přece

nedám tobě pítí žádného léku, aniž tělo tvoje budu natíratí mas-
tí.“

Vyslechnuv král Júnán tato jeho slova, podivil se velmi a zvolal: „A jak to chceš zařídití? Při Allahovi, uzdravíš-li mne, učiním tě boháčem a z bohatství tvého budou míti prospěch ještě děti tvých vnuků, a zahrnu tě svojí milostí a cožkoliv si budeš přátí, bude tvé, a budeš jísti u mého stolu a budeš mým přítelem.“

Obdařil ho pak čestným rouchem a dal mu jiné dary a tázal se: „Můžeš mne opravdu vyléčiti z této hrozné rány a to bez jakýchkoliv léků tekutých či prášků nebo mastí?“

A mudřec odvětil: „Ano, vyléčím tě bez všech nesnází!“

I podivil se král nesmírně a pravil: „O moudrý lékaři, pověz mi, v který čas a v kterou hodinu se stane se mnou změna, již mi nyní slibuješ? Pospěš si, můj synu!“

A mudřec odvětil: „Slyším a poslouchám; bude to již zítra.“

Odešel pak od krále, pronajal si v městě dům, v němž uložil své knihy, své léky, vonné koření a byliny. Z nich zvolil to, co potřeboval, a zhotoviv pak pátku s držadlem dutým, nalil do ní mastí a koření a vykrouživ umělý míč, rovněž dutý, i do něj nalil tyto léky, a druhého dne, když to vše provedl a zhotovil, odešel zase ke králi.

Políbil před ním zem a poradil mu, aby koňmo si vyjel na hřiště a tam aby hrál s míčem a pálkou. Provázeli ho emírové a komoří, vezírové a všichni velmožové jeho říše, sotva však přijeli na hřiště, již moudrý Rúján přistoupil ke králi a podával mu pátku, řka:

„Vezmi tuto pátku a uchop ji za držadlo, jak ti ukazují. Nyní jeď na hřiště, dobře se opři do třmenů a tluc pálkou do míče tak dlouho, až ruka tvá a celé tělo se ti zvlhčí potem. I vnikne pak lék do tvé dlaně a projde celým tělem. Až budeš hrou unaven, již všechen můj lék vnikne do tvého těla a pak se vrať do svého zámku, odejdi do lázní, umyj se a polož se ke spánku. A budeš zdrav, jak ráčí Allah.“

I přijal král Júnán od moudrého Rújána pátku, pevně ji sevřel v dlani, vstoupil na svého oře, vrhl před sebou míč a hnál se za ním, až jej dohonil, pak udeřil jej vši silou, pevně třímaje rukojeť pátky v dlani. A nepřestal tlouci do míče a poháněti jej tak dlouho, až zpotila se jeho dlaň a celé tělo, a lék vnikl do něho z rukojeti pátky.

Tu poznal mudřec, že jeho lék již prošel královým tělem, a nařídil mu proto, by vrátil se do svého paláce a ihned odešel do lázně. – Vrátil se tedy král Júnán domů a nařídil, aby ihned byla pro něho připravena lázeň. A byla pro něho připravena lázeň a sluhové přibíhali a otroci se předháněli, přinášejíce pro krále čisté prádlo. Vstoupil do lázně a důkladně a dlouho se omýval. Oblékl se pak v čisté prádlo a v své roucho, vyšel z lázní a odjel do svého paláce, kde ihned se uložil k spánku.

Tak se stalo s králem Júnánem, leč moudrý Rúján rovněž odešel do svého domu a zůstal tam přes noc. Když však nadešlo jitro, odebral se do králova paláce a prosil ho o slyšení. Král poručil, by byl předveden a Rúján, vstoupiv před něho, políbil před ním zemi a oslovil krále těmito slavnostními verši:

Hrdá byla ctnost, když dlela po tvém boku,
dvrátila čelo, když jiný na ni hleděl.
Pane, jehož tváře vznešeností září,
které osud temný rozptýlí svým jasem,
stále lesk tvůj světlý kéž údělem je lidí,
zármutek pak jejich jako kouzlem zajde.
Dobrota tvé, štědrost, duha jak se skvěje
nad krajinou širou, po nečase, dešti,
poklady jsi rozdal, jak rosa v poušti mizí,
šlechetnosti příklad, zloba je ti cizí.

Jakmile mudřec dokončil, král ihned vyskočil na nohy, objal ho a poručil, aby usedl mu po boku a obdaroval ho nádherným čestným rouchem; neboť král, když včerejšího dne vyšel z láz-

ně, pohlédl na své tělo, leč nenalezl na něm již ani jediné stopy po malomocenství; jeho tělo bylo bělejší nad ryzí stříbro.

I zaradoval se král nad tím radostí nesmírnou a jeho hrud' se rozšířila velikou blažeností. Sotva se rozednilo, již vstoupil do svého trůnního sálu, usedl na trůn svého království a přicházeli k němu proudem jeho komoří a všichni velmožové jeho říše a mezi nimi také moudrý Rúján. Když tedy spatřil tohoto mudrce a povstal jemu ku počtě, ihned nařídil, aby byly prostřeny stoly s nejlepšími jídly a pak jedli spolu; a po celý den král mu nedovolil, aby ho opustil. Večer však mu daroval dva tisíce zlatáků, krom čestných rouch a hojnosti jiných darů.

Když král moudrého Rújána posadil na vlastního svého oře, mudřec odjel do svého domu, leč král stále se divil jeho umění, pravě: „Tento mudřec léčil moje tělo zevně a přece mne nemastil žádnou mastí. Při Allahovi, není pravdy větší, než že jest to nejvyšší moudrost. Muž takový si zaslouží odměny a vyznamenání a proto ho chci učiniti svým přítelem a svým společníkem až do své smrti.“

I ztrávil král Júnán den i noc v radosti a veselosti nad uzdravením svého těla a nad vysvobozením z ošklivé nemoci. Když pak nastal den, přišel král Júnán do trůnního sálu a usedl na trůn svého království; velmožové jeho říše ho obklopili, emírové a vezírové usedli po pravici i levici jeho. Otázal se král Júnán: „Kde je moudrý Rúján?“ A mudřec, předstoupiv před něho, políbil před ním zemi; král však povstal před ním, posadil ho po svém boku, jedl s ním, přál mu dlouhého života, dal mu čestná roucha a dary a nepřestal se s ním bavit, až opět se přiblížila noc. Vyznamenal ho pěti čestnými rouchy a tisícem zlatáků. A mudřec, pln vděčnosti ke králi, odebral se domů.

Když druhého dne dopoledne král opět vstoupil do svého trůnního sálu, obklopili ho jeho emírové a vezírové a komoří. Leč mezi svými vezíry měl král jednoho, na něhož byl ošklivý pohled; byl to zjev, z něhož bylo úzko a z něhož byla zlá předtucha, neboť byl to muž špatný, lakomý, závistivý, jemuž zloba

a nenávist byla vrozena. Vida tento zlý vezír, kterak král Júnán poskytuje tak velkou poctu moudrému Rujanovi, kterak ho zahrnuje svojí přízní a dary, byl jat velkou žárlivostí a závistí a přemýšlel, jak by mu mohl uškoditi.

Neboť praví přísloví: „Závist se skrývá v každém těle“; a přísloví jiné: „Násilnictví jest v každém srdci, muž silný je ukazuje, ale slaboch je zatajuje.“

I předstoupil tento vezír před krále Júnána a políbiv před ním zemi pravil: „O nejmocnější králi všech časů a věků, ty, v jehož dobrodiní jsem vyrostl, věz, o králi, že mám pro tebe důležitou radu a že byl bych bídíkem ve svých očích, kdybych ji tobě zatajil. Poručíš-li mi tedy, bych jí tobě sdělil, rád a ihned tak učiním.“

Tu pravil král, znepokojen slovy svého vezíra: „A jaká jest tvoje rada?“

A vezír odvětil: „Věz, o vznešený králi, že říkali staří: Kdo nepomýšlí na konec, tomu osud není přítelem. Já však vidím, že můj král se octl na nepravé cestě, neboť jest pln lásky a přízně k svému nepříteli, jenž touží a přemýšlí, kterak by mu odňal jeho království a vládu, a toho člověka král zahrnuje svojí láskou, prokazuje mu čest nesmírnou a činí z něho svého nejbližšího důvěrníka; strachuji se proto nesmírně o život svého krále.“

Král, velmi zneklidněn těmito slovy, zbledl a tázal se dále: „Koho tím podezíráš a o kom mluvíš, že jest mým nepřitelem, ač mu prokazuji dobrodiní?“

I odvětil mu vezír: „Spíš-li, tedy procitni, o králi! Mním svými slovy moudrého Rújána!“

I zvolal král: „Styď se! Je to můj věrný přítel a mně nejdraší ze všech lidí, neboť mne vyléčil, pouze tím, co jsem vzal do své ruky a vysvobodil mne ze zlé nemoci, proti níž byli bezmocní všichni moji lékaři. Ano, vím, že muže jemu podobného nelze nalézt za našich dnů ani v zemích západních, ani v zemích východních, nikde na celém světě. A o muži takovém

mluvíš slova tak ošklivá! Od tohoto dne mu určuji pevný plat a důchod a každého měsíce dám mu vyplatit tisíc zlatáků. A kdybych se s ním rozdělil o celou svoji říši, ještě by to byla pro něho malá odměna. Jsem pevně přesvědčen, že to, co jsi mi pravil, řekls mi jen ze závesti, právě tak, jak mi bylo vypravováno o králi Sindbádovi.“

Potom pravil král Júnán: „Vypravuje se, leč Allah, jenž jest Vševedoucí, ví to nejlépe – –“

Tu však zpozorovala Šehrazáda, že již blízko den a nechala svůj příběh neskončen.

Leč když nastala *noc pátá*, tu pravila Dunjazáda sestře své Šehrazádě: „Dokonči nám přece své vypravování, nejsi-li ospalá,“ a Šehrazáda pokračovala: „Slyšela jsem vypravovati, o šťastný králi, že král Júnán pravil svému vezírovi:

„O vezíre, schvátila tebe závest proti tomu mudrcovi a chtěl bys, abych ho dal zabít. Víť však, že bych toho litoval právě tak, jak toho litoval král Sindbád, když zabil svého sokola.“

Tu otázal se vezír: „A jak to bylo, o králi nejvznešenější?“

A král Júnán započal:

Příběh krále Sindbáda.

„Vypravuje se, leč Allah, jenž jest Vševedoucí, ví to nejlépe, že byl jednou jeden perský král, jenž ze všech zábav a veselostí nadevše miloval honbu a lov. Vypěstoval si sokola, od něhož se neodlučoval ani v den ani v noc, po celou noc ho míval na svém rameni a kdykoliv se vydal na lov, brával ho s sebou. Také mu dal zhotoviti zlatou misku, která mu byla zavěšena na hrdle, aby z ní mohl pít. A stalo se jednoho dne, právě když král seděl ve svém paláci, že přišel k němu nejvyšší dozorce nad jeho sokoly a pravil: „O králi našich časů, dnes jest vhodný den, aby ses vydal na lov.“

Král tedy poručil svému komonstvu, aby s ním se vydalo na lov, a vzal svého sokola na ruku; a tak jeli a jeli, až se dostali

do údolí řeky, rozestavili se v dlouhou řadu, jež pak sevřela se v kruh. A hle, v leči se objevila gazela a král zvolal: „Kdožkoliv by dopustil, aby tato gazela uklouzla kol něho, toho dám popravit.“

I zúžili léč kol gazely a hle, gazela přiběhla k místu, kde stál král, a vzpřímivši se na zadní běhy, položila přední běhy na hrud', jako by chtěla před králem pokleknouti na kolena a políbiti před ním zemi. Král sklonil hlavu, jakoby gazele na pozdrav, leč gazela mu přeskočila nad hlavou a uprchla do polí. Tu obrátil se král ke komonstvu a vojákům a vida, že vojáci si naň ukazují a dávají si různá znamení, otázal se svého vezíra: „O vezíre, co říkají tito moji vojáci?

Á vezír odvětil: „Říkají, že jsi pravil: Kdožkoliv by dopustil, aby tato gazela uklouzla kol něho, toho dám popravit!“

I zvolal král: „Při životě mé hlavy, vydám se za ní a neustanu, dokud se jí nezmocním.“

A rozjel se král Sindbád po stopě gazely a neustal v pronásledování, až se octl v horách. Tu chtěla gazela vklouznouti do svého úkrytu, leč král na ni poslal svého sokola, jenž ji křídly bil do očí, až ji oslepil a omámil. Tu uchopil král svůj kyj a udeřil gazelu tak, že zhroutila se k zemi. Sestoupil pak s koně, zařízl gazelu, stáhl ji z kůže a zavěsil si ji na hrušku svého sedla. Bylo to však již k poledni a horko bylo veliké, leč kraj byl pustý a nebylo v něm vody. I žíznul král a žíznul také jeho kůň, obcházel proto a konečně spatřil strom, z něhož voda vytékala jako rozpuštěné máslo. I sňal král zlatou misku s hrdla sokolova, naplnil ji onou vodou a postavil ji před něj. Ale hle, sokol udeřil do misky a převrhl ji.

Král vzal misku po druhé a chytal do ní kapky, stékající se stromu, až zase byla plná, domnívaje se, že jeho sokol žízní. Znovu postavil zlatou misku před sokola, ale hle, sokol udeřil do ní po druhé a opět ji převrhl. I rozhněval se král velmi na svého sokola a vzav misku po třetí a naplniv ji, podával ji svému koni. Leč sokol ji opět převrhl svými křídly. Tu zvolal král:

„Allah tě potrestej, ty nejnešťastnější ze všech ptáků! Oloupils o nápoj mne, sebe i mého koně!“

A udeřil po sokolovi mečem a uťal mu křídlo. Leč pták pozvedl svoji hlavu, jako by chtěl říci: Viz, co je na tomto stromě!

I pohlédl král vzhůru a spatřil na vrcholku stromu zlého hada a poznal, že onou tekutinou byl hadí jed. Nyní trpce želel, že uťal křídlo svému sokolovi. Vstoupil pak na kůň a odjížděl, odnášeje si gazelu, až přijel na místo, kde byl jeho průvod. Odevzdal gazelu svému kuchaři, řka: „Vezmi ji a upec!“

A vrátiv se do svého paláce, usedl na svůj trůn, maje sokola na své ruce. Leč sokol pojednou zachroptěl a dokonat a král Sindbád zaplakal velmi, rozlitosíněn a zarmoucen, že zabil svého sokola, jenž ho zachránil před jistou záhubou.

A to je vše o příběhu krále Sindbáda.

Vyslechnuv příběh krále Sindbáda, vezír pravil králi Júnánovi:

„O králi mocný a vznešený, nechci onomu muži učiniti žádné příkoří, neboť ani on neučinil mně nic zlého. Přednesl jsem ti svou radu jen proto, aby sám ses přesvědčil o jeho pravdivosti a budeš-li dbáti mé rady, zachráníš se sám a nezahyneš tak, jak zahynul onen vezír, jenž úklady strojl synu královi.“

I otázal se král Júnán: „A jakže to bylo?“

A vezír započal:

Příběh nevěrného vezíra.

Věz, o králi, že byl jednou jeden král a ten měl vezíra a jednoho syna, který byl nesmírně oddán jízdě na koni a lovu; a při tom ho doprovázel ten vezír, jemuž jeho otec, král, nařídil, aby byl vždy při něm, ať se hne, kam hne.

Jednoho dne vyjel si mládenec na koni na lov, a vezír jeho otce jel s ním. Jak tak klusali vedle sebe, spatřili veliké, divoké

zvíře. Tu zvolal vezír na prince: „Zde máš divoké zvíře, ulov je!“ Princ se rozjel za zvířetem, až zmizel vezírovi s očí, a také zvíře mu zmizelo v poušti.

Ted' nevěděl, kam má jít, ani kam se obrátit, když se tu jednou objevila před ním dívka, která měla oči plné slz. Královský syn se jí otázel: „Kdo jsi?“ a ona odpověděla: „Jsem dcera jednoho z králů Indie, a cestovala jsem po poušti. Pojednou mne přemohla únava, a než jsem si to uvědomila, spadla jsem se svého soumara; a tak jsem byla odloučena od svých lidí a ocitla jsem se ve veliké nesnazi.“ Uslyšev princ tato její slova, pocítil soustrast s jejím stavem, zvedl ji na hřbet svého koně a nechal ji jeti za sebou; pak jel dále, až přijel k jakési zřícenině; tu mu pravila dívka: „O pane, ráda bych vykonala potřebu;“ sesadil ji tedy u zříceniny, ale ona tam zůstala tak dlouho, že se královský syn až domníval, že maří zbytečně čas. Proto šel za ní, nevěda ani, kdo ona skutečně je; a hle, byla to Ghula, která pravila ke svým dětem: „Děti, dnes vám vedu tučného mládence!“ Načež jí děti odpověděly: „Rychle jej doved', o matko, abychom si jím naplnily břicha.“

Když princ uslyšel jejich slova, byl si jist svou smrtí; svaly se mu třásly strachem o život a chtěl utéci. Tu vyšla Ghula ven; a když jej tam uviděla státi v bledém zděšení a chvějícího se, zvolala: „Co je ti, že se tak strachuješ?“ On jí odpověděl: „Mám jednoho nepřítele, kterého se bojím.“ Tu se ho Ghula otázala: „Povídáš přece, že jsi královský syn?“ A on odpověděl: „Ovšem.“

A ona nato: „Proč tedy nedáš svému nepříteli nějaké peníze a neuspokojíš ho tak?“ Ale on odvětil: „Ten se nespokojí s penězi, nýbrž pouze s duší; bojím se ho a jsem zrazen.“ Nyní pravila ona: „Jsi-li zrazen, jak se domníváš, tedy volej k Allanu o pomoc, a on tě jistě ochrání před neštěstím od tvého nepřítele a před následky toho neštěstí, před nímž se tak strachuješ!“

„Tu zvedl princ hlavu k nebi a zvolal: „O Ty, jenž vyslyšíš skličенého, když k tobě volá, a jenž přivádíš zločin na světlo

boží, o Allahu, dej mi vítězství nad mým nepřítelem a odvrát jej ode mne; neboť ty můžeš vše, co chceš.“

Když Ghula uslyšela jeho modlitbu, odvrátila se od něho; princ se však vrátil ke svému otci a vypravoval mu příběh o vezírovi. Tu si dal král vezíra zavolati a dal ho popraviti. –

Také ty, o, králi, utrpíš nejhorší smrt skrze toho svého lékaře, budeš-li mu ještě důvěřovati. Neboť on, jemuž jsi prokazoval dobrodiní a jehož jsi učinil svým důvěrníkem, způsobí tvou záhubu. Nevidíš, jak zvenčí vyléčil nemoc tvého těla něčím, co jsi držel ve své ruce? Nebud' příliš bezpečný, aby tě snad nezažubil něčím, co budeš právě tak držeti.“

Tu pravil král Júnán: „Mluvíš pravdu, o vezíre, může tomu opravdu tak býti, jak pravíš, můj dobrý rádce; a možná, že tento mudrc přišel pouze jako špehoun s úmyslem, zahubiti mne; neboť vyléčil-li mne něčím, co jsem držel ve své ruce, tedy mne může také zahubiti něčím, co vdechnu.“

A král Júnán se otázal svého vezíra: „O ministře, co se s ním má státi?“

A vezír odpověděl: „Pošli ihned pro něho a povolej ho před sebe; a až bude před tebou státi, sraz mu hlavu; pak se uchráníš před jeho lstivostí a budeš míti od něho pokoj; zrad' jej ty, nežli zradí on tebe!“

Král Júnán pravil: „Máš pravdu, o vezíre.“ Pak poslal král pro mudrce. Ten přišel v radostné náladě, netuše osud, který mu určil Slitovník; jak to praví básník:

Když z osudu máš strach, jen vždycky pevně stůj;
a Stvořiteli vždy jen odporuč žal svůj.
Co sudbou určeno, t'o trvání má jen,
co osud neurčil, před tím jsi ochráněn.

Když lékař přistoupil ke králi, promluvil tyto verše:

Kdybych tě snad podle zásluh někdy neuctíval,
tedy řekni, komu bych pak svoje písně zpíval?

Zahrnul's mne svými dary, než jsem o ně žádal,
radost způsobils mi mnohou, než jsem se jí nadál –
Lze si myslit, že bych někdy nevzdal dík ti za ně,
když teď veřejně i tajně děkuji ti maně?
Vždy ti budu vděčen za vše, cos mi ráčil dáti,
i když dal's dar na ramena, rty dík musí vzdáti.

A tak se praví v jiné písni:

Své starostí vždy vyžeň ven
a osudu svěř strasti jen
a z dobra těš se, jez tu jest
a nedbej žalů, jež's měl nést.
Zdá trapnou být se mnohá věc,
však radost je z ní nakonec.
Neb Allah činí, co chce mít,
tvou věcí je – se podřídít.

A dále:

Své srdce poruč moudrosti jen boží,
vzdal srdce svěť'a, jenž jen strasti množí!
Věž, dle tvé vůle že zde pranic není.
Jen Allah, jak chce, tvoří vše a mění.

A konečně:

Bud' vesel, těš se, raduj a nech strastí státi,
neb strasti dovedou i silné muže skláti.
Nač slabým otrokům by s'řastná touha byla?
Nech hloubání, jsi šťasten, v tom je tvoje síla.

Tu pravil král moudrému Rújánovi: „Víš, proč jsem tě dal zavolati?“ Mudrc odpověděl: „Vznešený Bůh sám pouze ví skryté věcí!“ Ale král pokračoval: „Dal jsem tě zavolati, abych tě dal usmrtni a abych učinil tvému životu konec.“

Nad tím se ocítnul moudrý Rúján v nejvyšším údivu a tázal se: „O králi, proč pak mne chceš dáti usmrtiti a jakýpak můj přestupek asi vyšel na jevo?“ Král mu odpověděl: „Bylo mi řečeno, že jsi špehoun a že jsi přišel, abys mne usmrtil; a hle, usmrtím tě já, než mne usmrτίš ty.

Nato zavolal král kata a pravil: „Sraz tomuto zrádci hlavu a osvobod' nás od jeho zhouby.“ Ale mudrc pravil králi: „Ušetř mne, a Allah tě ušetřί, a nezabíjej mne, sice Allah i tebe zabije.“ – A opakoval tato slova před ním, právě jak jsem je mluvil k tobě, zlý džíne; ale tys nechtěl ode mne upustiti, nýbrž jsi trval na tom, že mne usmrτίš. –

Král Júnán odpověděl moudrému Rujanovi: „Nemohu býti bezpečen, nedám-li tě usmrtiti; neboť vyléčil-li jsi mne něčím, co jsem držel v ruce, tedy nejsem jist, nezabiješ-li mne něčím, co čichám, anebo vůbec něčím.“

Tu zvolal lékař: „To je tedy, o králi, má odměna od tebe? Splácíš dobré zlým.“ Ale král odpověděl: „Nic nepomůže, musíš zemřít a to bez odkladu.“

Když teď lékař byl jist, že by jej král docela jistě dal usmrtiti, plakal a litoval, že kdy někomu něco dobrého prokázal, kdo toho nezasluhoval. O tom se praví v písni:

Maimuna rozumu neměla, žel,
třeba že otec ho nad jiné měl.
Suchou neb kluzkou ať stezkou kdy jdeš,
pozor dej, upadnout můžeš tu též.

Na to vystoupil kat, zavázal mudrcovy oči a vytasil meč, při čemž pravil královi: „S tvým dovolením.“ Mezitím plakal mudrc a zvolal: „Ušetř mne a Allah tě ušetřί, a nezabíjej mne, sice Allah zabije i tebe;“ a promluvil verše:

Byl jsem poctiv – měl jsem ztráty, jíní kradli – měli jmění;
poctivost mi to jen dala, že mé trýzní konce není.
Budu-li žít – pak ne poctiv, umru-li – ať kletba stihne toho,

kdo s mou zkušeností nepoctivosti se vyhne.

Potom pokračoval mudrc obrátiv se ke králi: „Tato tvoje odměna, kterou mi dáváš přiděliti, je odměnou krokodila.“ Tu se otázal král: „Jaká je to povídka s tím krokodilem?“ Ale mudrc pravil: „Je mi nemožno vypravovati ji tobě v tomto stavu; zapřísahám tě při Allahu, ušetř mne a Allah tě ušetří.“ Pak se usedavě rozplakal.

Tu pozvedl hlasu jeden z důvěrníků králových a pravil: „O, králi, daruj mi krev tohoto mudrce; neboť jsme jej nikdy neviděli, že by se byl prohřešil proti tobě, nýbrž jsme pouze viděli, že tě vyléčil z nemoci, která vzdorovala všem lékařům a moudrým mužům.“

Král však odpověděl: „Neznáte důvodu, proč dávám popraviti tohoto lékaře; důvod je však tento: Ušetřím-li ho, tedy jsem zasvěcen jistě záhubě; neboť ten, kdo mne vyléčil z nemoci něčím, co jsem držel ve své ruce, může mne jistě také usmrtiti něčím, co čichám; a obávám se, že mne zabije za vražedný úplatek, neboť je to pouze špehoun, který sem přišel, aby mne usmrtil. Nic tedy nepomůže: zemřítí musí; pak íeprv budu jist svým životem.“

A opět zvolal mudrc: „Ušetř mne a Allah tě ušetří, a nezabíjej mne, sice jinak Allah zabije tebe.“ Když se však teď mudrc přesvědčil, o démone, že by jej král jistě dal zabítí, promluvil k němu: „O králi, není-li tomu již jinak, než že mne dáš usmrtiti, tedy mi povol krátkou lhůtu, abych si mohl zajíti do svého domu a poručiti svým lidem a svým sousedům, aby mne pohřbili, abych dostal svým závazkům a abych odkázal své lékařské knihy. Mezi těmito knihami mám jednu, nejvzácnější to vzácnost, a tu bych ti rád dal darem, abys ji jako poklad uschoval ve své pokladnici.“

Král se otázal mudrce: „A co je v té knize?“ Mudrc odpověděl: „Věcí bez počtu; avšak nejmenší z těch tajemství v ní je toto: „Hned, jakmile mi dáš sraziti hlavu, obrať tři listy a přečti

tři řádky na levé straně, a tu má hlava promluví a bude ti odpovídati na vše, nač se jí ráčíš otázati.

Král se nanejvýše podivil, zavrtil se radostí a pravil: „O lékaři, když ti srazím hlavu, budeš skutečně se mnou mluvit?“ A on odpověděl: „Budu, o králi!“ Tu promluvil král: „To je skutečně něco zvláštního!“ Pak jej poslal se stráží do jeho domu a mudrc vyřídil své závazky toho dne.

Příštího dne vstoupil Rúján opět do vládní síně královny, kde byli shromáždění emirové a vezírové, komoři, místodržitelé a veličiny říše; a síň byla tak pestrá, jako květiny v zahradě. A hle, lékař vstoupil do sálu a předstoupil před krále se svým hlídačem a v ruce držel starou knihu a kovovou krabičku s práškem. Pak si usedl a pravil: „Dejte mi tabulku!“ I přinesli mu tabulku a on na ni vysypal prášek, uhladil jej a pravil nakonec: „O králi, vezmi tuto knihu, ale neotvírej ji, leč až má hlava upadne; jakmile však padne, tedy ji postav na tuto tabulku a nechej ji přitlačit se na ten prášek. Jakmile to učiníš, ihned přestane krev téci. Pak otevři knihu!“

Nato dal král rozkaz, aby mudrcovi byla sražena hlava, a vzal od něho knihu. A kat šel k mudrcovi a prořal mu krk. Tu padla hlava mudrcova na tabulku a král ji přitlačil na prášek. A krev přestala téci, a moudrý Rúján otevřel oči a pravil: „Otevři knihu, o králi!“

Král otevřel knihu a shledal, že listy lpí k sobě. Tu dal prst do úst, navlhčil jej slinou a obrátil první list, a právě tak druhý a třetí, ale listy nechaly se pouze s námahou obracet; a když obrátil šest listů, pohlédl na ně, a když na nich neviděl nic napsáno, pravil: „O lékaři, zde není nic napsáno! Lékař však odpověděl: „Obracej ještě dále;“ a on obrátil tímto způsobem ještě tři listy. Ale sotva uplynul okamžik, tu jím proniknul ihned jed, jímž byla kniha otrávena. A ihned upadl král do silných křečí a zvolal: „Jed mnou proniknul!“ Tu promluvila hlava moudrého Rújana tyto verše:

Ač vládli nesprávně, tak vládli dlouhý čas.

Však vláda nesprávná šla v zapomnění v ráz.
Za právo byl by jim též Osud právo dal,
však za bezprávi bezprávi dal, trýzeň, žal.
A tak se stalo, že pak Osudu hlas zněl:
Toť pouze oplátka, nač žehrat na úděl!

Sotva přestala hlava mudrcova mluvit, zhroutil se král mrtev k zemi.

Věz však, o džine, že Allah by byl ušetřil krále Júnana, kdyby byl on ušetřil moudrého Rújana, Ale on se zdráhal a trval na tom, že ho zabije, a tak zabil Allah i jej. A také tebe, démone, by byl Allah ušetřil, kdybys byl ušetřil ty mne – –“

V tom zpozorovala Šehrazáda, že noc se nachýlila, a ustala v řeči a hovor přerušila. Když však nastala *noc šestá*, pravila její sestra Dunjazáda: „Dopovídej nám ten svůj příběh!“ A ona odpověděla: „Jestli mi to dovolí král.“

„Vypravuj,“ pravil král; a tak pokračovala:

„Bylo mi řečeno, o šťastný králi, že když rybář řekl džínovi: „Kdybys mne byl ušetřil, byl bych také já ušetřil tebe, ale ty jsi trval na tom, že mne zabiješ. A tak nechám i já tebe zemřít tak, že uvězněného v této láhvi tě vrhnu do moře,“ tu zařval márid a křičel: „Zapřísahám tě při Allahu, rybáři, nečiň takí Ušeir mne a odpusť mně, co jsem učinil. A spáchal-li jsem zlo, tedy ty čin dobro, neboť v průpovídkách, kolujících mezi lidem, se praví: „O ty, jenž činíš dobře tomu, jenž spáchal zlo, věz, že zločinec má dosti na svém činu. „A nečiň mi, jako Umama učinil Atice.“

Tu se otázal rybář: „Á co učinil Umama Atice?“ Ale džín odpověděl: „Ted' není doba na vypravování, když sedím v tomto vězení. Ale propusť mne na svobodu, a já ti to budu vypravovati.“

Nato pravil rybář: „Nech takových řečí; nic ti nepomůže, budeš hoven do moře a nijakým způsobem se již tam odtud nedostaneš. Hled', já jsem se dal pod tvou ochranu a pokořil jsem se před tebou, ale ty jsi mne chtěl stůj co stůj zabít, bez jakékoli

viny, za kterou bych si to byl od tebe zasloužil; ba, já jsem ti neučinil přece nic zlého, nýbrž jedině dobro, když jsem tě vysvobodil z tvého vězení, Z toho, že jsi chtěl se mnou tak jednat, jsem seznal, že jsi zločinec. A věz, že až tě opět hodím do moře, tedy budu vypravovati každému, kdo by tě snad vylovil, co se mi od tebe stalo, a budu jej varovati a přiměji jej, aby tě opět hodil nazpět; a tak zůstaneš ležeti zde, v tomto moři, až konec doby učiní konec také tobě.“

Ale zlý duch zvolal: „Pusť mne na svobodu. Máš příležitost provésti šlechetný čin, a já ti přísahám, že ti nikdy neučiním nic zlého; ba, já ti pomohu, abys byl zproštěn bídy,“

Vzal jej tedy rybář do přísahy, že mu neučiní nic zlého, nýbrž jen dobré, jestli jej osvobodí; a zajistiv se tak jeho slibem a vzav od něho slavnostní přísahu ve jménu Boha všemohoucího, otevřel mu rybář láhev.

Tu začal vystupovati z láhve sloup kouře, až stál celý ve vzduchu a znovu se stal démonem ošklivého vzhledu. A hned pak kopnul do láhve, že zaletěla daleko do moře.

Když však rybář viděl, že démon odkopnul láhev daleko do moře, myslel, že nastala jeho poslední hodinka. Jeho voda mu kapala do šatů, a pravil si sám u sebe: „To není dobré znamení.“ Ale dodal si odvahy a zvolal: „O džíne, vznešený Allah praví: „Plňte svou smlouvu; neboť kdysi bude požadován účet ze splnění smlouvy. Ty jsi slíbil a odpřísáhnul, že nespácháš na mně zrady, aby ani Allah nespáchal zradu na tobě; neboť on je v pravdě žárlivý Bůh, který sice dává hříšníkovi lhůtu, ale nenechává jej uniknouti. Pravím ti, tak jako moudrý Rúján pravil ke králi Júnánovi: Ušetř mne a Allah tě ušetří.“

Džín se však dal do smíchu, předstoupil před rybáře a pravil mu: „Pojď se mnou!“ a rybář kráčel za ním, ale dosud ještě nebyl jist svou záchranou. A tak kráčel, až se dostali ven z města. Pak vystoupil na horu a opět dolů do širé stepi, a hle, tu stáli před jakýmsi jezerem.

Démon se probrodil do jezera a zavolal na rybáře: „Pojď za mnou!“ a rybář šel za ním až doprostřed jezera. Tam démon stanul a vyzval rybáře, aby rozhodil síť a aby chytal ryby. Rybář se teď podíval do jezera a uviděl v něm mnohobarevné ryby, bílé a červené, modré a žluté a divil se tomu. I vzal síť, rozhodil ji a našel v ní čtyři ryby, každou jiné barvy. Když to rybář uviděl, zaradoval se; démon mu však pravil: „Zanes je sultánovi a předlož mu je; on ti dá dosti, aby tě to učinilo bohatým mužem. Ale, pro Allaha, teď mne omluv; neboť nevím dnes jiného způsobu, jak ti prospěti, zvláště když jsem osmnáct set let ležel v onom moři a teprve v této hodině jsem opět spatřil tvář země. Chytej však ryby v tomto jezeře pouze jedenkrát za den.“ A pak se s ním rozloučil, pravě: „Allah dejž, abychom se opět shledali!“ A dupnul nohou do země a země se roze-
stoupila a pohltila jej.

Užaslý nad tím, co se mu přihodilo s démonem a nad tím, jak se to stalo, vzal rybář ryby a vydal se na cestu k městu; a jakmile přišel domů, vzal hliněnou mísu, naplnil ji vodou a hodil do ní ryby, které sebou začaly brzy ve vodě v míse mrskati. Pak nesl mísu na hlavě do paláce, jak mu to džín rozkázal. Když však vstoupil ke králi a předložil mu ty ryby, ocitnul se král v nejvyšším úžase při pohledu na ně. Neboť jaktěživ neviděl dosud takových ryb, jako byly tyto, ani toho druhu, ani takového tvaru. Pravil tedy král: „Dejte tyto ryby otrokyni kuchařce!“ Tuto otrokyni daroval mu před třemi dny řecký král, a král Júnán ji tedy v kuchařském umění dosud nevyzkoušel.

Vezír jí poručil, aby ryby upekla, pravě jí: „O dívko, král ti vzkazuje: Vyzkoušíme tě, o slzo má, jen v době své nouze; ukaž nám dnes své umění a svou schopnost dobře vařit! Neboť sultánovi byl dnes přinesen dar.“ Dav jí přesné pokyny, vrátil se vezír ke králi, jenž mu poručil, aby dal rybářovi čtyři sta dinárů. Vezír mu je dal, rybář je vzal, dal si je za nádra a rychle spěchal domů. Při tom upadl, opět vstal a opět klopýtnul, neboť považoval celou událost za pouhý sen. Koupil však cestou své

rodině vše, co potřebovala, a nakonec šel velmi rozradostněn ke své ženě.

Tolik o tom rybářovi.

Pokud jde o otrokyni, vzala ryby, očistila je, postavila pánev na oheň a nechala ryby péci, až byly na jedné straně měkké; pak je obrátila na druhou stranu. A hle! stěna kuchyně se rozstoupila, a z ní vyšla dívka krásné postavy, oblých tváří, dokonalého půvabu, s tmavočerně nabarvenými víčky. Na hlavě měla hedvábný šátek s modrým třepením; na uších jí visely kroužky; zápěstí objímala dvojice náramků a na jejích prstech byly prsteny s předraženými drahokamy; v ruce však držela dívka prut z bambusové třtiny. Tímto prutem vrazila do pánve a pravila: „Rybičky, rybičky, jste-li pak věrny smlouvě?“ Když to kuchařka viděla, upadla do mdloby. Dívka však opakovala svá slova po druhé a po třetí a nakonec zvedly ryby hlavy z pánve a zřetelně jí odpověděly: „Ano, ano!“ A počaly odříkávati tyto verše:

„Když půjdeš zpět, my půjdem též; my věrny jsme, když ty jsi k nám.

Když zapřeš nás, my zapřem tě, náš slib se se tvým zruší sám.“

V tom převrhla dívka pánev a odešla tímž místem ve zdi, kterým vešla, a zeď se za ní zavřela. Když však kuchařka procitla ze svých mdlob, spatřila všechny čtyři ryby spálené do černa jako dřevěné uhlí a zvolala:

„Při prvním prudkém boji,
již s prasklým kopím stojí,“

a opět omdlela.

Když tam tak ležela, přišel vezír. A když ji, tuto černou perlu, viděl ležeti neschopnou rozeznati sobotu od čtvrtka, kopl ji nohou. Tu procitla a dala se do pláče a vypravovala mu vše, jak se to stalo. Vezír velmi užasnul a zvolal: „To je opravdu nanej-

výš podivné!“ Ihned poslal pro rybáře; ten byl přiveden a vezír mu pravil zhurta: „O rybáři, přines nám čtyři ryby, podobné těm, které jsi před tím přinesl.“

Rybář se odebral k jezeru a rozhodil síť; a když ji zase vytáhl, hle, byly v ní čtyři ryby, podobné prvním. Vzal je tedy a odnesl je ihned k vezírovi a ten je přinesl otrokyni a pravil: „Nuže, upec tyto ryby v mé přítomnosti, abych se na ten příběh také podíval.“

Otrokyně se dala do práce, očistila je, postavila pánev nad oheň a položila do ní ryby; ale sotva je tam položila, rozestoupila se stěna, a dívka vystoupila v téže podobě, jako ponejprve a v ruce držela prut, jímž opět strčila do pánve a pravila: „Rybičky, rybičky, jste-li pak věrny dávné smlouvě?“ A hle, všechny čtyři ryby zvedly hlavy a pravily: „Jsme, jsme!“ a odříkaly tytéž verše jako dříve, a ty zněly:

„Když půjdeš zpět, my půjdem též; my věrny jsme, když ty jsi k nám.

Když zapřeš nás, my zapřem též, náš slib se se tvým zruší sám.“

Tu zpozorovala Šehrazáda, že do dne dlouho není a přetrhla vyprávění.

Když však nastala *noc sedmá*, pokračovala takto:

„Slyšela jsem vypravovati, o šťastný králi, že když ryby promluvíly a když dívka prutem převrhla pánev a odešla na témž místě, kudy přišla, a když stěna se opět za ní zavřela, že vezír otevřel ústa a zvolal: „To je něco, co nesmí zůstatí utajeno králi.“

Pak odešel ke králi a vypravoval mu, co se stalo a co se událo před jeho vlastními očima; načež král pravil: „To musím bezpodmínečně viděti na vlastní oči.“ Ihned poslal pro rybáře a poručil mu, aby přinesl čtyři ryby, podobné prvním a vyslal tři lidi s ním, aby ho střezili. Rybář odešel a brzy přinesl ty ryby; a král poručil, aby mu dali čtyři sta zlatáků, obrátil se k vezírovi a pravil: „Vstaň a upec mi tyto ryby, zde před mýma očima!“

Vezír pravil: „Slyším a poslouchám.“ A dal si přinést pánev, upravil ryby, postavil pánev na oheň a položil do ní ryby. A hle; zeď se rozestoupila, a z ní vyskočil černý otrok, podobný obrovské skále nebo zbytku kmene Ad, a v ruce držel větev zeleného stromu; a zvolal zvučným hlasem: „Rybičky, rybičky, jste-li pak věrní dávné smlouvě?“ A ryby zvedly hlavy z pánve a pravily: „Jsme, jsme!“ Dbáme pevně té smlouvy!

„Když ty jdeš zpět, my též jdeme zpět, neb věrní jsme, když ty jsi k nám.

Když zapřeš nás, my zapřeme též, náš slib se se tvým zruší sám.“

Tu přistoupil mouřenín k pánvi, převrhl ji větví, kterou držel v ruce a odešel tudy, kudy přišel.

Teď pohlédli vezír a král na ryby a viděli, že byly do černa spáleny, jako dřevěné uhlí. Král ohromně užasnul a pravil: „To je něco, o čem se nemůže zachovávat mlčení, a s těmito rybami to má nějaký zvláštní význam.“ Pak poručil přivést rybáře, a když přišel, otázal se ho; „Hej, ty, řekni, odkud jsou tyto ryby?“ Rybář odpověděl: „Z jednoho jezera mezi čtyřmi návršími pod tímto pohořím, které leží před tvým městem.“

Tu pravil král, obrátiv se k rybáři: „Kolik dnů je to vzdáleno?“ A rybář odpověděl: „O náš pane sultáne, je to jen půl hodiny daleko odtud.“ Tu užasnul král a poručil ihned svým pěšcům, aby se vydali na pochod a svým jezdcům, aby nasedli na koně a on šel s rybářem, který jej vedl a proklínal démona, až vylezli na pohoří a sestoupili do veliké pouště, kterou ani sultán, ani kdokoliv z jeho vojáků jaktěživ ještě neviděl; a užasli velice, když spatřili onu poušť a jezero uprostřed ní mezi čtyřmi návršími a ryby v něm ve čtyřech barvách, v červené a bílé a žluté a modré.

Král tam stál upoután úžasem a otázal se svých vojáků a všech, kdo byli přítomni: „Viděl kdy někdo z vás před tím toto jezero?“ A všichni dali odpověď: „Nikdy, největší králi naší doby, co žijeme.“ Nato se otázali nejstarších obyvatelů, ale

také ti odpověděli: „Nikdy, co jsme živi, neviděli jsme toto jezero na těchto místech!“ Král však zvolal: „U Allaha, nevrátím se do svého hlavního města, ani se neposadím na svůj královský trůn, dokud se nedovím, jak se to má s tímto jezerem a s těmito rybami.“

I poručil lidem, aby se utábořili okolo těchto návrší; a oni tak učinili. Nato si povolal vezíra; ten byl zkušený muž, rozumný a prozíravý a znalý veškerých záležitostí. Vezír přistoupil před krále a ten mu pravil: „Hleď, přeji si něco učiniti, o čem ti chci podati zprávu; přišlo mi na mysl, že dnes v noci vyjdu sám a že prozkoumám tajemství tohoto jezera a těchto ryb. Zaujmi místo u dveří mého stanu a řekni emirům a vezírům, komořím a místodržícím a všem, kdo se tě budou po mně ptáti: „Sultán se necítí býti zdrav a nařídil ml, abych nikomu nedovolil vcházeti. Nikomu však neprozrazuj mého plánu!“ A vezír ho nemohl od toho odvrátiti.

Nato se král převlékl, opásal se mečem a vystoupil na jedno návrší, a šel po něm ostatek noci až k ránu, pak putoval dále celý den, ačkoliv vedro těžce na něho doléhalo, jelikož putoval přece noc a den.

A dále šel druhou noc až do rána; tu se vynořil pojednou ve veliké dáli černý bod před ním, A král se zaradoval a pravil sám sobě: „Možná, že najdu někoho, kdo mi bude moci oznámiti, jak se to má s tím jezerem a s rybami.“

A když přišel blíže, našel palác, vystavěný z černých kamenů a obložený železnými deskami; a jedno křídlo brány stálo otevřeno dokořán, kdežto druhé bylo zavřeno. Neobyčejně potěšen přistoupil král k bráně a tiše zaklepal; když však neslyšel odpovědi, zaklepal po druhé a po třetí; ale ani pak neuslyšel odpovědi. Tu zaklepal velmi hlučně, ale ani pak mu nikdo neodpověděl. A tu si pravil: „Nepochybně je prázdný.“

Dodal si tedy odvahy a vkročil branou paláce do veliké před síně a zvolal tam hlasitě: „Obyvatelé paláce, zde je cizinec a poutník; máte trochu potravy na cestu?“ A opakoval toto volání

po druhé a po třetí, ale neuslyšel odpovědi; posilnil tedy svou odvalu a upevnil své srdce a prošel předsíní až doprostřed paláce a nenalezl tam ani človíčka. A přece byl palác vyzdoben hedvábnými koberci a zlatě tkanými látkami; a záclony byly spuštěny. Uprostřed zámku byl však prostranný dvůr, do něhož se otvíraly čtyři síně se zvýšenou estrádou, jedna proti druhé; uprostřed dvora byla nádrž s vodotryskem; na této nádrži stáli čtyři lvi z červeného zlata, kteří chrlili ze svých tlam vodu, čistou jako perly a drahokamy. Kolem v paláci poletovali však ptáci a nad nimi byla napjata síť ze zlatého drátu, která jim bránila odletěti; neviděl však ani človíčka.

Král užasnul a zesmutněl, poněvadž nikoho neviděl, kdo by mu mohl podati zprávu o té poušti a o tom jezeru, o těch rybách, o návrších a o tom paláci. Pak se posadil zamyšlen mezi dveře a hle, tu se ozval bolestný hlas, jako by vycházel ze srdce stravovaného hořem a tento hlas zpíval písničku:

Já tajil, co's mi činila, však zjevil to přec den;
když nehybně jsem ležíval, z mých očí prechal sen.
O, osude, již nemuč mne a nezraňuj mne již;
hle, jak mé srdce ubohé, teď drtí sťrastí tíž!
Což nemáš s mocným soustrasti, ježž láska strhla v sled,
ni s bohatým, ježž uvrhla do neskonalých béd?
Já nepřál štěstí větěrku, když u hlav mocných vál;
však když mne osud oslepil, já zmučen jsem zde stál.
Co zmůže síla střelcova, když – než šíp vyletěl,
mu tětiva se přetrhne, a zbraň mé nepřítel?
Kam může prehnout hrdina před trudným osudem,
když přivalí se starosti a rostou každým dnem?

Když teď sultán uslyšel smutný ten hlas, vyskočil a sleduje zvuk jeho přišel k zácloně, která byla spuštěna před jedněmi dveřmi do pokoje. Zvedl záclonu a uviděl za ní mladého muže, sedícího na židli, která se zvedala asi na loket od podlahy; byl to čarokrásný mladík, postavy milé na pohled, hlasu jako zvon čistého, čela hezkého a jemného, tváře zružovělé, a se znamén-

kem uprostřed tváře, malým jako ambrová kulička, jak praví básník:

Ten štíhlý mladík, jehož čelo, kučeravý vlas
uváděl lidi v černý smutek, nebo v radost zas.
Znaménko krásné dobře snese, jež mu zdobí tvář
a temnem se je dvou skvrnek půvabných všude zář.

Král se zaradoval, když jej spatřil a pozdravil jej. Mladík však zůstal sedět ve svém kaftanu z hedvábné látky, vyšívaném egyptským zlatem a se svou korunou na hlavě, která byla pokryta drahokamy. Ale v jeho tváři byly stopy hoře. Odpověděl na pozdrav králův nejzdvořilejší způsobem a pravil: „O pane můj, tvá důstojnost žádá, abych před tebou povstal; prosím tě však, abys mne omluvil.“ Král odpověděl: „Jsi omluven, o mládenče; jsem tvým hostem, jenž k tobě přišel za důležitou věcí. Rád bych, abys mi oznámil, jak se mají věci s oním jezerem a s oněmi rybami a s tímto palácem, a proč tu sedíš tak sám v něm a proč pláčeš.“

Když mládenec uslyšel tato slova, kanuly mu slzy po tvářích a hořce se rozplakal, až mu zvlhla prsa slzami. Potom promluvil tyto verše:

Jen rcete těm, kdož spí, když bouře kolem šílí,
jak mnohé snížily a mnohé povýšily.
I když ty snad již spíš, tak Allah jistě bdí.
Svět, osud, přejí nám, však zda vždy popřejí?

Opět povzdechl v hlubokém žalu a pokračoval:

Nechť ve všech věcech lidstva pán vždy vládne,
myšlenky odvracuj, když chmurné jsou a zrádné.
A neptej se vždy jen, proč to neb ono jest,
neb všechno je jen tak, jak osud určil nést.

Král užasnul a otázel se ho: „Co tě nutí k pláči, o mládenče?“ A on odpověděl: „Jak bych neměl plakati, když se věci mají tak se mnou!“ A vztáhnul ruku k obrubě svého oděvu a zvedl jej a hle, spodní část jeho těla byla až k nohám dolů z kamene, od pupku však až k vlasům hlavy byl z masa.

Když král uviděl mládence v tomto stavu, pojala jej veliká bolest a hluboce zarmoucen zvolal: „Běda! O mládenče, nahrnuješ hoře na mé hoře. Pátral jsem po rybách a po jejich původu: Teď se však musí dotazovati po jejich původu i po původu tvého hoře. Ale není vznešenosti a není moci kromě u Allaha, vznešeného, všemohoucího. Pospěš, o mládenče, a vypravuj mi ihned tento příběh.“ Mládenec pravil: „Propůjč mi své ucho a své oko.“ Král odpověděl: „Mé ucho a mé oko jsou připraveny!“

Tu počal mládenec: „Tyto ryby a já máme opravdu podivuhodný příběh; a kdyby byl rydly zapsán do očních koutků, byl by výstrahou pro každého, kdo by se nechal varovati.“

„A jaký je to příběh?“ otázel se král; a mládenec začal:

Příběh zkamenělého prince.

„Věz, vznešený pane, můj otec byl králem tohoto města; jmenoval se Mahmud, pán Černých ostrovů, a jeho říše byla v oblasti těchto čtyř návrší. Panoval sedmdesát let, a když pak vešel k milosti Allahově, stal jsem se sultánem na jeho místě. Zasnoubil jsem se se svou sestřenicí, a ona mne milovala tak mocně, že když jsem byl od ní vzdálen, nejedla ani nepila, leč až mne opět viděla u sebe. Pět let žili jsme v této vřelé družnosti.

Jednoho dne odešla do lázně; a já jsem poručil kuchařovi, aby šel a připravil pro nás večeři. Pak jsem vstoupil do tohoto paláce a ulehl jsem tam, kde jsem býval zvyklý spáti, poručiv dvěma dívkám, aby mne ovívaly vějíři; jednu jsem si usadil k hlavě, druhou pak k nohám. Byl jsem však znepokojen nepřítom-

ností své ženy a spánek ke mně nepřicházel; oči mé byly sice zavřeny, ale duch byl bdělý.

Tu jsem uslyšel jak otrokyně u mé hlavy praví k otrokyni, která seděla u mých nohou: „O, Masúdo, je mi žel našeho pána a je mi žel jeho mladosti! Jak smutně se mu vede s naší bídou paní, tou hanebnicí!“ A druhá jí odpověděla: „Ba, opravdu; Allah zatratíž všechny nevěrné a cizoložné ženy! Ale takový muž jako je náš pán ve své mladosti, je přece jen skutečně až příliš dobrý pro tuto hanebnici, která spí každé noci venku.“ Tu promluvila dívka u mé hlavy: „Náš pán je přece jen tak slabý, jako někdo, komu byl dán čarovný nápoj, když jí to nevytkne!“ A druhá odpověděla: „Styď se! Což pak ví náš pán něco o tom, nebo opouští jej snad ona s jeho svolením? Což mu nenamíchá ona každého večera nápoj, jež mu dá vypít před spaním a nedává do něho uspávací byliny? A tak on usíná a neví o ničem, co se děje a nedovídá se, kam ona jde a kam zaměřuje svými kroky. Když pak mu dá víno s uspávacím nápojem, vezme na sebe šaty, postříká je líbeznými vůněmi a odejde od něho a zůstane až do svítání pryč; potom však přijde k němu a zapálí mu pod nosem trochu kadidla a on procitne ze svého spánku.“

Když jsem uslyšel rozhovor dívek, změnilo se světlo před mýma očima ve tmu a sotva jsem se mohl dočkati, až nastane noc. Sotva se vrátila má sestřenice z lázně, prostřeli jsme ubrus a jedli jsme; potom jsme ještě seděli chvíli pospolu a bavili jsme se, jak jsme byli zvyklí. Pak poručila donést víno, které jsem pival před spaním a podala mi pohár; já jsem jej vyprázdnil a dělal jsem, jako bych pil jak obvykle, ale lil jsem víno do kapsy na prsou; v témž okamžiku jsem si ulehl a dělal jsem, jako bych spal. A hle, ona zvolala: „Spi celou noc a nikdy již nevstávej! Při Allahu, štítím se tě a ošklivím si tvou postavu, a má duše je omrzelá pospolitostí s tebou; nemohu se již dočkati okamžiku, až Allah oderve tvůj život!“

Pak odešla a oblékla si nejkrásnější šaty, nakouřila se vůněmi, vzala můj meč a opásala se jím, a otevřela brány paláce a vyšla ven.

Já jsem však vstal a sledoval jsem jí, jak vycházela z paláce a šla ulicemi města, až přišla; k městské bráně. Tam pronesla slova, kterým jsem nerozuměl; závory spadly a brána se otevřela. Ona vyšla ven, já pak jsem ji sledoval, aniž by to pozorovala, až konečně dospěla k hromadám smetí a přišla ke třtinovému plotu, v němž byla okrouhlá chatrč, vystavěná z hlíněných cihel a opatřená malými dvířky. Vešla dovnitř, já jsem však vystoupil na střechu chatrče a díval jsem se dovnitř.

A hle, má sestřenice vstoupila k nějakému černému otroku, jehož jeden ret byl jako poklička hrncová a druhý ret jako podešev střevíce; ano, jeho ret byl tak dlouhý, že by jím byl mohl sbírat písek s pískové podlahy chatrče. Byl malomocný a ležel na pelechu z odpadků třtiny, zahalen do starého prostěradla a do hadrů a cárů.

Ona políbila zemi před ním; a onen otrok obrátil svou hlavu k ní a pravil: ‚Hej, ty! Pověz, proč jsi až do nynějška zůstala venku? Bylo tu u mne několik mých černých bratranců a ti pili víno, a každý tu měl svou milenku, ale já jsem nemohl pít k vůli tobě.‘

Ale ona zvolala: ‚Můj pane a milence, ty radosti mých očí, což nevíš, že jsem provdána za svého bratrance, jehož postava se mi oškloví a jehož společnost nenávidím? A kdybych se nebála o tebe, nenechala bych již slunce vyjít, dokud bych toto město nezměnila v hromadu trosek, v nichž křičí sovy a krkavci a bydlí lišky a šakalové; ba i jeho kameny bych byla již odstranila za horu Kaf.‘

Tu zvolal otrok: ‚Lžeš, ty prokletá! Ale teď ti přísahám přísahu při cti mouřenínů – a nemysli si, že naše vědomí cti je tak nepatrné, jako vědomí cti bělochů! – že jestli ještě někdy jednou po dnešku zůstaneš venku až do této doby, tedy se již nebudu s tebou stýkati, ani nebudu lepiti své tělo na tvé, ty pro-

kletá! Ty si se mnou hráš jako se střepem; což jsem zde pouze pro tvůj rozmar? O, ty, smradlavá feno! Ty nejsprostší z bělošek!

Když jsem tato slova od něho slyšel a viděl a pozoroval a shledal, co se mezi oběma dalo, tu se mi svět zatměl před očima a sám jsem nevěděl, kde jsem.

Ale má sestřenice stanula plačíc a pokorně před tímto otrokem a zvolala: „O, můj milence, plode mého srdce, když ty se na mne rozhněváš, kdo mne pak vezme k sobě, a když ty mne zapuďíš, kdo mi pak poskytne útulku, o můj milence, o ty světlo mých očí?“ A neustala plakati a ponižovati se před ním, dokud se s ním nesmířil. Tu se rozveselila, povstala, svlékla své šaty, dokonce i své široké kalhoty a pravila: „O, pane můj, nemáš zde nic k jídlu pro svou otrokyni?“

„Zvedni pokličku s pánve,“ zabručel otrok, Jsou tam kosti z uvařených myší, sněz je, a pak jdi k tomu hliněnému džbánku, tam je zbytek piva, dopij jej!“ A ona jedla a pila, umyla si pak ruce a ústa a šla a lehla si vedle toho otroka na pelech z cukrové třtiny. A docela se obnažila a vlezla k němu do špinavého prostěradla a pod hadry.

Když jsem však viděl tak činiti svou ženu, svou sestřenici, tu jsem pozbyl téměř smyslů; sestoupil jsem se střechy chatrče, vešel jsem dovnitř a vzal jsem meč, který přinesla má sestřenice, vytasil jsem jej a chtěl jsem je oba zabít. Nejprve jsem ťal do šíje otrokovy a myslil jsem, že je po něm!“

Tu zpozorovala Šehrazáda, že se rozednívá a že se tma v den mění – přerušila vyprávění. Když však nastala *osmá noc*, pokračovala takto:

„Slyšela jsem vypravovati, o šťastný králi, že začarovaný mládenec vypravoval králi: „Když jsem zasáhl otroka mečem, abych mu srazil hlavu, tedy jsem mu neproťal obě tepny, nýbrž pouze průdušnici a kůži a maso. Domníval jsem se však, že jsem jej usmrtil, a on těžce chroptěl.“

V tom se pohnula má sestřenice; ustoupil jsem nazpět, zastrčil jsem meč opět do pochvy, šel jsem do města a vstoupil jsem do paláce a spal jsem na svém loži až do rána. Tu přišla má žena a probudila mne, a hle, měla vlasy ostříhané a oděna byla ve smuteční šat A pravila: ‚O choti můj, nekárej mne za to, co činím; právě mi bylo řečeno, že matka moje zesnula, že otec můj padl ve svaté válce, a že jeden z mých bratrů zemřel po hadím uštknutí, druhý pak pozbyl svého života, zřítiv se do propasti. Proto se mi sluší, abych plakala a truchlila.‘ A když jsem uslyšel její slova, nechal jsem ji jednati podle libosti, pravě: ‚Čiň jak ti libo, já ti zbraňovati nebudu.‘

A tak seděla, truchlíc a plačíc a nařikajíc po celý rok, od počátku až do konce; a po uplynutí roku mi pravila. ‚Ráda bych si ve tvém paláci vystavěla hrobku s kupolí; tu určím pouze pro truchlení a nazvu ji Domem Nářků.‘ Pravil jsem jí opět: ‚Učiň, jak ti libo!‘ A ona si vystavěla dům pro truchlení. Nad jeho střed posadila kupoli a pod ní dala v zemi zříditi hrobku. Pak tam dala přenéstí toho otroka, aby tam bydlel; on však nebyl již s to, aby jí byl k službám; pil pouze ještě víno a od toho dne, kdy jsem jej zranil, nepromluvil již ani slova a žil pouze dále, protože jeho určená hodina dosud nenadešla. Den co den chodila má žena z rána i na večer do mausolea a plakala a nařikala nad ním a dávala mu víno a polévku, z rána i navečer a neustala v tom ani po celý druhý rok; a já jsem to trpěl pln nevole a nevšímal jsem si jí. Jednoho dne jsem však vstoupil znenadání k ní; a našel jsem jí plačící a slyšel jsem ji volati: ‚Proč jsi se vzdálila mému zraku, blaženosti mého srdce? Promluv ke mně, o můj živote; promluv se mnou, o milence můj!‘ A říkala pak tyto verše:

Po lásce tvé se vzpínám. A tys zapomněl?
Vždyť srdce mé i duši jediný jsi měl.
Vem tělo mé i duši, kamkoli jdeš již,
mé tělo pohřbi tam, kde ty sám také dlíš.
Však zavoláš-li jméno moje nad hrobem,

vzdech kostí mých se ozve, sdělí, že tam jsem.

A mluvila pak dále se slzami:

Dnem touhy den je, když jsi blízko jen,
Dnem neštěstí je vzdálenosti den.
Když trávím noci v žalu, v úzkostech,
jsem přece šťastna, slyším-li tvůj dech.

A znovu začala:

A kdybych měla zlato vše a k tomu perskou říš
a nemohla pak tvář tvou zřít, pak nechci to mít již.

A když ustala ve své řeči a ve svém pláči, pravil jsem jí: ‚O sestřenice má, spokoj se pouze se svým truchlením, neboť pláč ti nic nepomůže!‘ – ‚Nepřekážej mi,‘ odpověděla, ‚v tom, co činím, neboť budeš-li mi překážeti, vezmu si život!‘

Nechal jsem ji tedy napokoji a jíti vlastní její cestou; a ona nepřestala ještě ani další rok truchliti a plakati a naříkati. Po uplynutí třetího roku, jednoho dne, když jsem byl právě mrzutý pro jakousi věc, která se mi přihodila, a když mi tato kvílející zbědovanost vůbec již příliš dlouho trvala, vešel jsem k ní a našel jsem ji u hrobky v mausoleu a slyšel jsem ji mluvit: ‚O, pane můj, nikdy neslyším od tebe ani jediného slova! Proč mi nedáváš odpovědi, o milence můj?‘ A pravila:

O, hrobe, hrobe, vzals mi jeho půvab již snad?
A jeho zář, jíž kdysi v celé nádheře plál?
O, hrobe, pak již není poct, ní nebeských vнад.
Jak mohou měsíc se sluncem pak svítiti dál?

Však když jsem její slova a její verše slyšel, navršila se u mne zuřivost na zuřivost; a zvolal jsem: ‚Běda, jak dlouho má ještě trvati toto truchlení?‘ A pravil jsem:

O, hrobe, hrobe, vzals mi jeho ošklivost snad
a jeho zář, již kdysi ve špině ošklivě plál?
O, hrobe, pak mi není smrti ohavné snad;
jak to, že bláto s bahnem pojí se v tobě dál.

Jakmile však uslyšela má slova, zvolala: „Běda tobě, ty pse, jenž jsi mi vše to učinil; ty jsi zranil miláčka mého srdce a ublížil jsi mi a zničil jsi jeho mládí, takže již po tři léta není ani mrtev ani živ!“

Tu jsem však na ni zakřičel: „O, ty nejsprostší děvko, ty nejšpinavější frejírko, milenko černého otroka, jež jsi se tak zahodila! Ano já jsem to učinil!“ A popadnuv meč, vytasil jsem jej a namířil jsem na ni, abych ji probodl.

Když však ona slyšela má slova a viděla mně rozhodnutého ji usmrtiti, zasmála se a pravila: „Zpátky, pse, jímž jsi! Co uplynulo, nevrátí se již ovšem a mrtví se nevracejí. Nyní však dal Allah do mých rukou toho, jenž mi to vše způsobil. Činem, který mi páli srdce žárem neuhasínajícím a plamenem neuhasitelným!“ Pak povstala, promluvila několik slov, kterým jsem nerozuměl a pravila: „Silou mého čarodějného umění staniž se napolo kamenem, napolo člověkem!“ Nato jsem se stal takovým, jakým mně vidíš, neschopným povstati a seděti, ani mrtvým ani živým. Když jsem byl takto přeměněn, začarovala město se všemi ulicemi a zahradami v jezero.

V našem městě byly čtyři sekty: Muslimové, křesťané, židé a zbožňovatelé ohně; ty začarovala v ryby. Bílé jsou Muslimové, červené zbožňovatelé ohně, modré křesťané a žluté Židé. A čtyři ostrovy začarovala ve čtyři pahorky, které obklopovaly jezero.

Od té doby bije a bičuje mne každého dne sto ranami, až mi krev teče a na ramenou mám podlitiny; a na konec mne oblékne v horní polovici těla žíněnou košili z kalhotového sukna a hodí pak přes ni tyto nádherné šaty.“

Opět počal mládenec plakati a mluvil tyto verše:

Je nutno vyčkat splnění slov tvých, o Bože, o osude všech.
Když tys to určil, pak mne již splnití úděl můj nech.
Mně násilí a zlobu a posměch zde bylo vždy nést,
však možná, ráj že bude odměnou zemských mých cest.
Já žil jsem v trýzni osudem, jenž mně byl dán,
však čistý prorok, milý Bohu, mne vezme v svůj stan.

Teď se obrátil král k mládencovi a pravil; „O, mládenče, ty jsi mi navršil trápení na trápení, zbaviv mne pouze jedné starosti; teď však, o princi, kde jest ona? A kde je to mausoleum, v němž leží ten zraněný otrok?“

„Otrok leží pod onou kupolí ve své hrobce,“ pravil mládenec, „a ona sedí v té světnici naproti. Každého dne přichází za východu slunce nejprve ke mně a svlékne mi šaty a dá mi sto ran bičem, a já pláči a křičím; ale nemám již síly pohybu, abych to od sebe odvrátil. Potom, když skončí mé mučení, zaneše otrokovi víno a polévku dolů a dá mu pít. Také zítra ráno zde bude.“

Tu promluvil král: „Při Allahu, o mládenče, prokáži ti jistě dobrý čin, pro který mne budou lidé velebiti, a o kterém se bude vypravovati až do konce časů.“ Nato se posadil král vedle mládence a bavil se s ním až do soumraku a pak oba usnuli.

Když se však počalo rozednívati, povstal král a svlékl svůj svrchní šat, vytasil svůj meč a spěchal k místu, kde ležel otrok. Tam spatřil hořící svíce a lampy a pocítil vůni kadidla a mastí; a šel přímo k otroku a srazil jej jedinou ranou, která jej usmrtila; mrtvolu si však zvedl na záda a hodil ji do studny na zámeckém nádvoří. Ihned se pak vrátil, oblékl si šaty otrokovy a uleh si v hrobce, vytasený meč maje po boku.

A po nějaké chvíli přišla prokletá čarodějnice; nejprve zašla ke svému manželu, svlékla mu šaty, vzala dŮtky a bičovala jej až křičel. „Ach, spokoj se již s mým stavem, o sestřenice má! Měj soustrast se mnou, o sestřenice má!“ Ona však volala: „Měl jsi soustrast se mnou a ušetřils mně ty mého milence?“ A bila jej, až umdlela a až mu krev tekla z boků; pak na něj na-

vlékla žíněnou kosili a přes ni vlněný oděv. Potom šla s pohárem vína a s miskou polévky v ruce k otroku do mausolea. Pláčíc a naříkajíc, volala: „O, pane můj, promluv ke mně! O, veliteli můj, mluv se mnout“ A mluvila potom tyto verše:

O, jak dlouho potrvá ta trýzeň, nemilost?
Zda proud slz mých neobměkčil tebe ještě dost?
O, jak dlouho, odloučení protahovat chceš?
Je-li to cíl nepřítelův, pak ho dosáhneš!

A opět plakala a pravila:

„O, pane můj, promluv ke mně! Mluv se mnou.“ A král přitlumil hlas a zkroutil jazyk a promluvil způsobem černochoů a pravil: „Ach! Ach! Není vznešenosti a není moci kromě u Allaha, vznešeného, všemohoucího!“

Když uslyšela tato slova, zajásala radostí a klesla bez vědomí k zemi; když pak opět nabyla vědomí, otázala se: „O, vládce můj, je to pravda?“

A král odpověděl tichým hlasem: „O, ty čertova holko, zasloužíš-li pak, abych dosud s tebou rozprávěl a k tobě mluvil?“ – „A proč to?“ namítla; a on odpověděl: „To proto, že ty celý dlouhý boží den mučíš svého manžela; a on volá stále o pomoc, takže mne od večera až do rána olupuje o spánek a naříká a proklíná mne i tebe, takže mne znepokojil a mnoho mně uškodil. Kdyby toho nebylo, byl bych již zdrav. A proto jsem ti nemohl odpovídati!“

Tu zvolala: „S tvým dovolením osvobodím ho od kouzla, které na něm spočívá,“ a král odpověděl: „Osvobod' jej a způsob nám trochu klidu!“

Se slovy: „Slyším a poslouchám,“ se zvedla a vyšla ven z mausolea do paláce; tam vzala misku, naplnila ji vodou a promluvila několik slov nad ní, takže voda v misce zaklokotala varem a počala vříti tak, jako vře v kotli nad ohněm. A tou vodou pokropila svého manžela, pravíc: „Silou toho, co jsem

mumlala a mluvila, vystup z této postavy, stal-li ses takovým skrze mé čáry a mé umění, a vstup do své dřívější postavy!“

A hle, mládenec sebou otřásl, vyskočil, rozveselil se svým vysvobozením a zvolal: „Dovědčuji, že není Boha, kromě Allaha a dovědčuji, že Mohamed je jeho posel – Allah mu žehnej a dej mu spásu!“

Pak mu pravila: „Odejdi a nikdy se sem již nevracej, jinak tě usmrtím;“ to mu křičela do tváře. A tak odtud odešel.

Ona se však vrátila opět do mausolea, sestoupila dolů a pravila: „O, vládce můj, vyjdi přece ven ke mně, abych se podívala na tvou krásnou postavu!“

Tu promluvil král tichými slovy: „Co jsi učinila? Zbavila jsi mne větve a nechceš mne zbaviti kořene?“ A ona se otázala: „O, milence můj, o, můj negříčku! Copak je tím kořenem?“ A on pravil: „Běda tobě, ty čertovská holko! Obyvatelé tohoto města a těch čtyř ostrovů jsou to! Každé noci o půlnoci zvedají ryby své hlavy vzhůru a prosí o pomoc a proklínají mne i tebe; a to je důvod, pro který je mému tělu uzdravení odepřeno. Běž a propust je spěšně na svobodu; pak přijď ke mně a vezmi mou ruku a vzpřím mne, neboť trochu mé síly se již navrátilo.“

A když uslyšela slova králova, kterého stále ještě považovala za otroka, zvolala radostně: „O, veliteli můj, ze srdce ráda! Ve jménu Allahově!“ Pak vyskočila a plna radosti odběhla a běžela k jezeru; tam nabrala trochu vody – –“

Tu zpozorovala Šehrazáda, že nastal svit denní, i přerušila vyprávění. Když však nastala *noc devátá*, pravila:

„Slyšela jsem vypravovati, o šťastný králi, že když ta mladá žena, ta čarodějka, nabrala trochu vody z jezera a promluvila nad ní několik slov, kterým nebylo možno rozuměti, tu vyskočily ryby a zvedly své hlavy a stály tam v okamžiku jako lidé. Neboť kouzlo bylo snato s lidí města, a město bylo opět obydleno; obchodníci prodávali a kupovali, každý šel po svém zaměstnání a čtyři pahorky se staly opět jako kdysi čtyřmi ostrovy. Nato přišla mladá žena, ta čarodějka, ihned ke králi a pravi-

la mu: „O, milence můj, podej mi svou nádhernou ruku a povstaň!“ – „Pojď blíže ke mně,“ pravil král změněným hlasem.

A když přistoupila tak blízko, že se ho dotýkala, tu vzal král svůj meč do ruky a proklál jí jím hrud', takže jí jeho hrot proniknul blýskavě zády; pak do ní ťal a roztál její tělo, že padlo na zemi ve dvou polovicích. Potom vyšel ven a našel očarovaneho kdysi mládence, jak tam stál a čekal na něj; blahopřál mu k jeho vysvobození, a princ mu políbil ruku a poděkoval mu.

Když se ho král otázel: „Chceš zůstat zde, ve svém městě nebo odejít do mého města?“, pravil mládenec: „O, největší králi naší doby, víš-li pak, jaká je vzdálenost mezi tebou a tvým městem?“ – „Dva denní pochody a půl,“ odpověděl. Ale mládenec zvolal: „O, králi spíš-li, tedy procitni! Mezi tebou a tvým městem leží cesta celého roku pro statného poutníka, a ty bys sem nebyl přišel za dva a půl dne, kdyby město nebylo bývalo zakleto. Já se však, o králi, nechci již od tebe odloučiti ani na okamžik.“

Tu se zaradoval král a pravil: „Dík budiž Allahovi, že mi tě daroval! Od nynějška jsi mým synem, neboť po celý svůj dlouhý život nebyl jsem požehnán potomkem.“ Nato se objali a vroucně se radovali a potom kráčeli společně k paláci. Tam poručil král, jenž byl dříve zaklet, velmožům své říše, aby se připravili na cestu a aby vypravili průvod a vše potřebné. Ti pracovali na přípravách celých deset dní. Potom vyrazil na cestu se sultánem, jehož srdce práhlo touhou po jeho městě, od kterého měl býti ještě tak dlouho vzdálen.

A putovali s průvodem padesáti mamlúků a s drahocennými dary. Bez zastávky cestovali dále ve dne v noci po celý rok, a Allah jim popřál, aby přišli bez pohromy až k hlavnímu městu sultánovu: tu vyslali posly a oznámili vezíroví, že sultán přišel bez úhony. Ihned vyšel jim vstříc s vojskem; vzdali se ovšem již naděje, že kdy opět spatří krále. Nyní však líbalo vojsko před ním půdu a blahopřálo mu k záchraně. Pak vtáhnul do

města a usedl na svůj trůn; vezír předstoupil před něho a král mu sdělil vše, co se tomu mladému knížeti přihodilo.

Když vezír to vše vyslechl, blahopřál cizinci k jeho záchraně. A když se všecko opět uklidnilo, tu daroval sultán mnohým svým poddaným dary a pravil k vezírovi: „Přived' mi rybáře, jenž nám tehdy přinesl ty ryby.“ Vezír poslal ihned pro rybáře, jenž byl první příčinou osvobození města a jeho obyvatelů, a když přišel, propůjčil mu sultán čestný šat a otázal se ho, jak se má a má-li děti. Rybář mu sdělil, že má dvě dcery a jednoho syna.

Tu poslal král pro ně a jednu dceru si vzal za manželku a druhou dal mladému knížeti a učinil syna svým pokladníkem. Pak dal vezírovi rozkaz a poslal jej jako sultána do města mladého prince, které leželo na černých ostrovech, a poslal s ním těch padesát mamlúků, kteří odtud s ním přišli a dal mu čestné šaty pro všechny emiry. Vezír mu políbil ruce, vypravil se na cestu a brzy tam také odešel, kdežto sultán a mladý kníže zůstali doma. Rybář se však stal nejbohatším mužem své doby a jeho dcery žily jako manželky králů, až k nim přišla smrt, A přece to není podivuhodnější, než

Příběh nosiče a tří dívek.

yl jednou jeden nosič v městě Bagdadě a ten byl neženat. A tu se stalo, když jednoho dne stál líně na ulici a opíral se o svůj koš, že tu, hle, před něj předstoupila jakási dívka, oděná pláštěm z mušelínu, v hedvábných šatech, se střevíci z brokátu, s obrubou, protkávanou zlatem a se šerpou, splývající dolů. Nadzvedla svůj závoj, a pod ním se objevily dvě černé oči s půvabnými řasami na víčkách, s hebkými pohledy a tvář dokonale krásná. A ta se obrátila k nosičovi a pravila, líbeznou a vybranou řečí: „Vezmi svůj koš, a pojď za mnou!“

Sotva nosič tato slova uslyšel, vzal velmi spěšně koš na hlavu a pravil sám u sebe: „O, dni štěstí! O, dni božské milosti!“ A šel za ní, až stanula přede dveřmi jednoho domu. Zaklepala na dveře a ihned vyšel k ní dolů nějaký křesťan; tomu dala zlatý peníz a obdržela od něho za něj tmavozelenou láhev; postavila ji do koše a pravila: „Zvedni koš a pojď za mnou!“ Nosič však pravil: „To je u Allaha, požehnaný den, den šťastný úspěchem!“ A zvedl koš na hlavu a šel za ní, až stanula před výkladem obchodníka ovocem, od něhož nakoupila syrských jablek, osmanských kdoulí a broskví z Omanu, jasmínu a vodních lilií ze Sýrie, křehkých malých, podzimních okurek, citronů, sul-tánských oranžů, vonných myrt, tamarind, kopretin, červených anemon, fialek, květů granátových jabloní a bílých planých růží; všechno to složila do koše nosičova a pravila: „Nes mi to!“

A on to nesl a šel za ní, až stanula u jednoho řezníka a pravila mu: „Utni pro mne deset liber masa!“ Dězník maso uťal a ona zaplatila cenu, zabalila maso do banánového listu a položila je do koše, pravíc: „Nes to, o nosiči!“

On zvedl koš a šel za ní. Ona šla dále a stanula před kořenářem; od toho nakoupila co náleží k zákuskům, pistáciová jádra, arabské hrozinky a mandle. Pak pravila k nosičovi: „Nes to a pojď za mnou!“

Nosič tedy vzal svůj koš na hlavu a šel za ní, až se zastavila u výkladu cukrářova. A ona koupila mísu a naskládala na ni všechlíjakých sladkostí z výkladu, oplatek, dortíčků, připravovaných s pižmem, mandlových koláčů, citrónových cukrátek různého druhu, Zainabiny hřebeny z cukrového těsta, koláčky a stříkané koláče; zkrátka, vzala si ze všech druhů sladkostí na mísu a postavila ji do koše.

Tu jí pravil nosič: „To bys mně byla měla říci, pak bych si byl vzal svého nákladního koně, na nějž bys byla mohla naložit všechny tyto dobré věci.“ Ona se usmála a pleskla ho tiše rukou po šíji, pravíc: „Pospěš si a nemluv mnoho, mzdu máš jistou, jak je vůle vznešeného Boha!“

Pak stanula u obchodníka voňavkami; vzala od něho deset různých vodiček, mezi nimi růžovou vodu, vodičku z oranžových květů, liliovou vodičku a vodičku z vrbových květů. A koupila také dvě homole cukru, láhev růžové vody s pižmem, několik kousků kadidla, dřevo z aloe, ambru, pižmo a alexandrijské svíčky; a to vše vložila do koše a pravila: „Vezmi svůj koš a pojď za mnou!“

Tu on zvedl koš a šel za ní, až přišla ke krásnému domu, před nímž se rozkládal prostranný dvůr. Byla to vysoká budova se strmíci sloupy; její brána měla dvě křídla z ebenového dřeva, vykládaná deštičkami z červeného zlata. Dívka stanula u brány, zvedla závoj se své tváře a tiše zaklepala; nosič však stál za ní a myslel neustále na její krásu a její půvab.

Dvěře se otevřely a obě křídla se rozlétla nazpět. Tu pohlédl nosič, kdo je otevřel; a hle, byla to žena statného vzrůstu, asi pět stop vysoká, s kypícími nadry, krásná a půvabná, dokonale líbezná a rovnoměrné postavy. Její čelo bylo bílé jako květ, její tváře světle červené jako anemonka, její oči jak oči divoké ja-

lovce nebo gazely a její obočí jako nový měsíc požehnaného měsíce postů; její ústa byla prsten Šalomounův, její rty korálově červené a její zoubky jako šňůra perel nebo jako listy květů kopretinových. Její krk rovnal se krku antilopy, její hrud' mramorové nádrži a její ňadra dvěma granátovým jablkům; její tělo bylo však hebké jako samet a prohlubinka jejího pupku byla by pojala unci bezové masti. Zkrátka, rovnala se té, o níž praví básník:

Hleď, jak zář slunce a měsíce, tratí se v zévisti hned,
když ona vyvstane, tak jako rozkošný, nádherný květ.
Nikdy jsi nezřel běl s černí se snoubit tak půvabně as,
jak k tváři bělounké dovede pojit se havraní vlas.
Růžové tváře má a její krásou jsi docela zpit,
sníš o ní, i když by bohatství žádného nemohla mít,
s úsměvem sleduješ kyčle, když houpavým krokem jde vpřed,
trna, že štihlé to tělo se námahou roztřeše hned.

A když ji nosič uviděl, byly upoutány jeho rozum i jeho mysl, takže mu koš spadl téměř s hlavy; pak ale pravil sám k sobě: „Nikdy za svého života jsem neviděl požehnanějšího dne, nežli je tento!“

A vrátná pravila k hospodyni; „Vstup do brány a zbav toho ubohého nosiče jeho břemena.“

Tu vstoupila hospodyně a vrátná šla za ní a nosič také; a šli dále, až přišli ke krásné prostranné síni, která byla vystavěna s podivuhodnou dovedností a byla ozdobena různými okrasami, arkádami, arkýři, estrádami, výklenky a skříněmi, před nimiž visely záclony. A uprostřed síně byla velká nádrž plná vody a v ní byl člunový domeček. Na zadní straně síně stálo však lože z jalovcového dřeva, vykládané drahokamy, nad nímž se vznášel baldachýn z červeného atlasu, který byl pošíť perlami, tak velikými, jako lískové oříšky a ještě většími. Uvnitř se ukázala dívka vybrané krásy s nádherným obličejem, okouzlujícíma očima a moudrého vzezření, tak líbezného zevnějšku jako mě-

síc; a její obočí bylo vyklenuto jako luk, její vzrůst byl přímý jako I, její dech voněl ambrou a její rty byly červené jako karneoly a sladké jak cukr. Lesk její tváře zahanboval zářivé slunce, byla jako jedna z nebeských planet, anebo jako pozlacená kupole, anebo jako nevěsta v nejvybranější okrase, anebo jako urozená dívka z Arábie. Básník pěl o ní takto:

Jako by úsměv ukázal perel bělounkých řad,
kopretin květů, anebo sněžných krupiček snad.
Vlas se jí vlní ťak, jako vlahá ztemnělá noc,
vybledne jitro, takové krásy poznáš-li noc.

Tu povstala třetí dívka se svého lehátka a předstoupila pomalu houpavou chůzí, až přišla íak doprostřed místnosti ke svým sestrám, a pravila: „Co tu stojíte? Vezměte bříme s hlavy toho ubohého nosiče!“

Ihned předstoupila hospodyně před něj a vrátná stoupla za něj a třetí jim oběma pomáhala a zvedly koš s hlavy nosičovy, vyprázdnily jej a uložily vše na místo. A nakonec daly nosičovi dva zlaťáky a pravily: „Jdi svou cestou, o nosiči!“

Ale on se díval na všechny tři dívky a pozoroval jejich velikou krásu a jemné tahy; neboť nikdy dosud nespatrił něco krásnějšího, než byly ony – a přece nebyl s nimi žádný muž. A dále pohlížel na víno, na ovoce, na květiny a na všechny ostatní dobré věci, které byly u nich. Tak se ocitnul v nejvyšším úžase a váhal s odchodem.

Tu promluvila jedna z dam: „Co je ti? Proč neodcházíš? Považuješ snad mzdu za příliš nepatrnou?“ Nato se obrátila ke své sestře a pravila: „Dej mu ještě jeden dinar!“ Ale nosič odpověděl: „Při Allahovi, nepovažuji, paní, tuto mzdu za příliš nepatrnou; vždyť má mzda činí sotva dva dirhemy; nikoliv, mé srdce a má duše pomýšlejí pouze na vás. Jak to, že jste tak samy, nemajíce při sobě ani muže, ani nikoho jiného, kdo by vám byl společníkem? Víte přece, že věž mešity může spočívatí pouze

na čtyřech základních zdech; ale zde chybí čtvrtá! Potěšení žen stává se přece úplným teprve skrze muže, jak se praví v písni:

Nevíš snad, že rozkoš, již dal květen,
chce zvuk louten, citer, harf a fléten,
dech čtyř květů, jejichž slast by přijal:
myrt a růží, sasanek a fial?
Vše to můžeš v lásce však jen mít,
máš-li mládí, víno, zlata třpyt.

Vy jste tři a postrádáte čtvrtého, který však musí býti rozumný a chytrý muž, bystrého vtipu a schopný zachovávatí tajemství.“ Když uslyšely jeho slova, rozveselily se a zasmály se mu a pravily: „A kde je takový pro nás? Jsme panny a bojíme se svěriti někomu své tajemství, kdo by ho neuchoval, neboť jsme četly v jedné povídce, co řekl básník Ibn eth Thúmam:

Své tajemství uchovej v sobě, nikdo nesmí je znát.
Kdo tajemství svoje zradí, v chvíli té ztratí je snad.
A vlastní když nitro je těsné, by tajemství dovedlo skrýt,
jak mohlo by, sděleno jiným, v hrudi jich místa dost mít?

A také Abu Nuvas vyslovil to znamenitě:

Tajemství kdo cizím lidem sdílí,
zaslouží mít hanby znak v tu chvíli.

Když však nosič uslyšel jejich slova, odpověděl: „Při vašem životě! Já jsem rozumný a spolehlivý muž, četl jsem knihy a studoval jsem kroniky; ukazují, co je krásné, a skrývám, co je ošklivé, jak se to praví v básních. A promluvil tyto verše:

Tajemství své udrží jen spolehlivý muž.
U nejlepších na tajemství pečeti jsou dány.
U mne tajemství je domem, jenž je zavřen už:
ztraceny jsou klíče k němu, pod závorou brány.

Když dámy vyslechly verše a vše, co jim nosič říkal, pravily: „Víš, my jsme spotřebovaly na tuto budovu veliké peníze. Máš něco pro nás, čím by ses odplatil? Neboť ti nedovolíme, abys tu seděl u nás jako náš spolustolovník a abys patřil v naše půvabné a krásné tváře, aniž bys nám zaplatil peněžitou částku. Neznáš přísloví, které praví: „Láska bez haléře nestojí za halér“? A vrátná k tomu dodala: „Přineseš-li něco, příteli, pak jsi někým; nepřineseš-li nic, pak odejdi s ničím!“ Tu však promluvil hospodyně: „Sestry, nechte ho již na pokoji; neboť při Allahu, nenechal nás dnes na holičkách, a kdyby to tu bylo bývalo jinaké, nebyl by měl s námi trpělivost. Připadají-li na něj nějaké závazky, pak je беру na sebe.“ Tu se rozradoval nosič, políbil zemí, poděkoval jí a pravil: „Při Allahu, své první peníze jsem obdržel dnes od tebe.“ A ona pravila: „Posaď se a budiž nám vítán“; a dáma z trůnního křesla dodala: „Při Allahu, můžeme tě nechat sedět u nás pouze pod jednou podmínkou, a ta jest, že se nás nebudeš dotazovati na věci, po kterých ti nic není. A budeš-li se přece jen do nich míchat, tedy dostaneš bití.“ Tu zvolal nosič: „Jsem srozuměn, o, paní má, s největší radostí. Podívejte se, nemám již ani jazyka!“

Pak povstala hospodyně, vykasala své šaty, urovnala láhve do řad, slila víno a položila květiny okolo džbánu a připravila vše, čeho potřebovaly. Nato postavila víno před ně a posadila se se svými sestrami; také nosič si usedl k nim, ale myslel si při tom, že se mu to vše zdá jenom ve snu. Pak vzala hospodyně vinný pohár a nalila první pohár plný a vypila jej a právě tak nalila po druhé a po třetí a podala svým sestrám a nakonec naplnila a podala jej nosičovi se slovy:

Napij se na radost, na zdar a zdraví!

Doušek tí všelikou nemoc tvou ztráví!

A on vzal nový pohár do ruky a poděkoval hlubokou úklonou a promluvil s patra tyto verše:

Z poháru zde lze jen pít s dobrým přítelem,
s mužem vznešeného rodu, rovného nám všem.
Vino je jak vítr: voní, pohladil-li květ –
zapáchá však, musel-li sem přes mrtvolu spět.

A dodal:

Nepij nikdy víno jinak, nežli krásnou rukou dané –
pak ti mluví jemnou řečí, jež se krásnou také stane.

Prosloviv tyto verše, políbil všem dívkám ruce a pil a podnapil se a těžkým jazykem říkal další verše:

Pít věci, v nichž je krev, je přísně zakázáno,
mimo krev, jež v hroznech rév se nevinně tak staví.
Napoj mne a za tvé oči, co mám, je ti dáno,
peníze a statky dám, i sebe do zástavy.

Tu naplnila hospodyně pohár a podala jej vrátné, která jej vzala z její ruky, poděkovala a vypila jej. Pak nalila opět a podala jej dívce v trůnním křesle a naplnila opět jeden pohár a podala jej nosičovi, len políbil zemi před ní, poděkoval a napil se a mluvil tyto verše:

Přines pohár, u Allaha – plný pohár hned!
Z poháru pak dej mi pít – nápoj blahých let!

Nyní předstoupil nosič před paní domu a pravil: „O, paní, jsem tvým otrokem, tvým mamlúkem, tvým sluhou;“ a pravil:

U bran stanul otrok tvůj a chválu tobě vzdal
za milost a za vše dary, jež z tvých rukou vzal.
Paní darů, smí sem vstoupit a tvou krásu zřít?
Vždyť teď jež a lásku k tobě nelze rozloučit.

Ona však pravila: „Pohov si, pij na zdraví, a zdraví ať vtéká s blažeností do žil!“ Tu vzal pohár, políbil jí ruku a promluvil zpívavým hlasem tyto verše:

Podal jsem jí víno čisté jako její tvář,
staré, jehož krása plála jako ohně zář.
Ona se dotkla rtoma, usmála se pak:
Ty bys nabídnul tvář lidí lidem k pití tak?
Řek jsem: Pij jen! Slzy jsou to, mého srdce krev
zbarvila je, když ji přived dech můj zhloubi cév.

A ona odpověděla tímto veršem:

Plakaly-li pro mne tvoje oči,
napoj mne, ať svět se se mnou točí!

Tu vzala dívka pohár a vypila jej na zdraví sestřino. A tak neustali pít, majíce nosiče ve svém středu; při tom tančili a smáli se, zpívali písně, verše a přednášeli básně. Nosič však počal s nimi laškovati. Líbal je, kousal, hladil, dotýkal se jich, ohmatával je a prováděl všelijaké kratochvíle. A jedna z nich vsunula mu lahůdku do úst a jiná jej pohladila; a ta jej pleskla po tváři a ona hodila po něm květinami; a on byl u nich v nejvyšší blaženosti, tak jako by seděl v ráji u černookých panen. A to prováděly dále, až jim stouplo víno do hlavy a zatemnilo jim smysly; a když je ovládla opilost, povstala vrátná a svlékla šaty, až byla docela nahá. A rozpustila své vlasy, že padaly po jejím těle jako záclona, a skočila do vodní nádrže a hrála si ve vodě, ponořovala se jako kachna a prskala, nabírala vodu do úst a vystříkovala ji na nosiče; pak si umyla své údy a umyla se mezi stehny. Nato vyskočila ven z vody a vrhla se nosičovi na klín a pravila: „O, pane můj, jak se jmenuje toto?“ ukazujíc na svůj klín. A on odpověděl: „Tvůj klín.“ Ale ona zvolala: „Jakže? Nestydíš se?“ A popadla jej pod krk a bila jej. Pak pravil: „Tvá fardž;“ a ona jej znovu bila a zvolala: „Fuj, fuj, jak je to

ošklivé! Ty se ještě nestydíš?“ Ale on pravil: „Tvé ohanbí“, a ona zvolala: „Jakže? Což nemáš v těle ani trochu cti, že se nestydíš?“ A strčila do něho rukou a udeřila jej.

Tu zvolal nosič: „Tvá vosa!“ Nyní však na něj vyskočila nejstarší dívka, jala se no bítí a volala: „Tak to nesmíš říkati!“ Ale ať řekl kterékoliv jméno, byly jej stále více, až mu krk otekl od toho všeho bití. A tak si jej učinily terčem posměchu mezi sebou. Na konec však se zase on otázel: „A jak se to jmenuje u vás?“ A dívka odpověděla: „Máta smělého!“ Tu zvolal nosič: „Budiž Allahovi dík za záchranu; dobrá, máta smělého!“

Pak nechali kolovati opět pohár a misku, a druhá z dívek vstala, svlékla si šaty, skočila do nádrže a počínala si právě tak, jako první; a vyšla z vody a vrhla se do klína nosičova, ukázala na své pohlavní ústrojí a otázala se ho: „O, světlo mých očí, jak se to jmenuje?“ A on odpověděl: „Tvá fardž;“ a ona namítla: „Není to od tebe hanebné?“ A udeřila jej tak, že se zvuk políčku rozlehl sálem. Při tom zvolala: „Fuj, ó, fuj, což pak se nestydíš?“

A on na to: „Máta smělého!“ ale ona zvolala: „Ne!“ A nyní pršely rány a políčky na jeho šíji, zatím co volal: „Tvůj klín! Tvá vosa! Tvá fardž! Tvá ochotnická!“ A dívky stále odpovídaly: „Ne, ne!“ A tak opakoval: „Máta smělého“. A všechny tři se daly do smíchu, až se válely po zemi, a byly jej a říkaly: „Ne, tak se to nejmenuje.“ On však zvolal: „Ó, sestry mé, jak se to tedy jmenuje?“ A ony odpověděly: „Vyloupnutý sezam!“

Na to si hospodyně oblékla opět šaty a počali opět pít. Ale nosič neustále sténal, jak ho bolela šíje a ramena. A pohár kroužil opět chvíli u nich. Potom však povstala nejstarší a nejkrásnější ze všech tří dívek a svlékla své šaty; a nosič si sáhnul na šíji a třel si ji a pravil: „Má šíje a má záda bud'ťež Bohu poručeny!“

Když pak byla dívka svlečena, skočila do nádrže, ponořila se, pohrála si a umyla se. Nosič hleděl na její nahé tělo; bylo jako kus měsíce a její tvář se rovnala měsíčnímu úplňku, anebo vy-

cházejícím červánkům. A on hleděl na její postavu a na její
ňadra a na ony zadní vypouklé části těla, které se chvěly, neboť
byla nahá, jak ji pánbůh stvořil A zvolal: „Ach! Ach!“ a pro-
mluvil na ni ve verších:

Srovnám-li tvé tělo krásné se zelenou ratolestí,
pak to bude těžká vina, kterou nesnadno je snést.
Větévka je nejkrásnější, když ji v krásném šatě zříme,
ty jsi ale nejkrásnější, když tě nahou uvidíme.

Když dívka uslyšela tyto verše, vystoupila z nádrže, přišla k
nosičovi, sedla si mu na klín, ukázala na své ústrojí a pravila:
„O, panáčku můj, co je „to?“ A on odpověděl: „Máta smělého;
tu zvolala: „Ale jdi!“ A on na to: „Vyloupnutý sezam;“ ona
však: „O, ne!“ Pak pravil: „Tvůj klín!“ Teď však jej plísnila:
„Fuj! Fuj! Nestydiš se?“ a udeřila jej do šíje. A ať jmenoval
jakékoliv jméno, bila jej stále a volala: „Ne, ne!“ Až nakonec
pravil: „Vy, sestry, jak pak se to tedy jmenuje?“ A ona odpo-
věděla: „Útulek Abu Mansura!“ Načež nosič zvolal: „Allah
buď veleben za jistou záchranu! Ha, útulek Abu Mansura!“

A šla a oblékla si šaty. A nyní se vrátili opět ke svému počí-
nání a pohár kroužil chvíli mezi nimi. Nakonec však povstal
nosič, svlékl své šaty, skočil do nádrže, a ony viděly, jak ploval
ve vodě. A umýval se pod vousatou bradou a pod pažemi, prá-
vě tak, jako se umývaly ony. Potom vystoupil ven a vrhl se
první dívce do klína, opřel si paže o klín vrátné a nohy a stehna
položil na klín hospodyně. Pak ukázal na svůj úd a pravil: „O,
vládkyně mé, jak se to jmenuje?“

„Všecky se smály jeho slovům, až padaly na záda a jedna
pravila: „Tvůj had!“ Ale on odpověděl: „Ne!“ a kousl každou
za trest. Pak pravily: „Tvůj ptáček!“ Ale on zvolal: „Ne!“ a
objal jednu po druhé — —

Tu zpozorovala Šehrazáda první úsvit jitra a přetrhla řeč
zchytra. Když však nastala *desátá noc*, pravila její sestra Dina-
záda: „Dovypravuj nám svůj příběh; a ona odpověděla: „S nej-

větší radostí. – Slyšela jsem vypravovati, o šťastný králi, že dívky stále říkaly nosičovi: „Tvůj had, tvůj ptáček, tvůj pyj!“ a při tom je on líbal a kousal a objímal, co srdce ráčilo, a smáli se všichni pospolu. Nakonec pravili: „O, bratře náš, jakpak se to jmenuje?“ A on se otázal: „Cožpak nevíte, jak se to jmenuje?“ A ony pravily: „Nevíme!“ A on odpověděl: „To je mezek, který všude pronikne, jemuž máta smělého kyne místo trávy, jenž vyloupnutý sezam pohltí jako potravu a v útulku Abu Mansura noc ztráví.“ Tu se smály, až padaly na záda; a vrátili se opět k hodování a neustali, dokud na ně nepřikvačila noc.

Nyní pravily nosičovi: „Budiž Bohu poručeno, příteličku, zvedni se teď, obuj si své sandály, odejdi a ukaž nám šířku svých zad!“ Ale on pravil: „Při Allahu, dovedl bych se snadněji odloučiti od své duše, než od vás; pojdte a připojme noc ke dni a zítra ať jde každý z nás svou vlastní cestou!“

„Při mém životě,“ pravila hospodyně, „nechejme jej u nás, abychom se mu mohly smáti: Kdožpak ví, dožijeme-li se toho, abychom se opět setkaly s někým jemu rovným. Je to opravdu veselý a vtipný společník.“

Nato pravily: „Smíš u nás zůstatí přes noc pod tou podmínkou, že se podřídíš našim rozkazům a že, ať již cokoliv budeš viděti, nebudeš se po tom tázati, ani pátrati po důvodech.“

„Dobrá,“ odpověděl, a ony mu poručily: „Jdi a přečti si nápis nade dveřmi!“

On šel ke dveřím a uviděl tam tato slova, namalovaná zlatem: „Kdo zde mluví o tom, po čem mu nic není, uslyší pak, co mu nebude příjemno!“ A nosič odpověděl: „Budete svědky, že nebudu mluvit o tom, po čem mi nic není.“ Tu povstala hospodyně a předložila jim jídlo, a jedli. Pak rozžala svíce a lampy a o svíčky zapálila amburu a aloové dřevo; a odešedše z onoho sálu do jiného a přichystavše tam nové plody a nápoje, usedli si všichni opět k pití a k milostným hovorům.

A neustali jísti a pítí, rozprávěti a mlsati suché plody a smáti se a žertovati po celou hodinu. Tu však, hle, zaznělo klepání na

dveře. Ale to nikterak nerušilo jejich družnosti; pouze jedna z nich vstala a šla ke dveřím. Ihned se vrátila a pravila: „Naše zábava má býti dnes v noci opravdu úplnou.“

„Copak se děje?“ otázali se.

A ona odpověděla: „U brány stojí tři perští žebraví mniši, jejichž vousy, vlasy na hlavě a obočí jsou oholeny, a všichni tři jsou slepí na levé oko – a to je opravdu zvláštní náhoda. Přišli teď právě z cesty a jeví zřejmé stopy její na sobě; právě teď přišli do Bagdadu, a toto je jejich první návštěva v našem městě; a že zaklepali na naše dveře, stalo se pouze proto, že nenašli žádného místa k přenocování. Pravili dokonce: „Snad nám dá majitel tohoto domu klíč ke svému chlěvu, anebo nám dovolí ztráviti noc v nějaké chatrči, – neboť večer je překvapil, a poněvadž jsou cizinci, tedy neznali nikoho, u něhož by mohli naléztí přístřeší, a, o sestry mé, každý z nich má svým způsobem směšnou postavu.“ A neustala prositi, až jí řekly: „Nech je tedy vejíti a ulož jim podmínku, že nesmějí mluvit o tom, po čem jim nic není, aby neslyšeli, co by jim nebylo příjemno!“

Tu se zaradovala, vyšla ven a ihned se vrátila s těmi třemi jednookými, jejichž vousy a kníry byly oholeny. Oni pronesli muslimský pozdrav, projevíli svou úctu a ustoupili; ale dívky povstaly a uvítaly je a přály jim štěstí k bezpečnému příchodu a vyzvaly je, aby si usedli. Teprve teď uviděli mnichové před sebou krásný příbytek, čistý sál, vyzdobený květinami; viděli hořící svíce, stoupající vonný kouř a pamlsky, ovoce, víno a tři mladistvé dívky, a tu zvolali, jako jedněmi ústy: „Při Allahu, zde je krásně!“ Pak se obrátili k nosičovi a viděli, že je v radostné náladě, ale unavený a podnapilý. A pomyslili si, že je jedním z nich a zvolali: „To je žebravý mnich, jako my! Arab nebo cizinec!“

Uslyšev však nosič tato slova, pohlédl na ně vyvalenýma očima a pravil jim: „Sed'te tiše a neplácejte zvědavé řečí! Což jste nečetli, co je napsáno nade dveřmi? Nedopustíme, aby žebráci, jako vy, kteří k nám přijdou, omílali nás ještě svým jazy-

kem.“ – „Prosíme tě o prominutí, o fakire,“ odpověděli; „naše hlavy spočívají v tvé ruce.“ Dívky se však smály a ujednaly smír mezi žebravými mnichy a nosičem a předložily žebrákům pokrm, a ti jedli. A tak seděli pospolu a vrátná jim dávala pítí. Když tak pohár kroužil mezi nimi, pravil nosič žebrákům: „A což vy, moji bratři, neznáte žádný příběh nebo anekdotu, které byste nám mohli vypravovati?“

Jelikož však jim víno stouplo do hlavy, pídili se po hudebních nástrojích a vrátná jím přinesla tamburínu, loutnu a perskou harfu. A každý žebrák si vzal jeden z těchto nástrojů a naladil jej, jeden tamburínu, druhý loutnu a třetí harfu; pak sáhli do strun a zpívali a dívky je doprovázely silnými hlasy, takže bylo u nich hlučno. A když tak dováděli, hle, tu bylo znovu zaklepáno na dveře a vrátná vyšla ven, podívat se, co se děje.

A nyní, o králi, tak pravila Šehrazáda – byla příčina toho klepání tato: Kalif Hárún er-Rašíd vyšel ze svého paláce ohlédnout si město a vyslechnout, co je nového. S ním šli Džafar, jeho vezír a Masrúr, nosič meče jeho pomsty; ale on sám býval za takových příležitostí převlečen za kupce. Když tak v oné noci vyšel z paláce a procházel se městem, vedly jej kroky také k onomu domu, z něhož slyšel hudbu a zpěv.

Tu pravil kalif Džafarovi: „Přeji si, abychom vstoupili do tohoto domu a vyslechli fyto písně a podívali se, kdo je zpívá.“

Džafar odpověděl: „O, panovníče věřících, fo jsou lidé, které již zmohla opilost a bojím se, abychom se od nich nedožili něčeho zlého.“

„Já tam chci vejítí stůj co stůj,“ prohlásil kalif, „a přeji si, abys našel nějakou záminku, jak bychom se tam dostali.“

Džafar odpověděl: „Slyším a poslouchám.“ Pak předstoupil a zaklepal na dveře.

Tu vyšla vrátná ven a otevřela. Džafar však předstoupil, políbil zemi, a pravil: „O, paní má, my jsme kupci z Tiberiady, přišli jsme do Bagdadu před desíti dny, a meziím, co jsme bydleli v kupeckém chánu, rozprodali jsme své zboží. Dnes

večer pozval nás jeden kupec na hostinu; Šli jsme do jeho domu a on nám předložil jídla a my jsme jedli, pak jsme seděli ještě chvíli pohromadě s ním a pili jsme, až jsme se rozloučili; a tak jsme vyšli do noci, a jelikož jsme cizinci, tak jsme nenašli cestu k chánu, kde bydlíme. Snad budete tak dobří a přijmete nás této noci k sobě, abychom měli nějaké přístřeší. Bůh vám to odplat’!“

Tu pohlédla vrátná na ně a viděla, že jsou oděni jako kupci a že mají uhlazené chování. Vrátila se ke svým sestrám a vypravovala jim Džafarovu smyšlenku.

Sestry měly soustrast s cizinci a pravily jí: „Pust’ je sem!“ Ona tedy otevřela dveře a oni se otázali: „Smíme s tvým dovolením vstoupiti?“ – „Pojďte dovnitř!“ odpověděla; kalif vstoupil s Džafarem a Masrúrem. Když je dívky uviděly, povstaly, vyzvaly je, aby si usedli a obsloužily je, pravíce: „Srdečně vás vítáme, hosté, ale pouze pod jedinou podmínkou.“ – „A ta jest?“ otázali se příchozí, a dívky odpověděly: „Nemluvte o tom, po čem vám nic není, sice uslyšíte, co vám nebude příjemno!“ – „Dobrá,“ řekli hosté a pak si usedli ke společnému popíjení.

Tu spatřil kalif ty tři žebravé mnichy, a když viděl, že jsou všichni slepi na levé oko, podivil se a užasnul nad tím. Pak se podíval na dívky, jak jsou krásné a půvabné a ocitnul se ve zmatku a obdivu. A dřívější hosté pokračovali v pítce a v zábavě a pravili kalifovi: „Pij!“ Ale on odpověděl: „Já jsem se rozhodnul, že vykonám pouť,“ Tu povstala vrátná a rozložila před ním ubrus, protkávaný stříbrem a na něj postavila šálek z porculánu, do něhož nalila vodičky z vrbových květů, a dala do něho hromádku sněhu a malou homolku cukru. A kalif jí poděkoval a pravil sám k sobě: „Při Allahu, zítra jí oplatím ten dobrý skutek, který učinila.“

Ostatní však počali opět popíjeti do kola; a když je víno zmohlo, povstala paní domu, poklonila se před nimi, vzala

hospodyní za ruku a pravila: „Povstaň, sestro má, vykonáme svou povinnost.“ A obě sestry řekly: „Tak jest!“

Ihned odstrojila vrátná stůl, hodila kousky kadidla k obnovení vůně, a uklidila střed sálu. Pak Šla vpředu a odvedla žebravé mnichy nad estrádu po straně sálu, a kaliřa a Džafara a Masrúra odvedla ke druhé estrádě na druhou stranu.

A pak zavolala na nosiče a pravila: „Jak nepatrná je tvoje přítulnost! Ty přece nejsi cizinec! Ty náležíš k domu!“ Tu se nosič zvedl, opásal se a otázel se: „Co poroučíš?“ A ona odpověděla: „Zůstaň státi na svém místě!“

Pak povstala hospodyně a postavila doprostřed sálu nízkou židli, otevřela komoru a zavolala na nosiče: „Pojď a pomoz mi!“ Tu uviděl dvě černé feny s řetězy okolo krku, a ona mu pravila: „Podrž mi je!“ A nosič je podržel a zavedl je doprostřed sálu. Tam stála paní domu a vyhrnula si rukávy až nad lokte, popadla karabáč a pravila nosičovi: „Přiveď sem jednu fenu!“ A on ji přivedl, veda ji na řetěze. Ale fena skučela a třepala hlavou proti dívce. A tu ji počala dívka bít po hlavě a ačkoliv fena vyla, tedy ji neustala bít, dokud jí neumdlela ruka. Pak odhodila karabáč, přitiskla fenu na svou hrud', utřela jí vlastní rukou slzy a políbila ji na hlavě. Potom pravila nosičovi: „Odveď ji pryč a přiveď druhou,“ a když ji přivedl, učinila s ní totéž, co s prvou. Když to kalif viděl, pohnulo se v něm srdce a prsa se mu zúžila a pln netrpělivosti zatoužil zvědět, jak se mají věci s těmito fenami. Mrkl na Džafara, ale ten se otočil a dal mu pouze znamení: „Mlč!“ Pak se obrátila dívka k vrátné a pravila jí: „Vstaň a vykonej také ty svou povinnost!“ A ona odpověděla: „Tak jest!“ A nyní si usedla dívka na lože z jalovcového dřeva, které bylo obloženo zlatými a stříbrnými plíšky a pravila vrátné a hospodyní: „Přineste své věci!“ Tu si usedla vrátná na nízkou stoličku jí po boku, ale hospodyně vstoupila do komory a přinesla odtud atlasový pytlík se zelenými stuhami a dvěma malými zlatými slunci. A předstoupila před paní domu, zatřásla pytlíkem a vyňala z něho loutnu; naladila stru-

ny, točíc kolíky; a když byla loutna dobře naladěna, zazpívala s jejím doprovodem tyto verše:

Tys přáním mým a cílem mým,
můj miláčku; když těbe zřím,
tak cítím věčnou blaženost,
však peklo – jsi-li vzdálen kdes.
Tys' rozkoš sebou sám mi nes
a bolem byla vzdálenost.
A jaká hana na mne jest,
když láskou k tobě musím kvést.
Můj závoj roztržen byl v ráz,
když lásku svoji jsi mi dal.
Vždy láska vrhá na čest kal,
a na lásku ten padá zas.
Já nemoci jsem vzala šat',
neb marno bylo něco lhát.
V své touze k tobě srdcem svým
jsem k tobě se jen chtěla pnout.
Slz trpkých hrne se teď proud,
mé tajemství již není mým.
Mé nitro žal můj v pospas dal,
a slzami můj zjevil žal.
Teď vyléčí mne, při mně stůj,
tys' nemoc má i lékař můj.
Však, kdo jen o tvém léku ví,
ten sotva kdy se uzdraví.
Tvých očí žářem nyní schnu
a lásky mečem zahynu.
Však mnohého meč lásky sklál,
kdo z hodností se radoval.
Já touhy své však nenechám
a neoddám se zábavám.
Mně láska lékem, zákonem,
tajným i zřejmým klenotem
jak blažen je, kdo vždy tě zří
a na nějž zrak tvůj popatří.

A zatím moje srdce, ach,
tu hyne v strastech, trampotách.

Když vrátná uslyšela tuto píseň, zvolala: „Ach! Ach! Ach!“ Pak roztrhla svůj oděv a padla ve mdlobách k zemi; a kalif viděl na ní rány po karabáči a pruhu a nanejdříve užasnul. Tu povstala hospodyně, postříkala ji vodou, přinesla jí krásné roucho a oblékla ji do něho.

Když však hosté to vše viděli, byli úplně zmateni; neboť netušili, proč se to dalo a jak to souviselo. A tu kalif pravil Džafarovi: „Neviděl jsi tu dívku s ranami na těle? Nedoжду pokoje, dokud se nedozvím pravdy o příběhu této dívky a o příběhu obou černých fen.“ Ale Džafar odpověděl: „O, pane náš, ony nám učinily podmínkou, že se nemáme tázati po tom, po čem nám nic není, jinak že uslyšíme, co nám nebude příjemno.“ Tu pravila vrátná: „Při Allahu, sestro má, splň na mně svou povinnost a pojď ke mně!“ Nato promluvila hospodyně: „S největší radostí,“ a vzala loutnu a opřela si ji o řadra, přejela špičkami prstů po strunách a zpívala:

Žalujem-li na loučení, co tu můžem namítati?
Trápí-li nás naše touhy, kam se od nich ubírat?
Pošleme snad svoje posíy, aby žal náš tlumočili?
Kdy pak vzkazy milujících správně tlumočeny byly?
Jsme-li příliš trpěliví, milenec pak náhle zmizí,
a pak, když se sejdou opět, milenka je mu již cizí.
Nezkvete mu nic, než střasti, plno žalosti a bolu
a pak slzy, které s tváří pomalu se řinou dolů.
Ten, jenž vzdálen je mých očí, a v mém srdci sídlí stále,
zda si vzpomene a zda se ke mně vrátí nenadále?
Nevrací se. Jako voda, do dálky jen plyne stále.
Na lásku své otrokyně přestal snad již vzpomínati,
jejíž slzy, jejíž vzdechy jenom jemu stále platí.
Sejdeme-li se kdy zase, spojení zas láskou k sobě,
dlouho budu vyčítati tuto tvoji tvrdost tobě.

Když vrátná uslyšela tuto druhou píseň, zvolala hlasitě: „Při Allahu, jak je to krásné!“ a položila ruku na svůj oděv a roztrhla jej jako po prvé a potom padla ve mdlobách na zemi. Hospodyně však jí dala opět nové šaty, postříkavší ji vodou. Tu se vzpamatovala a usedla si zpříma. Pak pravila své sestře hospodyně: „Pokračuj a splň svou povinnost vůči mně; neboť nyní zbývá pouze ještě tento zpěv.“ A znovu vzala hospodyně loutnu do ruky a počala zpívat tyto verše:

Dlouho-li tvá krutá tvrdost bude moje nitro rváti?
Nestačí ti moje slzy, jež je marno utíratí?
Jak chceš dlouho protahovat ještě naše odloučení?
Měl-li's cíl jak nepřítel můj, pak je blízký dosažení.
Je snad vhod tu miláčkovi krutý osud, jenž mne stihnul,
nebylo snad třeba hledat, jak by se mé lásce vyhnul.
Měj již soustrast se mnou, prosím, tvoje krutost těžce raní,
O, můj vládce, čas již přišel, bys měl se mnou smilování.
Komu mám svou lásku sdělit, když mne usuzuješ žaly,
když mých nářků zcela nedbáš, když tvé věrnost mizí v dáli?
Láska moje k tobě vzrůstá, rozmáhá se se slzami,
nekonečnou je mi doba, vyplněná trampotami.
Muslime, o, vyplň pomstu smutné lásky otrokyně,
bezsné již noci plynou bezúčelně a tak líně.
Dovolí snad zákon lásky, ty má neskonalé touho,
by tvou lásku jiná měla a bys vzdálen byl tak dlouho?
Jaké slasti mohla bys s ním užívatí, až se vrátí!
A on zvyklý plýtvat mládím čas si zatím jinde krátí.

Když však vrátná uslyšela tuto třetí píseň, vykřikla a položila ruku na své šafy a roztrhla je až dolů k obrubě; a potřetí padla ve mdlobách na zemi a opět se objevily jizvy po karabáči. Tu promluvili žebraví mniši mezi sebou: „Kéž by byl Bůh dal, abychom nikdy nebyli vkročili do tohoto domu a abychom byli raději přenocovali na smetišti! Neboť náš pobyt je opravdu kalen věcmi, rozdírajícími srdce.“ A kalif se obrátil k nim a otázal se: „Proč?“ A oni odpověděli: „Naše nitro je znepokojen-

no těmito věcmi.“ Když pak se kalif otázel: „Což pak nejste z tohoto domu?“ odpověděli: „Nejsme. Nikdy jsme také toho místa nespátřili před touto hodinou.“ Tu užasnul kalif a otázel se: „A což ten muž, jenž tam sedí vedle vás, zná snad on to tajemství?“ Kalif pokynul nosičovi a oni se ho otázali po těchto věcech; ale on odpověděl: „Při Allahu všemohoucím, v lásce jsme si všichni rovni. Já jsem sice v Bagdadě vyrostl, ale jaktěživ jsem nevstoupil do tohoto domu až do dnešního dne. A jak jsem sem k nim přišel, to je zvláštní příběh.“ – „Při Allahu,“ pravili oni, „my jsme tě považovali za jednoho z nich, a teď vidíme, že jsi jako my.“

Pak pravil kalif: „Nás je sedm mužů a ony jsou jen tři ženy a nemají žádného čtvrtého, proto se jich otažte po jejich osudu, a nedají-li nám dobrovolně odpovědi, tedy budou nuceny odpovědět proti své vůli.“

Všichni s ním souhlasili, pouze Džafar pravil:

„Já nejsem toho názoru, nechtě je; jsme jejich hosty a ony nám uložily podmínku a my jsme tu jejich podmínku přijali, jak víte. Proto bude lépe, když o této věci pomlčíme, a poněvadž zbývá jen ještě málo z noci, tedy ať si každý z nás odejde svou cestou.“ Pak pokynul kalifovi a pošeptal mu: „Vždyť zbývá pouze ještě jedna hodina. Zítra je mohu před tebe předvésti a potom se jich můžeš vyptati po jejich příběhu.“

Ale kalif zvedl hlavu a zvolal pohněvaně: „Nemám již trpělivosti čekati na jejich zprávu, ať se jich mniši ihned otáží!“ Džafar však pravil přesto: „Neradím k tomu.“

Nato se hádali a mluvili jeden přes druhého, kdo se jich má nejprve otázati a shodli se na nosičovi Ale dívka se otázala: „O čem pak to mluvíte tak hlasitě, vy lidé?“

Tu se zvedl nosič před paní domu a pravil jí: „O, paní má, tito lidé zde si velmi přejí, abys jim vypravovala o obou fenách a o jejich příběhu a proč jsi je tak krutě trestala a proč jsi potom plakala a je líbala; dále, abys jim podala zprávu o své sestře a o tom, proč byla bičována jako muž palmovými pruty? To jsou

jejich otázky k tobě, a s tím basta!“ Tu promluvila dívka, paní domu, k hostům: „Je to pravda, co o vás povídá?“ A všichni odpověděli: „Ano;“ pouze Džafar zachovával mlčení. Když dívka uslyšela jejich odpověď, zvolala: „Při Allahu, o naši hosté, způsobili jste nám nejhorší soužení, neboť my jsme vám učinily podmínkou, že kdokoliv bude mluvit o tom, po čem mu nic není, ten že uslyší, co mu nebude příjemno. Nestačí vám, že jsme vás přijaly do svého domu a že jsme vás pohostily svým pokrmem? Ale vina není ani tak vaše, jako toho, kdo vás k nám přivedl.“ Pak si vyhrnula rukávy až nad lokte, dupla třikrát na zemi a zvolala: „Pojďte rychle sem!“ A hle, dvěře komory se otevřely a z nich vystoupilo sedm černých otroků s vytasenými meči v rukou a ona jim pravila: „Spoutejte tyto žvanily a svažte je zády k zádům!“ Oni tak učinili a pravili: „O, dobře střežená paní, rozkaž nám, abychom jim srazili hlavy!“ Ale ona pravila: „Počkejte s nimi ještě chvílku, až se jich otáží, kdo jsou, než jim budou hlavy sraženy!

„Allah mne ochraňuj, o paní,“ zvolal nosič, „neusmrcuj mne pro cizí hříchy; všichni tito chybili a naložili vinu na sebe, pouze já nikoliv. Neboť při Allahu, naše noc byla by bývala krásnou, kdybychom byli bývali zůstali uchováni před těmito žebráky! Kdyby ti přišli do nějakého zalidněného města, učinili by z něho zříceninu.“ Pak říkal tyto verše:

Jak blaží, když mocný se slituje včas
a odpustí tomu, jenž vzýval ho zas!
Zde při svazcích lásky, jež poutá nás dnes
přec nezkazte začátku koncem tu kdes!

Když nosič dopověděl své verše, musela se dívka usmáti.

Tu zpozorovala Šehrazáda přisvit denní a ustala ve svém vyprávění. Když však nastala *jedenáctá noc*, pokračovala takto: Bylo mi vypravováno, o šťastný králi, že ta paní přes svou zlost musela se dát do smíchu, že se obrátila ke společnosti a pravila: „Vypravujte mi, kdo jste, neboť vám zbývá pouze ještě ho-

dina života! Kdybyste nebyli muži urození a vznešení, anebo panovníci svého národa, tedy byste nebyli bývali nikdy tak smělí!“ Tu zvolal kalif: „Hej, Džāřare, řekni jí, kdo jsme; jinak nás z nedopatření zabije. Ale mluv s ní přívětivě, než na nás přikvačí neštěstí!“ – „Však máš, co zasloužíš,“ odpověděl vezír, ale kalif si na něho vyjel: „Žert má svůj čas a vážný hovor má svůj čas. A ten je teď.“

Paní domu však přistoupila k oněm třem mnichům a otázala se: „Jste bratři?“ a oni odpověděli: „Nejsme, při Allahu, jsme pouze fakiři a cizinci.“ Pak pravila jednomu z nich: „Narodil ses již slepý na to jedno oko?“ A on pravil: „Ne, při Allahu, byla to podivuhodná událost a pamětihodný osud, když mně bylo vypíchnuto oko, a můj příběh je takový, že kdyby byl vypíchán jehlami do koutků očních, byl by výstrahou každému, kdo by chtěl výstrahy poslechnouti.“ Ted' se otázala také druhého a třetího mnicha a oba odpověděli tak, jako první. Pak pokračovali: „Při Allahu, o paní, přicházíme každý z jiné země a byli jsme všichni tři syny králů, kteří panovali nad zeměmi a poddanými.“ Tu se dáma na ně podívala a pravila: „Každý z vás mi vypravujte svůj příběh a důvod, proč jste sem přišli Pak může zvednouti ruku k čelu a jíti svou cestou!“ Ale nejprve přistoupil nosič a pravil: „O paní má, já jsem prostý nosíc, Tato hospodyně dala mi nésti břemeno; zavedla mne nejprve k domu obchodníka vínem; potom ke krámu řezníkovu a od řeznického krámu k obchodníku s ovocem a od něho ke kramáři, a od kramáře k cukráři a k obchodníku voňavkami: a od toho sem a tu jsem s vámi prožil, co jsem prožil. To je můj příběh a s tím bašta.“ Tu se dáma zasmála a pravila mu: „Pozvedni ruku k hlavě a odejdi!“ On však zvolal: „Při Allahu, neodejdu, dokud nevyslechnu příběh svých společníků.“ A nyní vystoupil jeden mnich a začal vyprávěti:

Příběh prvního žebravého mnicha.

„Věz tedy, o, paní má, že příčina, proč byl oholen můj vous a proč bylo oslepeno moje oko, jest tato:

Můj otec byl králem a měl bratra; i tento jeho bratr byl králem, leč v jiném městě. I stalo se, že matka mne porodila v týž den, kdy se narodil můj bratranec, syn mého strýce. Čas uplynul, plynuly dny i léta, až oba jsme dorostli. Často jsem navštěvoval svého strýce a vždy jsem u něho pobyl několik měsíců. Můj bratranec mne vždy uvítal s velkou poctou, rozkázal, aby mně na počest byl podříznut skopec, vyčistil pro mne víno a oba jsme pak sedali spolu u poháru vína. Ale jednou, když víno nás přemohlo, hle, co pravil syn mého strýce:

„Synu strýce mého, mám k tobě velkou prosbu a přál bych si, abys mi nebránil v tom, co hodlám učinit.“

I odpověděl jsem: „S největší radostí, budu ti ve všem k službám.“

Ale on mne přiměl, abych se mu zapřísahal nejsvětější přísahou a opustil mne pak v tutéž chvíli, leč netrvalo dlouho a opět se vrátil a za ním žena, vonící libými voňavkami a oděná v drahocenný šat.

I obrátil se ke mně, co ta žena stála za ním a pravil:

„Vezmi tuto ženu s sebou a jdi s ní přede mnou na ten a ten hřbitov!“ A popsal mi jej tak, abych jej zcela jistě poznal a pokračoval dále: „Zaveď jí do hrobky a s ní tam na mne počkej.“

Nemohl jsem mu odporovati a nemohl jsem mu odepřít jeho prosbu, neboť jsem si vzpomněl na přísahu, kterou jsem se mu zapřísáhl. Vzal jsem tedy onu ženu a odešel jsem s ní a odebral jsem se na hřbitov, až konečně jsem s ní vstoupil do oné hrobky. Seděli jsme tam však spolu jen malou chvíli, a již přišel syn mého strýce, přinášeje nádobu, plnou vody, pytel, plný malty a motyku. S motykou v ruce přikročil k hrobu uprostřed té hrob-

ky, rozkopal jej a kameny položil k jedné straně hrobky. Pak motykou kopal dále v zemi, až se objevila kovová deska, veliká asi jako menší padací dvířka. Pozvedl ji a pod ní se ukázaly točité schody. I obrátil se k oné ženě a pravil: „Přijmi nyní to, co Je tvou poslední volbou!“

A ona žena sestoupila po schodišti dolů, leč bratranec můj se obrátil ke mně s těmito slovy: „O, synu mého strýce, dovrš svoji laskavost. Až i já sestoupím dolů, přiklop za mnou tuto kovovou desku, aby se uzavřelo schodiště a nasyp na ni hlínu tak, jak bylo dříve. Abys však zcela dovršil svoji laskavost, rozmíchej maltu, která je v tomto pytli, rozmíchej ji s vodou, kterou jsem přinesl v této nádobě a pomocí malty zakryj hrob těmito kameny, jak to bylo dříve, aby nikdo, jenž by na něj pohlédl, nemohl říci: „Hrob tento zajisté byl nově otevřen, ale jeho vnitřek jest starý.“ Jest již tomu celý rok, co isem zde začal pracovat, leč nikdo, krom Allaha, o tom neví. Taková jest moje prosba k tobě.“ A ještě dodal: „Kéž Allah tě dlouho zachová na živu, o synu strýce mého.“ A sestoupil pak po schodišti dolů.

Když zmizel mému zraku, položil jsem kovovou desku a učinil jsem vše, co ode mne žádal, až hrob byl opět tak jako dříve. Nutno však připomenouti, že stále ještě jsem byl pod vlivem vína, téměř podnapilý.

Tak učiniv, vrátil jsem se do poláce svého strýce, leč můj strýc vyjel si na lov. Prospal jsem celou noc, ale když se rozednívalo, vzpomněl jsem na včerejší večer a na vše, co se stálo mezi mnou a synem mého strýce. A litoval jsem toho velmi, litoval jsem všeho, co jsem s ním učinil, a že jsem vyhověl jeho přání, leč lítost mi již nebyla nic platná. Zprvu jsem se domníval a sám jsem si tak namlouval, že všechno to byl pouhý sen a proto jsem se vyptával na svého bratrance, leč nikdo mi nedovedl říci, kde jest, a co se s ním stalo.

Odešel jsem tedy na hřbitov, hledal jsem onu hrobku, ale již jsem ji nemohl poznati. Bloudil jsem od hrobky k hrobce, od

hrobu k hrobu, až nadešla noc, ale toho, co jsem hledal, jsem nenalezl.

Vrátil jsem se opět do paláce svého strýce, leč nemohl jsem ani jísti ani píti, neboť všechny moje myšlenky stále dlely u mého bratrance, neboť jsem nevěděl, co se s ním stalo. I byl jsem schvácen velkou bolestí a velkými starostmi a i když jsem ulehl, pro starost jsem neusnul až do svítání.

Druhého dne opět jsem se vydal na onen hřbitov a přemítal jsem o tom, co učinil můj bratranec a velmi jsem litoval, že jsem splnil jeho přání. A opět jsem pátral ve všech hrobkách, ale oné hrobky a onoho hrobu jsem nepoznal. Opět mne schvátla lítost nad tím vším, co se stalo, a tímto způsobem mi uplynulo sedm dnů, aniž jsem poznal cesty k oné hrobce. Tak mne přemáhaly moje smutné myšlenky, že div jsem z toho nesešlel. A proto věda, že jinak si nepomohu, rozhodl jsem se, že odcestuji a vrátím se k svému otci.

Ale v oné chvíli, když jsem se přiblížil k hlavnímu městu mého otce, hle,, z brány městské vyřítil se na mne dav lidí, přepadli mne, přemohli a spoutali. Velmi jsem se tomu podivil a velký byl můj strach a řekl jsem si v duchu, jsem-li syn sultána tohoto města, a tito lidé b^uli služebníky mého otce a mými vlastními otroky a přece nyní se mnou takto zacházejí, co asi se přihodilo mému otci?

A když jsem se otázel těch, kdož mne zajali a spoutali, proč tak učinili, nikdo z nich mí neodpověděl. Po malé chvíli však jeden z nich, jenž dříve býval mým sluhou, mi pravil: „Věz, že štěstí se zpronevěřilo tvému otci, vojska ho zradila a opustila, vezír ho dal zabít, a sám nyní vládne nad tímto městem. Na jeho rozkaz jsme vyčkávali tvého příchodu.“

Odvlekli mne pak, já však jsem téměř pozbyl vědomí pro zprávu tak truchlivou, kterou jsem uslyšel o osudu svého otce. A tak jsem stanul před vezírem, jenž dal mého otce popraviti.

Leč mezi tímto vezírem a mnou bylo staré nepřátelství a příčinou tohoto nepřátelství byla tato událost: Zamiloval jsem si

střelbu ze samostřilu a stalo se jednoho dne, kdy jsem se procházel na ploché střeše paláce svého otce, že na střechu paláce vezírova, který právě na něm stál, se snesl pták a že tohoto ptáka jsem chtěl zastřeliti. Střela však se minula cílem a vnikla vezírovi do oka a vyrazila mu je, jak bylo určeno jeho osudem. Vždyť praví básník:

Osudu již ponech jeho vůli,
marně kdo se vzpírá, marně lká,
zármutek i radost předepsána,
sudby tvé dle práni potrvá.

A jiný básník praví:

Svou cestou kráčíme, kam vede, nevíme,
tou cestou kráčí ten, kdož pro ni vyvolen,
tam všichni míříme, kde zemřít musíme,
a jinam nelze nám, neb konec předepsán.

„Když vyrazil jsem takto vezírovo oko,“ pokračoval žebravý mnich, „nic nemohl říci, neboť můj otec byl králem onoho města, leč tato příhoda byla příčinou, pro niž nepřátelství vzniklo mezi jím a mnou. Nyní však, když jsem před ním stanul, ruce maje spoutány, hle, vezír poručil, aby mi srazili hlavu.“

I otázel jsem se ho: „Chceš zahubiti muže nevinného?“

A on mi odpověděl: „A jaká vina může býti větší, než byla tato?“ a ukázal na svůj prázdný oční důlek.

Já však pravil: „Jen náhodou a nedopatřením se to tak stalo.“

Leč on odpověděl: „Stalo-li se tak jen náhodou, tedy to, co já nyní chci, se stane z mého úmyslu.“ A zvolal na své otroky: „Přivlečte ho sem, až ke mně!“

I uchopili mne a přivlékli mne až k němu a on mi vrazil prst do levého oka a vytlačil mi je z důlku, a od onoho dne jsem jednooký, jak mne vidíte. Dal mne spoutaného vložiti do truhly

a řekl svému katovi: „Vezmi tohoto člověka a tas svůj meč! Odstraň ho z tohoto města a poprav ho a za městem jeho tělo zanech dravé zvěři a dravému ptactvu na pospas.“

A kat přijal truhlu a odvezl ji z města. A jakmile jsme byli za městem, na širém poli, vytáhl mne z truhly, svázaného na rukou i nohou, a chtěl mně zavázati oči, aby mne popravil.

I rozplakal jsem se tak trpce, že i on musel nade mnou zaplakati, a pohlédnuv na něho, přednášel jsem tyto verše:

Pancířem mocným vždy měli jste mi býti,
nepřátel šípy vždy čile odraziti;
v nepřátel šípy však jste se proměnili;
levicí moji, já chtěl, vy byste byli,
pravá, když ruka mí zemdlí v tuhém boji;
v nepřátel šíky jste dali sílu svoji,
úklady jejich když zdolat nemůžete,
alespoň zrádci kéž nikdy nebudete.

A kat, jenž býval dříve katem mého otce a jemuž jsem sám prokázal mnohá dobrodiní, vyslechnuv tyto verše, zvolal: „O, pane můj, co mohu já učiniti, vždyť jsem pouze otrok, jemuž byl dán rozkaz.“ A dodal ještě: „Prchni, chceš-li zachrániti svůj život, a již nikdy se nevracej do této země, jinak zahyneš a v záhubu strhneš i mne, jak pravil básník:

Již tedy prchni, neb smrt ti strašné hrozí,
dům navždy opust', kde záhuba jen číhá,
zem novou najdeš, jež nahradí ti tvoji,
za život tvůj však jiný se ti nenavráti.

I políbil jsem mu ruce, téměř ani nemoha uvěřiti v své zachránění. Ani ztráta mého oka mne příliš netížila, jen když jsem ušel jisté smrti.

A prchal jsem a putoval jsem tak dlouho, až jsem se dostal k hlavnímu městu svého strýce. Předstoupil jsem před něho a vyprávěl jsem mu vše, co se stalo s mýta otcem a jak mi bylo

vyraženo levé oko. I rozplakal se hořce a pravil: „Hle, rozmnožil jsi moji starost a můj žal a k zármutku mému přidals zármutek nový; neboť tvůj bratranec zmizel již od mnoha dní a já nevím, kde je a co se s ním stalo, a nikdo mi nemůže o něm podati zprávu.“

A plakal, až smyslů pozbýval, a když se poněkud vzpamatoval, řekl mi dále: „Synu mého bratra, hle, nesmírný byl můj žal pro syna strýce tvého a tys žal můj rozmnožil ještě tím, co stalo se tobě a tvému otci. Než, synu bratra mého, jsí ješiš šťasten, žes pozbyl pouze jediného oka a zachránils si celý život.“

A chtěl mi obvázati moje oko a přiložiti léčivo, leč viděl, že je pouze jako prázdná skořápka. I opakoval: „O, synu mého bratra, lépe pozbytí oka, než ztratit celý život!“

Nyní již jsem nemohl zamlčeti, co mi bylo známo o mém bratranci, jenž byl jeho synem, a proto jsem mu vyprávěl vše, co se mně s ním přihodilo. I zaradoval se můj strýc velmi, vyslechnuv tato moje slova, jimiž jsem mu vyprávěl o jeho synovi, a takto zvolal: „Pojď a ukaž mi onu hrobku!“

Já však jsem odvětil: „Při Allahovi, strýce můj, toho místa neznám, vždyť byl jsem tam pak několikráte a pátral jsem usilovně, avšak nikdy jsem nemohl naléztí místa onoho.“

Přece však odešli jsme na onen hřbitov a díval jsem se vpravo i vlevo, vlevo i vpravo, až konečně jsem opět poznal ono místo a oba jsme se nad tím zaradovali radostí nesmírnou. I vstoupil jsem se svým strýcem do oné hrobky, odházeli jsme kamení a maltu, odkopali jsme hlínu a pozdvihli padací dvířka; sestoupili jsme pak po padesáti stupních a když jsme došli na schod poslední, hle, před námi vyrazil mohutný kouř, jenž zatemnil naše zraky.

I zvolal můj strýc ona slova, která dodávají odvahy tomu, kdož je vyřkne: „Není vznešenosti a není moci, krom u Allaha, jenž jest Nejvznešenější a Nejmocnější!“

A pronikli jsme oním kouřem, až konečně jsme se octli v komnatě, jež byla plna mouky, obilí, potravin a jiných věcí, a

uprostřed této komnaty jsme spatřili povýšené lože, nad nímž byla nebesa. I pohlédl můj strýc na toto lože a spatřil na něm svého syna a onu ženu, která s ním sestoupila do tohoto hrobu; drželi se v objetí a byli černí jako zuhelnatělé dřevo, tak jako by byli vrženi do pece ohnivé. A strýc můj, spatřiv to, plivnul synovi svému do tváře a zvolal: „To si zasloužíš, ty hanebníku, takový jest trest na tomto světě, leč zbývá ještě trest na světě onom; trest hroznější a delší –“

Tu zpozorovala Šehrazáda, že již blízko den a nechala svůj příběh neskončen. Leč když nastala *noc dvanáctá*, takto pokračovala Šehrazáda: „Slyšela jsem vypravovati, o šťastný králi, že onen žebravý mnich takto vyprávěl té dívce, svým společníkům, kalifovi a Džafarovi; někteří naslouchali slovům jeho:

„I udeřil můj strýc svého syna střevícem, jak syn jeho tam ležel jako kus černého uhlí. A já velmi jsem se podivil, že ho tak udeřil, a ještě víc jsem se rmoutil nad svým bratrancem a nad onou dívkou, že tak zčernali, jako by se změnili v uhlí, a zvolal jsem: „Při Allahovi, o můj strýce, zapuď ten hněv ze svého srdce, Me, srdce mé i všechna mysl má jsou stísněny zármutkem z toho, co přihodilo se tvému synovi, jak on i tato dívka se proměnili ve dvě hromady černého uhlí. Zdaž ti to ještě nepostačí, zda musíš ho ještě trýznit svým střevícem?“

Ale strýc můj odpověděl: „O, synu mého bratra, věz, že tento můj syn již od svého mládí vzplál láskou k své sestře; já jsem ho ovšem od ní vzdaloval, ač stále jsem si při tom říkal, že jsou to pouze děti. Ale když dorostli, vznikla mezi nimi hříšná vášeň a když jsem o tom uslyšel, ač sotva jsem tomu mohl uvěřit, napomínal jsem ho a káral jsem ho a říkal jsem mu: „Střež se tak hanebného skutku, skutku tak hanebného, že podobného před íebou ještě nikdo nespáchal a nikdo nespáchá ani po tobě. Střež se, pravím ti, jinak tvoje jméno bude na potupu a k hanbě mezi všemi knížaty a králi a všude, do všech koutů světa pocestní a karavany rozšíří o nás zlou pověst. Proto střež se, aby

ses nedopustil takového činu, jinak pravím ti, že tě prokleji a dám tě zabít.“

A pak jsem je rozdělil, oddělil jsem ji od něho a jeho od ní, leč ta proklatá dívka zamilovala si ho vášnivou láskou a satan již měl je oba ve své moci. A když můj syn spatřil, kterak jsem je od sebe oddělil, postavil si tajně tuto podzemní místnost, zařídil se v ní a dopravil do ní potraviny, jak sám vidíš. A použiv mé nepřítomnosti, když jsem se vydal na lov, odešel s ní do tohoto místa. Leč Allah, jenž jest Nejmocnější a Nejspravedlivější, rozhněval se na ně oba a postihl je svým trestem – budiž veleben a ctěno budiž jeho jméno – postihl je svým trestem již na tomto světě, neboť je spálil oba. Ale trest, který je očekává na světě onom, bude ještě přísnější, ještě krutější.“

I rozplakal se můj strýc a já plakal jsem s ním a on, pohlédnuv na mne, pravil: „Tys nyní synem svým místo něho.“

Chvilí jsem uvažoval o tomto světě a o všelikých změnách, které nás očekávají v našem životě, jak vezír se vzbouřil proti mému otci, sesadil ho s trůnu a zavraždil, jak vyrazil oko mé, a dále jsem přemýšlel, jak podivuhodným osudem došel můj bratranec své smrti, a opět jsem se rozplakal a se mnou nyní plakal i můi strýc.

Potom jsme vystoupili nahoru, položili jsme kovovou desku na její dřívější místo, nahromadili jsme na ni hlínu a kamení a když obnovili jsme hrob tak, jak byl dříve, vrátili jsme se do strýcova paláce.

Sotva však jsme usedli, hle, již se ozvalo víření bubnů, jakot polnic a hřmení kotlů a vzduchem se kmitly oštěpy válečníků; muži křičeli, koně ržáli, otěže cinkaly a celý svět se naplnil hlukem a prachem, zvířeným kopyty koní. Rozum div se nám nepomátl z toho, co se dalo kol nás, neboť nechápali jsme, co to asi znamená. I tázali jsme se a otázal se král a bylo mu řečeno, že onen vezír, jenž se zmocnil vlády nad královstvím mého otce, vyzbrojil velké vojsko a krom toho ještě přijal do svých služeb divoké Beduíny a že nyní s těmito četami, tak početný-

mi jako je písek v moři, tak početnými, že nikdy nemohou býti spočteny, jest již na cestě a že nikdo mu neodolá.

A opravdu, pojednou podnikli útok na město mého strýce a poněvadž jeho obyvatelé nemohli se jim bránit, tedy vydali jim město a strýc můj padl v marném odporu.

Já však zarmoutil jsem se velmi, neboť jsem si vzpomněl na osud, jenž stihl mého otce, a nevěda, co bych měl učiniti, prchl jsem z města, neboť jsem si řekl: „Upadneš-li do jejich rukou, jistě tě zabijí.“ A tak tedy znovu započalo moje trápení. Přemýšlel jsem o osudu, jenž potkal jak otce, tak i strýce, a přemýšlel jsem, co bych měl učinit, neboť řekl jsem si v duchu, že kdekoliv bych se ukázal, lidé z toho města a všichni vojáci by mne poznali, a pak by mne čekala strašlivá záhuba. Nenalezl jsem však jiného prostředku k své záchraně, než že jsem si oholil knír i bradu, převlékl se do jiných šatů a vydal se na dalekou cestu.

A putoval jsem do tohoto města, doufaje, že někdo mi snad opatří slyšení u vládce všech věřících, u kalifa a pána světů, a že mu pak budu vypravovati, co vše se mi přihodilo. Teprve včera večer jsem přišel do tohoto města a bezradně jsem stanul, nevěda, kam bych se měl uchýlit. A hle, pojednou vedle mne stojí tento druhý žebravý mnich. I pozdravil jsem ho a řekl jsem mu: „Jsem zde cizincem.“ A on mi odvětil: „I já jsem zde cizincem.“

Zatím, co jsme takto hovořili, hle, zde tento třetí náš druh k nám přistoupil a pozdravil nás řka: „Jsem zde cizincem.“

A my jsme mu odpověděli: „I my oba jsme zde cizí.“

A potom jsme šli dále, až překvapila nás noční tma a osud nás zavedl k vám. To tedy byla příčina, proč jest oholena brada má a proč jsou oholeny moje rfy a proč jsem pozbyl levého oka.“

I řekla mu paní domu: „Dotkni se rukou hlavy své a odejdi v pokoji.“

Leč on odpověděl: „Ne, neodejdu odtud, dokud neuslyším příběhy těch druhých.“

Všichni se velmi divili jeho vypravování a kalif pravil Džafarovi: „Při Allahovi, dosud neslyšel jsem nic takového jako je to, co se přihodilo tomuto žebravému mnichovi.“

I předstoupil druhý žebravý mnich a políbiv zemi, takto započal:

Příběh druhého žebravého mnicha.

„O, paní má, ani já jsem se nenarodil pouze s jediným okem a rovněž můj příběh jest podivuhodný. Kdyby byl vepsán jehlou do koutka oka, byl by pro poučení a na výstrahu těm, kdož se dají poučiti. A takový jest příběh můj:

Jsem králem, jsem synem královským a studoval jsem korán dle sedmery tradice. A četl jsem knihy učenců všech oborů, studoval jsem hvězdopravectví a pročetl jsem díla básníků; i ostatními obory lidského vědění jsem se pilně zabýval a tím jsem vynikl nad všemi svými současníky a sláva moje se rozšířila do všech zemí a říší a mezi všemi králi.

I uslyšel o mně také král Indie a poslav posly k mému otci, pozval mne k svému dvoru; současně však poslal mému otci dary a různá díla umělců, jak se sluší mezi králi. Vypravil pak otec můj pro mne šest lodí a tak pluli jsme po moři celý měsíc, až jsme přirazili ku pevnině, kde jsme vylodili své koně a velbloudy a na deset velbloudů naložili náklad darů, a vydali jsme se dále na cesty. Sotva však jsme urazili malý kus cesty, hle, tu pojednou rozvířil se před námi mrak prachu a šířil se tak, že zahalil celou krajinu. Leč potrvало to jen malou chvíli a oblak prachu se roztrhl a pod ním se objevilo Šedesát jezdců, jako lvů zuřivých, strašných na pohled. Pohlédli jsme na ně dobře a viděli jsme se, že jsou to arabští lupičové. Leč oni, vidouce, že

je nás mužů jen málo, že však přivádíme deset velbloudů s dary pro krále Indie, podnikli na nás útok s napřaženými oštěpy. Dávali jsme jim rukama znamení a volali jsme k nim: „Jsme poslové k velkému králi Indie, neubližujte nám tedy!“

Leč oni nám odpověděli: „Nejsme ani na jeho území, ani pod jeho mocí.“ A zabili pak několik našich otroků a ostatní se nám rozprchli, já mezi nimi, neboť jsem byl poraněn. Beduini mne však nedbali, zato velice se zabývali poklady a dary, které jsme přivezli pro krále Indie.

I běžel jsem a kráčel jsem, nevěda, kam bych se obrátil. Kdy si jsem byl tak mocný a nyní jsem byl tak bezmocný! Kráčel jsem dále, až konečně jsem vystoupil na vrchol jedné hory, kde našel jsem útočiště v jeskyni a v jeskyni té jsem setrval přes noc, až se rozednilo. A pak bral jsem se dále a dále, až konečně jsem přišel ke krásnému a pevnému městu a bylo to právě v době, kdy zima odtáhla se svou škaredostí a nastalo jaro se všemi krásami svých květů. Květy se již rozvíjely, potůčky bublaly a ptáci zpívali své písně, právě tak jak praví jistý básník v popisu jistého města:

Město, hle, krásné, v němž není strachu,
bázně, přítel v něm jistě vždy s přítelem se sejde,
v klidu a míru by spolu žili zase,
bezpečen každý, jenž v jeho hradby vejde.

I zaradoval jsem se velmi ze svého příchodu k tomuto městu, neboť byl jsem již unaven svým putováním a tváře mi zbledly starostmi a trápením. Leč přece stav můj byl stále ještě zoufalý, neboť nevěděl jsem, kam bych se obrátil. Přistoupil jsem tedy k jednomu krejčímu, sedícímu ve svém krámě a pozdravil jsem ho, a krejčí, poděkovav za můj pozdrav, přátelsky ke mně promluvil a vyptával se, proč jsem se vydal na cestu do ciziny.

Vyprávěl jsem tomu krejčímu vše, co se mi přihodilo a on, velmi se zarmoutiv k vůli mně, pravil mi: „O, jinochu, jen nikomu v tomto městě neprozrad', kdo jsi a co se ti stalo, neboť

obávám se, že jinak by tě postihla velká pohroma od krále tohoto města, jest to největší nepřítel tvého otce a mezi oběma jest krevní msta.“

Přinesl mi pak jídlo a pití a dlouho jsme seděli spolu a jedli jsme spolu a rozmlouvali jsme spolu po celý večer. Připravil mi pak lože v komůrce vedle své dílny a přinesl mi tam koberce, přikrývku a vše, čeho jsem potřeboval; tak zůstal jsem u něho po tři dny, až konečně mi řekl: „Nevyznáš se v žádné práci, aby sis něco vydělal na živobytí?“

I odvětil jsem jemu: „Vyučil jsem se v právech, vyznám se v hvězdářství, v počtech a krasopisu.“

Leč krejčí mi odvětil: „Toto všechno tvoje umění nemá ceny v naší zemi, neboť v tomto městě není nikdo, kdo by rozuměl vědám, ba pouze i psaní, neboť všichni se snaží jen, aby si co nejvíce vydělali peněz.“

I pravil jsem: „Při Allahovi, již nic jiného neumím, krom toho, co jsem ti řekl.“

Á on mi odvětil: „Opásej se tedy, vezmi sekyru a provaz a hledej na stepi palivo, aby ses nějak uživil, dokud Allah ti nepošle svoji pomoc. Leč nikomu neříkej, kdo jsi, neboť zcela jistě by tě zabili.“

A koupil mi sekyru a provaz, zavedl mne mezi drvošířpy a jím mne doporučil. A tak vydal jsem se s nimi na step, sekal jsem palivové dříví, pracoval jsem po celý den a večer jsem se vrátil, přinášeje otep dříví na hlavě. Dříví jsem prodal za půl dináru, části těchto peněz jsem použil na stravu a část jsem si uložil. Touto prací jsem se živil celý rok a když rok dospěl ke konci, jednoho dne, jako již obyčejně, vydal jsem se na step pro dříví. Rozešel jsem se se svými druhy a za malou chvíli jsem vstoupil do mělkého údolí, hustě zarostlého, v němž bylo hojně roští, vhodného na palivové dříví. Nalezl jsem tam také kmen vyschlého stromu a kopal jsem kol něho, odhazuje půdu. Pojednou však moje sekyra narazila na měděný kruh a když

jsem jej očistil od hlíny, hle, kruh byl připevněn k dřevěným padacím dveřím.

I pozvedl jsem ta dvířka a pod nimi jsem spatřil schody. Se-
stoupil jsem po nich až dolů a pak před sebou jsem spatřil jiné
dveře a když jsem je otevřel a prošel, hle, přede mnou byl pa-
lác, krásná, pevná stavba, ozdobená vznosnými sloupy. A v
tomto paláci jsem našel dívku, jak drahocenou perli krásnou,
jako zářnou hvězdu jasnou, a jakmile jsem ji spatřil, již prchl
všechn můj zármutek a všechny moje starosti; hlas její zhojil
úzkosti, svou něhou srdce zvládl, i stařec byl by zmládl.

Spatřiv jí, vrhl jsem se na zem, velebě Tvůrce, že obdařil ji
takovou krásou a půvabem. Ona však pohlédla na mne a pravi-
la: „Jsi člověk nebo jsi ze světa džínů?“

I odpověděl jsem jí: „Zajisté, jsem člověk.“

A ona se mne otázala: „A kdo tě zavedl na toto místo, kde žiji
již plných pětadvacet let, aniž jsem zde spatřila jediného člově-
ka?“

Naslouchaje těmto její slovům, shledal jsem, že její hlas jest
sladký a lahodný a že vniká do mého srdce; pravil jsem proto:
„O, paní má, mne zavedla sem šťastná hvězda mého osudu, aby
zakončeny byly moje starosti a moje utrpení.“

A vyprávěl jsem jí vše, co se mi přihodilo, od počátku až do
konce a jí se mne zželelo pro moje osudy. Zaplakala nade
mnou a pravila: „I já ti nyní chci vyprávěti, co se mi přihodilo:

Jsem dcera krále Ifitáma, pána Ostrovů Ebenových. Zasnou-
bil mne se synem mého strýce, s mým bratrancem, ale právě o
svatební noci uchopil mne zlý džín, který se jmenuje Džar-
džaris, syn Radžmúsúv, syna Iblísova, který jest sám ďábel, a
letěl se mnou, až snesl mne do tohoto místa, kam mi přinesl
vše, čeho jsem potřebovala, hedvábná roucha, klenoty, látky,
zásoby jídel a nápojů, koberce a vše ostatní. Každého desátého
dne přichází ke mně, spí zde jednu noc a opět odejde svou ces-
tou. Toto omezení jeho vůle jest proto, že unesl mne proti mé
vůli a proti vůli mé rodiny. Ujednali jsme si však, že budu-li

něco potřebovat, nechť v den či noc, dotknu se rukou těchto dvou řádků, vrytých zde do tohoto výklenku a než opět od nich oddálím prsty, již ho spatřím vedle sebe. Od onoho dne však, kdy byl u mne naposledy, uplynuly teprve čtyři dny, takže potrvá dnů šest, než se zase vrátí a proto se tě táži, zda chceš zůstat u mne pět dní a odejít v den před jeho příchodem?“

I odpověděl jsem jí: „Ano, chci, s největším potěšením.“

Tu zaradovala se velmi, vyskočila rovnýma nohama, uchopila mne za ruku a vedla mne obloukovou branou, až jsme vstoupili do krásných, nádherných lázní. Spatřiv to, svlékl jsem si šaty a ona rovněž svlékla šaty. Vstoupila do lázně, opět z ní vystoupila a usedla na podušku. Nařídila mi však, abych jí usedl po boku a přinesla mi sladký šerbet s mošusem a dala mi pít. Pak přinesla mi jídla různá a pojídali jsme spolu a bavili jsme se, načež mně řekla: „Ulehní nyní a odpočiň si, neboť zcela jistě jsi již unaven.“

I ulehl jsem, poděkovav jí a usnul jsem, neboť opravdu, byl jsem již unaven. Když však jsem procitl, shledal jsem, že mi jemně hladí chodidla; i svolával jsem na ni požehnání boží, načež jsme usedli a dlouhou chvíli jsme se bavili.

A ona mi pravila:

„Při Allahovi, jak bylo mé srdce již stísněno po celých těch dvacetpět let, co jsem zde pod zemí a co jsem s nikým se neshledala, s nímž bych si promluvila. Leč chvála Allahovi, jenž jest Nejmnocnější, za to, že tě poslal ke mně.“

A otázala se pak: „O, mladý muži, zdaž netoužíš po vínu?“ a já jsem jí odpověděl: „Učiň jak ti libo.“

I přistoupila ke skříni, vyňala z ní zapečetěnou láhev starého vína a nalila si do poháru, řkouc:

Škoda jen, že příchod váš jsme netušili
srdce, krev i ierno očí v futo chvíli
z lásky své my byli bychom připravili,
tváře své a rty, by kobercem vám byly.

Když dokončila tuto svoji píseň, srdečně jsem jí poděkoval, neb láska k ní již vnikla do mého srdce a zahнала všechnu moji starost a žal. A seděli jsme tak při víně až do večera a noc pak ztrávil jsem u ní a byla to noc, jaké jsem ještě nikdy nezažil. Leč také dne druhého potěšení následovalo za potěšením a tak bylo až do hodiny polední. Byl jsem však již zpit, že nebyl jsem pánem svých smyslů a když jsem povstal, kolísal jsem zprava doleva. I pravil jsem k ní: „Nemám tě vynést z tohoto podzemního vězení a osvoboditi tě od zlého džína?“

Leč ona se zasmála a pravila:

„Bud' spokojen s tím, co máš“ a pomlč již o tom, neboť ze dnů desíti den pouze jediný náleží onomu zlému džínovi a ostatních devět tobě.“

I zvolal jsem, zpit vášní a vínem: „Ještě v této chvíli rozbiji výklenek, kde jsou vryta ona slova a snad džin ten pak přijde, abych ho zabil, neboť jest psáno v mém osudu, že budu pobíjeti zlé duchy.“

Když uslyšela tato moje slova, smrtelně zbledla a varovala mne: „Při Allahovi tě zapřísahám, toho nečiní“ A přednesla pak tento verš:

Každého činu, který zkázu nese
varuj se stále, dřív než pozdě bude.

A dále pokračovala:

Když rozloučení nechceš, tedy zadrž
svou prudkou mysl, neb tě k činu svádí,
jejž osud zrádný nyní vnucuje ti
by roztrh` ty, kdož tak se mají rádi.

Leč nenaslouchal jsem jejím veršům a nedbal jsem jejich slov, ale úderem mocným udeřil jsem do onoho výklenku: — —

Tu však zpozorovalo Šehrazáda, že den již vzdálen není a ustala v svém vyprávění.

Leč když nadešla *noc třináctá*, takto pokračovala Šehrazáda:

„Slyšela jsem vypravovat, o šťastný králi, že onen druhý žebřavý mnich takto pokračoval: „Když však jsem, o paní má, udeřil do onoho výklenku úderem mocným, hle, vzduch kolem nás se pojednou zatemnil, zablýsklo se a zahřmělo a vše nám zmizelo ve tmě. Zem se pode mnou zachvěla a ihned z mé hlavy zmizela všechna vášně a opilství a já jsem zvolal: „Co se děje?““

A ona mí odpověděla: „Zlý džín jest již zde! Zdaž jsem íě nevarovala! Při Allahovi ti pravím, žes mne uvrhl do zkázy. Zachraň aspoň svůj život a spěchej odtud, kudy jsi sem přišel!“

Taková však byla moje úzkost a strach, že zapomněl jsem své sandály a svoji sekyru. Když jsem vstoupil na druhý schod, obrátil jsem se, abych se po nich ohlédl, ale hle, země se rozevřela a z ní vystoupil zlý duch, odporného vzezření a zvolal:

„Jaký to byl hluk, jímž jsi mne vyrušila? Co se ti přihodilo?“

A ona mu odvětila: „Nic se mi nepříhodovalo, jen srdce mé bylo příliš stísněno a proto jsem se napila vína, abych si ulehčila. Leč když jsem povstala, abych si něco vyřídila, v hlavě se mi zatočilo a upadla jsem do onoho výklenku.“

I zvolal zlý džín: „Lžeš, ty děvko nestoudná! A rozhlížel se po celém paláci vpravo i vlevo a spatřiv moje sandály a sekyru, vzkřikl na ni hlasem drsným: „Nejsou toto zde věci nějakého člověka? Kdo u tebe byl?“

I odpověděla mu: „Až do této chvíle v celém svém životě jsem nic takového nespatriła – patrně se dostaly sem teprve s tebou.“

Leč zlý džín vzkřikl: „Jaká to nesmyslná výmluva, ne, tak snadno se nedám ošálit, ty děvko nestoudná!“

Á svlékl jí do naha a přivázal ji za ruce a nohy ke čtyřem železným kůlům a mučil ji, aby z ní vynutil přiznání.

Leč já jsem nemohl déle naslouchati jejímu pláči a nářku a proto jsem vystoupil, chvěje se na celém těle bázní, po schodech až nahoru a zavřel jsem za sebou padací dvířka jak byla dříve a zasypal jsem je hlínou. Želel jsem trpce a litoval, co jsem provedl. Vzpomínal jsem na tu dívku a na její krásu a jak ten prokletý jí nyní trýzní a mučí, jak po celých dvacetpět let byla tak sama a na vše, co se jí přihodilo, vše jen k vůli mně, a přemýšlel jsem také, kterak můj život, sotva štěstí se na mne usmálo, již se opět zakalil. Vzpomněl jsem si také na svého otce a jak jsem se stal drvoštěpem a rozplakal jsem se hořce a přednesl jsem tento verš:

Osud-li postihne neštěstím tebe,
dnešek je radostný, zítřek zas krutý,
na to se rozpomeň, osudu neklň.

Odešel jsem pak do města, až jsem zase přišel k příteli svému, k onomu krejčímu a shledal jsem, že k vůli mně jest již tak netrpěliv, jako by seděl na rozžhavené peci, neboť mne již úzkostlivě očekával. Spatřiv mne, takto zvolal:

„Po celou noc mé srdce bylo u tebe, neboť velmi jsem se o tebe strchoval k vůli dravé zvěři, nebo k vůli jinému neštěstí. Nyní však buď Allah pochválen za tvoje zachránění.“

I poděkoval jsem mu za jeho něžnou a přátelskou starostlivost a vstoupiv do své komůrky, znovu jal jsem se přemýšleti o všem, co se mi přihodilo a káral jsem se trpce za tak velkou pošetilost, že jsem udeřil do onoho výklenku. Ještě jsem takto přemýšlel a takto sebe káral, když vstoupil ke mně můj přítel, onen krejčí a takto ke mně pravil:

„O, mladý muži, před mým krámem stojí cizinec, jakýsi Peršan a hledá tebe. Přináší tvoji sekýru a tvoje sandály, které ukázal drvoštěpům a takto jim řekl: „Vyšel jsem si v době, kdy muezin svolává k ranní modlitbě a našel jsem tyto věci. Nevím však, komu náležejí, ukažte mi tedy vy jejich majitele.“ A drvoštěpové poznali tvoji sekýru a označili mu tebe a on nyní

jest před mým krámem. Jdi proto k němu a poděkovav mu, přijmi od něho svoji sekyru i sandály.“

Vyslechnuv tato slova svého přítele, onoho krejčího, smrtelně jsem zbledl a div smyslů jsem nepozbyl, leč v tom se již rozevřela podlaha mé komůrky a z ní vystoupil onen Peršan; a hle, byl to onen zlý džín.

Mučil onu dívku mukami nejhoršími, leč dívka nic nedoznala. I vzal tedy moji sekeru a sandály a pravil jí: „Jsem-li opravdu Džardžaris ze símě Iblísova, tedy ti sem přivedu toho, komu náleží tato sekyra a tyto sandály.“

A odebral se v přestrojení jako Peršan k drvoštěpům a od nich přišel ke mně. Nedopřál mi nyní ani chvilky času, ale uchopil mne a se mnou se vznesl vzhůru. Pak se opět snesl a proniknul se mnou do země, zatím co já stále jsem byl bez vědomí. Konečně mne dopravil do onoho podzemního paláce, v němž jsem byl již jednou. A tam spatřil jsem zase onu dívku, nahou, s údy připoutanými ke čtyřem kůlům a z jejích boků prýštila krev. Oči se mi zalily slzami, leč zlý džín ji popadl a takto na ni vzkřikl:

„Hle, děvko nestoudná, není tento zde tvým milencem?“

Pohlédla na mne a odvětila mu: „Neznám tohoto muže a do této chvíle nikdy jsem ho nespatriila.“

I zvolal zlý džín: „Jakže! Tak jsem tě mučil a ještě se nechceš přiznat?“

Á ona mu pravila klidně: „Tohoto člověka jsem nespatriila v celém svém životě a není mi dovoleno v očích Allahových, abych o něm lhala.“

I zvolal zlý džín: „Neznáš-li tohoto muže, uchop tento meč a sraz mu hlavu!“

A vzala meč do ruky své, přistoupila těsně ke mně, sklonila se k mé hlavě a já jsem jí dal znamení svým obočím, zatím co slzy stékaly mi po tvářích. Ona však porozuměla mému znamení a dívala se na mne tak, jako by mi chtěla říci: „Hle, to všechno jen tys způsobil!“

Tu dal jsem jí znovu na srozuměnou, že jest to hodina odpuštění, a bylo to tak, jako by má ústa říkala nahlas:

Zrak můj teď poví, co jazyk smlčet musí,
lásky že je v srdci a zůstane v něm navždy,
při setkání tehdy my oba byli němí,
k čemu také řeči, když srdce za nás mluví.

A tu, o, paní má, dívka odhodila meč z ruky a zvolala: „Jak mám stít hlavu někomu, koho ani neznám a kdo mi nikdy neublížil? Nic takového mí nedovoluje moje náboženství!“ A odstoupila ode mne.

Zlý duch však pravil: „Jest ti zatěžko, máš-li zabít svého milence, a poněvadž jednu noc ztrávil s tebou, raději snášíš všechna muka, jen abys ho nemusela prozradit Nyní již vidím, že máš s ním soucit pro své vlastní provinění!“

I obrátil se ke mně ten zlý džín a pravil: „O, človíčku, což ty jí neznáš?“

A já jsem mu odpověděl: „Nevím, kdo tj. Až do tohoto okamžiku jsem ji nikdy nespátřil.“

A on zvolal: „Vezmi tedy tento meč a sraz jí hlavu, a pak tě nechám opět odejít a ničím ti neublížím, neboť budu si jist, že opravdu jí neznáš.“

A já jsem řekl: „Ano,“ a vzav meč, rychle jsem k ní přistoupil a pozdvihl jsem ruku. Leč ona mi dávala znamení, jako by chtěla říci: „Odmítla jsem, když jsem ti měla ublížit a taková je tvoje odplata“

I porozuměl jsem jejím pohledům a naznačoval jsem jí očima: „Obětuji se pro tebe, jako ty ses obětovala pro mne.“ A bylo to tak, jako by naše oči znovu si říkaly, co nám bylo zakázáno povědět nahlas.

I zalily se moje oči slzami a proto, odhodiv meč, zvolal jsem: „O, mocný džine, silný hrdino a synu hrdinů! Když žena, která přece má tak málo rozumu a tak málo zbožné víry, považuje za nedovolené, aby mi srazila hlavu, jak by mohlo býti dovoleno

mně, abych srazil hlavu její, ač v celém svém životě jsem jí nespátlil? Ne, neučiním toho, i kdybys mne za to donutil, abych se napil z poháru smrti a zkázy.“

I odpověděl mi zlý džín: „Jak vidím, vy dva jste se dorozuměli a je láska mezi vámi, ale ukáži vám ještě, jaký bude váš trest!“ A uchopiv meč, sekl po dívčině ruce a utál ji a sekl pak po ruce druhé a utál ji také a tak čtyřmi ranami utál jí ruce i nohy. A já jsem se na to vše díval, jsa si jist svou záhubou a ona mi naposled dávala znamení umírajícíma očima.

A vida to zlý džín, vzkřikl hlasem velikým: „Smilnila jsi svým okem,“ a ťal po ní tak, že hlava jí ulétla. A obrátiv se ke mně: pravil: „Věz, člověče, že spravedливо jest dle našeho zákona, abychom zabili ženu, která cizoloží. Tuto dívku jsem unesl v noc její svatby, když jí bylo teprve dvanáct let, a nepoznala nikoho, krom mne. Každého desátého dne jsem k ní na noc přicházel v podobě cizince, leč nyní, když jsem si byl jist, že mne podvedla, zabil jsem ji, jak bylo mým právem. Nejsem si zcela jist, zda tys mne podvedl s ní, ale přece tě nesmím propustiti jen tak bez jakéhokoliv trestu. Vypros si tedy ode mne milost!“

I zaradoval jsem se, o paní má, radostí největší a touže, aby mi odpustil, otázel jsem se: „Jakou milost mám si od tebe vyprositi?“

Á džín odpověděl: „Vypros si ode mne, v jakou podobu tě mám proměnit, zda v podobu psa nebo osla nebo opice?“

Doufal jsem však přece, že mi odpustí, a proto jsem prosil: „Při Allahovi, ušetř mne, aby Allah ušetřil i tebe, žes odpustil člověku mohamedánské víry, jenž ti nikdy neublížil.“ A pokoroval jsem se mu a zapřísahal jsem ho a poklekl před ním na zem řka: „Děje se mi křivda.“

Zlý džín však vzkřikl: „Již žádné dlouhé řeči! Smrti se neobávej, ač snadno bych tě mohl zahubiti. Leč nyní rychle vol!“

Já však jsem pravil: „O, džíne, lépe by se tobě slušelo, kdybys mi odpustil, jako odpustil závistivci onen, komu bylo záviděno.“

A džín se tázal, jak to bylo, a já jsem započal:

Příběh závistivce a toho, komu bylo záviděno.

Věz, o džíne, že – jak se vypravuje – žili v jednom městě dva muži, kteří obývali dva sousední domy se společnou zdí; jeden z nich záviděl sousedovi, zlým okem se naň dívala kdykoliv mohl, vždy mu něčím uškodil. Zvláště však mu nesmírně záviděl a tato jeho závist tak vzrůstala, že téměř již nemohl ani jísti a že sladký spánek míjel jeho oči. Leč onomu muži druhému, jemůž tolik bylo záviděno, štěstí stále bylo nakloněno a čím více závistivec mu chtěl uškoditi, tím větší ještě byl jeho prospěch a zisk.

Jednoho dne se však dozvěděl o zlobě svého souseda a proto raději, aby mu nebylo ublíženo, odešel z oné země říka: „Při Allahovi, raději půjdu odtud a to jen k vůli tomu člověkov.“ I usadil se v jiném městě a zakoupil si tam kus pozemku, kde byla také stará studna s okovem. Postavil si tam skromný domek se svou modlitebnou, zakoupil jen to, čeho bylo opravdu třeba, a v této poustevně věnoval svůj život pouze modlitbám a službám Allahovým, jenž jest Nejvznešenější a Nejmocnější. Jeho pověst záhy se rozlétla po celé zemi a přicházeli k němu chudí a fakirové ze všech zemí jiných. Také k jeho bývalému sousedovi, k onomu závislivci, zalétla zpráva, jak šťastný a slavný jest onen muž a jak k němu putují zbožní věřící. I vydal se tedy na cestu i on a zamířil k němu.

A onen zbožný muž přijal ho laskavě a přátelsky a prokázal mu všechny pocty. I pravil onen závistivec: „Chci ti něco říci a to, co ti chci říci, bylo pravým důvodem mé cesty, neboť chtěl

jsem í přinéstí dobrou zprávu. Pojd' tedy a zaved' mne do své modlitebny.“

I vzal tedy onen zbožný muž tohoto závistivce za ruku a zavedl ho do své modlitebny. Leč závistivec pravil: „Ulož svým fakírům, aby odešli do svých cel, neboť chci s tebou promluvití jen tajně, aby nás nikdo neslyšel.“

A onen zbožný muž pravil svým fakírům: „Odejděte nyní.“ A když učinili, jak jim bylo poručeno, vyšel se svým hostem z modlitebny a odešel s ním až k oné staré studni.

A tam ten muž závistivý, vida, že není nikým pozorován, shodil muže zbožného do hluboké studny a odešel pak zase svou cestou, pevně přesvědčen, že ho zabil. Leč studna ona byla obydlena dobrými džíny a ti ho v jeho pádu uchopili a pomalu ho snesli až na skalnaté dno.

I tázali se jedni druhých: „Zdaž víte, kdo to je?“ A oni odpovídali: „Ne, nevíme;“ leč jeden z nich pravil: „Jest to muž zbožný, jenž prchl před závistivcem, usadil se v tomto městě, postavil si zde modlitebnu a těšil nás svými modlitbami a předčítáním koránu. Onen závistivec však se vydal na cestu k němu, zde ho přelstil a shodil k nám do této studny. Leč jeho pověst dostala se až ke králi tohoto města, jenž si umínil, že zítra ho navštíví k vůli své dceři,“

I otázal se jeden džín: „A co chybí jeho dceři?“ A džín druhý odvětil: „Jest posedlá, neboť zlý džín Majmún se do ní zamiloval. Leč kdyby tento zbožný muž věděl prostředek k tomu, jak by to bylo lehké, aby ji vysvobodil a zase uzdravil“

Dále se tázal jeden z nich: „A jaký jest to prostředek?“ A džín odvětil: „Onen černý kocour, kterého má ve své modlitebně, má na konci ocasu bílou skvrnu, velikou jako zlaťák. Z této skvrny musel by vytrhnouti sedm bílých chlupů a těchto sedm bílých chlupů musel by spáliti nad nemocnou dívkou. Ihned by od ní pak odstoupil onen zlý márid a již nikdy by se k ní nevrátil a ona by se uzdravila v téže chvíli.“

Leč tento celý rozhovor, věz, o džíne, se konal, zatím co onen zbožný muž tomu naslouchal. A když nastalo jitro, rozednilo se, tu přišli fakiři, aby pozdravili svého velitele a zastihli ho, kterak vystupuje ze studny, a jejich úcta k němu ještě vzrostla. Onen zbožný muž vytáhl pak sedm bílých chlupů z ocasu svého černého kocoura a skryl je při sobě. Sotva však slunce vyšlo úplně, hle, tu přijel král se svým průvodem a s velmoži své říše a vstoupil k němu, leč ostatnímu průvodu nařídil, by sečkal venku. I pozdravil zbožný muž svého krále a požádal ho, by usedl mu po boku, takto se ho tázal: „Zdaž mám ti říci, proč jsi ke mně přišel?“

A král odvětil: „Ano, učiň tak!“ A zbožný muž pokračoval: „Přišel jsi ke mně jako na návštěvu, leč přáním, které jest skryto v tvém srdci je, aby ses mne mohl otázati na svoji dceru.“

Král pak odpověděl: Tak tomu jest, o zbožný šejchu;“ a on pokračoval: „Pošli tedy někoho pro ni, neboť doufám, že bude-li tak dle vůle Allahovy, jenž je Nejmilosrdnější a Nejspravedlivější, dcera tvá se uzdraví ještě v této hodině.“

I zaradoval se král radostí nesmírnou a poslal pro svou dceru a přinesli ji spoutanou a svázanou. Onen zbožný muž však nařídil, aby ji položili za záclonu, a vstoupiv k ní, spálil nad ní sedm bílých chlupů. A ten, který byl v ní, děsně vzkřikl a rázem ji opustil. Dívka však ihned ozdravěla a zakryvši si tváře závojem otázala se: „Co to vše znamená a kdo mne sem přivedl?“

I zaradoval se král radostí, jaké ještě nikdy nepoznal, a políbiv dceru svoji na oči a políbiv ruce zbožnému muži, obrátil se k velmožům své říše řka: „Co tomu říkáte? Co zaslouží ten, jenž uzdravil mou dceru?“

A odvětili jemu: „Zaslouží, by se stala jeho ženou,“ a král pravil: „Tak tomu jest“, a zasnoubil ho s ní a tak muž zbožný se stal zetěm královým.

Po nějaké době zemřel králův vezír a král se tázal velmožů své říše: „Koho mám povolati na jeho místo?“ A oni mu odvě-

tili: „Svého zetě.“ A tak zbožný muž se stal vezírem svého krále. Leč opět po nějakém čase král zemřel a velmožové jeho říše se otázali: „Koho učiníme králem?“ A všichni zvolali: „Jeho vezíra.“ A tak vezír se stal králem věřících.

I stalo se jednoho dne, že nový král vsedl na svého koně a vyjel si z poláce právě onou cestou, po níž přicházel onen závistivec. A když tak jel v plné své královské nádheře, uprostřed emírů a velmožů své říše, hle, tu jeho zrak spočinul na onom závistivci. I obrátil se k jednomu ze svých dvořanů a pravil mu: „Přiveď mi toho člověka, leč nepoděš ho příliš.“ A dvořan šel a přivedl mu závistivého souseda. I pravil král: „Dejte mu tisíc zlatáků z mého pokladu, na dvacet velbloudů mu dejte zboží, aby s ním obchodoval, a dejte mu strážce, kteří ho doprovodí do jeho města.“

A rozloučiv se krátce se závislivcem, odvrátil se od něho, aniž ho potrestal za vše, čím se na něm provinil. Tak tedy, o džíne, tento zbožný král všechno odpustil onomu závistivci, jenž mu všechno záviděl od první chvíle, kdy se setkali, jenž mu ublížil, ba chtěl ho i zabít; leč on mu přece odpustil a zlé odplatil dobrým.

A pak, o paní má, trpce jsem se rozplakal, tak jsem plakal, že více plakat ani nelze a, znovu jsem ho prosil o milost.

Leč zlý džín odtrhl mne od země, vzlétl se mnou do vzduchu, až země pode mnou vypadala již jen co miska uprostřed širé vody. Pak snesl se se mnou na jednu horu, vzal trochu prachu do dlaně, zamručel nad ním kouzelná slova a zvolal: „Vyjdi z této postavy a přijmi podobu opice.“

A v témže okamžiku stala se ze mne opiče, jistě aspoň stolec, a když jsem sama sebe spatřil v tak ohavné podobě, rozplakal jsem se sám nad sebou, leč podrobil jsem se krutosti svého osudu, dobře věda, že osud nikomu nezůstane věrným.

Sestoupil jsem tedy s vrcholu té hory až k jejímu úpatí, leč našel jsem tam pouze širokou poušť. Putoval jsem tou pouští jistě aspoň celý měsíc, až konečně jednoho dne jsem přišel na

břeh slané moře. Stál jsem tam značně dlouhou chvíli a hle, tu pojednou jsem spatřil uprostřed hladiny širého moře loď, poháněnou příznivým větrem přímo k břehu. I skryl jsem se na břehu za balvan a vyčkav, až loď se přiblížila, rázem jsem na ni vyskočil.

Tu zvolal jeden lodník: „Hod’te to neblahé zvíře do moře!“ A jiný zvolal: „Ano, zabijeme je.“ A opět jiný vzkřikl: „Zahubím to zvíře vlastním mečem.“

Leč já jsem uchopil lem šatu kapitánova a rozplakal jsem se, až slzy mi stékaly z očí. I slitoval se nade mnou ten kapitán a pravil: „Hle, tato opice mne prosí o pomoc a já „ji proto budu chránit. Jest nyní pod mou ochranou a nikdo nechť jí neublíží, nikdo nechť ji nezarmucuje!“

A zacházel pak se mnou velmi přívětivě a laskavě a vše, co ke mně mluvil, dobře jsem chápal a dobře jsem tomu rozuměl a za jeho ochranu jsem pečoval o vše, čeho potřeboval a sloužil jsem mu na jeho lodi, a proto si mne zamiloval.

Po padesáte dnů měla naše loď příznivý vítr a jednoho dne jsme zakotvili u velkého města, v němž bylo tolik obyvatelstva, že jistě pouze Allah, jehož jméno budiž velebeno, by mohl sečísti jeho počet. Ale když jsme přistáli a přivázali loď svou ku břehu, hle, tu přišli k nám mamlúkové a jiní služebníci, poslaní králem toho města, vstoupili na naši loď, blahopřáli kupcům k šťastnému příjezdu a pravili: „Král vás vítá a posílá vám tento závitek papíru, aby jeden každý z vás napsal na něj jednu řádku. Král náš totiž mívá moudrého vezíra, jenž byl krasopiscem, leč vezír ten již zemřel a král se zavázal slavnostní přísahou, že nepřijme za vezíra nikoho jiného, než toho, kdo by také tak krásně dovedl psáti.“

I přijali kupci závitek papíru, jenž byl dlouhý deset loktů a široký loket jeden, a napsali na něj jeden každý jednu řádku.

Tu vyskočil jsem já, který jsem byl v podobě opice, a vytrhl jsem jim závitek z rukou, leč oni se obávali, že jej roztrhám a zahodím do vody, a proto na mne volali, chtějíce mne zabít.

Ale já jsem jim dával posunky na srozuměnou, že umím a chci psáti. I řekl kapitán naší lodi: „Jen ho nechtě psáti. Bude-li ošklivě čmárat, zaženeme ho, ale bude-li psáti krásně, přijmu ho jako svého syna, neboť až dosud v celém svém životě jsem neviděl opice rozumnější.“

I uchopil jsem rákosové pero, namočil jsem je do kalamáře a napsal jsem pak písmem ležatým tyto verše:

Osud sepsal skutky lidí ušlechtilých,
ctnosti tvých však nespočetl nikdo,
ctností tvých a skutků bohumilých.

Á namočiv pero znovu v kalamáři psal jsem dále písmem stojatým:

V rukou tvých moc, z níž všichni prospěch mají,
ruka tvé, vládce, řece podobá se,
paterým proudem tvé prsty rozdávají.

A krom toho jsem napsal písmem okrouhlým:

Písaře není, jenž by nezahynul časem,
písmo však trvá, zůstane i po něm,
necht' tedy píše jen nejkrásnější slova,
památka po smrti ožila by znova.

Pod to napsal jsem velkým písmem ozdobným:

Nikomu vláda nezůstane věrna.
Nevěříš tomu? Kde jsou tedy Staří?
Památka tvá necht' stromy jak se týčí,
dobrá-li půda, dobře se jim daří.

A ještě dále malým písmem ozdobným:

Kalamář tvůj necht' štědrost je a milost;
inkoustem tvým necht' ušlechtilá mysl,

pokud tvé síly, piš jen perem dobra,
jméno tvé slavné přetrvá pak věky.

Odevzdal jsem pak závitek papíru poslům královým a oni s ním odešli do jeho paláce. Když však král pohlédl na onen závitek, žádné písmo se mu tolik nelíbilo, jako písmo moje, a proto pravil k velmožům své říše a celé své družině: „Jděte k tomu, jenž napsal tyto verše, oblecté ho v čestné roucho, posad'ťe ho na mezka a provázejte ho hudbou a zaveďte ho až sem ke mně!“

Když uslyšeli tato jeho slova, usmáli se jim, leč král se nad tím rozhněval a zvolal: „Jakže, vy bídíte! Já vám rozkazuji a vy se mi vysmíváte?“

A oni mu odvětili: „O, králi, nevysmíváme se tobě.“

„Čemu se tedy vysmíváte?“ tázal se jich král a oni mu odpověděli:

„Rozkázat's nám, o králi, abychom před tebe předvedli toho, jenž napsal tyto verše. Leč ten, kdo je napsal, není tvorem lidským, neboť jest to opice a náleží kapitánovi oné lodi.“

I užasl král nad těmito ieiich slovy, přímo se zachvěl radostí a pravil: „Chci koupit tu opici od onoho kapitána.“

A poslal své posly na loď s čestným rouchem, mezkem a hudbou, a pravil svým poslům: „Oblecté tu opici do tohoto čestného roucha, posad'ťe ji na mezka a přivezte ji ke mně!“

I odešli jeho poslové na loď, vzali mne od kapitána, oblékli mne do čestného roucha a posadili mne na mezka. A všechen lid se tomu divil, celé město div že se nevzbouřilo a to jen k vůli mně, neboť všichni mne chtěli vidět. Když však mne předvedli před krále a on mne přijal, třikrát jsem před ním políbil zemi a král mně poručil, abych usedl, což jsem učinil, skříživ pod sebe nohy. A všichni, kdož byli přítomni, velmi se divili mým uhlazeným mravům, nejvíce však se divil sám král. I poručil svému lidu, aby odešel a když všichni odešli, nezůstal nikdo, krom královské vznešenosti, jeho vrchního eunucha a malého bílého otroka. Král pak poručil, aby bylo přineseno

jídlo. A přinesli hojnost jídel a bylo všeho, po čem srdce lidské může zatoužiti a vše bylo nesmírně chutné. Král však mi pokynul, abych jedl s ním a proto povstav, políbil jsem před ním zemi, usedl jsem jemu po boku a jedl jsem s ním. A když vše bylo opět odklizeno, sedmkrát jsem si umyl ruce, vzal jsem kalamář a rákosové pero a napsal jsem tyto verše:

Drůbeže hojnost po skopovém mase,
sladkostí talíř k srdce potěšení
starosti své by zapomnělo zase,
zle bylo včera, dnes již dávno není.

A dále jsem psal:

Nákype vábný, k tobě touha spěje,
jak se naň těším, medu na krůpěje.

Á napsav, povstal jsem a odstoupil jsem v uctivou vzdálenost, kde opět jsem usedl; král však pohlédnuv na to, co jsem napsal, četl pozorně a užasnul nad tím zvolal:

„O, dive boží! Zda opravdu pouhá opice může býti nadána tak velkou výmluvností a dovedností v krásném písmu? Při Allahovi, jest to div všech divů!“

I přinesli pak králi vybrané víno v skleněné číši a on napiv se, také mně podal číši a já políbiv před ním zemi, přijal jsem víno a napiv se, napsal jsem tyto verše:

Jitro k noci volá: Dej mi také píti,
ze sklenice jasné necht' opojím se vínem,
obojí tak čisté, pochybnost že budí,
víno zdali ve skle, sklo-li jeho stínem.

I přečetl král moje verše a pravil, povzdechnuv si: „Kdyby tak jemné vzdělání bylo údělem lidského tvora, jím předstihl by všechny, kdož s ním žijí v jedné době.“ Kázal pak, aby mu přinesli šachovnici a otázal se mne: „Zdaž umíš také hráti?“ A

já jsem kýval hlavou na znamení, že ano a přistoupiv k němu, sestavil jsem figury, hrál jsem s ním dvě hry a obě jsem vyhrál. Král nad tím oněměl údivem, já však jsem vzal kalamář a pero a napsal jsem tyto verše:

Vojska hle dvoje po celý den boží
v zápase tuhém měří svoje síly,
v noc však když temnou schýlí se den bílý
ulehnou klidně na společném loži.

I podivil se král velmi, když přečetl tyto verše a byl jimi nadšen, a pravil k svému eunuchovi: „Jdi k veliteli své a rei jí: Král tě volá, abys přišla a pohlédla na zázračnou opici.“

Eunuch odešel a záhy se vrátil se svojí velitelkou, dcerou královou, leč sotva mne spatřila, ihned si zahalila tváře a zvolala: „Otče můj, jak to, že zlíbilo se ti poslati pro mne, aby mne spatřil cizí muž?“

I odvětil jí král: „O, dcero má, vždyť nikoho zde není, krom tohoto malého otroka, tohoto eunucha, jenž tě vychoval a mne, jenž jsem tvým otcem. Před kým tedy zakrýváš závojem své tváře?“

A ona zvolala: „Věď tedy, že tato opice jest mladý muž, syn králův, že však jest zaklet, neboť zlý džín Džardžaris, jenž jest z rodu Iblísova, ho zaklel v tuto podobu, když byl před tím zabil svou vlastní ženu, dceru královskou. Tento však, kterého považuješ za opici, jest muž rozumný a učený.“

I podivil se král nesmírně těmto slovům své dcery a tázal se, pohlížeje na mne: „Jest to pravda, co o tobě říká?“

Přikývnul jsem hlavou na znamení, že ano a král znovu se otázal své dcery: „Odkud to však víš, že jest zaklet?“

A ona jemu odpověděla: „Tatíčku můj, když jsem byla ještě malá, byla u mne stařena, chytrá čarodějnice a ta mne naučila kouzlům a všemu tomu umění. Naučila jsem se tomu nazpaměť a zdokonalila jsem se tak důkladně, že nyní znám aspoň sto sedmdesát kouzelných zaříkání. A pravím ti, že nejmenším z

nich mohla bych přenést všechny kameny tvého města na nejvyšší horu a mohla bych je proměnit v hlubinu moře a všechno obyvatelstvo v ryby, aby v moři tom plavaly.“

„O, dcero má,“ zvolal její otec, „zapřísahám tě jménem Allahovým, abys vysvobodila tohoto muže z jeho zakletí, neboť chci ho učiniti svým vezírem; zajisté jest to mladý muž vzdělaný a moudrý.“

I odpověděla mu dcera: „S láskou a úctou,“ a vzavši do ruky své nůž, opsala jím kruh – –

Tu však zpozorovala Šehrazáda, že je již blízko den a nechala svůj příběh neskončen. Leč když nastala *noc čtrnáctá*, takto pokračovala:

„Slyšela jsem vypravovat, o blažený králi, že onen žebravý mnich íoto pravil dívce, kálifovi a Džafarovi:

„O, paní má, ta dcera královská uchopila nůž do ruky své a byl to nůž, na němž bylo vryto hebrejské jméno, a tím nožem opsala velký kruh uprostřed síně králova paláce; do toho kruhu však vepsala tajuplná jména a talismany, a říkala při tom různé kouzelné průpovědi a slova, jímž nikdo nerozuměl. Za malou chvíli svět se zatměl před naším zrakem a hle, zlý džín objevil se před námi ve své ošklivé podobě, měl ruce větší než největší podávky, nohy jako lodní stěžně a oči jako dvě planoucí pochodně, takže nesmírná byla před ním naše úzkost.

Dcera králova však zvolala: „Nebudiž vítán aniž pozdraven!“

A ten zlý džín vzkřikl: „O, zrádná, proč jsi porušila přísahu? Což jsme si nepřisahali, že nikdy nic proti sobě nepodnikneme?“

I odvětila mu dívka: „O, zlořečený, což může být taková smlouva mezi mnou a tebou?“

A džín nato vzkřikl: „Přijmi tedy, co ti náleží.“ A proměniv se ve lva, s rozevřenou tlamou se vrhl na dívku.

Leč dívka byla rychlejší, vytrhla si vlas z hlavy, mávla rukou, šeptajíc při tom několik slov. A hle, její vlas se proměnil v ostrý meč a tímto mečem řála po lvovi, roztála jej ve dva kusy.

Jeho hlava však se proměnila v štíra. Leč dcera králova se proměnila v silného hada a had se vrhl na prokletého džína, jenž nyní byl v podobě štíra. Štír však se ihned proměnil v orla a z hada rázem byl sup, jenž orla pronásledoval po celou hodinu. Přijal pak orel podobu černého kocoura, dívka však se proměnila ze supa v šedivého vlka a opět po celou hodinu spolu zápasili v králově paláci.

I poznal kocour, že již podléhá a proto se opět proměnil a stalo se z něj velké, červené granátové jablko, jež dopadlo do prostřed fontány. I rozehnal se vlk po jablku, leč jablko vylétlo do vzduchu a dopadlo pak na kamennou dlažbu síně, na níž se roztříštilo, takže všechna jeho jádra se rozlétla. Všude bylo plno jader, leč každé jádro samo o sobě, takže byla jich plna celá podlaha. Tu proměnil se šedý vlk v kohouta a kohout zobal všechna jádra, aby nezanechal na podlaze ani jediné. Leč z vůle osudu se stalo, že jedno jádro se ukrylo v úzké mezeře obruby fontány a onen kohout hlučně zakokřhal, bil svými křídly a zobákem nám dával znamení, my však jsme nerozuměli, co tím chce říci. I zakokřhal tak hlasitě, že již jsme si pomyslili, že palác se na nás sřítí. A kohout pobíhal sem a tam po podlaze síně, až konečně spatřil ono jádro jež se ukrylo u obruby fontány a lačně se na ně vrhl, aby je pohltit. Ale hle, ono jádro rovnou vyskočilo do vodní nádržky, proměnilo se v rybu a potopilo se až na dno. Tu proměnil se i kohout v rybu, leč byla to ryba velká, která rovněž se ihned potopila a na chvíli nám zmizela. Pojednou však jsme uslyšeli křik nesmírný a vytí strašlivé, takže jsme se všichni zachvěli zděšením.

A hle, tu vystoupil onen zlý džín z vody jako hořící pochodeň a soutil sse svých úst síru a oheň a z jeho očí a nosu valil se kouř a dým. Rovněž dcera králova se proměnila v ohromnou ohnivou kouli. A tak ti dva spolu zápasily že jejich ohně jako by se spojily v jedno a jejich kouř naplnil celý palác. Všichni jsme zmizeli v tom kouři a chtěli jsme se vrhnouti do vody ze strachu, abychom neuhořeli a bídne nezahynuli.

I zvolal král: „Není vznešeností a není moci, krom u Allaha, jenž jest Nejvznešenější a Nejmocnější. Vpravdě my všichni jsme v jeho rukou a vše stane se s námi, jak určí jeho vůle. Ó, kéž bych nebyl naléhal na svou dceru, aby vysvobodila tuto opici ze zakletí, neboť jen proto tak zápasí s oním prokletým džínem, proti němuž nic nesvedou všichni zlí duchové, kolik jích jest na tomto světě. A kéž bych nikdy nebyl poznal tuto opici. Necht' Allah jí odepře své požehnání, i hodině jejího příchodu. Chtěli jsme mu prokázati dobro, abychom se zalíbili Allahovi, jenž jest Nejmilosrdnější, a chtěli jsme ho vyprostiti z jeho zakletí a hle, nyní umíráme úzkostí!“

Já však, o paní má, byl jsem němý a jako strnulý hrůzou. Pojednou však, dříve než jsme se vzpamatovali, zlý džín zavyl z oněch plamenů a objevil se vedle nás v sloupoví síně, chtěje nám vdechnouti oheň do tváří.

Dcera králova ho však dohonila a rovněž vdechla oheň do jeho tváří a jak jiskry jeho, tak i jiskry její nás zasáhly. Nikomu z nás nebylo jimi ublíženo, krom mne, krále a jeho eunucha, neboť jedna jiskra mně vlétla do oka a zničila je, když ještě jsem byl v podobě opice, jiskra druhá vlétla do tváře královy a popálila dolní její polovici i s bradou a čelistí, takže vypadaly mu spodní zuby, jiskra pak třetí dopadla na prsa eunuchova a spálila je tak, že nebožák ten zemřel v tu hodinu a chvíli. I domnívali jsme se všichni, že naše záhuba jest již neodvratná a zoufali jsme si nad svým osudem, když pojednou se ozval hlas: „Allah jest Největší, Allah jest Nejmocnější! Daroval mi vítězství a zdar, a zničil toho, jenž popírá víru Mohamedovu, víru Vysvoboditele lidstva!“

A hle, tu stála před námi dcera králova, neboť spálila zlého džína, že zbyla z něho sotva hromádka popele. Přistoupila k nám a pravila:

„Podejte mí misku vody.“ A když jí přinesli misku vody, říkala nad ní jakási slova, jimž jsme nerozuměli, pak pokropila mne vodou, řkouc: „Ve jménu jediného a pravého Boha, silou

nejvznešenějšího jména Allahova, vrať se v podobu, jak bývals dříve!“ I otřásl jsem se na celém těle a hle, zase jsem byl člověk, jak jsem býval dříve, leč jedno moje oko bylo navždy zničeno.

Dívka však zvolala: „Oheň, oheň, otče můj! Oh, otče můj, již nemohu déle žít, neboť není mi dáno osudem, abych zápasila se zlými džíny; kdyby to byl býval člověk, byla bych ho zahubila hned napočátku. Dobře se mi dařilo v tom boji až do oné chvíle, kdy granátové jablko puklo a kdy pak jsem sbírala jeho jádra. Neboť jsem přehlédla právě ono jádro, v němž se skrývala duše džínova. Kdybych je byla ihned sezobla, byl by zemřel v tu hodinu a chvíli, leč bylo psáno v osudu, že musím je přehlédnouti. A tak se také stalo a mezi mnou a oním džínem rozpoutal se pak zápas na zemi, pod zemí, ve vzduchu a ve vodě, zápas rozhořčený a krutý. Jakmile jsem použila proti němu svého kouzla, ihned on proti mně použil kouzla jiného, až konečně použil proti mně kouzla ohně, z něhož zřídka kdo vyvázne životem, leč osud byl při mém boku a byl proti němu, a tak se sralo, že jsem ho předešla a spálila, když jsem ho donutila, aby přijal víru Islámu. Nyní však i já musím zemřít, a kéž Allah vás potěší při mé smrti.“

Prosila pak nebe o pomoc a neustále se modlila o pomoc proti ohni, ale hle, z jejích prsou pojednou vyskočila černá jiskra a vzlétla vzhůru a dopadla na její tvář. A když dotkla se její tváře, tu rozplakala se dcera králova a zvolala: „Dosvědčuji, že není Boha, kromě Boha a že Mohamed je prorok boží!“

Leč již v příští chvíli nespátřili jsme z ní nic, krom malé hromádky popela, těsně vedle popelu džínova. I truchlili jsme pro ni velmi a já jsem si přál, kéž byl bych na místě jejím a nebyl spatřil, kterak líbezné tváře této dívky, jež mi učinila tolik dobrého, se mění v popel. Síala se však vůle Allahova a není odporu proti vůli Jeho.

Král však vida, že jeho dcera se proměnila v hromádku popelu, v zoufalství si vyrval zbytek brady, udeřil se v tvář, roztrhl

své roucho, a já učinil jsem totéž a oba jsme pak hoře plakali. Tu přišli jeho služebníci a velmožové jeho říše a našli svého krále v bezvědomí a vedle něho dvě hromádky popelu; i poděsili se a podivili se tomu velmi a drahnou chvíli mlčky stáli kolem svého pána. Král však, jakmile se vzpamatoval, vyprávěl jim, co se přihodilo jeho dceři s oním zlým džínem a jejich zármutek byl proto nesmírný. Ženy a otrokyně však křičely a plakaly a po sedm dní pro ni truchlily. Král dal nad popelem své dcery postavit velkou, klenutou hrobku a v ní rozsvítiti svíce voskové a lampy olejové; popel džínův však dal roztrousiti do všech koutů světa a všichni proklínali tento popel jménem Allahovým.

Král ten však onemocněl chorobou, která mu přiblížila onen den, kdy měl se setkat se svou smrtí. I dal mne povolati a takto ke mně pravil: „O, jinochu, žili jsme šťastným životem a bezpečni jsme byli před proměnami času a to až do oné chvíle, kdy si přišel k nám. Oh, kéž bychom tě nebyli nikdy spatřili, kéž by nikdy nebyl nastal onen den, kdy jsme užívali tvou ošklivou podobu, neboť jen pro ni, jen pro tebe jsme všeho pozbyli. Nejprve pozbyl jsem své dcery, která pro mne měla větší cenu než sto válečníků, dále byl jsem zle postižen oním ohněm, jenž mi vyrval zuby a krom toho zemřel také můj sluha. A to všechno jen kvůli tobě, kterého jsem dříve neznal. Leč všechno pochází od Allaha, všechno, co je ustanoveno pro tebe i pro mne a Jeho jméno budiž velebeno, budiž velebeno jméno Allahovo, že má dcera tě vysvobodila, ač sama při tom zahynula. Hle, můj synu, odejdi tedy z těchto míst, neboť již dosti toho, co se stalo, jen kvůli tobě! Leč všechno jest nám určeno osudem, jak tobě tak i mně. Odejdi tedy v míru, ale věz, spatřím-li tě kdy, ihned tě dám zabít.“

I odešel jsem od něho, o paní má, leč sotva jsem ještě mohl uvěřiti ve své zachránění a krom toho jsem nevěděl, kam se obrátiti. Znovu jsem v své duši viděl, co všechno se mi přihodilo, jak bez pohromy jsem unikl lupičům, jak jsem putoval po

celý měsíc, až konečně jako cizinec jsem vstoupil do onoho města, jak jsem se tam setkal s oním krejčím a jak později jsem našel dívku, uvězněnou pod zemí; jak jsem unikl zlému džínoví, jak on přece však se rozhodl, že mne musí zahubit, jak mne zaklel v podobu opice a jak jsem se dostal z jeho moci. I vzpomínal jsem na to vše od počátku až do konce, velebil jsem Boha a takto jsem si řekl: „O oko jsem přišel, život však jest zachráněn!“

Než opustil jsem královo město, vstoupil jsem do lázně a dal jsem si oholiti bradu, opatřil jsem si černé, žíněné roucho a když vše bylo připraveno, vydal jsem se na tuto pouť, o paní má. Denně však jsem plakal a vzpomínal jsem na všechny rány osudu, které mne až dosud postihly, zvláště však na ztrátu svého oka. A kdykoliv si na to vzpomínám, jest mi vždy do pláče.

Putoval jsem ze země do země, z města do města, prošel jsem různými krajinami, až konečně jsem se vydal do Stánku míru, to jest do města Bagdadu, abych tam si opatřil přístup k vládci všech věřících a abych mu vypravoval, co vše se mi přihodilo. I přišel jsem do Bagdadu v tento večer a zastihl jsem tohoto svého prvního bratra, jak stojí v rozpacích, nevěda, co by si počal. Přistoupiv k němu, pravil jsem: „Mír s tebou,“ a rozmlouval jsem pak s ním, a hle, tu přistoupil k nám tento náš třetí bratr a pravil: „Mír s vámi, jsem zde cizincem.“ I odpověděli jsme jemu: „I my jsme zde cizí a přišli jsme sem v tento pozeňnaný večer.“

A šli jsme pak dále všichni tři, aniž kdo z nás znal příběhy obou druhých, až konečně osud nás zavedl k těmto dveřím a proto jsme vstoupili k vám. Nyní tedy znáš, o paní má, jaká byla příčina, že mám ostříhánu hlavu a oholené rty a proč jsem pozbyl jednoho oka.“

Tu pravila dívka, která byla velitelkou toho domu: „Vpravdě, tvůj příběh jest obdivuhodný. Dotkni se tedy své hlavy a odejdi v pokoji!“

Leč druhý žebravý mnich zvolal: „Ne, neodejdu odtud, dokud nevyslechnu vypravování svého bratra!“

Tu předstoupil třetí mnich a pravil: „Věz, o paní má, že příběh můj není jako byly příběhy phou prvých, ne, jest ještě podivuhodnější a ještě zázračnější. A to tím, že oba dva postihl jejich osud a předurčení, já jsem si však sám zavínil svůj osud, sám jsem zavínil onu příčinu, proč byla ostříhána moje brada a proč jsem pozbyl oka, sám jsem připravil zármutek svému srdci. Hle, jak vše to se stalo:

Příběh třetího žebravého mnicha.

Věz tedy, o paní má, že jsem králem, synem královým. Když můj otec zemřel, ujal jsem se vlády v jeho království a vládl jsem spravedlivě a s láskou ke svým poddaným. Měl jsem však velkou zálibu v plavbě po moři, neboť moje město bylo na břehu moře a všude před námi, do daleka a do široka bylo jen moře a v něm mnoho ostrovů a na tomto moři jsem měl padesát velkých lodí obchodních, padesát lodí malých a stopadesátí lodí válečných, připravených k boji za víru Islámu. Jednoho dne jsem chtěl podniknouti výlet na ony ostrovy a potěšiti se pohledem na ně a proto dal jsem vystrojiti deset lodí a vzav zásoby na celý měsíc, vydal jsem se na cestu. Plavili jsme se již dvacet dnů, když jedné noci zvedl se vítr, nám nepříznivý, a vlny moře se rozběsnily proti nám, takže jsme se již obávali, že jsme ztraceni. A nastala kol nás tma velká a já, vida to, zvolal jsem: „Kdo se v nebezpečí vydává, pro toho chvály není, i kdyby byl zachráněn!“

I modlili jsme se všichni k Allahovi, jenž jest Nejmocnější a Nejvznešenější, leč vítr stále proti nám zuřil a vlny běsnily a to trvalo až do svítání, kdy vítr se uklidnil, moře se utišilo a slunce vyšlo.

V té chvíli jsme přirazili k jednomu ostrovu a vystoupivše na břeh, uvařili jsme si něco k jídlu, pojedli jsme a odpočívali jsme po dva dny. Opět pak jsme se vydali na cestu a plavili jsme se zase celých dvacet dnů. Tu však jsme se octli v divém proudu a kapitán musel doznat, že jsou to vody neznámé. Já však jsem řekl lodnímu strážci: „Vystup ihned do koše stěžně a rozhlédni se po moři!“

I vyšplhal se onen lodník do koše stěžně, rozhlížel se po obzoru a rozhlédnuv se, zvolal na kapitána: „O, kapitáne, vidím po své pravici ryby na hladině moře a uprostřed moře vidím něco temného, co chvílemi se leskne jako věc černá, chvílemi zase jako věc bílá.“

Uslyšev kapitán tato slova lodníkovy, mrštíil turbanem o zem, rval si vous z brady a zvolal na svou posádku: „Slyšeli jste zprávu o záhubě nás všech! Neboť vězte, že nikdo z nás nevyváží odtud životem.“

A dal se do pláče a my všichni jsme plakali nad sebou a já jsem pravil: „O, kapitáne, pověz nám tedy, co vlastně spatřil onen lodník s koše stěžně?“

I odpověděl mi kapitán:

„Věz tedy, o pane můj, že jsme zbloudili ze směru, který jsme si určili a to v onen den, kdy zvedl se vítr nám nepříznivý a vál pak po celou noc až do rána. Potom zdrželi jsme se po dva dny na onom ostrově, leč když jsme zase vyrazili, bloudili jsme na širém moři a nyní již jedenáctý den bloudíme, nevědouce kudy kam, neboť nemáme příznivého větru, který by nás zavedl tam, kam chceme plouti. Zítřa večer však se přiblížíme k oné hoře a jest to hora z černého kamene a nazývá se Horou magnetovou. Mořský proud nás k ní zažene a naše lodi všechny se rozpadnou na kusy a každý železný hřeb odletí k oné hoře a k ní pevně přilne, neboť Allah, jenž jest Nejmocnější a Nejvznešenější, poskytl kameni magnetovému tajuplnou sílu, takže přiletí k němu vše, což jest ze železa. Na té hoře jest již tak velké množství železa, že nikdo by je nedovedl spočítati,

krom Allaha, jenž jest Vševědoucí, neboť již od pradávných dob, kterých není pamětníka, o tuto horu se rozbilo nesmírné množství lodí. Ale přímo nad mořem se týčí mosazná kopule, postavená na deseti sloupech a na té kopuli jezdec bronzový na koni měděném. V ruce jezdcově jest měděný oštěp a na jeho prsou visí olověná tabulka, do níž jsou vryta jména a talismany.“

A dále mi pravil: „Věz, o králi, že dokud onen jezdec bude seděti na svém koni, dotud se budou tříštiti lodi o tu horu a není pro ně záchrany a vysvobození, než že jezdec spadne se svého koně.“

A kapitán, o paní má, se trpce rozplakal a všichni jsme byli přesvědčeni, že naše záhuba jest již neodvratná; loučili jsme se tedy se svými druhy a svěřovali jsme si své závěti pro případ, že by někdo z nás se zachránil. Po celou noc jsme ani oka nezamhouřili a když se rozednilo, již jsme se přiblížili k oné hoře a mořský proud dravě nás k ní hnát. Sotva však naše lodi se octly u jejího úpatí, hle, již všechny praskly, železné hřeby z nich vylétly a vše, co bylo na lodích ze železa, odlétlo k hoře a pevně se k ní přilepilo. Lodi se nám rozsypaly na kusy a na jejich troskách po celý den jsme v mořském proudění kroužili kol hory, někteří z nás utonuli, jiní se zachránili. Leč těch, kdož utonuli, bylo mnohem více a také ti, kdož vyvázli životem o sobě nevěděli, neboť vlny a víchr je rozehnaly. Mne však, o paní má, zachránil sám Áilah, jehož jméno budiž velebeno, zachránil mne, abych byl zachován pro všechno utrpení, nouzi a bolest, kterou pro mne určil. V mořských vlnách jsem se zachytil prkna z vraku lodi, vítr mne zahnal ku břehu a tak mohl jsem se zachytiti skály, kdež našel jsem cestu, vedoucí k vrcholu. Podobala se schodišti, vytesanému ve skále a já, zvolav jméno Allahovo, které stále budiž velebeno –“

Tu však upozorovala Šehrazáda, že jest již blízko den a nechala svůj příběh neskončen. Když však nastala *noc patnáctá*, takto pokračovala:

„Slyšela jsem vypravovat, o šťastný králi, že onen třetí žeb-
ravý mnich takto pravil dívce a ostatním spoutaným hostům,
nad jejichž hlavami otroci drželi tasené meče: „Zvolal jsem
tedy jméno Allahovo, které stále budiž velebeno a vroucně se k
němu modle, jal jsem se šplhati po oněch schodech, vytesaných
do skály. Z rozkazu božího vítr se v té hodině utišil a Bůh po-
mohl mně na vrchol oné hory, takže jsem se na něi dostal bez
jakéhokoliv úrazu. Zaradoval jsem se nesmírně nad svým za-
chráněním a vzdav znovu díky Allahovi, jenž jest nejvyšš milo-
srdný a nejvyšš spravedlivý, vstoupil jsem do oné kopule. Po-
modliv se, jak přikazuje naše náboženství, ulehл jsem a usnul,
leč ve snu jsem uslyšel hlas, řkoucí:

„O synu Chasíbův, až procitneš ze sna, ihned kopej v místě,
které jest u tvých nohou a nalezneš tam mosazný luk a tři olo-
věné šípy, na nichž jsou vryty talismany. I vezmi luk i šípy a
vystřel po onom jezdcí, jenž stojí na kopuli a vysvobodíš lid-
stvo od velkého zla. Až jezdcе střelíš, ihned spadne s kopule
dolů do moře a také tvůj luk vypadne ti z ruky, ty však jej po-
zvedni a zakopej na místě, kde býval dříve. Ihned moře se
vzduje a vystoupí tak vysoko, že dosáhne vrcholu této hory a
na jeho vlnách se objeví lodička a v ní muž z mědi, leč jiný než
byl onen, po němž jsi střelil. Přivesluje k tobě, vstoupíš do jeho
lodičky, leč jména Allahova – stále budiž velebeno – při tom
nevzývej! Přijme tě do své lodičky a popluje s tebou po moři
po dobu deseti dnů, až konečně tě zaveze na Moře záchrany; až
budeš na tom moři, nalezneš tam někoho, jenž tě dopraví do
tvé země. Nezapomeň však, že to vše se vyplní jen tehdy, ne-
budeš-li vzývat jména Allahova.“

Sotva jsem zaslechl tato slova, procitl jsem ze spánku, rychle
jsem povstal a vše učinil jsem tak, jak mi radil onen dobrý
duch, který ve snu mi dával napomenutí. Střelil jsem po jezdcí,
trefil jsem ho, jezdec se skácel do moře, leč i můj luk mi vypa-
dl z ruky; pozvedl jsem jej a opět zakopal. A hle, moře se
vzedmulo, jeho hladina stoupla, až byla zároveň s vrcholem

hory, na němž jsem stál. Nemusel jsem pak čekat příliš dlouho a již jsem spatřil lodičku, plující přímo k hoře. I velebil jsem Boha, jehož jméno budiž stále velebeno a když lodička se přiblížila a v ní jsem spatřil muže z mědi, na jehož prsou byla olovená tabulka, popsaná kouzelnými slovy a talismany, mlčky jsem vstoupil k němu. A on ihned jal se veslovati a plul tak se mnou v den první i v den druhý a třetí, až konečně se naplnilo dnů deset. A já, vzhledná, spatřil jsem před sebou Ostrov záchrany. Tak jsem se nad tím zaradoval, že v přílišné radosti jsem si vzpomněl na jméno boží a zvolal: „Ve jménu Allahově! Není Boha kromě Boha a On jest Největší!“

Ještě však jsem nevyřkl poslední slovo a již člun se převrátil a shodil mne do moře, sám rovněž se potopil a spadl v hlubinu. Uměl jsem však plovat a ploval jsem po celý den, až se setmělo a nastala noc; tu však umdlely již moje paže a ramena mne bolela. Byl jsem unaven, konec můj se blížil a proto, vida před sebou jistou smrt, říkal jsem vyznání víry. A hle, moře se pojednou rozvlnilo pod nárazy vichru a ohromná vlna, vysoká jako mocný hrad, mne vyzvedla na svůj hřeben a vyhodila do vzduchu – a dopadl jsem na břeh, jak bylo ve vůli Allahově.

Plížil jsem se tedy do písku, až jsem se dostal na bezpečné místo, kde jsem si svlékl šaty, vyždímal je a rozložil, aby uschly; a tam jsem také usnul. Když se rozednilo, opět jsem se oblékl a povstal jsem, abych se porozhlédl, kam bych měl jít. Viděl jsem tam místo, porostlé stromy, zamířil jsem k němu a obesel jsem je a tím jsem se přesvědčil, že octl jsem se na ostrůvku, se všech stran obklopeném mořem. I zvolal jsem v duchu svém: „Z nebezpečí jednoho vždy upadnu do nebezpečí ještě horšího.“

Zamyslel jsem se hluboce, nařikal jsem v duchu nad svým osudem a přál jsem si, abych konečně již umřel, leč pojednou v dálce jsem spatřil loď a na ní lidi a byla to loď, přímo mířící k ostrovu, na němž jsem se nalézal. I povstal jsem a vyšplhal jsem se na strom a sotva jsem se octl v jeho koruně, již loď

přirazila ku břehu a z ní vystoupilo deset černých otroků, ne-
soucích železné rýče. Vystoupili na břeh a kráčeli dále, až došli
doprostřed ostrova, a tam kopali v zemi a odkryli padací dveře,
které pozvedli a tím otevřeli vchod do podzemí. Vrátili se pak
na loď a z ní přinášeli chléb, mouku, máslo, med, ovoce a
zkrátka vše, čeho potřebuje člověk k životu. A stále a stále ot-
roci přicházeli s lodi na břeh a s břehu odcházeli na loď, přiná-
šejíce nové a nové věci, které ukládali do onoho podzemního
sklepení, až konečně bylo v něm vše, co dříve bylo na lodi.
Naposledy přinášeli s lodi nejkrásnější roucha a tentokráte v
jejich středu kráčel šejch, muž starý a vetchý, tak sesláblý, že
zpola se již podobal člověku mrtvému. Byl oděn v roucho z
modrých cárů, jímž skučel víchř z východu i západu a ruka
toho starce spočívala v ruce jinocha, jenž byl pravým vzorem
půvabu a dokonalé krásy, takže jeho sličností mohla být příslo-
vím. Spanilé byly jeho způsoby a každé srdce muselo být
okouzleno jeho postavou a jeho něžným pohledem.

A tak kráčeli dále, o paní má, až přistoupili k oněm padacím
dveřím. Všichni sestoupili dolů do podzemí, kde zůstali jistě
aspoň hodinu. Konečně se zase objevili, starý šejch a otroci, leč
onen sličný jinoch nebyl s nimi. Položili dveře na zem, jak byly
dříve, zaházeli je hlínou, odešli na loď a zmizeli mému zraku.
Ani jsem se nemohl dočkat, až odplují, a již jsem slezl se
stromu a běžel k zasypanému místu. Odkopával jsem hlínu a
odhazoval jsem ji, ale musel jsem na uzdu vzít svou netrpěli-
vost, než všechnu hlínu jsem odstranil a odkryl padací dveře.
Byly dřevěné, asi tak velké jako mlýnský kámen. Když jsem je
nadvzdvl, objevily se pod nimi kamenné, točité schody.

Podivil jsem se tomu nesmírně, ale puzeň zvědavostí, sestou-
pil jsem po nich dolů, až jsem se octl v krásné síni, vyzdobené
četnými koberci a hedvábnými látkami. Uprostřed síně seděl na
koberci onen jinoch, opíraje se o podušku, v ruce máje vějíř a
před sebou květiny a vonné byliny. Byl zcela sám. Spatřiv

mne, smrtelně zbledl, leč já ho pozdravil a takto jsem mu pravil:

„Necht' je klidná tvoje mysl a necht' pokoj a mír jest v srdci tvém. Ničeho zlého se neobávej, neboť jsem člověk jako ty a krom toho jsem synem královským. Osud mne zavedl k tobě, snad proto, abych byl společníkem v tvé osamělosti. Leč pověz, jaký byl osud tvůj a co se ti přihodilo, že tak zcela sám dlíš tak hluboko pod zemí.

Presvědčiv se, že jsem člověk tak jako on, zaradoval se velmi a zdravá barva se vrátila jeho tvářím a dovoliv mi, abych k němu přistoupil, takto mi pravil: „Věz, o můj bratře, že můj příběh jest podivuhodný. Můj otec obchoduje s klenoty, má velký obchod a mnoho černých i bílých otroků. Mnozí kupci cestují jen v jeho službách na jeho lodích, s jeho zbožím až do nejzazších zemí, či s karavanami velbloudů za daleké pouště. Vždy měl všeho dost, leč nebyl obdařen dítětem. Jedné noci však se mu zdálo, že bude mít syna, že však život toho syna nebude příliš dlouhý. A tak druhého dne zrána otec můj, probudiv se, rozplakal se a velmi hořekoval. V příští noci však moje matka počala a můi otec si zapsal den jejího početí. A když naplnila se její doba, porodila mne a otec můj se velmi zaradoval, dával hostiny, hostil chudé mnichy a vůbec chudý lid, z vděčnosti, že na sklonku svého života byl mnou obdařen. I shromáždil pak všechny hvězdoppravce celé země, všechny učence a mudrce, kteří tehdy žili a vůbec každého, kdo se vyznal v planetách a hvězdné soustavě a tí učení lidé mu sestavili můj horoskop, řkouce:

„Syn tvůi bude žítí až do svého patnáctého roku, ale pak mu hrozí velké nebezpečí. Vyvázne-li z něj, bude však žítí ještě dlouho a dlouho. Hle, čím mu hrozí smrt: V Moři záhuby se týčí magnetová hora, na jejím vrcholu sedí jezdec na měděném koni a na prsou jedcových visí olověná tabulka. Jednoho dne však tento jezdec spadne se svého koně a padesátý den po jeho

pádu tvůj syn zemře. A zabije ho ten, jenž jezdce srazí do moře, bude to král, jehož jméno jest Adžíb, syn Chasíbův.“

I zarmoutil se můj otec zámutkem nesmírným, přece však jal se mne vychovávat a postaral se mi o dobré vzdělání a tak uplynulo patnáct let mého věku. Leč právě před deseti dny došla mého otce zpráva, že onen jezdec na Magnetové hoře spadl do moře a muž, jenž ho sestřelil, že se jmenuje Adžíb, syn krále Chasíba. Tu strachoval se můj otec, že nyní musím zemřít a proto mne dopravil na toto místo. To jest můj příběh a taková jest příčina, proč jsem zde tak zcela sám.“

Vyslechnuv jeho příběh, velmi jsem se podivil a řekl jsem si v duchu: „To vše já jsem učinil, ale při Allahovi, tohoto mladíka jistě nezabiji.“ A pravil jsem mu nahlas: „Pane můj, kéž jest již konec všemu neštěstí a všemu utrpení! Kéž Allah, jenž jest Nejmocnější a Nejmilosrdnější, dá ze své vůle, abys ničím nemusel trpět a aby odvráceno bylo od tebe všechno neštěstí a všechna starost Zůstanu u tebe a budu tvým sluhou a ak půjdu svou cestou. Po celých čtyřicet dnů budu tvým společníkem a ty pak mi poskytněš bezpečný průvod svých lidí, aby mne doprovodili domů.“

A posadil jsem se k němu a seděl jsem s ním až do večera, načež jsem povstal, zapálil velkou svíci a rozsvítil visuté lampy. Znovu jsem kněmu usedl a pojídali jsme pak spolu, načež jsem přinesl něco cukrovinek, velmi sladkých a lahodných, a pojídající je, vyprávěli jsme si různé svoje příběhy, až uplynula větší část noci. Ulehл pak k odpočinku, já jsem ho přikryl a sám jsem také šel spat.

Sotva se rozednilo, povstal jsem, ohřál jsem vodu a tiše jsem naň zavolal, až procitl; přinesl jsem mu teplou vodu a on, umyv si tváře, pravil: „Dobrým se ti odměním za tvoji laskavost, o příteli! Při Allahovi ti pravím, až uniknu nebezpečí, jež mi hrozí a budu zachráněn před mužem, jenž se jmenuje Adžíb, syn Chasíbův, budu prosit svého otce, aby ti hojně odplatil – leč zemru-li, kéž požehnání mé jest s tebou!“

I odvětil jsem mu: „Kéž nenadejde den, v němž by tě stihlo neštěstí a kéž jest ve vůli Allahově, aby den můj poslední byl předposledním dnem tvým!“

A přinesl jsem mu něco jídla a jedli jsme spolu, připravil jsem mu pak vonné kadidlo, aby se osvěžil jeho dýmem a položil jsem před něho hru s kaménky a hráli jsme pak spolu. Pojedli jsme pak něco cukroví a zase jsme hráli až do večera. Když se setmělo, rozsvítil jsem lampy, přinesl jsem něco jídla a vyprávěl jsem mu všeliké příběhy, až zbylo jen málo času do svítání. Konečně ulehl, přikryl jsem ho jako noci předešlé a sám šel spát. A tak to pokračovalo, paní má, v den i noc. Zamílovalo si ho moje srdce, neboť byl mi útěchou v mých starostech a proto jsem si řekl v duchu: „Ti hvězdopurci lhali! Při Allahu, nikdy ho nezabiji.“ A stále jsem mu sloužil a stoloval jsem s ním a vyprávěl jsem mu všeliké příběhy, což potrvalo devětatřicet dnů.

Večer před dnem čtyřicátým mladík se velmi zaradoval a pravil mi: „Oh, bratře můj, buď chvála Bohu, jenž mne zachránil před smrtí a to tím, že požehnal mi tvým příchodem a dal mi požehnání tvé společnosti. Modlím se k němu, jenž jest Nejmocnější a Nejlaskavější, aby tě zase zavedl do tvé země. Nyní však, můj bratře, přál bych si, abys mi ohřál trochu vody, bych se umyl a vykoupal.“

I zvolal jsem: „S největší radostí,“ a ohřál jsem hojně vody a umyl jsem celé jeho tělo, pečlivě a čistě, třel jsem je a sloužil jsem mu, namazal jsem ho mastmi, oblékl jsem ho do čerstvého prádla a prostřel jsem mu měkký koberec. I ulehl na koberec, aby si odpočinul po lázni. A pravil mi: „Bratře můj, ukroj melounu a posyp jej cukrovým práškem.“

Odešel jsem do špižírny, našel jsem tam krásný meloun a položiv jej na mísu, zvolal jsem: „O pane můj, kde máš nůž?“

A on mi odvětil: „Zde na polici, nad mou hlavou.“

I spěchal jsem k němu, vzal jsem nůž, vytáhl jsem jej z jeho pochvy, leč ustupuje pozpátku, klopýtl jsem o koberec a těžce

dopadl jsem na onoho mladíka, nůž stále svíraje v ruce. A tak ostrý nůž rázem vykonal to, co bylo psáno v knize osudu, neboť hluboko vjel do srdce mladíkova. Zemřel v tutéž chvíli, život jeho shasl navždy.

Vida, co jsem učinil, že jsem ho zabil, vykřikl jsem hlasem velikým, udeřil jsem se v tvář a roztrhnuv roucho své, zvolal jsem: V pravdě my všichni jsme stvoření Allahova a k němu se vždy vracíme! Hle, tomuto jinochovi chyběla již pouze jediná noc, aby odvráceno bylo od něho ono neštěstí, které mu předpověděli hvězdopravci a mudrcové, leč záhubu mu v chvíli poslední přinesla má pravice! O, kéž bych sám byl raději zahynul, kéž by mne nikdy nebyl požádal, abych mu ukrojil melounul Jaké neštěstí! Jaký žal! Leč ve všem budiž vůle Allahova a necht' Allah dle své vůle dokončí, co se státi má a státi musí...“

Tu však zpozorovala Šehrazáda, že již blízko den a nechala svůj příběh neskončen. Leč když nastala *noc šestnáctá*, takto pokračovala:

„Slyšela jsem vypravovat, o šťastný králi, že Adžib takto dále mluvil k dívce: „A když jsem se přesvědčil, že jsem ho zabil, povstal jsem konečně, vystoupil po schodech, položil jsem opět padací dvířka, jak byla dříve a zaházal jsem je hlínou. Rozhlédl jsem se pak po moři a hle, spatřil jsem, kterak jakási loď brázdí hladinu a míří přímo k ostrovu. Poděsil jsem se nesmírně a řekl jsem si v duchu: Již za malou chvíli jsou zde a pak zde naleznou onoho mladíka mrtvého a ihned pochopí, že já jsem ho zabil a proto zabijí i mne.

I rozběhl jsem se k vysokému stromu, vyšplhal jsem se po něm vzhůru a skryl jsem se v jeho koruně; sotva však jsem usedl na jeho nejvyšší větví, z oné lodi vystoupili otroci a s nimi zároveň stařec, otec onoho jinocha a přímo šli k onomu místu. Odkopali hlínu, našli padací dvířka, sestoupili dolů a spatřili pak jinocha, jako by spal, neboť tvář mu ještě zářila po osvěžující lázni a byl oděn v čisté prádlo – leč nůž mu hluboko vězel v prsou. I vykřikli hlasitě a rozplakali se, bili se do tváří,

naříkali a bědovali. Stařec však upadl do dlouhé mdloby, takže otroci se již obávali, že nepřežije smrti svého syna. I zahalili mladíka v jeho šaty a přikryli ho hedvábným prostěradlem. A to učinivše, odnášeli ho k lodi. Také starý šejch se již vzpamatoval, když však opět pohlédl na svého mrtvého syna, klesl k zemi, sypal prach na hlavu svou, tloukl se do tváří a rval si vous z brady. Stále vzrůstal jeho pláč a nářek, až zase pozbyl vědomí; tu přikročil k němu jeden z jeho otroků, přinášeje hedvábnou pokrývku. Položil hlavu starcovu na polštář a usedl vedle ní.

To vše se dalo, co já jsem seděl vysoko na stromě a mohl jsem k tomu jen přihlížeti. Leč srdce mi sestárlo bolestí a žalem, bolestí i žalem vytrpěným, a bylo starší mnohem dříve než zšedivěla moje hlava. Avšak onen stařec, o paní má, neprocítl ze mdlob až při západu slunce. Vzpamatovav se pak, pohlédl na svého mrtvého syna, vzpomenul si, jaké neštěstí se přihodilo a čeho se pro svého syna obával, vrhl se k mrtvole a znovu se bil do tváří i čela. Žalostně bědoval a trvalo to hodně dlouho, pojednou však si zhluboka vzdychl a duše opustila jeho tělo.

Tu vzkřikli jeho otroci: „Běda, pane náš, o běda!“ a sypali prach na hlavy své a zaplakali ještě hlasitěji. Přenesli pak svého pána na loď, položili ho vedle jeho syna, napiali plachty a zmizeli mým očím.

Já však jsem sestoupil se stromu, prošel jsem padacími dvířky, stále vzpomínaje na onoho mladíka, abych naposledy ještě se podíval na věci, které mi ho připomínaly. A pak, o paní má, vyšel jsem z onoho sklepení, po celý den jsem se vždy potuloval po ostrově, v noci jsem se však zase ukryl v podzemní skrýši. A tak jsem žil celý měsíc a velmi často jsem při tom pozoroval ony břehy ostrova, které byly západním směrem, neboť tímto směrem každým dnem moře mizelo, jako by vysychalo, až konečně vody směrem západním bylo jen velmi málo a její proudění jíz ustalo. A tak, když uplynul měsíc, moře s oné strany vyschlo téměř úplně.

I zaradoval jsem se nesmírně, neboť jsem byl přesvědčen o svém zachránění. Povstal jsem tedy, prošel jsem mělkou vodou, která tam ještě zbyla a vystoupil jsem na pevnou zemi, leč kráčeje dále, dorazil jsem k velkým hromadám sypkého písku, do nich i velbloud byl by zapadl až po kolena. Vзмуžil jsem se však, brodil jsem se tím pískem, až konečně jsem jej přebrodil a hle, tu v dálce mi zazářil jakýsi oheň oslnivým světlem. I zamířil jsem přímo k němu, neboť jsem doufal, že najeznu tam pomoci, když však jsem se přiblížil, hle, byl to palác, jehož brána byla z čisté mosazi; jakmile slunce na ni zazářilo, zaleskla se do dálky, podobna plápolajícímu ohni. Potěšil jsem se tímto pohledem a usedl jsem přímo naproti té bráně.

Sotva však jsem usedl na zemi, deset mladíků vyšlo z brány paláce, deset mladíků, oděných v nádherná roucha a s nimi jakýsi prastarý šejch. Leč všichni ti jinoši byli slepí na levé oko a proto nesmírné bylo podivení moje, že jejich poloviční slepota ve všem se tak shoduje.

Když mne uzbírali, pozdravili mne a vyptávali se mne, kdo jsem, jaký byl můj osud a moje příběhy. Já pak jsem jim vyprávěl vše, co se mi stalo, jaká přemíra neštěstí mne postihla a oni se divili tomu mému vypravování a vyslechnuvše mne, vzali mne za ruku a odvedli mne do paláce. Uzbíral jsem tam ve velké síni deset lehátek podél stěn a každé lehátko mělo koberec a přikrývku z modré látky, což jest barva smutku. Uprostřed prostory mezi těmi lehátky bylo lehátko malé, které však jako všechna ostatní bylo úplně modré. Jakmile jsme vstoupili do síně toho paláce, všichni jinoši ulehli na svých lehátkách a stařec usedl na lehátko uprostřed a jeden jinoch takto mi pravil: „O, mladíku, posad' se v tomto paláci, leč nevyptávej se kdo jsme a nevyptávej se také na slepotu našeho levého oka.“

I povstal pak onen stařec, každému jinochovi předložil něco jídla v mísách a nápoj v pohárech a totéž předložil i mně. Když jsem se posadil, ulehli na lehátka a znovu se mne vyptávali na moje dobrodružství a na vše, co se mi přihodilo a já jsem jim vypra-

voval až hluboko do noci. Tu pravili jinoši: „O, šejchu, nechceš nám přinést, co nám náleží, vždyť čas již nadešel?“

I odpověděl stařec: „S láskou a úctou.“

A povstav, odešel do komory paláce a zmizel v ní; za malou chvíli však se vrátil, přinášeje na hlavě své deset mís, z nichž každá byla zahalena modrou látkou. Před každého jinocha postavil po míse a zapáliv pak deset svící, připevnil na každou mísu po jedné svíci. Odkryl pak modrou látku a hle, na mísách pod tou látkou byl pouze popel, uhelný prach a saze. A nyní všichni ti jinoši vykasali si rukávy až po lokte a rozplakali se a vzlykali, počernili si tváře své, trhali si oděv, bili se do tváří a do prsou, takto volajíce: „Žili jsme ve štěstí a hojnosti, leč přílišná byla naše zpupnost!“

A tak činili stále a stále, až se rozednilo. Když se přiblížilo jitro, vzchopil se onen prastarý šejch a ohřál jim vody, a oni si umyli obličej a převlékli se do jiných šatů. Vida to vše, o paní má, div rozumu jsem nepozbyl, neboť v hlavě mi vířilo a mysl moje byla zmatena a srdce mé bylo rozechvěno, takže konečně jsem zapomenul na vše, co bylo dříve a déle již jsem mlčeti nemohl. Musel jsem promluvíti a musel jsem se jích otázati, co jest příčinou všeho, co jsem viděl a proto jsem jim řekl: „Co vás jen nutí, abyste byli tak zarmoucení, ač dříve jste byli tak veselí? Máte přece, buď Allahovi chvála, ještě zdravý rozum. Ale tak, jak si počínáte, počínají si jen lidé šílení. Zapřísahám vás při všem, co jest vám nejdražší, vypravujte mi své osudy a povězte mi, jaká byla příčina, proč vy všichni jste pozbyli jednoho oka a proč černíte si obličej popelem a sazemi?“

Leč oni se ke mně obrátili a takto pravili: „O, mladý muži, nedej se sváděti mladostí svou, ale raději zanech všech otázek.“

Potom jsme všichni vstali s lehátek a stařec nám přinesl něco k jídlu, a když jsme pojedli a nádobí bylo odneseno, zůstali jsme spolu a hovořili jsme a bavili jsme se až do večera. Jakmile se setmělo, stařec se vzchopil, rozžal voskové svíce a lampy a předložil nám jídlo i nápoj.

A když jsme pojedli, seděli jsme při hovoru zase dlouho přes půlnoc. Tu však jinoši pravili onomu starci: „Přines nám, co nám náleží, neboť hodina spánku se již přiblížila.“

I povstal onen stařec a přinesl jim mýsy s černým prachem a oni si vedli právě tak, jako v noc předchozí.

Za takových okolností zůstal jsem u nich celý měsíc a v každé noci všech deset mladíků počernilo si obličej popelem a sazemi, ráno pak se všichni umyli a převlékli do nového prádla i šatu. Cím dále tím více jsem nad tím žasl a divil jsem se tomu nesmírně a velká byla zvědavost a netrpělivost moje, tak velká, že konečně jsem pro ní se zdržoval jídla a pití. I pravil jsem jim: „O, jinoši, odstraňte již můj neklid, uíšťe moje starosti a povězte mi, proč sí černíte své tváře.“ Leč oni mi odvětili: „Lépe bude, zachováme-li své tajemství.“

Užasl jsem nesmírně nad tímto jejich počínáním a tak velký byl můj neklid, že úplně již jsem se zdržoval jídla i pití a konečně jsem jim pravil: „Pravím vám, jinoši, že musíte mi pověděti, co to vše znamená a jaká jest toho příčina.“

A oni odpověděli: „Přineslo by ti to pouze neštěstí, neboť byl bys pak jako my.“

Leč já jsem opakoval: „Musí tak býti a nevyšly šíte-li mne, ihned od vás odejdu a vrátím se k svému lidu, abych si odpočinul od pohledu na vše, co zde vidím. Neboť pravdu má přísloví: Bude lépe, vzdálím-li se vás, neboť co oko nevidí, to srdce nermoutí.“

Tu odešli pro skopce, podřízli jej, stáhli a pravili ke mně:

„Vezmi tento nůž, polož se do této kůže a my tě do ní zašijeme. Záhy pak přiletí pták, jenž se jmenuje Roch, a ten pták tě uchopí do svých spárů, vzlétne s tebou a položí tě na jednu horu. Jakmile tě položí, rozřízne kůži a vyjdi z ní. I ulekne se ten pták, odletí a opustí tě. Ty však jdi dále, asi na půl dne cesty, a nalezněš pak palác zvláštního tvaru. Vstup do něj a tvé přání se ti splní. – Neboť jen to, že my všichni jsme vstoupili do onoho paláce, jest příčinou, proč jsme každý pozbyli levého

oka a proč si nyní černíme obličej. Příliš dlouho by však trvalo, kdybychom ti chtěli vypravovat, co se nám přihodilo, neboť každému z nás se při ztrátě jeho levého oka přihodilo něco docela jiného.“

I zaradoval jsem se velmi z těchto jejich slov a oni učinili se mnou, jak řekli, a onen velký pták mne odnesl v svých spárech a položil mne na horu. Já však jsem rozřízl kůži, vylezl z ní a vydav se na cestu, kráčel jsem tak dlouho, až konečně jsem přišel k onomu paláci. A hle, bylo tam čtyřicet dívek, čtyřicet dívek jako luny krásných, tak spanilých, že nemohl jsem se nasytit pohledem na ně. Jakmile mne spatřily, všechny takto pravily:

„Bud’ srdečně nám vítán a bud’ nám pozdraven, o pane náš! Již celý měsíc zde na tebe čekáme. Bud’ však Allah veleben, že poslal nám někoho, kdož jest nás hoden, jako my jsme hodný jeho!“

A uvedly mne pak do paláce a posadily mne na vysokou podušku a takto pravily: „Dnes jsi naším pánem a vládcem, jsme tvoje uctivé a poslušné otrokyně. Poroučej nám tedy dle své vůle.“

Velmi jsem užasl nad tím vším, co jsem viděl a slyšel, leč dívky mí přinesly jídla a já jedl jsem s nimi, a dále mi přinesly také víno a obstoupily mne, aby mi posluhovaly. Konečně pět dívek se vzchopilo, rozprostřely rákosovou rohožku, kol doko-la položily květiny, ovoce a cukrovinky všelíké a přinesly také víno. I usedli jsme tedy k vínu a znovu jsme pili a dívky chopily se louten a při jejich zvucích pěly písně. Poháry a misky kolovaly a mne uchvátila radost tak veliká, že pro ni jsem zapomněl na všechny starosti světa a takto jsem pravil: „Hle, to jest pravý život!“ A zůstal jsem s nimi, až nastala chvíle spánku, a tu mi řekla: „Vyvol si z nás tu, která se ti líbí, aby s tebou ztrávila noc na tvém loži.“ I vyvolil jsem si jednu z nich, která měla sličné tváře a temné oči, černý byl její vlas a rudé její rty, srostlé bylo její obočí a vše bylo na ní tak překrásné, že se po-

dobala svěží větévce nebo stonku mladé myrty, takže okouzila a zajala mé srdce. S ní ztrávil jsem pak onu noc a ještě nikdy v celém svém životě neprožil jsem noci krásnější. Když se však rozednilo, dívky mne odvedly do lázně a když jsem se vykoupal, oděly mne do nejkrásnějších šatů. Přinesly pak pro nás jídla i nápoje a opět jsme jedli a pili, a poháry a misky kolovaly až do noci. A když nastala noc, opět jsem si vyvolil jednu z nich, stejně krásnou jako dne předešlého, a s ní jsem zírávil noc až do svítání, a – abych mluvil zkrátka, o paní má, po celý rok žil jsem s nimi životem nejkrásnějším.

Když však nastával rok druhý, takto mi pravily ony dívky: „Oh, kéž bychom tě nebyly poznaly! Budeš-li však nás poslušen, tvé štěstí potrvá dále a budeš zachráněn.“ Po těchto slovech se rozplakaly a já, užasnul nad jejich počínáním, takto jsem se tázal: „Co to všechno znamená a co se stalo?“

A ony ini odpověděly:

„Věď, že jsme dcery královské a že již od let zde dlíme spolu, vždy však býváme čtyřicet dní vzdáleny a rok zase zůstaneme zde, kde jíme a pijeme, radujeme se a těšíme. Leč pak opět musíme odtud. Takový jest náš zvyk. Bojíme se však, že budeš jednat proti našim rozkazům, až nás zde nebude. Hle, zde ti svěřujeme klíče k tomuto paláci, v němž jest čtyřicet komnat. Devětatřicet dveří smíš otevřít, ale střež se, abys neotevřel dveří čtyřicátých, jinak bys nás musel opustiti.“

A jedna z nich ke mně přikročila, objala mne a plakala, a já, vida její slzy, ujišťoval jsem je: „Při Allahovi vám pravím, že nikdy neotevru oněch dveří, je-li za nimi naše rozloučení.“ A pak se se mnou rozloučily a všechny odešly, až mi zmizely. I zůstal jsem sám, osaměv v celém paláci. Když přiblížil se večer, otevřel jsem dveře prvé komnaty a prošel jimi, spatřil jsem prostranství, podobné ráji. byla v něm zahrada, plná různých druhů zeleného stromoví, na němž byly jemné a zralé plody, drobní ptáčkové zpívali a pod stromy zurčely čisté potůčky. I zaradoval jsem se z toho pohledu, naslouchaje zpěvu ptáků,

kteří velebili Boha, Jediného, Všemohoucího. Procházel jsem se pod stromy, ssál jsem vůni květin a těšil jsem se pohledem na jablka, jejichž barva měnila se z červené do žluté, pohledem na něžné broskve, jejichž půvab těšil oko více než nejkrásnější drahokam. Opustil jsem poté tuto prostoru a zavřel jsem dveře, jak byly dříve.

Druhého dne však zrána otevřel jsem dveře druhé a prošel jimi. A hle, našel jsem za nimi louku nesmírnou a na ní palmy vysoké, celý háj palem, a pod nimi jasné potůčky, jejichž břehy byly ozdobeny keři růžovými a stromy jasmínů, houštinami majoránu, jerišské růže, narcisů a petrklíčů. Jemný vánek vanul nad všemi vonnými květy a květinami a rozšiřoval jejich půvab vpravo i vlevo, že naplnilo se moje srdce blažeností, dosud nepoznanou. Opustiv pak ono místo, znovu jsem zavřel dveře za sebou, jak byly dříve.

Dále otevřel jsem dveře třetí komnaty a hle, spatřil jsem síň velikou, jejíž podlaha byla pokryta a vykládána barevným mramorem a jinými drahocennými, nádhernými kameny. Byly tam klece z dříví sandálového a z dříví aloe a v těch klecích byli ptáci, kteří zpívali jako slavíci, hrdličky, kosi, kanárci a jiní ptáci zpěvaví. I potěšilo se tím moje srdce a všechny mé starosti rázem byly zapomenuty. A ulehnuv, usnul jsem a spal jsem na onom místě až do rána.

A dalšího dne zrána otevřel jsem dveře čtvrté komnaty a hle, viděl jsem za nimi prostranný sál a kol dokola toho sálu čtyřicet pokojů, jejichž dveře byly otevřeny. Vstoupil jsem do nich a našel jsem v nich perly, safíry, topasy, smaragdy a drahokamy, tak nádherné a cenné že slovy jich nelze popsati. Rozum div se mi nepomátl při tomto pohledu a proto jsem si pravil pln údivu: „Zajisté jsou to věci, jaké se nenajdou ani v pokladnici nejmocnějšího krále.“ I zaradovala se nad tím moje mysl, všechny starosti mé zmizely a já jsem si řekl: „Jsem nyní největším králem svého času, neboť z milosti Allahovy všechny

tyto poklady jsou mé a vládnu nad čtyřiceti dívkami, které krom mne Jiného pána nemají.“

A pak jsem si prohlížel komnatu za komnatou, až uplynulo třicet devět dní, a v těchto třicetidevíti dnech prohlédl jsem si komnaty všechny, krom oné, jejíž dveře mi otevření bylo zakázáno od nejstarší dcery královské.

Leč mysl moje, o paní má, stále dlela u dveří oné poslední komnaty, která dovršovala počet čtyřiceti, a satan, touže, by mne mohl zničit, stále mne nutil, jen abych je otevřel. A tak konečně již jsem neměl trpělivosti, abych se přemáhal, ačkoliv zbýval již pouze jediný den k dovršení určené lhůty. I povstal jsem tedy, přikročil jsem ke dveřím, vedoucím do čtyřicáté komnaty, otevřel jsem je a prošel jsem jimi. Jakmile jsem však jimi prošel, ucítil jsem vůni tak silnou a mocnou, jako ještě nikdy ve svém životě, a vůně ta omámila všechny moje smysly. Upadl jsem do mdloby a dlouhou, dlouhou chvíli jsem ležel bez vědomí. Když však jsem se vzpamatoval, dodal jsem si odvahy a vkročil jsem dále do oné komnaty. Viděl jsem, že její podlaha jest vystlána šafránem a dále viděl jsem v té komnatě zlaté visuté lampy a svícny se svíčkami, z nichž vycházela vůně mošusu a ambry a jasné, krásné světlo. Viděl jsem také dvě velké kaditelnice, naplněné aloem, ambrou a medem. A celá komnata byla plna této vůně.

Pojednou, o paní má, spatřil jsem ušlechtilého oře, černého jako nejtemnější ze všech temných nocí, před nímž byl žlab z čistého křišťálu, naplněný loupáním sezámem, a žlab druhý, jemu podobný, v němž byla růžová voda, navoněná mošusem. Oř byl osedlán sedlem z červeného zlata a připravena byla jeho uzda. Spatřiv to vše, nesmírně jsem se podívil a řekl jsem si v duchu: „Jistě jest to kůň, jehož důležitost jest neslýchaná.“

A satan mne svedl, abych odvedl oře od jeho žlabů a vyhoupl se mu do sedla. Leč oř se nechtěl pohnouti s místa. Tu udeřil jsem ho patami do slabin, kůň stále se však ani nepohnul. I vzal jsem bič a švihl jsem jej pod břich a hle, sotva pocítil toto švih-

nutí, zařičel hlasitě, tak hlasitě, jako když zaduní hrom, rozepial pár křídel a vyletěl se mnou vzhůru, vysoko až k nebi, mnohem výše, než kam člověk může dohlédnouti. Po malé chvíli však se snesl se mnou na plochou střechu, shodil mne s hřbetu, švihl mne ocasem do tváří, takže mi vyšlehl levé oko a Jakmile se to stalo, ihned opět odlétl.

I sestoupil jsem pak s oné střechy a hle, octl jsem se u oněch desíti jednookých jinochů a oni, spatřivše mne, takto zvolali: „Nejsi nám vítán a nebudiž pozdraven!“ Já však jsem odvětil: „Hled’te, stalo se mi, jak se stalo vám a proto si přeji, abyste mi dali misu černého popela, abych jím počernal si tváře a po ničem netoužím, než abyste mne přijali do své společnosti.“

Leč oni odvětili: „Při Allahovi, ne, u nás nezůstaneš! Klid’ se odtud!“

A vypudili mne, ač jsem je prosil a na ně naléhal a tak jsem musel opustiti jejich palác a vyšel jsem z něj, přemítaje o všem, co se sneslo na moji hlavu, přemítaje o tom všem se srdcem stísněným a s jediným svým okem, plným slz; a takto jsem si řekl v duchu: „Hle, žil jsem ve štěstí a hojnosti, leč přílišná byla moje zpupnost!“

Ostříhal jsem si pak bradu a obočí své a bloudil jsem a putoval po celé zemi Allahově. Leč Allah napsal do knihy osudu, že živ a zdrav se mám dostat až do Bagdadu na počátku této noci. Zde však jsem se setkal s oběma těmito žebravými mnichy jednookými a spatřiv je, kterak stojí bezradní, pozdravil jsem je a takto oslovil: „Jsem zde cizincem.“

A oni mi odvětili: „I my jsme zde cizí!“

A tak jsme se setkali, my tři žebraví mniši, všichni tři oslepli na levé oko, a taková tedy byla, o paní má, ona příčina, proč dal jsem si ostříhati vous a proč jsem pozbyl jednoho oka.

Tu pravila mu ona dívka: „Dotkni se rukou hlavy své a odejdi.“

Leč on zvolal: „Při Allahovi, neodejdu odtud, dokud nevy-slechnu příběhy všech ostatních.“

Tu obrátila se dívka ke kalifovi, k Džafarovi a Masrúrovi a takto jim pravila: „Nuže, i vy mně vypravujte své příběhy.“

I předstoupil Džafar a vyprávěl jí totéž, co před tím vypravoval vrátne při svém příchodu, A ona, vyslechnuvši jeho slova, takto pravila: „Daruji vám všem životy.“

I vyšli všichni z jejího domu, leč když stanuli na ulici, takto pravil kalif třem žebravým mnichům: „Nuže, o lidé, kam nyní půjdete, když se již rozednívá?“

A oni mu odpověděli: „Při Allahovi, o pane náš, nevíme, kam bychom měli jíti.“

A kalif jim pravil: „Pojďte tedy a pro zbytek noci zůstaňte u nás,“ a obrátiv se k Džafarovi, dodal: „Vezmi je do svého domu, leč ráno je přiveď ke mně, abychom si zapsali vše, co se jim přihodilo.“

I učinil Džafar tak, jak kalif mu nařídil a kalif odešel do svého paláce, leč této noci spánek ho míjel až do rána.

A když se rozednilo, kalif usedl na trůn svého království a když kol něho se shromáždili velmožové jeho říše, takto pravil Džafarovi: „Jdi a přiveď mi ony tři dívky, obě feny a žebravé mnichy.“

I odešel Džafar a přivedl mu je, jak kázal, dívky v jejich závojích. A obrátiv se k dívkám, pravil: „Odpouštím vám pro laskavost, kterou jste nám prokázali, aniž jste nás znali, nyní však vězte, že stojíte před pátým panovníkem z rodu Abbásovců, před Hárúnem er-Rašidem, bratrem kalifa Músy el-Hádiho, syna Mohameda el-Mahdiho, syna Abu Džafara el-Mansúra, syna Mohamedova, bratra es-Safáha ibn Mohameda, a proto mluvejte před ním jen ryzí pravdu!“

Když dívky uslyšely tato slova Džafarova, vyřčená jménem vládce všech věřících, podivily se tomu velmi a starší z nich předstoupila a takto pravila:

„O, vládce všech věřících, přihodil se mi příběh takový, že byl-li by zapsán jehlami do koutů oka, byl by výstrahou a

poučením pro každého, kdož se dá poučiti a dobrou radou tomu, kdož si dá poraditi – –“

Tu však zpozorovala Šehrazáda, že jest již blízko den a nechala si svůj příběh neskončen.

Když však nastala *noc sedmnáctá*, takto pokračovala Šehrazáda: „Slyšela jsem vypravovat, o Šťastný králi, že ona nejstarší dívka, předstoupivši před vládce všech věřících, takto započala:

Příběh nejstarší dívky.

rožila jsem zvláštní příběh, a ten je takový: Tyto obe černé feny jsou mé sestry; neboť jsme byly tři rodné sestry po témž otci a po téže matce; obě druhé dívky však, jedna s jizvami a druhá, hospodyně, jsou mé sestry po jiné matce.

Když nám otec zemřel, obdržela každá svůj díl dědictví. Po nějaké době zemřela také má matka a zanechala nám tři tisíce dinárů; každá jsme obdržely, jako svůj dědičný podíl, tisíc dinárů; já jsem však byla nejmladší z nich.

Mé sestry se vybavily a obě se provdaly. A po nějaké době opatřili si oba jejich manželé zboží, obdrževše každý od své ženy tisíc dinárů. Potom odcestovali všichni společně a zanechali mne samu. Pět let byli nepřítomni; v té době promarnili jejich manželé peníze a ocitli se na mizině a opustili své ženy v cizí zemi.

Po těchto pěti letech přišla ke mně má nejstarší sestra jako žebrácká, v roztrhaných šatech a ve špinavém starém plášti a byla v nejbídějším stavu. Když jsem ji spatřila, byla mi docela cizí a ani jsem nevěděla, kdo to je; když jsem ji však potom poznala, otázala jsem se jí: „Co to znamená?“ A ona odpověděla: „O, sestřičko, slova mi teď již nic nepomohou, neboť osud splnil, co nám přisoudili.“ Tu jsem ji poslala do lázně, oblékla jsem ji do nových šatů a pravila jsem jí: „Milá sestřičko, ty mi budeš nahrazovati otce i matku. Allah požehnal dědictví, které připadlo mně právě tak, jako vám,“ a proto žiji v blahobytu. Mám veliké bohatství; budu se o ně s tebou sdíleti.“ A tak jsem jí prokazovala mnoho dobrého, a ona u mne zůstala po celý rok. Naše myšlenky byly však stále u naší druhé sestry.

Za kratičko nato prišla, hle, najednou i ona; byla však ve stavu ještě bídnejším, než v jakém prišla má starší sestra. Já jsem jí však prokazovala ještě více dobrého, než prvé, a obě měly podíl na všem, co bylo mého.

Po nějaké době mně však pravily: „O, sestro, přejeme si opět se vdáti, neboť nemůžeme zde vydržeti bez manžela.“

Tu jsem jim odpověděla: „Vy oči moje, až dosud se vám nedařilo dobře v manželství, neboť za nynější doby se zřídka kdy najde výtečný muž. Proto nevidím ve vaší řeči žádného užitku, a ostatně jste již také měly v manželství zkušenosti.“

Ale ony nechtěly uposlechnouti mé rady a provdaly se bez mého svolení; přesto jsem jím dala ze svých peněz věno a výbavu, a ony potom odešly se svými muži.

Ale po krátké době zradili je jejich mužové a vzali jim, co měly, odešli od nich a nechali je na holičkách. Tu přišly sestry zahanbené ke mně a Omlouvaly se a pravily: „Nehněvej se na násí Ty jsi sice mladší, než my, co do let, ale máš lepší rozum. Od této doby nebudeme již nikdy mluvit o vdavkách, učin' nás tedy svými služebnicemi, abychom měly alespoň do čeho kousnout.“

Tu jsem zvolala: „Bud'te mi vítány, sestřičky! Nikdo mi není dražší, než vy.“ Přijala jsem je k sobě a byla jsem dvojnásobně.přívětivá oproti dřívějšku. A tak jsme zůstaly pohromadě po celý rok.

Tu jsem si však umínila vypraviti loď do Basry; najala jsem si veliké plavidlo a naložila jsem na ně zboží a různé věci pro obchod a zásobu potravy, které je zapotřebí na dlouhou cestu. A pravila jsem svým sestrám: „Chcete zůstatí doma, než se vrátím ze své cesty, anebo pojedete raději se mnou?“ A ony odpověděly: „Pojedeme raději s tebou, neboť bychom nepřežily odloučení od tebe.“ A tak jsem jim dovolila jeti se mnou.

Své peníze jsem však rozdělila ve dva rovné díly, z nichž jeden jsem vzala s sebou, kdežto druhý jsem dala uschovati; neboť jsem si pravila: „Možná, že tu loď stihne neštěstí a my při

tom přece zůstaneme na živu, nu, a pak nalezneme po svém návratu, co bude pro nás užitečné.

Jely jsme pak několik dnů a nocí. Ale loď s námi zabloudila, protože kapitán nedával na cestu pozor; a tak připlula do jiného moře, než které jsme hledali. Po nějakou dobu jsme to ani nepozorovali, neboť vítr nám byl příznivý deset dnů a když pak strážce vystoupil, aby se rozhlédl, zvolal: „Dobrá zpráva!“ Se-
stoupil radostně dolů a pravil: „Viděl jsem něco, jako město; ale vypadalo to jako holub.“

Tu jsme se potěšily také my a než ještě uplynula hodina, objevilo se v dáli město.

Otázaly jsme se kapitána: „Jakpak se jmenuje toto město, které tu vidíme?“ Ale on odpověděl: „Při Allahu, to já nevím; neboť jsem je nikdy neviděl před tím a nikdy jsem se také ještě neplavil po tomto moři. Ale nyní dospělo vše k dobrému konci a vy máte jen na vůli, vejít do tohoto města. Vyložte tam své zboží a budete-li moci, tak prodávejte a nakupte za to, cokoli tam najdete. Kdybyste tu však nemohly nic prodati, tak zde zůstaneme pouze dva dny, abychom si opatřili zásoby a potom poplujeme dále.“

Hned nato jsme vepluli do přístavu a kapitán odešel do města a zůstal tam nějakou chvíli. Když se k nám opět vrátil, pravil: „Vzhůru! Jděte do toho města a žasněte nad dílem Allaha vůči jeho tvorům a modlete se, abyste zůstali uchráněni před jeho hněvem!“

A tak jsme vyšli do města, a když jsem přišla k městské bráně, spatřila jsem tam lidi s holemi v rukou. Když jsem k nim však přistoupila blíže, tu se ukázalo, že byli hněvem božím proměněni v kámen. Pak jsme vešli do města a shledali jsme, že všichni jeho obyvatelé jsou proměněni v černý kámen. Nebylo tam ani jediného obydleného místa, ani nikoho, kdo by byl rozdělal oheň. Hrůza nás pojala při tomto pohledu a prošli jsme bazary; tam jsme však uviděli ležeti ještě zboží a také zlato a stříbro, právě tak, jak to bylo všechno opuštěno. Pohléd-

li jsme na sebe a pravili jsme: „To vše má jistě nějakou zvláštní příčinu.“

A pak jsme se rozešli po ulicích města a každý ztratil ostatní s oči při sbírání bohatství, peněz, jakož i vzácných látek. Já sama jsem však šla nahoru do hradu a shledala jsem, že byl silně opevněn. Pak jsem vstoupila do královského zámku a uviděla jsem tam veškeré nářadí a náčiní ze zlata a stříbra. Viděla jsem tam také seděti krále uprostřed komořích, mísíodržících a ministrů; měl na sobě šaty, které svou drahocenností až mátlý rozum. A když jsem přistoupila blíže ke králi, viděla jsem jej seděti na trůně, vykládaném perlami a drahokamy. Jeho oděv byl z látky zlatem prokáváné a každý drahokam na něm se lesknul jako hvězda. Kolem něho stálo 50 mamlúků, oděných v různé hedvábné šaty a držících v rukou vytasené meče.

Když jsem to vše viděla, ztrnulá jsem úžasem. Šla jsem však dále a vstoupila do ženského pokoje, jehož stěny byly ověšeny záclonami z hedvábí, protkávaného zlatem. A tam jsem viděla královnu ležeti v oděvu po šitém čistými, jasnými perlami; na hlavě měla čelenku s mnohými drahokamy a kolem krku jí visely řetězy a kovové ozdoby. Všecko, co měla na sobě, šaty a okrasy, bylo nedotčeno, ale ona sama byla hněvem Allahovým změněna v černý kámen. V tom jsem uviděla otevřené dveře. Šla jsem k nim, a ony vedly ke schodišti o sedmi stupních. Vystoupila jsem po nich nahoru a přišla jsem do sálu, vykládaného mramorem a vyzdobeného zlatě protkávanými koberci; uprostřed stál trůn z jalovcového dřeva, vykládaný perlami a drahokamy a ozdobený dvěma velmi velikými smaragdy. A tam byl také výklenek, jehož záclona byla spuštěna na šňůře perel a z výklenku jsem viděla pronikat světlo. Vstoupila jsem tam a uviděla jsem tam drahokam tak veliký, jako pštrosí vejce a ležící na horním konci výklenku na malém trůně; a z toho drahokamu vycházelo jasné, daleko svítící světlo. Onen trůn

byl však obložen různými hedvábnými látkami, které svou krásou uváděly pozorovatele ve zmatek.

Když jsem to vše spatřila, velmi jsem užasla; ale potom jsem viděla na onom místě ještě hořící svíce a pravila jsem si: „Tyto svíce musel zde někdo rozžítí.“

Nato jsem šla dále a přišla jsem do jiné místnosti; a pátrala jsem a chodila dokola po všech místnostech. Při tom jsem se sama popletla úžasem, který mne pojal nad všemi těmi věcmi. A tak jsem se zahloubala do úvah, až nadešla noc. Nyní jsem chtěla vyjít; ale protože jsem nevěděla, kde je brána, spletla jsem si cestu a vrátila jsem se nazpět k výklenku, kde byly ty hořící svíce. Usedla jsem si na lehátko a zabalila jsem se do pokrývky, proslovivši několik veršů z koránu. Pak jsem chtěla spát, ale nemohla jsem usnouti, neboť mne pronásledovala bezesnost.

Když nastala půlnoc, tu jsem zaslechla jakýsi líbezný hlas, jak zpívá korán; ale ten hlas byl docela tichý. Rozradostněna šla jsem po tom hlase, až jsem přišla k jedné komoře, jejíž dveře jsem našla přivřeny.

Otevřela jsem je a pohlédla jsem dovnitř: Byla to kaple s výklenkem pro modlící se návštěvníky, ozářená dvěma visutými lampami a dvěma svěcemi. Koberec, rozkládaný při modlitbách, byl tam rozprostřen a na něm seděl mládenec, na kterého bylo se radost dívat. A před ním ležel na podstavci opis koránu, z něhož četl. A já jsem užasla, že je tu jediný na živu mezi vším tím lidem ve městě, vešla jsem dovnitř a pozdravila jsem jej; on zvedl oči a odpověděl na můj pozdrav.

Tu jsem pravila: „Zapřísahám tě, při tom, co jsi četl v knize Allahově, odpověz mi na moji otázku.“ Mládenec se však na mne podíval, usmál se a pravil: „O, služebnice Allahova, oznam mi, proč jsi sem přišla; potom ti já oznámím, co se přihodilo jak mně, tak lidu tohoto města, a jak jsem byl zachráněn.“

Vypravovala jsem mu tedy svůj příběh a on nad ním žasnul. Potom jsem se ho tázala já po příběhu lidu toho města a on odpověděl: „Měj se mnou chvíli strpení, o sestřičko má!“ Potom zavřel zlatou knihu a uschoval ji do atlasového pytlíku. Pak mne nechal usednouti po svém boku a já jsem se na něho dívala: Hle, byl jako měsíc, když v plné kráse trůní na nebi, tak bohatý krásou a tak hebký tvary; bylo sladko naň pohlížeti, jako na homoli cukru, tak byl souměrný postavou, jak to básník o jeho druhu krásy zpíval v těchto verších:

Kdys hvězdopavec k nebi zřel. Tu v noci se mu objevil ten nejkrásnější mládenec, jenž kdy jen v lidském snění byl.
Mu Saturn darem věnoval ten nejkrásnější černý vlas
a barvou pižma obmyslil dvě jeho něžných spánků zas.
Mars spěšně také okrášlil mu na růžovo krásnou líc
a Štřelec jemu poslal zas svých očí šípů na tisíc.
Pak Merkur jemu rozum též ten nejbystřejší darem dal
a Velký Medvěd odvrátil od něho závisníky v dál.
Tu hvězdopavec užasnul, co všechno najednou tu zřel:
I plný měsíc líbal zem před vládcem, jenž tam v kráse šel.

Ano, skutečně, vznešený Allah jej oděl šatem dokonalosti a vroubil jej na jeho lících zářící líbezností, jak o tom pěl básník:

Já přísahám při vůni víček a při štíhlé postavě zas
i při šípech, které svým kouzlem jsi opeřil překrásně v ráz,
též při jeho půvabných tvarech a očích, jež krásně zří tak
a při bílém čele a vlasech, jež husté jsou, tak jako mrak,
pak při jeho obočí vábném, jež stíní mu oči až běl –
a oslněn jejich jsem krásou, ať rozkaz či zákaz z nich šel.
Těž při jeho růžových tvářích a chmýří, jež jemné tak jest,
a koralech rtů, perlách zubů, jež smích ťak dovedou nést,
též při jeho krku a těle, jež takový krásný má sklon,
a při prsou granátném květu, jenž zjevuje, jaký je on.
I při jeho mohutných kyčlích, jež rozechvěje chůze i klid,
pak při jeho nádherném tele, jež štíhlé i krásné lze zřít,
a při jeho hedvábné pleti, k níž jemný dech druží se však,

ba při všem, co při jeho kráse jej činí vždy bohatým tak,
i při jeho předobré ruce i jazyku, jenž nezná klam.
I při jeho vznešeném rodu a mocí, již v dáli je znám!
Těž pižmo mé, když je třeš jemně, snad po něm tu vůni svou jen,
a po jeho tělové vůni i ambra ti voní v tvůj sen.
Však vždy také zářivé slunce tu před ním jen vybledne hned,
neb za nehet nemá té krásy, již jeho jen šíří tu vzhled.

A já jsem na něho pohlížela pohledem, který ve mně budil tisícere vzdechy touhy, a mé srdce bylo zachváčeno láskou k němu. Otázala jsem se ho tedy: „O, veliteli můj, sděl mi, po čem jsem se tebe tázala.“ A on odpověděl: „Slyším a poslouchám! Věz, o služebnice Allahova, že toto město bylo hlavním městem mého otce, krále, kterého jsi viděla na trůně, proměněného Allahovým hněvem v černý kámen; a královna, kterou jsi viděla ve výklenku, je má matka. Ona i všichni lidé ve městě byli mágy a zbožňovali oheň, místo aby zbožňovali Krále, jemuž je vše poddáno; přísahali při ohni a při světle, při stínu a při slunečním žáru a při kroužící obloze, která obepíná svět. Můj otec neměl však žádného syna. Teprve ku konci svého života byl požehnán mnou; vychovával mne, až jsem odrostl, a štěstí mně přicházelo vstříc ve všem. Tehdy však žila u nás velmi stará žena, muslimka, která ve svém nitru věřila v Allaha a v jeho proroka, i když se na venek přizpůsobila mému lidu. Můj otec jí věnoval plnou důvěru, jelikož ji znal jako spolehlivou a ctnostnou a jednal s ní vždy se vzrůstající přívětivostí, neboť se domníval, že je téže víry, jak on.

Kdaž jsem byl téměř odrostlý, odevzdal mne můj otec pod její ochranu a pravil: „Vezmi jej a vychovej v pravidlech naší víry. Vyuč jej dobře a pečlivě jej ošetřuj.“

Tu mne vzala stařena k sobě a učila mne víře islámu, božským předpisům očišťování, nábožnému umývání a modlitbě a dala se mi učití koranu nazpaměť a pravila: „Nesluž nikomu jinému, než vznešenému Allahovi.“

A když jsem to vše v sebe pojal, pravila: „Synu můj, utaj tyto věci před svým otcem a nic mu nezjevuj, aby tě nezabil.“ A tak jsem to před ním tajil a zůstával jsem při tom, až několik dní nato stará žena zemřela. Obyvatelé tohoto města zhoršili se však ve své bezbožnosti a domýšlivosti a ve svém omylu ještě více. Jednoho dne však, zatím co stále ještě tak žili, uslyšeli, hle, volání, které se hřmotným hlasem ozývalo jako hlučný hrom, takže je slyšeli na blízku i dál: „Vy lidé v tomto městě, upust'te od zbožňování ohně a modlete se k Allahovi, nade všemi se slitovávajícímu králi!“ Strach přepadl obyvatele města, a oni se shromáždili u mého otce, jenž byl králem města a tázali se ho: „Co znamená tento strašný hlas, který jsme právě slyšeli? Otrásl námi ohromnou hrůzou.“ On však jim odpověděl: „Tento hlas vás nenaplňujž bázní a hrůzou, ani vás nečiniž odpadlíky vaší víry.“

Tu se sklonila jejich srdce před slovy mého otce a neustali zbožňovati oheň, ba spíše se zatvrdili ve svém modlářství. Tak uplynul plný rok od té doby, co uslyšeli onen první hlas. Tu zaznělo druhé volání a oni je slyšeli a pak třetí na počátku třetího roku. A tak je slyšeli jedenkrát v každém z těchto tří roků. Ale stále ještě setrvali ve své bezbožnosti, až jednoho dne za svítání na ně přikvačil hněv nebe; a tu byli všichni proměněni v černé kameny i se svými domácími zvířaty, jak velcí, tak malí. A z obyvatelů tohoto města nebyl ušetřen nikdo kromě mne samého. Od toho dne, kdy se stala ta strašlivá událost, žiji zde tak, jak mne zde vidíš, stále v modlitbách a v postech a zabývám se čtením koránu. Ale tuto samotu, v níž nemám nikoho za společníka, nemohu již déle prožívat.“

Nato jsem pravila jemu, jenž zajal mé srdce: „O, mládenče, nechtěl bys se mnou jeti do města Bagdadu a navštěvovati znalce písma a práv, abys prospíval v moudrosti a rozumu a ve znalosti víry? A věz, že služebnice tvá, která před tebou stojí, je paní svého lidu a vládne nad poddanými, kleštěnci a služebníky. Mám s sebou loď s nákladem zboží a jistě mne pudil osud

do tohoto města, abych obdržela zprávu o těchto věcech; neboť bylo předem určeno, že se máme setkatí,“ A neustala jsem, přemlouvajíc jej k cestě a naléhajíc něžnými slovy na něho, až byl ochoten a svolil.“ –

V tom zpozorovala Šehrazáda, že je blízko den a ponechala příběh neskončen. Když však nastala *osmnáctá noc*, pokračovala:

„Slyšela jsem vypravovati, o šťastný králi, že ta dívka neustala přemlouvati toho mládence, aby s ní odjel, až k tomu svolil.

„A pak jsem spala,“ tak vypravovala kalifovi, „v oné noci u jeho nohou a radostí jsem sotva věděla, kde jsem. Když se však rozednívalo, fu jsme vstali, vstoupili jsme do klenuté místnosti, kde byly uschovány poklady a nabrali jsme si všeho, co příliš netíží a přece má velikou cenu; pak jsme sestupovali od zámku k městu, kde jsme se setkali s otroky a s kapitánem, kteří mne již hledali. Když mne spatřili, zaradovali se a já jsem jim řekla vše, co jsem viděla; vypravovala jsem jim také příběh mladého prince a příčinu změny tohoto města – zkrátka vše, co se jím stalo. A tu všichni nad tím žasli.

Když však mé sestry, obě tyto feny, spatřily po mém boku onoho mladíka, zmocnila se jich žárlivost a hněv a obě kuly ohavné pikle proti mně.

V radostech šli jsme nyní na palubu; byli jsme nanejvýš potěšeni, poněvadž jsme získali tak veliké bohatství, ale největší radost jsem měla já z mládence. Nato jsme vyčkali, až nám zavál příznivý vítr, napjali jsme plachty a vy pluli jsme na moře.

Mé sestry si usedly ke mně a hovořily jsme. A tu se mne otázaly: „O, sestro, co zamýšlíš činiti s tímto krásným mládcem?“ A já jsem jim odpověděla: „Chci si jej vzíti za manžela!“ Nato jsem se obrátila k němu, přistoupila jsem k němu a pravila jsem mu: „O, veliteli můj, chci ti učiniti návrh, v němž bych se nerada dožila odmítnutí. Je to tento návrh: Až přijdeme do Bagdadu, do mého rodného města, tedy se ti nabízím jako

tvá otrokyně k svatému manželství, a ty mí budeš manželem a já tobě manželkou.“ A on mi odpověděl: „Slyším a poslouchám!“ A já jsem se obrátila k mým sestrám a pravila jsem: „Mně postačí tento mládenec; každý, kdo má něco mého, může si to ponechat.“ A ony mi odpověděly: „Správně jsi jednala,“ ale kuly pikle proti mně.

Pluli jsme teď stále dále za příznivého větru, až jsme se dostali z moře nebezpečí a vpluli jsme do moře bezpečnosti. – Pak jsme zůstali pouze ještě několik dní na cestě, až jsme se ocitli v blízkosti města Basry. Její hradby ležely již na dohled od nás, a v tom se nad námi rozestřel večer. Když jsem byla přemožena spánkem, zvedly se mé sestry, odnesly mne s mým ložem a hodily mne do moře. A totéž učinily s mladým princem. On však neuměl plovati a utopil se; a Allah jej vzal k sobě mezi mučedníky. A já, ach, kéž bych se byla s ním tehdy utopila! Ale Allah určil, a já jsem byla zachráněna, neboť když jsem byla v moři, poslal do mé blízkosti trám, na nějž jsem vylezla; vlny mnou zmítaly sem a tam, až mne vynesly na břeh jednoho ostrova. Ve zbytku oné noci jsem chodila po tom ostrově; a když se rozednívalo, uviděla jsem stezku, tak úzkou, že sotva lidská noha mohla na ni vstoupiti; a tato stezka tvořila spojení mezi ostrovem a pevninou. Jakmile tedy slunce vyšlo, vysušila jsem si šaty na slunci, pojedla jsem ovoce, vyrostlého na ostrově, a napila jsem se vody; pak jsem putovala po stezce a šla jsem tak dlouho, až jsem byla blízko pevné země.

Když však mezi mnou a městem byly ještě pouze dvě hodiny cesty, hle, tu přiletěl náhle ke mně veliký had, tak tlustý jako datlová palma; a když tak ubíhal ke mně, tu jsem viděla, že se hned plazí napravo a hned nalevo, až byl docela blízko u mne; a jazyk mu visel na píd' z tlamy k zemi a celou délkou zametal prach. A za ním letěl drak, který jej pronásledoval; byl dlouhý a tenký, sotva zděli kopí. Had před ním prchal a obracel se napravo a nalevo, ale již ho drak popadl za ocas. Tu se vyřmuly slzy z očí hadových a jazyk mu padal ještě dále z tlamy, proto-

že tak spěšně utíkal. Mne pojala s ním soustrast, a tak jsem popadla kámen a hodila jsem jej drakovi na hlavu, takže na fóm místě zcepeněl; tu však rozestřel had dvě křídla a vzlétnul k nebi, až mně zmizel s očí. Já jsem však usedla plna úžasu nad tímto dobrodružstvím; a protože jsem byla znavena a ospalá, tak jsem na chvíli zdřímala.

Když jsem se však probudila, spatřila jsem dívku, ona mi sedí u nohou; měla u sebe dvě černé feny a třela mi nohy. Tu jsem se před ní zastyděla, posadila jsem se a otázala jsem se: „Sestro, kdo jsi?“ A ona odpověděla: „Jak brzy jsi na mne zapomněla! Já jsem ta, pro kterou jsi vykonala dobrý čin: zasela jsi símě vděčnosti a usmrtila jsi mého nepřítele; neboť já jsem ten had, kterého jsi osvobodila od draka. Jsem démonka a tento drak byl démon; byl to můj nepřítel, a má záchrana byla přivoděna pouze tebou. Když jsi mne však osvobodila, letěla jsem s větrem do lodi, z níž tě tvé sestry vyhodily a odnesla jsem všecko, co bylo na lodi, do tvého domu. Loď jsem pak potopila a tvé sestry jsem proměnila v tyto dvě černé feny, neboť vím vše, co se ti od nich přihodilo; mládenec se však utopil.

Pak zvedla mne a obě feny a zanesla nás na střechem mého domu. Uvnitř domu našla jsem však veškeré zboží, které bylo na lodi, aniž by se bylo co ztratilo. A potom promluvila ke mně ta, která byla hadem: „Při znameních, která jsou vryta na prstenku našeho krále Šalamouna – budiž mu pokoj! – nedáš-li každého dne každé z obou těchto fen tři sta ran, tedy přijdu a zakleji tě právě tak, jako je.“ A já jsem pravila: „Slyším a poslouchám.“

A od té doby, o panovníče věřících, jsem nikdy neopomenula dáti jim tento počet ran; mám však s nimi soustrast a ony vědí, že není mou vinou, když jsou bičovány, a odpouštějí mně. Toto je můj příběh a mé vyprávění!“

Kalif se tomu velmi podivil. Pak pravil druhé dívce: „A jak jsi přišla ty k těm jizvám na svém těle?“

A tu počala ona vypravovati:

Příběh vrátné.

panovniče věřících, měla jsem otce, jenž mi při své smrti zanechal veliké bohatství. Zůstala jsem po jeho úmrtí ještě krátkou dobu svobodna a provdala jsem se potom za jednoho muže, jenž byl považován mezi svými současníky za nejblazeňšího. Žila jsem s ním celý rok; ale tu zemřel také on, a můj podíl po něm činil osmdesát tisíc dinárů ve zlatě. A tak jsem náramně zbohatla, a má pověst se všude roznesla; a dala jsem si ušítí desatery šaty, z nichž každé stály tisíc dinárů. Jednoho dne však, když sem seděla doma, tu, hle, vstoupila ke mně jakási stařena s vpadlými tvářemi a řídkým obočím; oči jí lezly z důlků a zuby jí vyvstávaly; tvář měla plnou skvrn, oči zakalené a rovněž její hlava byla špinavá; vlasy měla popeiavě šedé, na těle měla plno prašiviny a barva její se stále měnila. Postavu měla skroucenou a z nosu jí kapalo a byla právě taková, jako kdysi o ní napsal básník:

Ji právem stihne krutá zloba lidí.
V den smrti své zda dojde slitování?
Ať tisíc mezků pavučinou řídí
přec nikdo vděčně nevzpomene na ni.

Když stařena vstoupila, pozdravila mne, políbila zemi přede mnou a pravila: „Mám doma dceru-sirotka a na dnešní noc jsem vystrojila její svatbu a její svatební průvod. Jsme však cizí v tomto městě a neznáme nikoho z jeho obyvatelů, a srdce máme sklíčené. Zaslуж si tedy odplatu nebes a současní se jejího svatebního průvodu; a když paní z našeho města se doslechnou, že jsi přišla, tedy přijdou také. A ty zaplašíš její zármutek,

neboť její mysl je smutná, protože nemá nikoho, kromě Allaha vznešeného!“ A zaplakala, políbila mi nohy a pravila tyto verše:

V tvém příchodu čest velkou zříme
a všem ji také oznámíme.
Když nepřijdeš, tam prázdno bude,
neb sotva kým tě nahradíme.

Tu mne pojala soustrast a slitování a pravila jsem: „Slyším a svoluji!“ Potom jsem pokračovala: „Chce-li tomu tak vznešený Bůh, pak pro ní učiním ještě o něco více; přivedu ji k jejímu manželovi v svém oděvu, ve svých špercích a ve své výzdobě.“

Stařena se zaradovala a naklonila hlavu až k mým nohám, políbila mi je a pravila: „Bůh ti odplatí dobrým a potěš tvé srdce jako jsi potěšila moje srdce! Ale, o paní má, nestarej se, jak bys mi tuto službu učinila v této hodině, buď připravena k večeru, pak přijdu a odvedu tě.“ A políbila mi ruku a odešla svou cestou.

Připravila jsem se tedy; a v tom již stála také přede mnou stařena, která se zatím navrátila a pravila: „O, paní má, hle, paní z města přišly, neboť jsem jim řekla, že budeš přítomna, a tu se rozradovaly. Teď na tebe čekají a netrpělivě touží po tvém příchodu.“

Tu jsem na sebe hodila plášť a vzala jsem s sebou své dívky; a šla jsem, až jsme došly na silnici, dobře pokropenou a udržovanou v čistotě, a vzduch na ní byl udržován v ruchu čerstvým vánkem. Pak jsme vstoupily do jakési brány, vyklenuté a ozdobené kupolí z mramoru a pevně vystavěné a potom k bráně paláce, který se týčil vzhůru ze země, až se ztrácel v oblacích. A nad branou stály tyto verše:

Jsem dům pro rozkoš vystavěný
i pro radost i veselost.
V mém dvoře pramen rozčeřený

je lékem jistým pro starost.
Narcisky, rayrty, anemony
snům s kopretinou tvoří most.

Když jsme přišly k bráně paláce, zaklepala stařena a bylo nám otevřeno. Vstoupily jsme a uviděly jsme předsíň, obloženou koberci; tam visely hořící lampy a tam stály také svícny, posázené drahokamy a skvosty. Prošly jsme předsíní a vstoupily jsme pak do sálu, který nemá sobě rovného. Byl ověšen a vyložen hedvábnými koberci; tam visely hořící lampy a stály tam svícny ve dvojích řadách; na horním konci sálu stálo však lehátko z jalovcového dřeva, které bylo vyloženo perlami a drahokamy, nad ním pak se vznášel baldachýn z atlasu, posázeného perlami. Sotva jsme to spatřily, vystoupila zpod baldachýnu dívka; pohlédla jsem na ni, o panovníče věřících, a hle, byla dokonalejší, než měsíc, když se blíží k úplňku, a její čelo bylo rovno rannímu světlu, když se rozmáhá na nebi, právě tak, jak to řekl básník, když zpíval:

Tys byla jistě určena pro lože císařova,
jsouc nejkrasší, již zvolit moh' si z dívek perský král.
Na lících tvých růže jsou, z nichž každá vůni chová,
jak krásné tvoje líce jsou, když ruměnec v nich vzplál.
Jsi štíhlá a tvůj pohled mdle a dumavě se dívá,
v něm, věru, celá nádhera je sloučena všech krás,
nad tvojím čelem dumavým ti kadeř černá splývá,
jak nad jitretem všech rozkoší noc strastí plná zas.

Tu sestoupila dívka zpod baldachýnu a pravila mně: „Budiž mi vítána a srdečně pozdravena, má sestro, všele milovaná a vznešená!“

Pak promluvila tyto verše:

Kdyby dům znal, kdo tam chodí, měl by potěšení.
Blažen by tam zemí líbal, na niž vkročila's.
Němou řečí promluvil by ve hlasitém roztoužení:

„Vítán budiž, vzácný hostě, vítán mezi nás.“

Nato si usedla a pravila mi: „Sestro má, hled', já mám bratra, který iě tu a tam viděl při svatbách a slavnostech; je to mládenec krásnější, než já, a jeho srdce zahořelo vřelou láskou k tobě, neboť dobrotivý osud spojil v tobě veškerou krásu a půvab. Doslechl se, že jsi paní mezi svým lidem a také on jest pánem svého lidu. Proto by rád spojil svůj život s tvým; a tak si vymyslel tuto lest, aby mne seznámil s tebou. Přeje si oženiti se s tebou podle předpisu Allahova a jeho Proroka; a v tom, co je správné, není hanby.“

Když jsem uslyšela její slova A viděla, že jsem v tom domě zajata, odpověděla jsem: „Slyším a svoluji.“ Ona byla potěšena a zatleskala rukama, a tu se otevřely dveře, a z nich vyšel mládenec v květu mládí, oděný nádherným šatem; měl postavu zasvěcenou souměrnosti, kráse a líbeznosti, půvabu a dokonalosti a nejjemnější přívětivosti. Obočí jeho bylo podobno luku, připravenému k vystřelení šípu, a oči poutaly srdce všech kouzlem, které jim propůjčila dovolená magie: tak, jak to praví básník o mladících, jemu podobných:

Tvář jeho jako nový měsíc jest
jak perla, jejíž krása svít má hvězd.

A jak skvostně to řekl onen básník:

Mé cenu krásy on, buď Allah veleben.
Neb on jej stvořil jen a postavu mu dal.
Všech půvabů má dar on jediný tu jen,
je každý zmaten již, kdo naň se podíval.
Však krása vepsala mu v sličnou tvář svůj rým;
že není hezčího, já tímto dosvědčím.

Když jsem se na něho podívala, naklonilo se mé srdce k němu a oblíbila jsem si ho. On si mne posadil po bok, a já jsem s ním chvíli mluvila. Potom zatleskala dívka opět a hle, otevřely

se dveře boční, a v nich se objevil kádi se čtyřmi svědky. Pozdravili nás, usedli si a sepsali manželskou smlouvu mezi mnou a mládcem a potom zase odešli.

Tu se obrátil mládenec ke mně a pravil: „Požehnána budiž naše noci“ Potom pokračoval: „Paní má, musím íi uložití jednu podmínku.“ Já jsem se ho otázala: „Veliteli můj, jaká je to podmínka?“ Tu povstal, přinesl mi opis svaté knihy a pravil: „Přísahěj mi, že se nikdy nepodíváš na jiného, než na mne, že mu nedaruješ svou náklonnost.“

Přisahala jsem mu ío, a on byl nanejvýše rozradostněn a objal mne. A mezitím pojala láska k němu mé celé srdce. Potom postavili stoly před nás a jedli jsme a pili, až jsme byli nasyceni. A když nadešla noc, zavedl mne do svatební komnaty a líbal a objímal mne stále až do rána. A tak jsem s ním žila šťastným a radostným životem po celý měsíc; pak jsem jej však poprosila o dovolení, abych směla jítí do bazaru a koupiti si nějaké látky. A on mi dal k tomu svolení.

Oblékla jsem si tedy plášť, vzala jsem stařenu s sebou a jednu oírokyni, šla jsem do bazaru a usedla jsem si tam do krámu jednoho mladého obchodníka, kterého stařena znala, neboť mi pravila: „Otec tohoto mládence zemřel, když on byl ještě dítětem, a zanechal mu veliké bohatství; tento obchodník má velikou zásobu zboží a můžeš u něho naléztí, co hledáš, neboť nikdo v celém bazaru nemá krásnějšího zboží, než on. Nato mu pravila: „Ukaž této dámě nejdrahocennější látky, které máš.“ A on pravil: „Slyším a poslouchám.“

Nyní počala stařena pěti jeho chválu, ale já jsem pravila: „Netoužíme slyšeti od tebe jeho chválu, chceme to, co potřebujeme vzítí od něho a vrátiti se domů.“ On mi tedy přinesl vše, co jsem hledala a já jsem mu nabídla peníze. On se však zdráhal něco ode mne přijati a pravil: „Budiž to dnes darem pro vás, jako pro hosty u mne!“ Já jsem však pravila stařeně: „Nechce-li peněz, tedy mu vrať látky.“ – „U Allaha,“ zvolal, „nic si nevezmu od tebe, ale toto vše ti dám za jediný polibek, neboť

je mi vzácnější, než vše, co je v mém krámě.“ Stařena se otázala: „A co ti pomůže polibek?“ Mně však pošeptala: „Dcero má, slyšíš, co tento mladík povídá? Co ti uškodí, obdrží-li od tebe. polibek a obdržíš-li ty tak, čeho si přeješ?“ Já jsem však pravila: „Což nevíš, že jsem vázána přísahou?“ A ona odpověděla: „Nech jej, ať tě políbí, ale nemluv sním, tak tě nestihne žádná vina, a ty si ponecháš své peníze.“ A neustala stavěti mi tu věc tak krásně před oči, až jsem strčila hlavu do smyčky a svolila jsem. Pak jsem si zahalila oči a skryla jsem tvář za jednou stranou mého pláště před lidmi. Nyní položil on pod mým závojem svá ústa na mou tvář; když mne však políbil, kousl mne tak silně, že mi vyrval kousek masa z tváře. A tu jsem omdlela, ale stařena mne zachytila do své náruče. A když jsem se vzpamatovala, viděla jsem krám zavřený, a stařena mi projevovala svůj zármutek a pravila: „Allah odvrátil ještě horší věci!“ A pokračovala: „Pojď, odejděme domů! Vzmuž se, nebo se dostaneš do lidských řečí. A až přijdeš domů, ledy si lehni a stav se nemocnou, já přes tebe rozložím pokrývku a přinesu ti lék, kterým si tuto ránu zahojíš a brzy se opět uzdravíš.“

Vstala jsem tedy po chvíli, ale s největšími obavami, a úzkost mne pojala, ale šla jsem pomalu dále, až jsem přišla domů; pak jsem si ihned ulehla jako nemocná.

Když však nadešla noc, přišel můj manžel a otázal se: „Co se ti přihodilo, paní má na této vycházce?“ A já jsem mu odpověděla: „Není mi dobře a bolí mne hlava.“ On však rozžal svíci, přistoupil blízko ke mně, pohlédl na mne a pravil: „Jaká je to rána, kterou vidím na tvé tváři a právě v nejnežnější její Části?“ Nato jsem pravila; „Když jsem dnes vyšla s tvým povolením nakoupit látek, vrazil do mne velbloud s nákladem palivového dříví, roztrhl mi závoj a zranil mi tvář, jak vidíš, neboť ulice tohoto města jsou opravdu těsné. A on zvolal: „Zítra půjdu k místodržiteli tohoto města a řeknu mu, aby oběsil veškeré prodavače dříví v tomto městě na šibenici.“ – „Pro boha živého,“ pravila jsem, „neber na sebe takovou vinu! Ve skutečnosti jsem

jela na oslu a on se mnou klopýtnul, takže jsem padla na zemi a při tom jsem narazila na kus dřeva, který mně roztrhl tvář a způsobil mi tuto ránu.“

„Pak půjdu zítra k Džafarovi, Barmakovci,“ pravil on, „a budu mu vypravovati ten příběh a on dá usmrtní všechny honce oslů v tomto městě.“

„Což pak chceš zničit k vůli mně všechny tyto lidi? To, co se mi přihodilo, stalo se přece řízením a opatřením Allahovým!“

Ale on odpověděl: „Nemůže to býti jináče!“

A vyskočiv, naléhal na mne tou měrou svými slovy, až se mi zošklivil a až jsem užila proti němu prudkých slov. Tu však, o panovníče věřících, poznal, jak se věd se mnou mají a zvolal:

„Ty jsi zrušila svou přísahu!“ A vyrazil ze sebe hlasitý výkřik. Tu se otevřely dveře a z nich vystoupilo sedm černých otroků. Těm poručil, aby mne strhli s lože a hodili mne na podlahu uprostřed světnice. Jednomu otroku pak poručil, aby mne popadl za ramena a aby podřepnul u mé hlavy a druhému poručil, aby si usedl na má kolena a aby mi držel nohy. Pak přišel třetí s mečem v ruce a tomu pravil: „Přítelíčku, sekni do ní a rozetni ji na dvě polovice a každý z vás dvou vezmi jednu a hod' ji do řeky Tigridu, aby ji ryby sežraly. To je odměnou tomu, kdo poruší přísahu a lásku.“ A jeho vztek se ještě více vzmáhal a promluvil tyto verše:

Kdybych se měl o tvou lásku s někým jiným podělití,
vyrvál bych ji ze své duše, byt' by mne měl zdrtit žal.

A pak řek' bych: Duše moje, dobře je mi věru mřítí,
dobrého nic nedá láska, má-li v boji trpět dál.

Nato pravil ještě jednou k otroku: „Sekni do ní, o Sade!“ Když teď byl otrok jist jeho rozkazem, naklonil se ke mně a pravil: „O, paní má, doznej se a přeješ-li si učiniti ještě nějaká opatření, tedy mi je řekni, neboť opravdu toto jest tvá poslední hodinka.“

„Dobrý otroku,“ pravila jsem, „počkej se mnou ještě chvilku, abych ti mohla říci svá poslední přání.“ Pak jsem zvedla hlavu a viděla jsem, jak se teď věci se mnou mají a jak jsem byla z nejvyššího štěstí vržena do nejhlubší potupy. Tu se mi vyřinuly slzy z očí a hořce jsem zaplakala. Můj manžel však na mne pohlížel zlostným očima a promluvil tyto verše:

Řekni té, jež naši lásku hanebně tak zavrhl
a jež jinému ji dala, třeba nám ji slíbila –
Máme teď již tebe dosti, klamat nebudeš nás již,
co se stálo mezi námi, tím se nám vždy zošklivíš.

Když jsem to uslyšela, o panovníče věřících, tu jsem zaplakala, pohlédla jsem na něj a promluvila jsem tyto verše:

Mne's odloučil od mé lásky a klidně jsi odpočíval.
Tys spánek mi z očí serval a potom jsi klidně spal.
Tys do mojich znavených očí bezesné noci žal vrýval,
však srdce mé po tobě prahlo, když slzou jevil se žal.
Tys uzavřel se mnou kdys smlouvu, že věrně vždy při mně chceš státi;
však když jsi mé srdce měl v ruce, tu zradil's mne v srdci pak svém.
Já měla tě ráda jak dítě, jež o lásce nic nesmí znáti,
a proto mne nezbavuj žití, neb lásky jen učněm já jsem.
A prosím při Allahu tebe: až umru, pak na hrob dej slova:
zde leží jen otrok své lásky, jenž zemřel a pohřben zde jest.
Dost možná, že smutný kdos přejde, jenž lásku též v srdci svém chová
a pochopí, kolik je k srdci též soustrastných, únavných cest.

Skončivši svou píseň, znovu jsem se rozplakala, když však on tuto píseň uslyšel a viděl mne plakati, pojala jej náramná zuřivost a řekl tyto verše:

Já milenku svojí jsem nechtěl jen zlovolně opustit zcela,
to ona ten spáchala zločin, jenž rozluku přivodil pak.
Neb při naší lásce, již lhala, i soudruha míti též chtěla.

Však víra má nemůže snést víc bohů a najednou tak.

Když je domluvil, zaplakala jsem znovu a pokořila jsem se před ním, neboť jsem pravila sama k sobě: „Zapůsobím na něho slovy, tak mi snad promine přece smrt, i když mi vezme všecko, co mám.“

Žalovala jsem mu tedy, co jsem vytrpěla a proslovala jsem tyto verše:

Při tvém žití, jsi-li dobrý, necháš mne tu dále žít;
je-li nutno rozloučení, lze též spravedlivým být.
Touhy břímě naložil's mi svojí příliš tvrdou pěstí,
že jsem příliš slabá byla, než abych je mohla snést;
nežasnu, že musím zemřít, musím se však sebe ptát,
zda-li bez tebe mé tělo bude lze kdys rozpoznat.

Skončivši svou píseň, dala jsem se opět do pláče; on však se na mne podíval, rozkřikl se na mne, spílal mi a říkal tyto verše:

Tys přec se ode mne ku jiným odvrátila,
Tys rozvrat činila a ne já, jak ty lžeš.
Já opustím tě teď, jak tys mne opustila,
a bez tebe chci být, jak ty jsi žila též.
Tvou lásku jiný měl, mně jiná bude milá,
a rozvrat lásky teď ty sama poneseš.

Domluviv je, zavolal znovu na otroka: „Rozeťni ji a zbav nás jí; neboť nemá nyní pro nás žádné ceny.“

Mezitím však, o panovníče věřících, co jsme k sobě vzájemně mluvili ve verších, a co jsem se již připravovala na smrt, sčítávala jsem se životem a svěřila své věci Bohu, hle, přiběhla stařena, padla mému manželu k nohám, líbala je, plakala a zvolala: „O, synu můj, při mé péči o tebe a při mých službách pro tebe, odpusť této ženě, neboť se nedopustila opravdu žádné viny, která by zaslouhovala takový osud. Ty jsi ještě příliš mladý muž, a obávám se, že si pro ni vložíš na sebe vinu, neboť se

praví: „Kdo usmrcuje, budiž usmrčen. Co záleží na této prostopápné osobě, zapuď ji od sebe a vypuď ji ze své mysli a ze svého srdce.“ Pak se rozplakala a neustala na něho doléhati, až povolil a pravil: „Odpouštím jí, ale musím jí vtisknouti znamení, které jí zůstane po celý život“ Nato poručil otrokům, aby mne vláčeli po zemi, aby se mne strhali šaty a aby mne roztáhli; a mezitím, co mne otroci drželi, přinesl si mládenec kdoulouvou větev, bil mne po těle sem a tam a stále, po zádech a po bocích, až jsem pozbyla vědomí prudkostí ran a až jsem již zoufala nad životem. A potom poručil otrokům, aby mne odnesli hned po setmění a aby vzali s sebou stařenu, která jim měla ukazovati cestu, a aby mne hodili do toho domu, v němž jsem dříve bydlila.

A oni učinili podle pánova rozkazu, hodili mne do mého domu a odešli svou cestou. Já jsem tam však zůstala ležeti ve mdlobách až do úsvitu; pak jsem si ošetřovala rány náplastmi a léky a snažila jsem se vyléčiti své tělo; ale mé boky si uchovaly jizvy po prutu, jak jsi je viděl. Ještě však čtyři měsíce jsem ležela nemocná a upoutaná na lože, než jsem se konečně zotavila a uzdravila. Pak jsem šla k domu, v němž se mi to vše přihodilo a našla jsem jej pustý; ulice byla od začátku až do konce stržena a na místě, kde stál dům, ležely ssutiny; jak se to stalo, toho jsem se nedozvěděla. Tu jsem odešla k této své sestře se strany otcovy a nalezla jsem u ní tyto obě černé feny. Pozdravila jsem ji a sdělila jsem jí, co se mi přihodilo, a vypravovala jsem jí celý svůj příběh; a ona odpověděla: „Milá sestro, kdožpak by byl kdy uniknul nepohodám doby? Dík budiž Allahovi, že jsi vyvázla životem.“ A pravila:

Je osud vždy jen týž, jej trpělivě nes,
ať jmění pozbudeš, neb rozloučíš se s milým.

Pak mně vypravovala svůj vlastní příběh a vse, co se jí stalo s jejími sestrami, a jak byly proměněny; a žily jsme pospolu, aniž bychom byly opět mluvily o sňatku. Po nějaké době připo-

jila se k nám však tato žena, hospodyně, která každého jitra vychází a nakupuje nám všechny věci, kterých potřebujeme pro den a noc A tak jsme žily až do včerejška. V ten den vyšla naše sestra ven jako obvykle, aby pro nás všeho nakoupila; a potom se stalo, co se nám stalo příchodem nosičovým a těchto tří žebrových mužů. Rozprávěly jsme s nimi, nechaly jsme je přijít k nám a štědře jsme je pohostily; ale sotvaže uplynula teprve malá část noci, tu přišli tři počestní obchodníci z Mosulu k nám a vypravovali nám svůj příběh. Rozprávěly jsme s nimi, ale pouze pod jedinou podmínkou, kterou pak porušili a tu jsme s nimi jednaly podle jejich verolomností Dotázaly jsme se však potom všech, co zažili za svého života; a oni nám vypravovali své příběhy a co se jim kdy přihodilo. Nato jsme jim odpustily; a tak od nás odešli, ale dnes ráno byly jsme neočekávaně předvedeny před tebe. A to je náš příběh!“

Kalif však nad tím užasnul a rozkázal, aby toto vypravování bylo zaznamenáno a uloženo v jeho archivu.

Tu zpozorovala Šehrazáda, že je blízko den a ponechala příběh neskončen. Když však nadešla *devatenáctá noc*, pokračovala takto:

„Slyšela jsem vypravovati, o šťastný králi, že kalif rozkázal zaznamenati celý příběh do kronik a uložiti v královském archivu. Potom se však otázal nejstarší dívky: „Viš, kde dlí ta džína, která očarovala tvé sestry?“ A ona odpověděla: „O, panovníče věřících, ona mi dala kadeř svých vlasů a pravila: „Kdyby sis někdy přála, abych se objevila, tedy spal jeden z těchto vlasů a já budu neprodleně u tebe, i kdybych snad byla v té chvíli třeba až za horou Kaf,“

Tu promluvil kalif: „Přines mi ty vlasy!“ Dívka je přinesla, a kalif vzal vlas a spálil jej. Když se však vznesl zápach po spáleném vlasu, tu se palác zachvěl; bylo slyšeti hukot a rachot a hle, v tom se objevila démonka. jelikož to byla Muslimka, tedy promluvila: „Pokoj budiž s tebou, o zástupce Allahův!“ A on odpověděl: „Také s tebou budiž mír a Allahova milost a jeho

požehnání.“ Pak pokračovala: „Věď, že tato dívka rozsévala pro mne osivo dobroty, a nemohu se jí za to ani dobře odplatit, neboť mne zachránila před smrtí a zabila mého nepřítele. Pak jsem však viděla, jak s ní jednaly její sestry a považovala jsem za svou povinnost pomstít se jim. Nejprve jsem je chtěla obě usmrtili. Ale pak jsem se obávala, že by to snad těžce nesla, a tak jsem je začarovala ve feny. Nyní však, přeješ-li si jejich osvobození, o panovníče věřících, tedy je pro tvoje i její potěšení osvobodím; neboť náležím k muslimům.“

Kalif odpověděl: „Osvobod' je, a potom se budeme zabývatí věcí zbičované dámy a všechno dopodrobna vyšetříme; ukáže-li se to býti pravdivým, tedy vezmu odplatu za ni na tom, kdo jí učinil bezpráví.“

Démonka pokračovala: „O, panovníče věřících, já je nejen osvobodím, ale objevím ti také toho, kdo tak jednal s touto dívkou a učinil jí bezpráví a vzal jí co bylo jejího; neboť ti stojí ze všech lidí nejbliže.“ Nato vzala démonka misku vody a promluvila nad ní kouzlo a zamumlala slova, kterým jsem nerozuměla, a postříkala vodou tváře fen a pravila: „Vraťte se opět do své dřívější lidské podoby!“ A tu se vrátily do postav, které měly dříve.

Potom promluvila démonka: „O, panovníče věřících, ten, kdo tuto dívku bil, je věru tvůj syn el Amin, bratr el Mamúna; slyšel o její kráse a půvabu a použil vůči ní lsti a zasnoubil se s ní podle zákona. Jemu nelze přičítati viny, když ji bil, neboť jí uložil podmínku a vzal od ní slavnostní přísahu jediného nečiníti. Ona však zrušila svůj slib a tu ji chtěl usmrtili; bál se však Allaha vznešeného, zbičoval ji tímto způsobem a poslal ji do jejího domu. Toto je příběh druhé dívky; Allah to však ví nejlépe.“

Když kalif uslyšel tato slova démonky, a dověděl se, kdo zbičoval dívku, ocitnul se v největším úžasu a pravil: „Veleben budiž Allah, vznešený a všemohoucí, jenž někdy je milostiv a způsobil, že tyto obě dívky byly osvobozeny z očarování a muk

a jenž mne ve své milosti obeznámil s příběhem této dívky. Ted' však, při Allahu vykonám čin, který bude zaznamenán po mé smrti.“

Nato dal povolati svého syna el Amina a otázal se na příběh druhé dívky; a on vypravoval vše, podle pravdy. Tu dal kalif povolati kádi a předvolati si svědky a právě tak tři mnichy a první dívku s jejími sestrami, které byly očarovány; a zasnoubil íy tři dívky s těmi třemi žebravými mnichy, kteří vypravovali, že jsou králi, a jmenoval je komořími pro svou osobu a přidělil jim příjmy a vše, čeho potřebovali a dal jim příbytky v paláci v Bagdadě. A dívku s jizvami vrátil svému synu el Aminovi a obnovil mezi nimi sňatek a dal jí veliké bohatství a také jí dal znovu vystavěti dům ještě krásnější než dříve. On sám si však vzal za manželku hospodyní a spal ještě téže noci s ní a příštího dne jí určil jeden dům a k její službě otrokyně, stanovil pevně pro ni příjmy a dal jí místo mezi svými manželkami. Lid žasnul nad velkomyslností kalifovou, nad jeho přirozenou dobročinností a jeho moudrostí, kalif však opětoval svůj rozkaz, že všechny tyto příběhy se mají zapsati do jeho letopisů.

Tu pravila Dinazáda ke své sestře Šehrazádě: „O, sestro, při Allahu, to je krásný a půvabný příběh, jaký lidé ještě nikdy neslyšeli. Prosím tě však, vypravuj ted' ještě nový příběh, abychom si ukrátili zbytek bdělých hodin v této noci.“ A ona odpověděla: „S největší radostí, když mi to dovolí král.“ Král však pravil: „Vypravuj svůj příběh a vypravuj jej brzy.“ A tak počala Šehrazáda vypravovati

Příběh o třech jablkách.

ypravuje se, o největší králi nynější doby, jenž dáváš své jméno tomuto století a světové době, že kalif Hárán er-Rašíd si dal jednou v noci zavolatí svého vezíra Džafara a pravil mu:

„Rád bych si zašel do města a vyptal se některých lidí z jeho obyvatelů na ty, kdo jsou pověřeni jejich vedením, a každého, na koho si stěžují, zbavíme úřadu a koho chválí, toho povýšíme.“ Džafar odpověděl: „Slyším a poslouchám.“

A tak šel kalif s Džafarem a Masrúrem do města a procházeli se bazary a ulicemi. A když právě šli úzkou ulicí, uviděli jednoho velmi starého muže s rybářskou sítí a s košem na hlavě a s holí v ruce, a když tak pomalu šel, říkal si verše:

Lidé ovšem řeknou: ty jsi v světě zde
vědění svým vzácný, měsíčné jak noc.
Říkám však: mne nechte s řečí v pokoji.
Vědění je marné, není-li s ním moc.
Dáš-li do zástavy mne i s věděním
a mé všechny knihy, k tomu kalamář,
chléb to denní jenom – sotva zaplatí,
nepůjčí ti nikdo na poctivou tvář.
Chudák, ten má osud těžký věru zde,
svízelný to život, zakalený vším.
V létě často nemá, co by do úst dal,
v zimě sotva může hrát se nad uhlím.
I psi pouliční oboří se naň,
každý sprost'ák na něj sprostě zavolá,
stěžuje-li sobě, mamó je to vše,
každý vždy v něm vidí podšívku jen zla.

Takový když osud chudáka tu sved',
lépe by mu bylo v hrobě poležet.“

Když kalif uslyšel jeho verše, pravil Džararovi: „Podívej se na toho chudáka a poslechni si jeho píseň, neboť ta poukazuje opravdu na jeho nouzi.“ Pak se obrátil kalif ke starcovi a otázal se: „O, šejchu, jakého jsi řemesla?“ A on odpověděl: „O, pane, jsem rybářem a mám doma ženu a dítě. O poledni jsem vyšel z domu a do nynějška jsem na cestě, ale Allah mi nic nepřidělil, čím bych mohl opatřit chléb své rodině. Omrzel se mi již život a toužím po smrti.“ Tu promluvil kalif: „Chtěl by ses vrátiti s námi k Tigridu, postaviti se na břeh a na mé štěstí hoditi do řeky svou síť? Ať v ní uvázne cokoliv, koupím to od tebe za sto ziaťáků.“

Stařec se zaradoval, slyše tato slova a zvolal: „Rád se s vámi vrátím.“

Nato se vrátil rybář s nimi k řece, rozhodil síť a chvíli počkal; když však zatáhnul za provazy a vytáhl síť na břeh, ležela v ní bedna, zamčená a těžká. Když ji kalif spatřil, chopil se jí a shledal, že je náramně těžká. Dal tedy rybářovi sto dinárů a ten šel svou cestou. Masrúr a Džafar zvedli však bednu a nesli ji za kalifem do paláce. Tam rozžali svíce. A když tak bedna stála před kalifem, pustili se Džafar a Masrúr do práce a vypáčili ji; našli v ní košík z palmových listů, který byl sešit červenými, vlněnými nitěmi. Rozřezali je a spatřili v něm kus koberce. A když ten zvedli, našli ženský plášť a v něm uviděli mladé ženské tělo, které bylo tak krásné, jako stříbrná tyč, ale mrtvé a rozřezané na kusy. Když to kalif spatřil, byl hluboce zarmoucen a slzy se mu řinuly po tváři; obrátil se však k Džafarovi a pravil: „Ty pse vezírovská, takhle mají býti lidé za mé vlády vraždění a házení do řeky, abych pak v den soudu byl k vůli ním volán k odpovědnosti? Při Allahu, tuto ženu musím pomstíti na jejím vrahu a dám ho zahubiti nejhorsí smrtí!“ A dále pravil k Džafarovi: „Jakože pocházím z kalifů z rodu Abasovců, tedy tě dám oběsiti na bráně svého paláce, tebe i čtyřicet

tvých bratranců, jestli nám nepřivedeš toho, kdo ji zavraždil, abych se mu mohl pomstít.“ A kalif byl rozpálen prudkým hněvem. Tu ustoupil od něho Džafar a prosil jej: „Dej mi třídní lhůtu!“ A kalif mu odpověděl: „Dávám ti ji.“

Džafar šel smutně k městu, mluvě sám k sobě: „Tak se mám dovědět, kdo tuto ženu zavraždil, abych jej mohl předvésti před kalífa? Přivedu-li mu někoho jiného, než vraha, tedy budu já sám někdy pro něho volán k odpovědnosti. Nevím, co mám činit.“ Pak zůstal tři dni doma; čtvrtého dne pak poslal kalif jednoho z komořích, aby ho přivedl. A když předstoupil, otázal se ho kalif: „Kde je vrah té ženy?“ Džafar odpověděl: „O, panovníče věřících, což jsem já strážcem zavražděných, že bych musel znáti jejich vrahy?“

Tu se kalif rozhněval a poručil ho oběsiti před palácem; dále poručil jednomu hlasateli, aby v ulicích bagdaských vyhlásil: „Kdo by rád viděl, jak Džafar z rodu Barmakovců, kalifův vezír se 40 Barmakovci, svými bratranci, bude věšen před branou kalifova paláce, ať přijde a podívá se.“

Lid proudil k paláci ze všech částí města podívat se, jak bude Džafar se svými bratranci věšen, ale nikdo nevěděl, proč mají býti pověšeni Mezitím byly zřizovány šibenice a odsouzenci byli pod ně stavěni k popravě; čekalo se pouze na to, až kalif dá určitým znamením rozkaz k popravě.

Lidé však plakali pro Džafara a jeho bratrance.

Tu přišel pojednou mládenec krásného obličeje a oděný sněhobílými šaty; jeho tvář se rovnala svitu měsíčnímu, jeho oko černému drahokamu, jeho čelo bylo zářivě čisté, jeho tváře červené, obrostlé něžným, černavým chmýřím a v něm bylo viděti znaménko jako ambrová kulička. Razil si neúnavně cestu davem, až stanul před Džafarem. A tu zvolal: „Jsi zachráněn z tohoto utrpení, pane všech emirů, záštitu a obranu chudých! Já jsem ten, jenž zavraždil onu, kterou jste naši mrtvu v bedně. Dejte oběsiti mne a pomstěte ji na mně.“

Uslyšev Džafar slova a přiznání mladíkovo, potěšil se sice ze svého vlastního zachránění, ale truchlil nad krásným mláden-
cem; a mezitím, co tak ještě mluvili, hle, tu protlačil se náram-
ně starý, věkem sešlý kmet davem a razil si cestu mezi lidem
až přišel k Džafarovi a mládenci, pozdravil je a pravil: „O, ve-
zíre, vynikající ozdobo knížat, nevěř slovům tohoto mládence!
Neboť nikdo jiný nezavraždil tuto ženu, než já; pomsti její smrt
na mně! Neučiniš-li tak, povolám tě před Allahem vznešeným
k odpovědnosti.“ Ale mládec pravil: „O, vezíre, toto je starý
kmet, jenž blouzní a neví, co praví; já jsem ten, jenž ji zavraž-
dil, pomsti ji tedy na mně!“ Stařec však zvolal: „O, synu můj,
ty jsi mladý a miluješ svět, já jsem však starý a jsem světa
omrzelý; položím svůj život jako výkupné za tebe a za vezíra a
jeho bratrance. Nikdo jiný nezavraždil tu ženu, než já; proto
vás zapřisahám při bohu, oběste mne ihned, neboť když váš
život bude utracen, pak mně žádný již nezůstane.“

Když vezír to vše uslyšel, užasnul a vzal mládence i starce a
předvedl je oba před kalifa. Pak políbil zemi a pravil: „O, pa-
novníče věřících, vedu ti vraha té ženy!“ A kalif se otázel:
„Kde jest?“ Džafar odpověděl: „Tento mladík pravil:

„Já jsem vrah,“ ale tento stařec jej usvědčuje ze lži a praví:
„já jsem vrahem;“ a hle, zde stojí oba před tebou.“

Tu pohlédl kalif na starce a na mládence a otázel se: „Kdo z
vás zabil onu ženu?“ A mládenec odpověděl: „Já“; a stařec
pravil: „Nikdo jiný ji nezabil, než já!“ Tu poručil kalif Džafa-
rovi: „Vezmi je a dej je oběsiti oba!“ Ale Džafar namítnul:
„Poněvadž pouze jeden z nich byl vrahem, tedy by bylo bez-
právím, oběsiti také toho druhého. Mladík však zvolal: „Při
tom, jenž zřídil nebeskou oblohu a rozprostřel zemi jako kobec-
rec: já jsem to, jenž tu ženu zabil. A tento je způsob, kterým
byla usmrcena!“

Když pak vyličil, co kalif našel, byl kalif přesvědčen, že mlá-
denec je vrahem té ženy. Divil se však tomu, tak se věci měly s
oběma a otázel se: „Z jaké příčiny jsi tuto ženu tak nelidsky

usmrtil? A z jaké příčiny jsi se přiznal k této vraždě? Aniž bys byl býval nucen k přiznání ranami holí, přijdeš si sám sem a mluvíš: „Pomstěte ji na mně?“ Tu odpověděl mladík: „Věz, o panovníče věřících, že tato žena byla mou ženou a mou sestřenicí; a tento stařec je jejím otcem a je bratrem mého otce. Zasnoubil jsem se s ní, když byla ještě pannou, a Allah mi požehnal skrze ni třemi mužskými potomky; milovala mne a sloužila mně a nic zlého jsem v ní neviděl, neboť také já jsem jí byl nakloněn srdečnou láskou.“

Prvního dne tohoto měsíce upadla však do těžké nemoci a já jsem k ní zavolal lékaře; ale uzdravování pokračovalo pouze docela pomalu. Chtěl jsem ji tedy odvésti do lázně, ale ona pravila: „Než ještě půjdu do lázně, přeji si něco, a mám po tom velikou touhu.“ Právil jsem: „Slyším a poslouchám. Co je to?“ A ona odpověděla: „Velice se mi zachtělo jablka, abych si k němu přivoněla a kousek z něho ukousla.“ Okamžitě jsem odešel do města a pídil jsem se po jablkách, ale nemohl jsem nikde ani jediného nalézt; a přece bych je byl koupil, kdyby bylo stálo každé třeba i zlaták. Byl jsem velice smutný, šel jsem domů a pravil jsem: „O, dcero mého strýce, při Allahu, nemohu se dopídit ani jediného jablka!“ A ona byla velmi zklamána, neboť byla ještě slabá, a její slabosti přibývalo velmi v té noci; a tak jsem s ní ztrávil noc ve starostech. Když se však rozednilo, odešel jsem opět z domu, chodil jsem od zahrady k zahradě, ale nikde jsem neviděl ani jediného jablka. Nakonec jsem přišel k jednomu starému zahradníkovi, kterého jsem se ptal po jablkách, a on odpověděl: „Milý synu, toto ovoce se zřídka kdy najde, a teď ho vůbec není. Najdeš je pouze ještě v zahradě panovníka věřících v Basře, kde je zahradník pěstuje pro kalifa.“

Vrátil jsem se tedy opět domů, a má veliká láska k mé ženě mne pudila k tomu, že jsem se rozhodl k cestě a vypravil jsem se na ni. Vydal jsem se na cestu a putoval jsem patnáct dní a nocí do Basry a opět domů a přinesl jsem jí tři jablka, která

jsem koupil od zahradníka v Basře za tři dináry. Když jsem však vstoupil domů, a podal jí je, neměla z nich žádné radosti a nechala je ležeti stranou; neboť její slabosti a její horečky přibýlo, a její nemoc trvala nezmenšeně ještě deset dní a potom teprve se poněnáhu uzdravovala.

Odešel jsem tedy z domu a odebral jsem se do svého krámu, a seděl jsem tam, zabrán do svého kupeckého povolání. Když jsem tam seděl o poledni, tu hle, prošel mimo nějaký černý otrok; a ten držel v ruce jedno z oněch tří jablek a hrál si s ním. Zavolal jsem na něj: „Milý, dobrý otroku, od koho pak máš toto jablko? Rád bych si koupil také takové.“ A tu se on usmál a pravil: „To jsem dostal od své milenky; neboť jsem byl vzdálen odtud a když jsem se opět vrátil, našel jsem ji nemocnou a vedle ní tři jablka. A tu mi pravila: „Můj muž, ten paroháč, vykonal k vůli nim cestu až do Basry a koupil je za tři dináry.“ A tak jsem si jedno z nich vzal.“

Když jsem zaslechl tato slova od otroka, o panovníče věřících, tu se mi zatmělo před očima; vstal jsem, zavřel jsem krám a šel jsem domů, necítě se vztekem. A podíval jsem se po jablkách, ale uviděl jsem pouze dvě; a tu jsem se tázal své ženy: „Kde je to třetí?“ A ona odpověděla: „To opravdu nevím!“ A tak jsem byl přesvědčen, že otrok mluvil pravdu; a vzal jsem nůž a přistoupil jsem k ní zezadu a beze slova jsem jí skočil na prsa, vrazil jsem jí nůž do krku a uřezal jsem jí hlavu. Pak jsem ji rychle vložil do koše, pokryv ji ženským pláštěm, zašil jsem jej a položil jsem na ni ještě kus koberce. Ostatní tělo jsem dal do bedny, zamknul jsem ji a naložil jsem ji na svého soumara; a vlastními rukama jsem ji hodil do Tigridu. Zapřísahám tě pn Allahu, o panovníče věřících, dej mne ihned oběsiti; neboť se bojím, že v den soudu mne ona povolá k odpovědnosti.

Když jsem ji totiž hodil do Tigridu, aniž by byl kdo co o tom věděl, šel jsem domů, a našel jsem tam svého nejstaršího syna v slzách, ačkoliv přece nic nevěděl o tom, co jsem spáchal na jeho matce. I otázel jsem se ho: „Proč pak pláčeš, synáčku?“ A

on odpověděl: „Já jsem si vzal jedno z těch jablíček, která ležela u matičky a vyšel jsem s ním dolů na ulici, abych si pohrál s bratříčky; a tu přísel takový dlouhý, černý otrok a vytrhl mi je z ruky a pravil: „Odkud pak je máš?“ A já jsem pravil: „Můj otec vykonal pro ně cestu a přinesl je až z Basry pro moji matičku, a ta je nemocná, a koupil tři jablka za tři dináry. Ale on si to jablko nechal a mé prosby nedbal. Potom jsem ho prosil po druhé a po třetí; ale on se o mne nestaral, ba ještě mi natloukl a potom s jablkem odešel. Ale já jsem se bál, že mi matička k vůli tomu jablku nabije a tak jsem šel s bratříčky ze strachu před ní za město a počkal jsem tam, až se setmí; a ještě dosud mám před ní strach. Při Allahu, neříkej jí tatíčku nic o tom; sice se jí nemoc ještě zhorší!“

Když jsem uslyšel, co chlapec povídal, iu jsem věděl, že otrok sprostě pomluvil mou ženu, a nabyl jsem jistoty, že jsem spáchal veliké bezpráví, když jsem ji zavraždil. Usedavě jsem se pak rozplakal; a hned nato vešel ke mně tento stařec, můj strýc a její otec. Jemu jsem řekl všechno, co se stalo; a on si usedl vedle mne a plakal také a nepřestali jsme plakati až do půlnoci. Pět dní již pro ni naříkáme a truchlíme, že byla nespravedlivě usmrcena. A vše to zavinil pouze ten otrok, a ten je příčinou její smrti. Ale zapřísahám tě při cti tvých otců, usmrť mne ihned; nechci již žíti po její smrti. Pomsti ji na mně!“

Když kalif uslyšel slova mladíkova, užasnul a pravil: „Při Allahu, nikoho nedám oběsiti, než toho prokletého otroka a vykonám čin, který přinese nemocnému vyléčení a dobude si obliby u krále nejslavnějšího ze všech. –

Tu zpozorovala Šehrazáda, že je blízko den a nechala svůj příběh neskončen. Když však nadešla *dvacátá noc*, pokračovala takto:

„Slyšela jsem vypravovati, o šťastný králi, že kalif přísahal, že nedá nikoho oběsiti, než toho otroka; neboť mladíka lze prý omluviti. Nato obrátil se k Džafarovi a pravil mu: „Inhed mi

přived' toho prokletého otroka, od něhož vyšel tento osudný čin! Nedovedeš-li mi ho sem, zemřeš místo něho!“

Džafar šel plačky odtud a pravil si: „Dvakráte mi již hrozila smrt, ale džbán nezůstane pokaždé celý. V této věci je lidská chytrost marná. Pouze Ten, jenž mne zachránil po prvé, může mne zachránit také po druhé. Při Allahu, nevyjdu po tři dny ze svého domu; pak ať si Bůh učiní, co je mu libo.“

A tak zůstal tři dny ve svém domě a čtvrtého dne dal si zavolat kadiho a svědky a sepsal poslední vůli a plačky se rozloučil se svými dětmi. Ale hned nato vstoupil posel kalifův k němu a pravil: „Panovník věřících se náramně hněvá; poslal pro tebe a přísahal, že nenechá tento den uplynouti, aniž by tě viděl oběšeného.“

Uslyšev Džafar toto poselství, zaplakal a s ním jeho děti a otroci. A všichni, kdo byli v jeho domě, plakali s ním. A když se se všemi rozloučil, kromě se svou nejmladší dcerou, přistoupil k ní, aby se také s ní rozloučil; neboť ji miloval více, než všechny ostatní děti. Přitiskl ji na svá prsa a líbal ji a plakal, že se musí od ní odloučiti; a při tom ucítil v její kapse cosi kulatého a otázel se jí: „Co pak to tu máš, v kapse?“

„Tatičku,“ odpověděla, „je to jablko, na němž je napsáno jméno našeho pána, kalifa. Raihan, náš otrok, mi je přinesl před čtyřmi dny a nechtěl mi je dáti, dokud jsem mu za ně nedala dva dináry.“

Jakmile Džafar uslyšel o tom otroku a o jablku, zaradoval se a sáhl rukou do kapsy dceřiny, vyňal jablko, poznal je a zvolal: „O Ty, jehož pomoc byla tak blízká!“ Potom poručil přivésti otroka a když přišel, pravil mu: „Hej, odkud pak máš toto jablko?“

„Při Allahu, o, pane,“ odpověděl Raihan, „může-li pomoci lež, pak může pomoci pravda ještě více! Neukradl jsem toto jablko ani z tvého paláce, ani z královského paláce, ani ze zahrady panovníka věřících. Věc se má takto: Před pěti dny jsem si vyšel, a když jsem procházel jednou z ulic města, viděl jsem

chlapce si hráti a jeden z nich měl toto jablko. Vytrhl jsem mu je z ruky, nabil jsem mu, a chlapec plakal a volal: „Ty muži, toto jablko náleží mé matičce a ta je nemocná. Ona si vyžádala jablko od mého tatíčka a ten cestoval až do Basry a přinesl jí tři jablíčka za tři dináry. A jedno jsem si vzal, abychom si s ním pohráli.“ Pak se dal opět do pláče, ale já jsem se již o něj nestaral a jablko jsem si vzal a přinesl jsem je sem; a moje malá paní je ode mne odkoupila za dva zlaté dináry; to je ten celý příběh.“

Uslyšev Džafar tato slova, užasnul, že vražda toho děvčete a všechno to trápení mohly býti způsobeny jeho otrokem; a bylo mu líto, že to byl právě jeho otrok, ale radoval se přece ze svého zachránění a promluvil tyto verše:

Stihne-li tě bída pro otroka,
místo sebe soudu dát jej spěš;
neboť sluhů jiných najdeš mnoho,
druhý život však již nenajdeš.

Pak vzal otroka za ruku a zavedl jej před kalifa a vypravoval mu celý příběh od začátku až do konce; tu se ocitnul kalif v nejvyšším úžasu a smál se, až se po zemi válel, a rozkázal, aby ten příběh byl zaznamenán a oznámen lidu. Džafar však pravil: „Nežasni, o panovníče věřících, nad tímto dobrodružstvím, neboť není podivuhodnější, než příběh vezíra Nur ed Dina Aliho egyptského. A tu pravil kalif: „Sem s tím příběhem! Ale co by mohlo býti zvláštnějšího, než toto dobrodružství?“ Džafar však odpověděl: „O, panovníče věřících, budu ti ten příběh vypravovati pouze s tou podmínkou, že mého otroka nedáš usmrtiti, nýbrž mu dáš milost.“ Kalif na to pravil: „Bude-li ten příběh podivuhodnější než to, co jsme teď prožívali, tedy ti daruji jeho krev; nebude-li však, tedy dám tvého otroka usmrtiti.“ A tu počal Džafar vyprávěti:

Příběh vezírů Nur ed-Dina a Šems ed-Dina.

Věz, o panovníče věřících, že v dávné době žil v zemi egyptské sultán, pravý vzor spravedlnosti; chudině byl otcem, učenci byli jeho rádci. A měl vezíra, rozumného a chytrého, jenž se moudře staral o vládu. Tento vezír byl velmi starý muž a měl dva syny, kteří byli jako dva měsíčky; nikdy nebylo jim podobných krásou a půvabem. Starší se jmenoval Šems ed-Din Mohamed a mladší Nur ed-Din Ali; ale mladší vynikal nad staršího něžností a líbezností, takže obyvatelé dalekých zemí o něm slýchali a přicházeli do jeho země, aby uviděli jeho krásu. A tu se stalo, že jejich otec zemřel; sultán po něm truchlil a prokazoval oběma synům svou blahovůli, vzal je k sobě, oděl je v čestný šat a pravil jim: „Budete státi na místě svého otce; netruchlete ve svém srdci!“

Oba synové se z toho zaradovali, políbili před ním zemi a konali smuteční slavnost za svého otce po celý měsíc; potom však nastoupili v úřad jako vezírové a moc přešla v jejich ruce tak, jak bývala v ruce jejich otce. Kdykoliv si sultán přál cestovati, vždy cestoval jeden z obou s ním. A tu se stalo jednoho večera, když byla řada na starším, cestovati se sultánem, že seděli spolu a hovořili; a tu pravil starší k mladšímu: „Bratře můj, je mým přáním, abychom se oba, ty a já, oženili téže noci.“

„Učiň, jak si přeješ, bratře můj,“ odpověděl mladší. „Hleď, já souhlasím se vším, co řekneš.“ A tak se na tom usnesli. Dále však pravil starší bratr k mladšímu: „Určí-li to tak Allah, abychom se zasnoubili se dvěma dívkami a oženili se s nimi téže noci, a aby ony v témž dni slehly, a porodí-li tvá žena z vůle Allahovy syna a má žena dceru, tedy je spolu zasnoubíme, neboť budou bratranec a sestřenice po bratrech. A tu se otázal Nur ed Din: „A co požaduješ, bratře můj, od mého syna, jako

jitřní dar pro svou dceru?“ A on odpověděl: „Požaduji od tvého syna pro svou dceru tři tisíce dinárů a tři zahrady a tři polnosti; bylo by velmi nepatřičné, kdyby ten mladík ujednal smlouvu za méně.“ Když však Nur ed Din uslyšel tento požadavek, pravil: „Takový dar pro nevěstu nemůžeš si přece vymíniti na mém synu! Což pak nevíš, že jsme bratři a z Allahovy milosti vezíry téhož úřadu? Slušelo by se na tebe, abys svou dceru nabídnul mému synu bez jitřního daru; a má-li býti jitřní dar vůbec učiněn, pak stanov pro lidské oči pouze nějakou zdánlivou hodnotu. Neboť víš velmi dobře, že mužská ratolest je cennější než ženská; mé dítě je mužského rodu a naše památka bude jím dále udržována a nikoliv tvou dcerou.“

„A co je s ní?“ otázal se Šems ed-Din. Nur ed-Din odpověděl: „Naše památka mezi emíry nebude udržována jí, ale ty chceš vůči mně jednati jako muž, o němž se vypravuje, že pravil k příteli, jenž k němu přišel a obracel se na něho s prosbou: „Ve jménu Allahově, splním ti tvou prosbu, ale zítra!“ A v odpověď nato pronesl prosebník tento verš:

Když ti kdo slibuje splnění prosby až zítra,
že tě tím odmrští, pochopils předobře snad.

Tu pravil Šems ed-Din: „Vidím, že se ti nedostává vážnosti a že považuješ svého syna za cennějšího, než mou dceru. Je nepochybné, že se ti nedostává rozumu a slušných mravů. Vzpomínáš si na společný úřad, a přece jsem tě nechal pouze z útrpnosti bráti účast na ministerském úřadě, abys mi byl pomocníkem a přísluhovačem a abych ti nezpůsobil zármutek. Ale když tak mluvíš, pak, při Allahu, nezasnoubím nikdy svou dceru s tvým synem, ani kdybys ji chtěl vyvážit zlatem.“ Když Nur ed-Din uslyšel slova svého bratra, rozhněval se a pravil: „Ani já nezasnoubím nikdy svého syna s tvou dcerou!“ Šems ed-Din však nato zvolal: „Nikdy bych nedal svolení k tomu, aby se stal jejím mužem. Kdybych se nechystal na cestu, pak bych ti dal na pamětnou; ale vrátím-li se ze své cesty, pak uvidíš, a ukáži

ti, čeho má důstojnost vyžaduje.“ Uslyšev Nur ed-Din taková slova od svého bratra, naplněn byl hněvem a byl jako smyslů zbaven; ale utajil své city. Oba bratři ztrávili noc odloučení od sebe. Když pak se rozednilo, vyjel sultán v nádheře a jel z Kahýry do Gizeh a zamířil k pyramidám, doprovázen jsa vezírem Šems ed-Dinem.

Jeho bratr Nur ed-Din ztrávil však onu noc v nejprudším hněvu; a když se rozednilo, vstal, odříkal svou ranní modlitbu a šel k své pokladnici Tam vzal malou sedlovou tašku, naplnil ji zlatem a mysle na slova svého bratra a na opovržení, které mu projevil, říkal tyto verše:

Cestuj! Pak náhradu najdeš za ty, jež opouštíš snad.
Dři se neb života sladkost chutná jen v strastí a dřině.
Zdá se, že ležení nikdy nemůže ničeho dát,
leda to ubohé žití. Nech tedy vlast, nežij líně.
Viděl jsem vodu, jak v klidu pouze vždy ohavně hněla,
byla vždy čistá a svěží, byla-li ve běhu však.
Kdyby tvář měsíce stále téhož jen tvaru vždy byla,
kouzla by neměla vůbec pro oči lidí již pak.
Kdyby lev dřepěl v své sluji, zhynul by asi jen hladem,
kdyby šíp nevyšel z luku, nestih' by asi svůj cíl,
zlato, kdes v dolech by věčně leželo bez ceny ladem,
aloe peň by pak snad palivem nanejvýš byl.
Do délky jdeš-li, máš cenu větší než doma moh's mít,
v daleku aloe platí více než může se snít.

Dozpívav svou píseň, rozkázal jednomu ze svých mladých sluhů, aby osedlal nubickou mulu vycpaným sedlem; bylo to ocelově šedé zvíře a její hřbet se sedlem bylo možno srovnati s vysokou kupolí; sedlo bylo ze zlata, třmeny byly přineseny z Indie a na ní byla čabraka persky nádherná, takže se mula rovnala nevěstě, vyzdobené pro svatební noc. Také poručil sluhovi, aby na sedlo položil hedvábnou pokrývku a na ni koberec pro účel modlitby, sedlové tašky aby však připevnil tak, aby visely pod kobercem s obou stran dolů. Nato pravil sluhovi a

otrokům: „Zamýšlím vykonati výlet za město a chci si zajeti do kraje kaljubského; přenocuji venku tři dny. Nikdo z vás ať za mnou nejezdí, neboť se cítím stísněn.“

Rychle vyskočil na mulu a jel, opatřen nějakou potravou na cestu, z Kahýry do volné krajiny. Bylo sotva poledne, když již vjížděl do města Belbeisu, kde slezl s koně, odpočinul si a nechal také odpočinouti mulu a nakrmiti se. A nakoupil v Belbeisu jídla pro sebe a obroku pro mulu a pak jel znovu do pouště, a sotva byla noc, přijel do jedné osady, která se jmenovala se es-Sadije; tam ztrávil noc. Vzal si trochu potravy a pojedl; potom si dal pod hlavu sedlové tašky jako polštář, rozprostřel pokrývkou a spal pod širým nebem, stále jsa ještě ovládán hněvem.

Tak ztrávil noc. Když se však rozednívalo, vyskočil na mulu a jel dále tak dlouho, až přijel do města Halebu, kde seskočil v jednom hostinci a zůstal tam po tři dny, aby popřál odpočinku sobě i mule a aby užil vzduchu. Pak se rozhodl cestovati dále, vyskočil opět na mulu a jel, nevěda ani kam; a cestoval bez zastávky, až dojel do města Basry, ale nevěděl, kde jest. Zavítal do jednoho chanu, sňal sedlové tašky s muly a rozprostřel koberec; zvíře předal však i s postrojem vrátnému, aby je provedl. Ten je vzal a prováděl je po městě. Tu se však nahodilo, že vezír v Basře seděl u okna svého paláce; a viděl mulu a vzácný postroj na ní a pomyslnil si, že je to parádní mula, na jaké jezdívají pouze vezírové a králové; a přemýšlel o tom a byl docela okouzlen. Nakonec pravil svému sluhovi: „Přiveď mi sem toho vrátného.“ Sluha šel a vrátného přivedl; přistoupil a políbil zemi před vezírem, jenž byl velmi starý muž. Nato se otázal vezír vrátného: „Kdo je majitelem této muly a jaký je to muž?“ Vrátný odpověděl: „O, pane, majitelem této muly je mladý muž příjemného zevnějšku, vážný a jemný, patrně nějaký kupec.“

Uslyšev vezír tato slova vrátného, okamžitě povstal, vyskočil na koně a jel k chánu navštívit toho mladíka. Když však Nur

ed-Din viděl přicházeti vezíra, povstal, šel mu vstříc a pozdravil jej. Vezír jej uvítal, sestoupil s koně, objal jej, řekl mu, aby si sedl vedle něho a tázal se: „Synu můj, odkud pak přicházíš a co tu hledáš?“

„Vznešený pane,“ odvětil Nur ed-Din, „přicházím z města Kahýry, kde můj zvěčnělý otec býval vezírem. Odešel však k milosrdenství Allaha vznešeného;“ a vypravoval mu vše, co se mu přihodilo, od začátku až do konce, a dodal: „Umínil jsem si, že se nevrátím, dokud nenavštívím veškerá města země.“

Když však vezír uslyšel jeho slova, pravil mu: „Synu můj, neposlouchej hlasu vášně, aby tě neuvedl v záhubu; neboť mnohé země jsou věru pustými kraji a mám o tebe starost, že by se ti mohlo něco přihoditi při změnách doby.“ Nato kázal naložiti na mulu sedlové tašky, pokrývku a koberec a vzal Nur ed-Dina s sebou do svého domu; tam mu dal krásný pokoj a prokazoval mu pocty a dobrodiní, poněvadž si ho velmi oblíbil, a pravil mu: „Synu můj, žiji zde jako starý muž a nemám žádného syna, ale Allah mne požehnal dcerou, která se ti vyrovná krásou. Odmítnul jsem mnohé, kteří se o ni ucházeli, ale láska k tobě pojala mé srdce; chceš si tedy vzíti mou dceru jako svou služebnici a státi se jejím manželem? Jsi-li ochoten tak učiniti, tedy s tebou půjdu nahoru k sultánovi Basry a řeknu mu, že jsi synem mého bratra a představím tě jemu, aby tě učinil vezírem místo mne; já sám pak budu v klidu trávit ve svém domě, neboť jsem zestárnul.“

Když Nur ed-Din uslyšel slova vezíra z Basry, naklonil skromně hlavu a pravil: „Slyším a poslouchám.“ Tu se rozradoval vezír a rozkázal svým služebníkům, aby připravili hostinu a vyzdobili velikou přijímací síň, v níž se konávaly slavnostní svatby emirů. Pak shromáždil své přátele a pozval vznešené muže říše a obchodníky basorské; a když všichni stáli před ním, pravil jim: „Měl jsem bratra a ten byl vezírem v zemi egyptské, a Allah mu požehnal dvěma syny, kdežto mně, jak dobře víte, daroval dceru. Můj bratr mně však uložil na srdce,

abych svou dceru zasnoubil s jedním z jeho synů a já jsem mu to slíbil; a když pak nadešla doba zasnoubení, poslal mi jednoho ze svých synů, tohoto mládence. Když tak nyní ke mně přišel, jsem ochoten sepsati smlouvu mezi ním a mou dcerou a slaviti jeho svatbu s ní ve svém domě; neboť je mi bližší, než nějaký cizinec; a později, bude-li chtíti, ať zůstane buď u mne, aneb přeje-li si cestovati, tedy pošlu jej i jeho ženu k jeho otci.“

Tu odpověděli všichni: „Výtečné je tvoje rozhodnutí. Pak se ohlíželi po ženichovi a když jej spatřili, našli v něm zalíbení. A tak poslal vezír pro kadiho a svědky, a oni brzy sepsali smlouvu. A sluhové nakouřili hosty kadidlem, předložili jim cukrovaný šerbet a postříkali je růžovou vodou; pak odešli všichni svou cestou. Vezír však poručil svým sluhům, aby zavedli Nur ed-Dina do lázně a dal mu jeden ze svých vlastních nádherných oděvů, poslal mu prostěradla a šály a pánve na vykuřování a vše, čeho potřeboval. Když mládenec vystoupil po koupeli z lázně a oblékl si šat, tu byl jako úplněk ve čtrnácté noci; venku před lázněmi vyskočil na svou mulu a jel přímo až k paláci vezírovu. Tam seskočil, přistoupil k vezírovi a políbil mu ruce a vezír jej uvítal. – –

Tu zpozorovala Šehrazáda, že se noc již tratí a přestala vykládati. Když však nastala *jedenadvacátá noc*, pokračovala takto:

Slyšela jsem vypravovati, o šťastný králi, že vezír povstal a že jej uvítal a pravil: „Nuže, jdi dnes v noci ke své ženě; a zítra tě zavedu k sultánovi. Prosím Allaha o vše dobré pro tebe.“ Nur ed-Din nato povstal a odešel ke své ženě, dceři vezírově.

Nechejme nyní Nur ed-Dina a vraťme se k jeho bratru! Ten byl dlouho se sultánem na cestách a když se vrátil, nenalezl již svého bratra; tu se tázal po něm sluhů a oni odpověděli: „Toho dne, kdy jsi odjel se sultánem na cesty, vyskočil tvůj bratr na svou mulu, která byla vyzdobena jako k nádhernému průvodu a pravil: „Odjedu do kraje kaljubského a budu den nebo dva nepřítomen; neboť se cítím stísněn. Nikdo však ať nejedzí za

mnou.“ A od toho dne, kdy odejel, neobdrželi jsme až do dneška od něho žádné zprávy.“

Šems ed-Din byl naplněn velikou starostí nad odjezdem svého bratra a bolestně truchlil nad jeho ztrátou a pravil sám sobě: „To je pouze tím, že jsem ho v oné noci vyplísnil; on si to vzal tak k srdci, že odejel do daleka. Musím však někoho poslati za ním.“ Nato odešel k sultánovi a oznámil mu to; a ten napsal dopisy, které po běžcích rozeslal všem svým místodržícím ve všech provinciích říše.

Nur ed-Din projel však již daleké země v těch dvaceti dnech, které byl jeho bratr se sultánem nepřítomen; a tak jej sice hledali, nenalezli však ani stopy po něm a vrátili se domů. A Šems ed-Din zoufal si již nad tím, že svého bratra nenajde a pravil: „Zašel jsem vůči svému bratrovi příliš daleko v tom, co jsem mu říkal o zasnoubení naší dcery. Kéž by se to bylo nestalo! Všecko to vyplývá z mého nerozumu a z mé neopatrnosti.“

Brzy nato však se ucházel o dceru jednoho velkoobchodníka v Kahýře a ujednal manželskou smlouvu a vešel k ní. A stalo se, že noc, v níž Šems ed-Din vešel ke své manželce, byla také svatební nocí Nur ed-Dinovou a jeho ženy, dcery vezíra basorského; neboť tak to určil Allah vznešený, aby na svých tvorech vyplnil svou vůli.

A stalo se také to, jak to řekli oba bratři: „Obě jejich ženy počaly téže noci; a manželka Šems ed-Dina, vezíra egyptského porodila dceru, krásnější, než kdo kdy viděl v Kahýře. Manželka Nur ed-Dinova porodila však chlapce, krásnějšího, než kdo kdy viděl v té době; jak to pravil jeden z básníků o hoších, jemu rovných:

Ten štíhlý mladík, jehož čelo, kučeravý vlas
uváděl lidi v těžký smutek nebo v radost zas,
znaménko krásné jistě nese, jež mu zdobí tvář
a v srdcích jiných lidí rozsévá své krásy zář.

Á jiný:

Srovnána s ním krása byla,
sklopila však v studu zrak:
Ani jsem si nemyslila,
že moh být kdo krásný tak.

Nazvali chlapce Bedr ed-Din Hasan a jeho dědeček, vezír batorský, měl z něho velikou radost; a pořádal slavnosti a hostiny, jaké by se slušely pro syny králů. Pak vzal Nur ed-Dina s sebou a přivedl jej k sultánovi; a když vstoupil před krále, políbil zemí před ním. Nur ed-Din měl však velikou obratnost v řeči, jeho pevný duch se rychle rozhodoval, dovedl dobře jednati a byl krásné postavy; a tak promluvil tyto verše:

Ať radost dlouho blaží tebe, pane,
žij dlouho tak, jak žijí noc a den!
Svět tančí kolem, čas ti v ruce tleská,
když na přetřes jsi lidmi uveden.

Tu se sultán zvedl, aby oba uctil; poděkoval Nur ed-Dinovi za jeho slova a tázal se svého vezíra: „Kdo je ten mládenec?“ A tu musel vezír vypravovati svůj příběh od začátku až do konce. Nejprve odpověděl: „Je to syn mého bratra.“ Potom se tázal sultán dále: „A jak to, že je tvým synovcem a že jsme o něm nikdy neslyšeli?“ Vezír odpověděl: „O, náš pane a sultáne, já jsem měl bratra a ten byl vezírem v zemi egyptské. A když zemřel, zanechal po sobě dva syny, z nichž starší stal se vezírem místo svého otce, kdežto tento, jeho mladší syn, přišel ke mně. Já jsem však přísahal, že svou dceru nikomu nedám za manželku, než jemu. A když přišel, zasnoubil jsem jej tedy se svou dcerou. On je ještě mladý, já jsem se však stal starcem; můj sluch oslábl a má činnost ustala; a proto jsem chtěl prositi našeho pána a sultána, aby jej postavil na mé místo, neboť je synem mého bratra a chotěm mé dcery. Zaslouží si vezirátu;

neboť je to muž rozumný a prozíravý.“ Sultán pohlédl na Nur ed-Dina a zalíbil se mu; a tak mu dal úřad, o který ho vezír pro něj prosil. A jmenoval jej vezírem s veškerou obřadností a daroval mu nádherný čestný oděv a mulu ze svého vlastního chovu; dále mu propůjčil služné a příjmy. Nur ed-Din však políbil sultánovi ruku a šel náramně potěšen s bývalým vezírem domů a on i jeho tchán pravili: „To všecko přichází se štěstím novorozeného Hasana!“ Nato předstoupil Nur ed-Din příštího dne před krále, políbil zemi a promluvil verše:

At' množí se ti denně šťastné chvíle,
at' dobré hvězda závist udolá;
at' dny tvé všechny šťastné jsou a bílé
a černé těch – kdo přejí ti snad zla.

Tu mu sultán poručil, aby si usedl na židli vezírovou; a on si usedl a převzal povinnosti svého úřadu a zkoumal záležitosti a sporné věci poddaných, jak je to zvykem vezírů. Sultán se na něho díval a divil se tomu, jak určitě a rozumně vydává svá nařízení a rozhodnutí. Zamiloval si jej proto a věnoval mu svou důvěru. Když však bylo shromáždění rozpuštěno, odešel Nur ed-Din domů a vypravoval svému tchánu, co se stalo; a ten tím byl neobyčejně potěšen. Oá té doby spravoval Nur ed-Din vezírát vždy tak, že sultán se již ani ve dne ani v noci nemohl od něho odloučiti. A sultán mu zvýšil jeho příjmy a platy, až se Nur ed-Din stal bohatým mužem a až mu náležely lodě, které vykonávaly na jeho rozkaz obchodní cesty; měl také černé i bílé otroky; a zřídil mnoho statků s čerpadly a zahradami. Když však dospěl jeho syn Hasan do čtyř let, tu zemřel starý vezír, otec jeho ženy, a on uspořádal nádhernou smuteční slavnost za svého tchána, než jej uložil do prachu. Nato se zabýval výchovou svého syna. A když chlapec vyrůstal a bylo mu sedm let, přivedl mu učitele, aby jej vyučoval v jeho vlastním domě; a poručil mu, aby jej učil a aby mu dal jemné vzdělání a dobrou výchovu. A tak učil mistr chlapce čísti, naučil jej mnohým

užitečnému vědění a přečetl s ním během několika let několikrát korán. Hasan však nabýval také ještě stále více líbeznosti a dokonalosti ve své souměrnosti. Tak, jak to praví básník:

Jak měsíc na nebi, tak on je dokonalý,
i slunce běře zář ze květů lící sterou.
On půvab soustředil, až zdá se při pohledu,
že tvory veškeré jen z jeho krásy berou.

A učitel jej vychovával v paláci jeho otce; neboť od svého narození nevyšel nikdy z ministerského zámku. Jednoho dne vzal jej však jeho otec, vezír Nur ed-Din, oblékl jej do nejlepších šatů, posadil jej na vybranou mulu a zavedl jej k sultánovi. Když tam vstoupil, uviděl král Bedr ed-Din Hasana, syna vezíra Nur ed-Dina a našel v něm zalíbení a zamiloval si ho. Obyvatelé říše se však divili jeho kráse, když se svým otcem poprvé jel podle nich cestou ke králi; a usedli si u cesty a čekali na jeho návrat, aby se potěšili pohledem na jeho krásu a líbeznost a na dokonalou jeho souměrnost; jak to praví básník v těchto verších:

Kdys hvězdopravec k nebi zřel. Tu v noci se mu objevil
ten nejkrásnější mládenec, jenž kdy jen v lidském snění žil.
Mu Saturn darem věnoval ten nejkrásnější černý vlas
a barvou pižma obmyslil dvě jeho něžných spánků zas.
Mars spěšně také okrášlil na růžovo mu bílou líc
a Střelec jemu poslal též svých očí šípů na tisíc.
A Merkur jemu rozum pak ten nejbystřejší darem dal
a Velký Medvěd odvrátil od něho závistníky dál.
Tu hvězdopravec užasnul, co všecko najednou tu zřel –
A plný měsíc líbal zem před mládcem, jenž tam v kráse šel.

Když se sultán na něho podíval, jednal s ním s obzvláštní přízní; neboť si jej oblíbil. A pravil jeho otcí: „O, vezíre, musíš jej bezpodmínečně voditi vždycky s sebou,“ načež vezír odpověděl: „Slyším a poslouchám.“

Vezír šel pak se svým synem domů a vodil jej vždycky k sultánovi, až hoch dosáhl patnáctého roku.

V této době onemocněl jeho otec, vezír Nur ed-Din; a povolal si svého syna a pravil: „Věz, o synu můj, že pozemský svět je pomíjícím domem, ale nebeský svět je domem věčným. Rád bych ti teď uložil na srdce několikere napomenutí; vyslechni to, co ti řeknu a zaříd' svou mysl podle toho.“ Potom mu dal pokyny o nejlepším způsobu zacházení s lidmi a o způsobu, jak vyřizovati záležitosti. Potom si však vzpomněl na Nur ed-Dina svého bratra a na svou vlast a na svou zemi a plakal nad svým odloučením od přátel. Usušil pak své slzy a promluvil tyto verše:

Žalujem-li na loučení, co tu mužem namítati,
trápí-li nás naše touhy, kam se od nich ubíráti?
Pošleme snad svoje posly, aby žal náš tlumočili?
Kdy pak vzkazy milujících tlumočeny správně byly?
Jsme-li příliš trpělivi, milenec pak rychle zmizí,
a pak, když se sejdou opět, milenka je mu již cizí.
Nezkvete mu nic, než strasti, plno žalostí a bolu
a pak slzy, které s tváří pomalu se řinou dolů.
Ten, jenž vzdálen je mých očí a v mém srdci sídlí stále,
zda si vzpomene a zda se vrátí ke mně nenadále?
Nepřichází. Přátelství mé nikdy však se nerozdělí,
i kdybychom dobu dlouhou odloučení býti měli.
Sejdeme-li se kdy zase, spojení zas láskou k sobě,
budu dlouho vyčítati někdejší tvou tvrdost tobě.

Když skončil svou píseň a svůj stesk, obrátil se ke svému synu a pravil: „Nežli ti sdělím svou poslední vůli, věz, že máš strýce; je vezírem v Egyptě a já jsem se od něho odloučil a opustil jsem ho bez jeho svolení. Nyní vezmi list papíru a napiš na něj, co ti povídám.“ Tu vzal Bedr ed-Din Hasan list papíru a počal na něm psáti, jak mu jeho otec diktoval. Diktoval mu vše, co se mu přihodilo od začátku až do konce. Také mu dal napsati dobu svého zasnoubení a svatby s dcerou vezírovou a dobu

příchodu do Basry a setkání s vezírem; dále, že mu nebylo ještě ani čtyřicet let v době sporu s bratrem. A dodal k tomu; „Všec-ko to bylo pro něj napsáno podle mého diktátu a Allah budiž s ním, až mne zde nebude!“ Nato složil papír, zapečetil jej a pravil: „O, Hasane, synu můj, uschovej si tuto listinu, neboť, co je na ní napsáno, bude dokazovati tvůj původ a tvou hodnost a tvůj rodokmen. A postihne-li tě nějaké protivenství, tedy se vydej na cestu do Egypta, poptej se po svém strýci, dej se k němu uvésti a oznam mu, že jsem zemřel jako cizinec a pln touhy po něm.“

Tu vzal Bedr ed-Din Hasan listinu a složil ji, a zašil si ji mezi podšívku a látku svého tarbuše a omotal okolo ní hedvábný íurban a plakal, protože již tak mlád se měl odloučiti od svého otce.

Nur ed-Din však pravil: „Odkazuji ti teď patero rad. První rada jest: Nepřikloňuj se k nikomu příliš těsně, pak budeš bezpečný před jeho úskočností; neboť bezpečnost je v uzavřenosti a v tom, že se vystříháš pospolitosti a blízkého styku. Slyšel jsem, jak jeden básník pravil:

V životě, věř, není druhů, jejichž přátelství je stálé.

Nevytrvá ve věrnosti přítel, jsi-li nešťasten.

Pro sebe žij, nespolehej na žádného ze všech lidí.

Dobře radím ti. Ta slova vzpomeneš si kterýs den.

Druhá rada je tato, o můj synu: Nebud' na nikoho drsný, aby ani osud nebyl drsný na tebe; neboť osud je jednoho dne pro tebe a druhého dne proti tobě. Pozemský svět je pouze půjčkou, kterou musíme splatiti. A slyšel jsem jednoho básníka, jak říkal:

Rozvaž vše a uvaruj se všeho ukvapení,

soucit měj a soucit sklidiš také v žití svém.

Žádná moc tu na tom světě nad moc boží není,

každý tyran bývá svržen vždy, zas tyranem.

Třetí rada je tato: Zvykej si mlčeti a starej se o své vlastní chyby spíše, než o chyby ostatních lidí; neboť se praví v přísloví: Kdo se naučí mlčeti, ten získá. A také jsem o tom slyšel verše básníkovy:

Mlčení je ozdobou a nemluvení zisky dává;
musíš-li však přece mluvit, nebuď nikdy žvanilem.
Z mlčení snad jednou v žití rozbolela by tě hlava,
z mluvení však jistě stokrát, každé chvíle, každým dnem.

Čtvrtá rada, o, synu můj, je tato: Varuji tě, abys nepil vína; neboť víno je pramenem veškeré lehkomyšlnosti a při víně mizí rozum. Proto se varuj, varuj se pítí víno! Slyšel jsem také o tom mluvit básníka:

Vínu vyhnu se, i tomu kdo je pije,
kdo je zatracuje, moudrým budiž zván.
Víno odvádí nás od cest blaženosti
a zlu otvírá dveře dokořán.

A pátá rada, o synu můj, je tato: Udržuj svůj majetek a on bude udržovati tebe. Střez svůj majetek a on bude střežiti tebe. A nerozhazuj to, co máš, abys nemusel žebrati u nejnepatrnějšího z lidí. Šetři penízky a budeš mít peníze! A také o tom jsem slyšel slova básníkova:

Nebudeš-li mít peněz, nebudeš mít přátel ani;
budeš-li mít, nebude se nikdo na tě dívat cize.
Kolikrát mně chtěli mnozí pomoci při vydávání,
kolik mně však vypomohlo, když jsem prosil o peníze!

A tak dal Nur ed-Din svému synu Bedr ed-Din Hasanovi mnoho moudrých rad, než jej život opustil. A tu panoval smutek v jeho domě a také sultán a všichni emirové truchlili pro něho a pohřbili jej.

Bedr ed-Din zůstal však ve smutku o svého otce po dva měsíce, při nichž nevyjížděl z domu, nechodil do schůzí Rady a nepřibližoval se ani k sultánovi. Tu se sultán na něho rozhněval, jmenoval na jeho místo jednoho ze svých komořích a učinil jej vezírem, a zároveň dal rozkaz zabavit vše, co náleželo Nur ed-Dinovi, jeho dům a jeho statky.

A nový vezír vyšel, aby tak učinil, aby zatknul Bedr ed-Din Hasana, syna zemřelého vezíra a aby jej předvedl před sultána, který měl s ním naložiti podle svého dobrého zdání. Mezi vojíny byl však jeden mamlúk zemřelého vezíra; když se dověděl o tomto rozkazu, pobídnul svého koně a v největším spěchu ujížděl k Bedr ed-Din Hasanovi. Našel jej sedícího u brány se skloněnou hlavou, truchlícího a se sklíčeným srdcem. Rychle seskočil, políbil mu ruku a pravil: „O, pane můj a synu mého pána, rychle uprchni, všeho nech, jinak tě zastihne zhouby běh!“ Tu se počal Hasan chvěti a tázal se: „Co se stalo?“ Otrok však odpovéděl: „Sultán se na tebe hněvá a vydal na tebe zatykač; neštěstí přichází těsně za mnou k tobě. Proto vyskoč, aby sis zachránil život!“ Hasan se otázal dále: „Zbývá mi ještě dosti času, abych vešel do svého domu a abych si vzal něco světských statků, k nimž bych se mohl uchýliti na své pouti?“ Otrok však zvolal: „O, pane můj, povstaň okamžitě, nechej dům za sebou a pospěš sil“ Pak promluvil tyto verše:

Zachraň život, hrozí-li ti pohroma a žal,
dům ať trpce oplakává, kdo jej zbudoval!
Útulek si někde v světě najdeš někdy snad,
za život však náhradu zde kdo ti může dát?
V důležitých věcech sobě věřit se jen snaž,
duše pak již pomůže si, i když nedoufáš.
Ani lev té síly nemá, kterou dříve měl,
pozbyl-li svou víru v sebe, dřív než na lov šel.

Při těchto slovech mamlúkových pokryl si Bedr ed-Din hlavu obrubou svého šatu, povstal a utíkal, takže se brzy ocitnul před

branami města; a tam slyšel mluvit lidi: „Sultán poslal nového vezíra do domu vezíra zemřelého, aby zabavil jeho jmění a jeho majetek a aby zatknul jeho syna Bedr ed-Din Hasana a předvedl jej před něho, aby jej mohl dáti usmrtni;“ a všichni volali: „Škoda jeho krásy a půvabu!“

Uslyšev tyto řeči lidí, utíkal odtud nazdařbůh nevěda, kam utíká; a spěchal bez zastávky dále, až jej osud přivedl ke hrobu otcovu. Vstoupil na pole mrtvých a hledal si cestu mezi hroby. Nakonec si usedl ke hrobu svého otce a sejmul s hlavy obrubu svého oděvu, který měl zlatem protkávaný lem, na němž byly tyto verše:

Z tvé tváře jas se rozlévá
jak hvězdný svit, jak rosný třpyt;
tvá moc tu věčně potrvá –
tvé sláva věčně bude žít.

Mezitím, co tak seděl u hrobu otcova, tu, hle, přišel k němu jeden žid, jenž vypadal jako penězoměnec a nesl několik sedlových tašek, v nichž bylo mnoho zlata. Tento žid přistoupil k Hasanu el Basri a pravil mu: „O, pane, proč tě zřím tak změněného?“

„Spal jsem ještě asi před necelou hodinou,“ odpověděl Hasan, „a tu se mi zjevil můj otec a plísnil mne, že jsem dosud nenavštívil jeho hrob; ihned jsem se vydal na cestu, chvěje se bázní, že uplyne den, aniž bych ho byl vyhledal, neboť to by bylo bývalo nesnesitelné.“

„Mladý pane,“ pravil žid, „tvůj otec měl mnoho kupců, cestujících po moři, a jelikož několik z nich teď vyhlásilo úpadek, tedy bych si přál odkoupiti od tebe za těchto tisíc zlatých dinárů náklad první lodě, která připluje do přístavu.“ A žid vzal jeden pytlík, plný zlata, napočítal mu z něho tisíc dinárů, dal je Hasanovi, synu vezírovu a pravil: „Napiš mi kupní smlouvu a zapečeť ji.“ A tak vzal Hasan, syn vezírův, list papíru a napsal na něj: „Pisatel, Bedr ed-Din Hasan, syn vezíra Nur ed-Dina,

prodal židu Izákovi za tisíc dinárů celý náklad první lodě svého otce, která vepluje do přístavu; a obdržel tuto cenu vyplacenu předem.“ Žid přijal listinu, ale Hasan se dal do pláče, když pomyslí, v jakém vysokém postavení byl ještě do nynějšíka. A promluvil tyto verše:

Dům ten přestal býti domem, co v něm nebydlíš,
soused, jenž mi milým býval, přestal jím být již.
Přítelem mi není přítel, s nímž jsem dlíval rád,
ba i měsíc pozbyl záře, kterou dříve vládl.
Odešlas a zanechalas v smutku celý svět,
temnota se rozprostřela po obzoru hned.
Krkavci, jenž při loučení našem krákorali,
kéž by jeho hnízdo spadlo, kéž by oprchal!
Trpělivosti již nemám, steskem hynu jen –
mnohá clona roztržena byla v onen den.
Prožijem-li opět noci, jak jsme kdysi dříve žili?
Zdaž nás dům ten opět spojí, zda nám bude opět milý?

Pak hořce zaplakal; a když na něj přikvačila noc, opřel se hlavou o hrob otcův a usnul. Neprobudil se ani, když vycházel měsíc; ale hlava mu spadla s hrobu a tak tam ležel na zádech a jeho tvář se jasně odrážela ve svitu měsíčním.

Tento hřbitov byl však bydlíštěm pravověrných duchů; a ihned vystoupila jedna dobrá džína a viděla spícího Hasana. Při pohledu na něj podivila se jeho kráse a půvabu a zvolala: „Čest budiž Allahovi! Tento mládenec je roven některému z mládenců v ráji!“ Pak vyletěla k nebi, aby podle svého zvyku kroužila ve vzduchu. Tam se setkala s poletujícím duchem, který ji pozdravil a ona se ho otázala: „Odkud přicházíš?“

A on odpověděl: „Z této krajiny.“

„Nechtěl by ses jít se mnou podívat na krásu toho mládence, jenž tam spí na hřbitově?“ otázala se a on odpověděl: „Rád tak učiním.“

Letěli tedy dále a snesli se nakonec u hrobu na zem. Ona se ho otázala: „Viděl jsi kdy na na světě někoho jemu podobné-

ho?’ džín se na něho podíval a zvolal: „Budiž veleben ten, je-
muž není rovného! Ale, má sestro, mám ti říci, co jsem viděl
já?“ A ona se otázala: „A co je to?“

„Viděl jsem protějšek tohoto mladíka v zemi Egyptské. Je to
dcera vezíra Šems ed-Dina. Je jí téměř dvacet let, je souměrné
postavy, obraz krásy a líbeznosti a zářící dokonalosti. Když
dosáhla tohoto věku, uslyšel o ní egyptský sultán, poslal k vezí-
rovi, jejímu otci, a vzkázal mu: „Věz, o vezíre, že se mi dones-
lo k uším, že máš dceru a tu si chci vyprostiti od tebe za ženu.“
Vezír však odpověděl: „O, pane náš a sultáne, račiž přijati mou
prosbu o prominutí a měj soustrast s mým soužením, neboť víš,
že můj bratr Nur ed-Din nás opustil a že nevíme, kde teď je.
Vždyť byl mým soudruhem ve vezirátu. Ale příčina, proč ode-
šel ode mne, byla tato: „Seděl jsem s ním jednou pospolu a
rozmlouvali jsme o sňatku a o dětech; při tom jsme se dostali
do sporu, a on se rozhněval. Ale já jsem přísahal, že nepro-
vdám za nikoho svou dceru, leč za syna svého bratra; a to jsem
přísahal téhož dne, kdy ji porodila její matka; a teď je tomu asi
18 let. Nedávno teprve jsem se dozvěděl, že můj bratr se oženil
s dcerou vezíra basorského, ona však že mu porodila syna. A já
nechci svou dceru provdati za nikoho jiného, než za něj, abych
uctil svého bratra. Zaznamenal jsem také údaje o svatbě a o
početí své ženy a o narození své dcery. Náleží tedy svému brat-
ranci; pro našeho pána, sultána, je však dívek hojnost.“

Když však uslyšel král slova vezírova, rozhněval se náramně
a zvolal: „Když mně rovný žádá dceru za manželku od rovného
tobě, tedy mu ji chceš odepřítí a dělati bídné výmluvy? Při ži-
votě své hlavy, provdám jí tobě k hanbě za nejbídnějšího ze
svých sluhů.“

Při dvoře králově byl pak zaměstnán čeledín s hrbem na
prsou i na zádech; pro toho tedy poslal sultán a vystavil beze
všeho dalšího sňatkovou listinu pro něj a pro dceru vezírovu.
Nařídil, že ten čeledín má dnešní noci k ní vejítí a že mu má
býti vypraven svatební průvod. Právě jsem ho opustil, když stál

mezi mamlúky sultánovými, kteří kolem něho zapálili pochodně a dělali si z něho dobrý den u brány do lázní. Vezírova dcera však sedí mezi svými komornými a přísluhovačkami a pláče, právě ona, která je mezi všemi lidmi nejvíce podobna tomuto mládenci. Dokonce i jejímu otci byl přístup k ní zakázán. Nikdy jsem, o sestro má, neviděl ošklivější bytosti, než je tento hrbáč; ta dívka je však ještě krásnější, než tento mládenec.“

Tu upozorovala Šehrazáda, že se tma již tratí a přestala vypravovati.

Když však nadešla *dvaadvacátá noc*, tu pravila: „Slyšela jsem vypravovati, o šťastný králi, že ten džín vypověděl džíně vše, jak král dal sepsati svatební smlouvu mezi hrbatým čeledínem a tou pannou, která se nad tím hluboce zarmoutila a které se co do krásy rovná pouze tento mládenec, a tu džína zvolala: „Lžeš! Tento mládenec je nejkrásnější své doby.“ Ale démon to popíral, pravě: „Při Allahu, sestro má, dívka je krásnější než on; kdo jiný však, než on, jí si zaslouží, neboť jsou si podobni jako sestra s bratrem anebo sestřenice s bratrancem. Jaká škoda, že má náležeti tomu hrbáčovi!“

Tu pravidla džína: „Bratře můj, vlezme pod toho mládence a zvedněme jej a zanesme jej k té dívce, o níž mluvíš; pak uvidíme, kdo je z obou krásnější.“

Džín ji odpověděl: „Slyším a poslouchám! To jsou správná slova a nejlepší návrh; já sám jej ponesu.“ Nato jej zvedl se země a odletěl s nim do vzduchu. Džína se však vznášela těsně po jeho boku, až jej složil ve městě Kahýře na kamennou lavici a probudil jej.

Tu se probudil Hasan ze spánku a vida, že již není u hrobu svého otce v zemi basorské, rozhlížel se kolem sebe napravo i nalevo a shledal, že je v jiném městě. Byl by téměř vykřikl, ale džín do něho vrazil. Přinesl mu nádherný oděv, oblékl jej do něho, zapálil mu pochodně a pravil: „Věď, že jsem tě sem přinesl a že k vůli Allahovi vykonám na tobě dobrý čin; vezmi tedy tuto pochodně, jdi k oněm lázním a vpleť se mezi ty lidi;

pak jdi pořád dále s nimi, až přijdeš k domu nevěsty. Tam kráčeji přímo a vstup do velikého sálu; nikoho se neboj, nýbrž se postav, až vstoupíš, na pravou stranu hrbatého ženicha. Kdykoli pak přijde k tobě některá z komorných, přísluhovaček a zpěvaček, sáhni do své kapsy, kterou shledáš plnou zlata, vezmi hrst peněz, hod' ji mezi ně a buď bez starosti; neboť, kdykoli sáhneš do kapsy, vždy ji najdeš opět plnou zlata. Každému, kdo k tobě přijde, dej plnou hrst a nic se neboj, nýbrž důvěřuj v toho, jenž tě stvořil; neboť toto vše se neděje z tvé vlastní síly, nýbrž na rozkaz Allahův.“

Uslyšev Bedr ed-Din Hasan tato slova džínova, pravil sám k sobě: „Velice rád bych věděl, jaká je to dívka, a co tato přívětivost znamená!“ Potom šel s hořící pochodní kupředu a přišel k lázním, kde uviděl hrbáče, sedícího na koni, Protlačil se tam davem, tak jak byl při své nádherné postavě a v krásném oděvu, jak jsme již pravili: měl tarbuš a turban a zlatem vyšívány oděv s dlouhými rukávy. A šel pořád dále se svatebním průvodem a kdykoliv zpěvačky stanuly tiše, aby přijaly dary od lidu, sáhnul do své kapsy. A poněvadž shledal vždy, že je plna zlata, vyňal z ní hrst peněz, hodil je na tamburinu, kterou zpěvačka držela a naplnil ji dináry. Zpěvačky byly úplně zmateny a lid se divil jeho kráse a půvabu. On však pokračoval, až došli k vezírovu domu, kde dvořané zadržovali lid a odmítali jej; ale družičky pravily: „Při Allahu, nevstoupíme dovnitř, nevstoupí-li tam s námi také tento mládenec; neboť nás obohatil svou štedrostí a my vyzdobíme nevěstu pouze tehdy, když on bude při tom.“ A hned jej vzaly s sebou do nevěstiny síně a posadily jej, ačkoliv se hrbatý ženich velmi škaredě na to díval.

Všecky ženy emirů, vezírů, a komořích stály ve dvou řadách a každá měla velkou hořící svíci a všecky měly tenké závoje před obličejí; a obě řady se rozbíhaly napravo i nalevo od svatebního trůnu nevěstina až nahoru ke druhému konci síně vedle pokoje, z něhož měla vyjít nevěsta.

Když však paní pohlédly na Bedr ed-Din Hasana, na jeho líbeznost a krásu a na jeho tvář, která svítila jako mladý měsíc, naklonily všechny svá srdce k němu a zpěvačky pravily k paním, které byly příiomny: „Vězte, že tento nádherný muž nám naplnil ruce samým červeným zlatem; proto ať mu nic nechybí při obsluze a poslouvejte ho ve všem, co řekne.“

Tu se všechny ty ženy stísnily kolem něho spokojeny a patřily na jeho půvab a záviděly mu jeho krásu. A každá by byla ráda prožila na jeho prsou hodinu anebo celý rok. Spustily dokonce závoje se svých tváří, poněvadž srdce jejich byla tak ohromena a pravily: „Šťastna je ta, kterou má tento mládenec, nebo jejímž je pánem!“ A potom proklínaly hrbatého čeledína i toho, jenž zařídil tuto svatbu jeho s krásnou dívkou, a kolikrát požeňnali Bedr ed-Din Hasanovi, tolikrát proklely hrbáče.

Nato bubnovaly zpěvačky na tamburiny a pískaly na flétny; a brzy tam vešla také dcera vezírova, obklopená svými komornými. Ty ji osvěžily vonnými věcmi, nakouřily jí vlasy kadidlem a krásně ji vyzdobily a pokryly ji klenoty a oděvy, které by se byly hodily i perským králům.

K jejímu šatu náležel však také oděv, který spadal přes ostatní šaty; byl vyšíť červeným zlatem a ozdoben obrazy divokých zvířat a ptáků; kolem krku jí daly náhrdelník jemenské práce: ten měl hodnotu tisíců a sestával ze samých drahokamů, které ještě žádný král bohaté Arábie a žádný císař nezval svými. A nevěsta byla jako měsíční úplněk, když trůní na nebi ve čtrnácté noci; když vstoupila, byla rovna dívce z ráje – veleben buď, kdo ji v takovém lesku krásy stvořil!

Dámy ji obklopovaly jako hvězdy měsíc, když jeho světlo proniká mraky. Hasan el-Basri seděl však před očima všeho lidu, když vcházela nevěsta houpavým krokem. Hrbatý čeledín chtěl jí jíti vstříc a přijati ji. Ale ona se od něho odvrátila a kráčela dále, až stanula před svým bratrancem Hasanem. Tu se dav rozesmál, a když viděl, že nevěsta šla k Bedr ed-Dinovi, spustil hlučný pokřik souhlasu, a zpěvačky zajásaly. On však

sáhnul rukou do kapsy, vyňal z ní hrst zlata a hodil ji na tamburinu dívek. A dívky se zaradovaly a volaly: „Přejeme ti, aby tato nevěsta byla tvou!“

Tu se Hasan usmál a všechen lid se tísnil kolem něho, hrbatý čeledín však osaměl a vypadal jak opice; kdykoli pro něho rozžali svíci, uhasla, a tak tam sedel bídne v temnu, nemluvě ani slova a hleděl pouze sám na sebe. Před Bedr ed-Dinem svítily však pochodně v rukou lidí.

Když tak Hasan viděl seděti ženicha samotného v temnu a popatřil pak na sebe sama, jak se lidé kolem něho tísní, a jak pochodně hoří, byl zmaten a velmi se podívoval; když však pohlédl na svou sestřenici, tu se zaradoval a jásal. Pak uviděl její tvář, jak se zaleskla ve světle a jak zazářila, zvláště když měla na sobě všaí z rudého hedvábí. Byl to její první šat nevěsty, do něhož ji oblékly komorné, zatím co se oči Hasanovy pásly na tomto pohledu. A ona se houpala v chůzi a skláněla se dvorně a olupovala ženy i muže o rozum, jak pro to našel slova básník, jenž je znám jako výtečník:

Jako slunce na návrší, na tyč postavené,
v tmavorudé šněrovačce zableskla se v kráse,
rtů svých vína sladkého mi dala k opojení,
ruměncem pak vzplanula a rázem zchladla zase.

Pak vyměnily paní onen oděv a oblékly ji v modrý šat; a tu se objevila jako měsíc v úplňku, když vychází nad obzorem; její vlasy byly jako uhel, její tváře tak hebké, a líbezný úsměv jí pohrával okolo úst její ňadra se zvedala nad kypícími boky a oblými kyčlemi. Tak se jevila v tomto druhém oděvu a byla taková, jak mistr vysokých myšlenek pěl o dívkách jí podobných:

Tak byla's v modrém šatě svém,
jak nebe v hávu azurném,
já zřel ten šat, v němž plynula's,

jak letní měsíc v zimní čas.

Na to zaměnily i tento oděv za nový; a zahalily jí tvář hustými vlasy a uvolnily jí dlouhé, černé kadeře; jejich čern a délka byly jako nej temnější noc a ona pronikala srdce čarovnými šípy svých očí. A pak ji ukázaly ve třetím oděvu, a tu byla, jak praví o ní básník:

Jak závoj jí po tváři plynuly hebounké vlasy
až touhu mou vzbudily tak jako palčivý hlad.
I řekl jsem: Jitro jsi soumrakem ztemnila asi.
A ona mi: Ne, pouze úplněk ztemněl mnou snad.

A pak ji ukázaly ve čtvrtém oděvu nevěsty; tu předstoupila jako vycházející slunce a kolébala se sem a tam v líbezném půvabu a pohlížela napravo i nalevo, jak to činívají gazely. Veškerá srdce zasahovala šípy svých řas; právě tak, jak to pěl básník, když popisoval jí podobné:

Jak slunce vši krásy se zdála těm, kdo ji kdy zřeli,
když půvabem, zkrášleným studem, jim zářila v zraky.
Když s tváří svou líbeznou vkročila naproti slunci,
tu studem si zastřelo tvář svoji temnými mraky.

A pak vystoupila v pátém svatebním šatě ta líbezná dívka; podobala se prutu vrbovému, anebo žíznící gazele. Copy jí splývaly a její půvaby počínaly se rozvíjeti; kyčle se jí chvěly a kadeře vlály. Právě tak, jak o tom pěl básník, jenž popisoval jí podobné:

Jak plný měsíc září za nocí plné štěstí;
má postat' měkkých forem, je štíhlá, něžná tak,
má oči, které lidem, vždy krásy zázrak věští
a ruměnec jí v tváři jak rubín poutá zrak.
Až na kyčle jí padá, hle temný závoj vlasů,
však střež se hadů těchto, sic tě pak uloví!

Má boky sice jemné, však nenech se tím másti,
neb srdce má tak tvrdé, jak balvan žulový.
Zpod obočí svých očí šíp pohledů svých střelí,
jenž z největší tě dálky vždy jistě stihne hned,
když v náruči ji držíš a objímáš jí tělo,
tu plná její ňadra tě zapuzují zpět.
Ba její krása věru zde překoná vše kol
a štihlejší má tělo, než nejjemnější stvol.

A teď ji přivedli v šestém svatebním rouše, v zeleném šatě; i zahanbovala svým vzrůstem hnědé kopí. Překonávala svým půvabem krásy celého světa, a její zářící obličej leskl se čistěji, než úplněk, ozařující oblohu. Budila touhu všech svou líbezností a překonávala ratolesti svou měkkostí a ohebností; ba vším, co bylo na ní nádherného, přivodila mnoho útrap srdcím, jak to vyjadřuje básník:

Tu dívka, v níž jemnost i chytrost jsi zřel,
a jejíž tvář plála i do slunce cest,
tu v oděvu zeleném prošla jako sen,
jak jablko, listím jež vroubeno jest.
My ptali se, jak se as zove ten šat;
tu mluvila slova, v nichž vtip bylo znát
a odvážným mužům až odvahu brala,
když v kráse jak těšitel bolu tu stála.

Na konec ji ukázaly v sedmém svatebním rouše, jehož barva kolísala uprostřed mezi saflorem a šafránem, jak o ní praví jeden z básníků:

Jde hrdě v svém šatě, jenž šafránu barvu má
a po ambře voní a pižmu a santalu zas;
je štihlá a třeba ji mládí chce uvést k nám
tu říkají kyčle: jen sedni a nechod' již tam.
A prosím-li o její přízeň, dí krása: Jen dej!
Však plachost ji sráží a říká: Jen rozumu dbej!

Kdykoli teď nevěsta otevřela oči, říkala: „O, Allahu, učin tohoto mým chotěm a osvobod' mne od tohoto hrbatého čeledína!“ A tak ukázaly paní nevěstu ve všech sedmerých šatech Bedr ed-Din Hasanovi el Basri, zatím co hrbatý čeledín seděl o samotě.

A když ukončily tuto část slavnosti, propustily dav; všichni, kdo byli při této svatbě, ženy i děti, odešli a nikdo tam nezůstal mimo Bedr ed-Din Hasana a hrbatého čeledína.

Nato odvedly komorné nevěstu do vnitřního pokoje, kde jí odebraly ozdoby a roucha a připravily ji pro ženicha. Nyní přistoupil hrbatý čeledín k Bedr ed-Din Hasanovi a pravil: „O, pane můj, potěšil jsi nás dnes večer svou společností a překonal jsi nás svou dobrotou; nechtěl bys však teď povstati a odejítí?“ A Hasan odpověděl: „Ve jménu Allahově, staniž se tak!“ Potom povstal a šel ke dveřím; ale tam mu džín zastavil cestu a pravil: „Zůstaň, o Bedr ed-Dine! a až hrbáč vyjde na záchod, tak vejdi dovnitř a neotálej, nýbrž si sedni do komory; ale až přijde nevěsta, promluv k ní: „Jsem tvým manželem, neboť král si vymyslel tuto lest pouze proto, že měl o tebe obavy před uhranutím. Ten, jehož jsi viděla, je pouze jedním z našich čeledínů!“ Pak přistup k ní a sejmi jí závoj s tváře; neboť nás rozněcuje horlivost o tebe v této věci.“ Mezitím, co Hasan mluvil ještě s džínem, hle, tu vyšel čeledín ven a vstoupil do záchodu a usedl si na lavici. Ale v tom tam přišel džín, vystoupiv v podobě myši z nádrže, v níž stála voda a zapískal: „Píp!“ Hrbáč zavolal: „Co je s tebou?“ Tu počala myš růsti, až se z ní stala kočka a ta zamňoukala: Mňau, mňau! a stále pak ještě rostla, až se z ní stal pes a ten zaštěkal: „Haf! Haf!“ Když spatřil to hrbáč, ulekl se a zvolal: „Pryč, ty neblahá bytosti!“ Ale pes rostl a mohutněl, až se z něho stal osel; a ten zahýkal a zakřičel mu do tváře: „I á! I á!“ Tu se hrbáč zachvěl a zvolal: „Lidé v domě, pomoc!“ A hle, osel stále ještě rostl a byl tak veliký jako buvol a zacpal mu cestu ven a promluvil lidským hlasem: „Běda tobě, o hrbáči, o smrad'ochu!“

Čeledín pocítil však v té chvíli veliké nucení a usedl si v šatech do záchodové díry a zuby mu klepaly o sebe.

Tu pravil k němu džín: „Je svět tak těsný, že jsi již nenašel žádnou jinou ženu, než mou milovanou paní?“ A když on ještě mlčel, pokračoval duch: „Odpověz mi, nebo udělám zemi tvým příbytkem!“

„Při Allahu,“ zvolal hrbáč, „nemám na tom viny; přinutili mne k tomu, nevěděl jsem, že ona má milence mezi buvolky; ale nyní toho lituji nejprve před Allahem a pak před tebou.“

Nato promluvil džín: „Přisahám ti, že odejdeš-li teď z tohoto místa, nebo promluvíš-li před východem slunce, třeba jen jediné slovo, že tě zabiji. Ale až slunce vyjde, tedy jdi svou cestou a nevracej se již nikdy do tohoto domu.“ Nato popadl džín hrbatého čeledína, strčil jej do záchodové díry hlavou dolů a nohama nahoru a pravil: „Nechám tě zde, ale budu u tebe na stráži až do východu slunce.“

Tolik o hrbáčovi.

Pokud však jde o Bedr ed-Din Hasana, tedy nechal mezitím oba vyřizovati spor, vešel do domu a usedl si uprostřed komory; a hle, v tom tam vešla nevěsta, doprovázena jsouc stařenou, která stanula u dveří a pravila: „O, otče přímého vzrůstu, vstaň a vezmi, co ti Bůh svěřil!“ Nato stařena odešla, a nevěsta, která se jmenovala Sitt el-Husn, to jest paní krásy, vešla do vnitřní části komory se zkrušeným srdcem a pravila: „Při Allahu, neposkytnu mu svého těla, i kdyby mně měl vzítí život!“

Když však pokročila dále, spatřila Bedr ed-Din Hasana a pravila: „Miláčku, ty zde dosud ještě sedíš? Já jsem si již v duchu říkala, že bych v nejhorším chtěla aspoň náležitě tobě i tomu hrbatému čeledínovi zároveň.“ A on odpověděl: A on odpověděl: „Jak by měl k tobě míti přístup ten čeledín? A jak by se mu toho dostalo, aby se směl dělit o tebe se mnou?“ Tu se otázala: „A kdo pak je tedy mým manželem, ty nebo on?“ „Sitt el-Husn,“ odpověděl Bedr ed-Din, „vždyť to se stalo pouze pro žert, aby si z něho tropili posměch. Když komorné a zpěvačky

a svatební hosté měli viděti tvou krásu při tvém odhalování ještě přede mnou, obával se tvůj otec urknutí, a najal jej za deset dinárů, aby to urknutí odvrátil; teď však již odešel svou cestou.“ Když Sitt el-Husn uslyšela tato slova od Bedr ed-Dina, usmála se a zaradovala se a vesele se rozesmála, A pravila mu: „Při Allahu, ty jsi uhasil můj oheň, ale teď mne již pro Allaha vem a přitiskni mne na svá prsa!“

Jelikož teď již neměla na sobě jiného šatu, zvedla jediné své dlouhé roucho až k ramenům a tu se ukázal klín a oblost kyčlí. Když to Bedr ed-Din viděl, probudila se jeho žádost, a hned také on odložil své šaty; měsíc zlata, který obdržel od žida a v němž bylo tisíc dinárů, zamotal do svých kalhot a strčil jej pod konec lože. Sňal také svůj turban a položil jej na židli; pouze jemnou, zlatem vyšívanou košili si ponechal. A Sitt el-Husn jej přitiskla k sobě a on ji. A on ji vzal do náruče a nechal se od ní objati, připravil dělo a roztříštil hradbu. A shledal, že je perla, neporušená a že ještě nikdy nikomu nenáležela. Vzal jí panenství a užíval jejího mládí, které jí navždy uloupil. Objal ji ještě mnohokráte, a ona od něho počala. A nakonec položil Bedr ed-Din svou ruku pod její hlavu a právě tak to učinila ona jemu, a leželi si v náručí a tak usnuli, jak o nich básník zpívá v těchto verších:

Jdi jenom k té, již máš rád a nedbej nic závistných řečí.
Může kdy závisíník snad jinému lásku tu přát?
Nikdy snad nestvořil Bůh zde lepšího pohledu nad ten.
Než když zříš milence dva na jedné posteli spát.
V objetí vroucím je zříš a přikryté radosti šatem.
Paže a ruce jim jsou jen polštářem, pro druhu zas.
Srdce když jsou tak spojena svazkem tam upřímné lásky.
Oceli pevnější jsou a nikdo je nezlomí v ráz.
V žítí když s někým se setkáš, jenž věrnou svou lásku ti nese,
Ty, kdo chceš závistně hanět zde milence pro jejich lásku,
vzácný to přítel je pak a jenom se snaž také žít.
Chorému srdci zda znáš strážcem a lékařem být?

Nechejme nyní Bedr ed-Din Hasana a Sitt el-Husn, jeho sestřenici a vraťme se opět k džínoví! Ten pravil k džíně: „Povstaň, vklouzni pod mládence a zanesme jej opět na jeho místo, než na nás přikvačí jitro; neboť čas naléhá!“ Tu snesla se džína až k nim, vklouzla pod obrubu jeho košile, mezitím co spal, zvedla jej a odletěla s ním pryč, tak jak byl, oděn pouze košilí a bez jiných šatů; letěla s ním do daleka, mezitím, co džín jí letěl po boku, až je jitro překvapilo v polovici cesty a vyvolávací modlitby a volali: „Spěšte ke spáse!“

A dopustil Allah, aby jeho andělé hodili ohnivou hvězdu přímo na džína, takže se spálil; ale džína unikla a spustila se s Bedr en-Dinem dolů k tomu místu, kde hvězda zasáhla džína a nenesla již mládence dále, obávajíc se o jeho život. A tak, jak to bylo v osudu předurčeno, přišli do Damašku v Sýrii; tu jej položila démonka u jedné z bran města a odletěla. Když se pak objevil den a když byly otvírány brány města, spatřili vycházející lidé krásného mladíka v košili a čepici beze všeho jiného oděvu, jak unaven dlouhým bděním upadl v hluboký spánek.

Když jej tak lidé viděli, pravili si: „O, ta šťastná, s níž tento mládenec ztrávil noc! Ale kdyby si byl našel aspoň trochu času, aby si oblékl šaty.“ A jiný pravil: „Ubohý mladý pán! Možná, že vyšel právě jen z hospody vykonati potřebu a tu mu vstoupilo víno do hlavy, spletl si místo, které hledal a zabloudil, až se dostal k městské bráně; tu pak již našel zavřenu a položil se tam potom k spánku.“

Mezitím, co lidé tak o něm to i ono mluvili, zavál ranní vánek náhle na Bedr ed-Dina a zvedl podolek jeho košile až k prsům; a tu se lidem objevilo tělo a pupeční jamka, stehna a bedra jako z křišťálu. A lid zvolal: „Při Allahu, jak je krásný!“ Bedr ed-Din se však probudil a viděl, že leží u brány městské a že je tam mnoho lidí. Udiveně se tázal: „Kde to jsem dobří lidé? A proč jste se sem sběhli a co mám s vámi činiti?“

A oni odpověděli: „Našli jsme tě zde při volání k ranní modlitbě, ležícího ve spánku a nic jiného nevíme. Kde jsi však spal

této noci?“ Bedr ed-Din Hasan zvolal: „Při Allahu, o, lidé, této noci jsem spal v Kahýře.“ A tu jeden z nich pravil: „Najedl jsi se asi hašiše?“ a druhý řekl: „Máš rozum? Ztrávíš noc v Kahýře a ráno ležíš u města Damašku?“ On však zvolal: „Při Allahu, dobří lidé, opravdu vám nelžu; včera v noci jsem byl v zemi Egyptské a včera ve dne jsem byl v Basře.“ Tu řekl Jeden: „Nu, tohle je dobré!“ A druhý pravil: „Tento mladík je posedlý d'áblem!“ A tleskali mu na posměch a mluvil druh přes druh, pravíce: „Přeškoda jeho mládí! Při Allahu, není pochybnosti, že je pomaten!“ Pak jej napomínali: „Vezmi rozum do hrsti a nabud' opět smyslů!“ Ale Bedr ed-Din Hasan trval na tom: „Byl jsem včera ženichem v zemi Egyptské.“ Ale oni nevěřili. „Patrně se ti to zdálo,“ odpověděli, „a viděl jsi patrně ve snu, co nám vypravuješ.“

A tu nevěděl Hasan sám, na čem jest, ale přece jím pravil: „Při Allahu, nemůže to býti sen; a co jsem prožil, není pouhé zdání. Jistě jsem tam byl a jistě přede mnou odhalili nevěstu a ještě třetí tam byl, hrbáč, jenž seděl vedle. Při Allahu, bratři moji, není to sen a nebyl to sen. Kde by se potom našel u mne měšec se zlatem a kde můj turban a můj oděv a mé kalhoty?“ Potom povstal, vešel do města a šel ulicemi bazarů; lid se však tlačil kolem něho a běhal za ním, dokud nevešel do krámu kuchařova.

Tento kuchař byl však chytrý, to jest, býval zlodějem; ale Allah mu odpustil hříchy a on si otevřel lidovou kuchyni. Veškerý lid v Damašku se ho bál pro jeho velikou vznětlivost' a když viděli, že mládenec vstoupil do jeho místnosti, rozešli se ze strachu před kuchařem. Kuchař si však prohlédl Bedr ed-Dina a zpozorovav jeho krásu a půvab, brzy si jej zamiloval. Otázal se ho: „Odkud přicházíš, mládenče, vypravuj mi svůj příběh, neboť' již teď' jsi mi milejší než můj život“ Tu mu vypravoval Hasan vše, co se mu přihodilo. Kuchař na to pravil: „O, můj pane, Bedr ed-Dine, věz, že je to podivuhodný příběh a že jsou to zvláštní zprávy. Synu můj, utaj vše, co se ti přihodilo, než

Allan sejme tvé břímě, a zůstaň zatím zde u mne; neboť nemám žádného syna a přijmu tě tedy za vlastního.“ Bedr ed-Din odpověděl: „S radostí, milý strýče!“

Potom šel kuchař do bazaru a koupil mu nádherné šaty a dal mu je, aby si je oblékl; a pak s ním šel ke kádimu a prohlásil jej s veškerou obřadností za svého syna. A nyní byl Bedr ed-Din Hasan znám takto v městě Damašku jako syn kuchařův; a sedával u něho v krámě a přijímal peníze a žil tak nějakou dobu pospolu s kuchařem.

Nechejme teď Bedr ed-Dina a jeho zážitky a obraťme se k jeho sestřenici Sitt el-Husn.

Když se rozednívalo a ona se probudila ze spánku, nenašla tam již Bedr en-Din Hasana, Myslíla si, že odešel na záchod a čekala hodinu na něho. Tu k ní vešel její otec. Byl zoufalý nad tím, co se mu stalo skrze sultána; že jej pokořil a jeho dceru násilně provdal za svého služebníka a ještě k tomu za bídného, hrbatého čeledína. A pravil sám k sobě: „Zabij svou dceru, oddala-li se tomuto proklatci!“ A tak šel k svatebnímu

248

pokoji, přistoupil ke dveřím a volal: „O, Sitt el-Husn!“ A ona odpověděla: „Zde jsem, o, pane můj.“ Potom vyšla ven, nejistým dosud krokem po všech radovánkách noci; a políbila před ním zemi a její tvář nabyla ještě více lesku a půvabu od té doby, co k ní přišel do komory onen mládenec, podobný gazele. Když ji však její otec spatřil v tomto stavu, otázal se jí: „O, prokletá, ty se tedy raduješ k vůli tomu pacholkovi od koní?“

Uslyševši Sitt el-Husn slova otcova, usmála se a pravila: „Při Allahu, dosti již toho, co se dalo včera, když se mi hosté smáli a srovnávali mne s tím pacholkem, jenž nemá ani tolik ceny jako štěpinka nehtu z prstu mého manžela! Při Allahu, ještě nikdy ve svém životě jsem neprožila noc tak krásnou jako včera. Proto se ml tedy již neposmívej, připomínaje mi toho hrbáče.“

Když však její otec uslyšel tato slova, rozpálil se zlostí, oči se mu zbarvily a on zvolal: „Běda tobě, jaká jsou to slova! Hrbatý čeledín ztrávil noc u tebe!“

„Zapřísahám tě, při Allahovi,“ odpověděla ona, „nejmenuj mi již toho, jehož otce Allah zatratil! A nežertuj již! Neboť ten čeledín byl najat pouze za deset dinárů a vzal svou mzdu a šel svou cestou. Já jsem však vstoupila do svatebního pokoje a uviděla jsem tam seděti svého manžela, toho, před nímž mne zpěvačky před tím odhalily; on to byl, jenž mezi ně rozdával červené zlato, až ty ubožáčky mezi hosty zbohatly. Ztrávila jsem noc na prsou svého něžného manžela s černýma očima a se srostlým obočím.“

A když její otec uslyšel tato slova, zatmělo se mu před očima a rozkřikl se na ní: „O, ty nevěstko, co to povídáš? Kde zůstal tvůj rozum?“ – „Tatíčku,“ odpověděla, „rozdíráš mi srdce. Dosti již na tom, že jsi byl vůči mně tak krutý.“

Tento můj manžel, jenž mi vzal panenství, odešel věru pouze na záchod. A cítím, že jsem od něho počala.“

A tu odešel její otec ve velkém údivu na záchod a našel tam hrbatého čeledína s hlavou v díře a s nohama ve vzduchu. Při tomto pohledu byl vezír úplně bezradný a pravil: „Vždyť to je ten hrbáč!“ A zvolal na něj: „Hej, hrbáči!“ Ale čeledín zachrochtal: „Klid se odtud!“ Neboť myslel, že ten, kdo tam mluví, je démon. A vezír zvolal znovu a pravil: „Promluv sice ti urazím hlavu tímto mečem!“ Tu promluvil hrbáč: „Při Allahu, o šejchu démonů, od té doby, co jsi mne sem strčil, nezvedl jsem dosud hlavu; zapřísahám tě při Allahu, měj se mnou soustrast!“ Když však vezír uslyšel tato slova hrbáčova, otázal se: „Co to zde blábolíš? Já jsem přece otec nevěsty a nikoliv démon!“ Hrbáč však odpověděl: „Dosti na tam, že jsi mi chtěl vzít život. Jdi teď svou cestou, než na tebe přijde ten, který mne tak zřídil. Nemohli jste mne oženiti s nějakou jinou, než právě s milenkou buvolů a s miláčkem démonů? Allah zatrat toho, jenž mne s ní oženil a toho, jenž to způsobil!“

Tu zpozorovala Šehrazáda, že den nastal znova a přerušila svoje slova. Když však nastala *třiadvacátá noc*, pokračovala takto: Slyšela jsem vypravovati, o šťastný králi, že hrbatý čeledín pravil otci nevěstinu takto: „Allah ať prokleje toho, kdo toto způsobil!“ Tu promluvil k němu vezír: „Povstaň a odejdi z tohoto místa!“ – „Jsem snad blázen,“ zvolal čeledín, „abych odešel s tebou bez dovolení démonova, když mi řekl: „Až slunce vyjde, vyjdi ven a jdi svou cestou. Vyšlo slunce nebo nevyšlo? Nemohu odejít z tohoto místa dříve, než až slunce vyjde.“

Vezír se ho otázel: „A kdo tě sem přivedl?“ On odpověděl: „Přišel jsem sem včera večer, abych vykonal naléhavou potřebu; a hle, tu vylezla myš z vody a pískala a rostla a rostla, až dosáhla podoby buvola; ten ke mně mluvil slova, která mi pronikla ušima. Pak mne zde takto nechal a odešel, Allah nechť prokleje nevěstu a toho, kdo mne s ní zasnoubil!“

Tu přistoupil vezír k němu a vytáhl jej ze záchodové díry; on však spěšně odtud utekl a ještě ani nevěřil, že slunce vyšlo, a šel k sultánovi, jemuž vypravoval vše, co se mu stalo s džínem. Vezír však, otec nevěstin, šel nazpět domů s velikou starostí o svou dceru a pravil: „Milá dcero, vysvětli mně, jak je to s tebou.“ A ona odpověděla: „Ženich, před nímž jsem byla včera odhalena, ztrávil u mne noc a vzal mi panenství, a já jsem od něho počala. Nevěříš-li, tedy tam leží na židli jeho turban ještě otočený, tak jak byl; a jeho kalhoty leží pod postelí a v nich je cosi zamotáno, o čem nevím, co to je.“

Uslyšev její otec tato slova, odešel do komory nevěstiny a našel tam turban Bedr ed-Din Hasana, syna jeho bratra; ihned jej vzal do ruky, obrátil jej a pravil: „To je turban, jaký nosívají vezírové, neboť je z mušelínu.“ Potom spatřil cosi zašitého v tarbuši jako amulet a vzal tarbuš a rozpáral jej. Zvedl také kalhoty a našel tam pytlík s tisícem dinárů a otevřel jej a v něm viděl popsaný papír. Ten si přečetl a objevil tak kupní list ži-

dův; ten zněl na jméno Bedr ed-Din Hasana, syna Nur ed-Din Aliho, Egypt'ana; a a také těch tisíc dinárů tam bylo.

Sotva však přečetl Šems ed-Din tento list, hlasitě vykřikl a padl ve mdlobách k zemi; a když se probudil a počal všecko chápati, tu užasnul a zvolal: „Není Boha, kromě Allaha, jenž je všemohoucí nade všemi věcmi! Víš, o má dcero, kdo se stal tvým právoplatným manželem?“

„Nevím,“ pravila. A on nato: „Je to věru syn mého bratra, tvůj bratranec, a těchto tisíc dinárů je jeho jitřním darem pro tebe. Veleben budiž Allah! Kdybych jen věděl, jak se to všecko stalo!“ Nato otevřel zašitý amulet a našel tam popsaný list a na něm podpis rukou bratra Nur ed-Dina, Egypt'ana, otce Bedr ed-Din Hasana. Když viděl rukopis, promluvil verše:

Zde vidím jejich stopy a touhou téměř zmírám
a s prachem těch stop dávných se slzy moje mísí.
Však toho snažně prosím, jenž odloučil mne od nich,
by milostivě dal mi též jejich návrat kdysi.

Domluviv, přečetl listinu a našel tam uvedena data zasnoubení svého bratra s dcerou vezíra basorského a jeho svatby s ním a narození Bedr ed-Din Hasana a celý životopis bratrův až do dne jeho smrti. Velmi se divil a chvěl se radostí a srovnával to, co zažil jeho bratr, s tím, co se mu samému přihodilo; a tak shledal, že to vše úplně souhlasí: doba jeho zasnoubení s dobou zasnub jeho bratra, právě tak jako svatba a také doba narození Bedr ed-Dinova souhlasila s dobou jeho dcery Sitt el-Husn.

Tu vzal listinu, šel s ní k sultánovi a vypravoval mu od začátku až do konce, co se stalo; a král se divil a rozkázal, aby to bylo ihned zaznamenáno. Potom očekával vezír po celý den syna svého bratra, ale on nepřicházel; a čekal druhý den a třetí a tak, až do sedmého dne, aniž by přicházela od něho zpráva. Tu si pravil: „Při Allahu, vykonám čin, jaký přede mnou ještě nikdo nevykonali“ Vzal kalamář a třtinu a nakreslil na papír plán celého domu; a tento plán ukazoval, jak ležela komora a

kde visela záclona a tak se všim, co bylo v domě. Pak složil nákres a dal přinést zanechané věci, vzal Bedr ed-Dinův turban a tarbuš, šat' a měšec, zanesl to vše do svého pokoje, zavřel jej železným zámkem a vložil na něj pečeť, aby jej uchoval, kdyby snad jeho synovec Hasan el Basri přišel. Dcera vezírova však porodila, když se naplnil její čas, syna; ten byl jako měsíc v úplňku, věrný obraz svého otce co do krásy a dokonalosti a zářící líbezností. Prostříhli mu pupeční šňůru, načernili mu víčka a odevzdali jej ošetřovatelkám; a nazvali jej Adžib, to jest zázračný. On se však vyvíjel, jakoby u něho byl den měsícem a měsíc rokem; a když se přes něj přeneslo sedm let, odevzdal jej jeho děd učiteli a tomu poručil, aby jej vychovával, aby jej naučil čísti a aby mu věnoval nejpečlivější výchování.

Adžib zůstal ve škole čtyři léta; tu se počal se svými spolužáky přítí a spílati jim a říkával: „Kdo je mezi vámi, jako já? Já jsem syn vezíra egyptského.“ Nakonec však povstali hoši a společně šli k učiteli postěžovat si, co musejí trpěti od Adžiba. Tu jim pravil učitel: „Naučím vás něčemu, co mu řeknete zítra, až přijde do školy; pak přestane chodit do školy. Až totiž přijde zítra ráno, tedy si posedejte kolem něho a řekněte jeden druhému: „Při Allahu, tuto hru nesmí s námi hrát nikdo, leč ten, kdo nám vyjmenuje jména svého otce a své matky; neboť kdo nezná jména svého otce a své matky, je panchart a nesmí s námi hrát.“ Když pak nastalo ráno, přišly děti do školy a mezi nimi Adžib; a rozsadily se kolem něho a pravily: „Budeme si hrát hru, ale té se nesmí účastnit nikdo, kdo nám nebude moci říci jméno svého otce a své matky! A všichni zvolali: „Při Allahu, dobrá!“ a jeden pravil: „Já se jmenuji Madžid a má matka se jmenuje Alavia a můj otec Izz ed-Din.“ A druhý promluvil tímž způsobem a pak fřetí až konečně přišla řada na Adžiba a on pravil: „Já se jmenuji Adžib a má matka se jmenuje Sitt el-Husn a můj otec Šems ed-Din, vezír egyptský.“ Tu zvolaly děti: „Při Allahu, vezír není tvým otcem.“ Adžib však odpověděl: „Vezír je opravdu mým otcem.“ Tu se mu hoši po-

smívali tleskali rukama a volali: „On ani neví, kdo je jeho otcem; jdi pryč od nás, neboť nikdo nesmí s námi hrát, leč kdo ví jméno svého otce.“

Ihned odběhli hoši od něho a vysmívali se mu; on však byl sklíčen a téměř se dusil slzami. Tu k němu pravil učitel: „Víme, že vezír je tvým dědečkem, otcem tvé matky Sitt el-Husn, nikoliv však tvým otcem. Tvého otce neznáš však ani ty, ani jej neznáme my; neboť sultán zasnoubil tvou matku s hrbatým čeledínem; přišel však džín a spal u ní a ty nemáš žádného známého otce. Proto se přestaň povyšovati nad děti této školy, dokud nebudeš vědět, že také ty máš právoplatného otce; jinak budeš mezi nimi platiti za dítě poslé z cizoložství. Což nevíš, že i syn hokynářův zná tvého otce? Tvůj dědeček je dokonce egyptským vezírem; ale tvého otce neznáme, a tak říkáme, že nemáš žádného otce. Chovej se tedy opět rozumně!“

Když však Adžib uslyšel, co pravil učitel a děti a jakou pohanu mu způsobili, běžel ihned odtud, šel ke své matce Šitt el-Husn a žaloval jí plačky své trápení; ale pro slzy nemohl mluvit. Když jeho matka uslyšela, jak vzlyká a nařiká, rozpálilo se jí srdce o něho jak oheň a pravila: „Synu můj, proč pláčeš? Řekni mi, co se ti přihodilo?“ Tu jí vypravoval Adžib, co slyšel od chlapců a od učitele, a otázal se: „Matičko, kdo pak je mým otcem?“ A ona mu odpověděla: „Tvým otcem je egyptský vezír“; ale on zvolal: „Neobelhávej mne! Vezír je tvým otcem a ne mým. Kdo je tedy mým otcem? Neřekneš-li mi pravdu, tedy se probodnu touto dýkou.“ Když jej však jeho matka uslyšela mluvit o jeho otci, tu se dala do pláče; neboť pomyslíla na svého bratrance a na to, jak byla odhalena před Bedr ed-Din Hasanem el Basri ve svatebních šatech a na vše, co tehdy spolu prožili, a promluvila tyto verše:

Do srdce lásku vsadili a zamkli pak v dáli –
Kde stany lásky mé teď jsou? Kdes daleko teď dlí.
Má trpělivost odešla, když oni odešli mi
a pevnost moje zmizela, když oni zmizeli.

Když odešli, vše marno jest, mne radost opustila
a koutek klidný nebude mi nikdy as již znám.
Mně slzy s očí kapaly, když mne tu zanechali,
a dokud se mi nevrátí, je stále prolévám.
Já toužím proto, zřít je zas, jak tehdy jsem je zřela
a zdá-li se mi čekání a vzdechů příliš být,
tu postavy jich vzpomínám a v srdci se mi nití
zas láska, věrná vzpomínka i touhy teskný cit,
tak věrná na vás vzpomínka teď jako plášť mne hřeje
a z lásky mojí k vám se stal teď jediný můj šat.
Jak dlouho ještě potrvá ta vaše nepřítomnost,
jak dlouho ještě žalem svým se budu obírat?

A pak plakala a hlasitě naříkala a její syn činil totéž; a hle, tu přistoupil k nim vezír a když viděl oba plakati, rozpálilo se mu srdce v prsou a otázal se: „Proč pláčete?“ Tu mu vypravovala, co se přihodilo mezi jejím synem a dětmi ve škole a on se rovněž rozplakal. Vzpomněl si na svého bratra a na to, co se jim oběma přihodilo, a na to, co prožila jeho dcera, a jak nemohl vniknouti do tajemství toho všeho. Ihned se zvedl a šel do vládní síně a předstoupil před krále, všechno mu vypověděl a prosil jej o dovolení, aby směl odcestovati do města Basry a pátrati po synu svého bratra. Také poprosil sultána, aby napsal dopisy pro jiná města, aby mohl svého synovce zatknouti, kdekoliv jej najde. A plakal před sultánem; ten s ním měl soustrast a dal mu dopisy pro všechny země a města. Zaradoval se nad tím vezír a modlil se o požehnání pro sultána. Pak se s ním rozloučil, vrátil se ihned do svého domu a vypravil se na cestu. Vzal s sebou vše, čeho potřeboval on sám a jeho dcera a jeho přijatý syn Adžib. A vyrazil a putoval první den a druhý a třetí, až přišel do města Damašku. A viděl jej před sebou, bohatý stromy a řekami, jak to praví o něm básník:

Noc v Damašku jsme ztrávili a prožili tam den,
a Osud tehdy přísahal: „To zázrak byl snad jen.“
My spali. V noci hluboké se strasti zatemnily,

a smavá tvář a šedý vlas se v jitru objevily.
A na všech větvích zářily tam rosných kapek třpyty
jak perly, které vánek strás', jak šel tu mimo hbitý.
Jezero bylo jako list. A ptáci nad vlnami
čtli písmo větru zdobené mračnými okrasami.

Vezír se zastavil na Maidan el-Hasa, poručil rozbít stany a pravil svým služebníkům: „Zde zůstaneme dva dny!“ Tu šli sluhové do města, aby učinili různá opatření, jeden, aby prodával, druhý, aby kupoval, jeden šel do lázní a druhý do rnešity Omajovců, již není v světě rovné. A také Adžib šel se svým sluhou do města, aby se na ně podíval, a sluha jej následoval s klackem tak těžkým, že ani velbloud by byl nepovstal, kdyby jím ho byl udeřil. Tu spatřil lid v Damašku Adžiba, dokonalého souměrností a zářivou líbezností, neboť to byl chlapec tak jemný a líbezný, tak něžný a roztomilý, hebký jako zefírové vánky severu, milý, jako čisté vody studní pro toho, kdo je trápen žízní a potěšitelnější, než zdraví tomu, na němž hlodá nemoc. A připojilo se k nim veliké množství lidí. Jedni běželi za nimi, druzí je předbíhali a sedali si u cesty, až půjde mimo; a nakonec stanul otrok, jak to osud určil, před výkladem Bedr ed-Din Hasana, jenž byl otcem Adžibovým. Nyní mu vyrostly vousy a rozum mu dozrál za těch dvanáct let. A jelikož kuchař zemřel, tedy zdědil Bedr ed-Din Hasan jeho závod a majetek, neboť byl úředně před soudci a svědky uznán za jeho syna.

Když však toho dne před něj předstoupil jeho syn se služebníkem, tu pohlédl na toho chlapce a když viděl, jak je podivuhodně krásný, zabušilo mu srdce a krev jej pudila ke krvi a jeho srdce se sklonilo k němu. Právě připravoval cukrovaná zrna granátová a láska, zasazená nebesy, mohutně se v něm ozvala; zavolal tedy svého syna Adžiba a pravil: „Mladý pane, jenž jsi opanoval mé celé srdce a po němž touží má nejvnitřnější bytost, chceš vstoupiti do mého domu a potěšiti mé srdce tím, že zde pojiš mých pokrmů?“ A pak se mu zamlžily oči

slzami, aniž by tomu byl chtěl a pomyslel na to, čím býval a na to, čím se nyní stal.

Když Adžib uslyšel slova svého otce, tu i jeho srdce roztoužilo se po něm. Pohlédl na svého sluhu a pravil mu: „Mé srdce touží po tomto kuchařovi Vypadá jako člověk, který se musel odloučiti od svého syna; vejďme tedy k němu a potěšme jeho srdce tím, že přijmeme jeho pohostinství. Učiníme-li tak, tedy mne snad Allah spojí s mým otcem.“ Uslyšev sluha slova Adžibova, zvolal: „Při Allahu, to je hezké! Má snad někdo viděti syny vezírů jísti v lidové kuchyni? Udržuji lid ve vzdálenosti od tebe tímto klackem, aby se na tebe nikdo ani nepodíval a nemohu tedy nikdy dopustiti, abys vešel do této jídelny. Když však Bedr ed-Din Hasan uslyšel řeč sluhovu, užasnul a obrátil se k němu, zatím, co mu slzy tekly po tváři a tu pravil Adžib: „Hle, mé srdce jej miluje!“ Sluha však namítnul: „Nechej planých řečí; nesmíš tam vejiti.“ Nyní se obrátil otec Adžibův ke služebníkovi a pravil:

„Vážený pane, proč pak mi nechceš potěšiti duši, abys vešel do mého krámu? O, ty, jenž jsi jako kaštan, temný zevně, ale bílého srdce uvnitř! O, ty, o jakých praví básník...“ Tu se otrok zasmál a otázal se: „Cože povídáš? Promluv při Allahu, ale mluv stručně!“ Ihned pronesl Bedr ed-Din tyto verše:

Kdyby neměl vzdělání a nebyl tak až věrný,
tu by se král rozpakoval takou moc mu dát.
On je však též vzácným sluhou v komnatách svých paní,
jeho kráse sloužil by též anděl nebes snad.

Eunuch se podívil těmto slovům a vzal Adžiba za ruku a vešel s ním do krámu kuchařova. Bedr ed-Din Hasan naplnil však miskou jádřý z granátových jablek, která byla připravena s mandlemi a cukrem a oba toho okusili. Nato pravil Bedr ed-Din Hasan k nim: „Poctili jsie mne svým příchodem, jezte tedy na štěstí a na zdraví!“ Adžib však pravil svému otci: „Posaď se a pojez s námi; možná, že Allah nás spojí s tím, koho hledáme.“

Tu se otázal Bedr ed-Din Hasan: „O, synu můj, což jsi již ve svém útlém věku poznal zármutek odloučení těch, které miluješ?“ Adžib odpověděl: „Tak jest, můj strýče. Pálí mne srdce nad ztrátou milovaného, jímž není nikdo jiný, než můj otec; ano, já a můj dědeček jsme právě teď vyjeli, abychom prohledávali země a hledali ho. O, kéž bych s ním byl opět spojen!“ A hořce zaplakal a také jeho otec zaplakal, jelikož jej viděl plakati v jeho bolu z odloučení, zvláště, když zároveň na to pomyslí, že i on je odloučen od milých a žije daleko od otce a matky; také sluha pocítil zármutek nad ním. Jedli tedy pospolu, až se nasýtí. Nato povstali Adžib a otrok a odešli z krámu Bedr ed-Din Hasana. Jemu však bylo, jako by mu byla odešla duše z těla a následovala je; a poněvadž to nemohl snést, aby mu chlapec tak v okamžiku sešel s očí, zavřel krám a šel za nimi ačkoliv nevěděl, že Adžib je jeho synem. Šel tak rychle, že je doběhl, než ještě vyšli z veliké brány. Tu se obrátil eunuch a tázal se ho: „Co bys chtěl?“ Bedr ed Din Hasan odpověděl: „Když jste ode mne odešli, tu mi bylo, jako by byla odešla má duše; a poněvadž jsem měl právě něco na práci ve vnějším městě před branou, tedy jsem si myslel, že půjdu s vámi až to vyřídím, a potom, že se vrátím domů.“

Eunuch se však rozhněval a pravil k Adžibovi: „To je právě to, čeho jsem se obával. Pojedli jsme to neblahé sousto, které bylo myšleno jako projev úcty k nám, a teď půjde tento chlapík za námi od místa k místu.“ Tu se obrátil Adžib a když spatřil kuchaře těsně za sebou, rozhněval se a tvář mu zčervenala zlostí a pravil sluhovi: „Ať si jde cestou muslimů; ale až odbočíme k našim stanům a uvidíme, že jde stále ještě za námi, pak ho zaženeme.“ Nato sklopil hlavu a šel dále a eunuch za ním. Ale Bedr ed-Din Hasan šel za nimi až k Maidan el Hasa; a když se blížili ke stanům, ohlédl se a spatřil jej těsně za sebou. Tu se Adžib rozhněval, neboť se obával, že eunuch bude všechno vypravovati jeho dědovi. A byl proniknut hněvem nad tím, že eunuch by mohl říci, že vstoupil do lidové jídelny a že potom

kuchař šel za ním. Obrátil se tedy a viděl Hasanovy oči upřeny na své vlastní, neboť ten se stal jako tělem bez duše; a zdálo se Adžibovi, jako by jeho oči byly očima prostopášníka a on sám jako by byl panchartem. Jelikož hněv se ještě nyní zvýšil, popadl kámen a hodil jej po svém otci. Bedr ed-Din Hasan padl ve mdlobách k zemi a krev mu proudila po obličejí; Adžib a sluha však šli ke stanům.

Když se Bedr ed-Din Hasan potom vzpamatoval, utřel si krev, utrl proužek látky z turbanu a zavázal si hlavu; a sám sobě potom vyčítal a pravil: „Jednal jsem vůči chlapci nesprávně, když jsem zavřel krám a šel za ním, neboť se musel domnívati, že jsem prostopášník.“ Potom se vrátil ke svému králi a prodával dále pokrmy a počal teskniti po své matce, která byla v Basře, a plakal pro ni a říkal si tyto verše:

Po Osudu nezdej práva – bezpráví bys na něm páchal.

Spravedlnost netvoří on, pro ni hněv tě nesmí vést.

Vezmi, co se naskytne ti a své starosti nech stranou.

Jednou mrak je, jindy slunce, tak to v světě jest.

Bedr ed-Din Hasan prodával tedy dále své pokrmy; ale vezír, jeho strýc, zůstal tři dni v Damašku a potom odjel dále směrem k Homsu a přišel tam. A pátral cestou všude, kam jen zrak obrátil, až dojel do Dižar-Bekru a Maridinu a Mosulu. Potom cestoval pořád dále až k městu Basře a zajel tam.

Jakmile tam rozbil tábor, zašel k tamnějšímu sultánovi a sešel se s ním. Ten mu dal prokazovati vysoké pocty a tázal se ho po příčině jeho příchodu. Tu jemu vypravoval vezír svůj příběh, jakož i to, že vezír Nur ed-Din Ali byl jeho bratrem. Sultán zvolal: „Allah smiluj se nad ním! O, pane, byl mým vezírem a já jsem jej velmi miloval. Před patnácti lety zemřel a zanechal syna, který zde po smrti otcově zůstal pouze ještě jediný měsíc; od té doby zmizel a nikdy jsme již o něm neslyšeli. Ale jeho matka, dcera mého dřívějšího vezíra, žije dosud mezi námi.“

Když vezír Šems ed-Din uslyšel od krále, že matka jeho synovce je ještě na živu, zaradoval se a pravil: „O? králi, rád bych se s ní setkal!“ Sultán mu dal ihned k tomu svolení. A on se k ní odebral do domu svého bratra Nur ed-Dina; a všude všechno pečlivě pozoroval a políbil práh domu. A vzpomínaje na svého bratra Nur ed-Dina Aliho, jak zemřel v cizině, zaplakal a proslovil tyto verše:

Tu podle všech místech chodím, těch místech dívky milé,
a líbám hned jednu zeď zde a jinou tam políbím zas;
však srdce mé nehoří láskou k těm místeckům, která tu líbám,
než láskou tu plane jen k ní, již vídal tu zapadlý čas.

Nato prošel branou k velikému dvoru a ke klenuté bráně; ta byla vystavěna z asuanské žuly a obložena mramorovými deskami všeho druhu a všech barevných odstínů. Tam vstoupil a chodil po domě a všude se pozorně díval; tu našel jméno svého bratra Nur ed-Dina, namalované zlatými písmeny na stěně. A přistoupil k nápisu a políbil jej a plakal a myslel na to, jak byl od něho odloučen, a promluvil tyto verše:

Já slunce se na tebe ptám, když za jitra záříc vzhází.
Já blesku se na tebe ptám, když na nebi svítne v ráz
a v noci když touha mne rve a rukama když mne svírá,
já nechci si naříkat, věz, že k žalu jsem určena as.
Však miláčku, bude-li tak ta odluka trvat dlouho,
pak uštvána ztrátou zde tvou já zahynu vposled snad.
O, kéž bys mi jedenkrát jen zas dovolil znovu tě zřítí
jak krásné by bylo to pak v tvé náruči smět se hřát!
A nikdy si nemysli jen, že po jiném toužím v snění.
V mém srdci pro jiného již ní místočka nazbyt není.

Pak šel dále, až přišel k síni, v níž dlela vdova po jeho bratru, matka Bedr ed-Din Hasana el Basri. Od té doby, co jí zmizel syn, neustala plakati a naříkati ve dne v noci; když jí začínala býti ta léta dlouhými, vystavěla si uprostřed síně mramorový

hrob pro svého syna a nyní tam pro něho plakávala ve dne, v noci a spávala vždy pouze u toho hrobu. Když vezír přišel tam, kde prodlévala, uslyšel její hlas; stanul za dveřmi a slyšel, jak mluví ke hrobu takto:

Při Allahu, což tvá krása, hrobe, zmizela?
Zbledl pohled, který jindy zářivě spěl sem?
Teď již nejsi ani zemí ani nebem již.
Jak to, že se v tobě pojí třtina s měsícem?

Mezitím, co tak naříkala, přistoupil, hle, vezír Šems ed-Din k ní, pozdravil ji a oznámil jí, že je bratr jejího manžela; a potom jí vypravoval všechno, co se stalo, a odhalil jí celý příběh, jak její syn Bedr ed-Din Hasan ztrávil před více než desíti lety celou noc u jeho dcery a zrána zmizel. A dodal tato slova: „Má dcera počala však od tvého syna a porodila chlapce, který je teď u mne a je také tvým dítětem, synem tvého syna z mé dcery.“ Když však ona uslyšela, že její syn Bedr ed-Din Hasan ještě žije a když viděla svého svaka, tu povstala a padla mu k nohám, líbala je a mluvila tyto verše:

Při Allahu, jaký posel vzácný přišel ke mně,
s nejvzácnější zprávou, o níž mohla jsem kdy snít!
Kdyby dar chtěl přijat, tu bych srdce jemu dala,
které žalem z rozloučení nemohlo již žít.

Nato dal přivést vezír Adžiba a když přišel, padla mu jeho babička okolo krku a plakala. Šems ed-Din však pravil: „Teď není čas k pláči. Teď je čas vypraviti se a odcestovati s námi do země Egyptské. Možná, že Allah mne a tebe spojí s tvým synem a mým synovcem.“ Ona odpověděla: „Slyším a poslouchám“; a hned se zvedla, sebrala svá zavazadla a své poklady a své otrokyně a vypravila se ihned dokonale na cestu. Vezír Šems ed-Din zašel mezitím k sultánovi basorskému, aby se rozloučil, a ten mu dal dary a klenoty pro sultána egyptského.

Ihned pak vydal se na cestu a šel, až přišel opět do města Damašku; tam se zastavil v el-Kaaun a dal rozbít stan. A pravil ke své družině: „Zůstaneme zde týden a nakoupíme pro sultána darů a drahocenných věcí.“ Adžib však vyšel ven a pravil k eunuchovi: „O, Lajku, rád bych si udělal procházku; pojď, zajdeme si do bazaru a projdeme se po Damašku a podívejme se, co se stalo s tím kuchařem, u kterého jsme jedli sladkosti a kterého jsme potom zranili na hlavě; byl k nám tehdy přívětivý a my jsme se k němu nepěkně zachovali.“ Eunuch odpověděl: „Slyším a poslouchám.“

Nato odešel Adžib s eunuchem ze stanů; neboť pouto krve táhlo jej k jeho otci. Brzy vešli do města a šli pořád dále, až došli ke kuchyni; a viděli kuchaře státi v jeho krámu. Bylo to asi v době odpolední modlitby a náhodou připravoval právě jádra z granátových jablek. Když teď oba přišli blíže a Adžib jej uviděl, tu se jeho srdce po něm roztoužilo; spatřil také jizvu po ráně kamenem na jeho čele a pravil: „Pokoj budiž s tebou, ty zde! Věz, že mé srdce je s tebou!“ Když však Bedr ed-Din viděl svého syna, tu se mu zachvělo nejtajnější nitro a srdce se mu rozbušilo. Sklonil hlavu k zemi a snažil se pohnouti jazykem v ústech, ale nemohl. Potom zvedl hlavu opět ke svému chlapci, pokorně a prosebně a promluvil tyto verše:

Jej ždál jsem zřít, ježž miluji, však když jsem jej pak zřel,
tu nevím, čím se zamžil zrak a jazyk zdřevěněl.
Tak v zbožnění jsem před ním stál jen nakloněn a něm,
cit jsem chtěl sice utajit, však neutajil jsem.
Já připravil si pro hovor svých stesků na tisíc,
však když jsme se pak setkali, tu neřekl jsem nic.

Nato jim pravil: „Uzdravte mi rozdrásané srdce a pojezte z mých pokrmů; neboť při Allahovi, nemohu na tebe pohlédnouti, aniž by se mi srdce rozbušilo. Nebyl bych věru tehdy šel za tebou, kdybych nebyl býval smyslů zbavený.“

„Při Allahovi, to nás opravdu miluješ,“ odpověděl Adžib; „my jsme tehdy pojedli sousto u tebe a tys šel potom za námi a chtěl jsi nám způsobiti potupu; a tak teď pojíme pouze s tou podmínkou, že se nám zapřísáhneš, že za námi ani nepůjdeš, ani že nás nebudeš pronásledovati. Jinak tě nikdy nenavštívíme, dokud budeme v tomto městě; neboť my zde budeme dlíti týden, dokud můj děd nenakoupí darů pro krále.“

Tu odpověděl Bedr ed-Din Hasan: „To vám slibuji.“ A tak vešli Adžib a sluha do krámu a jeho otec jim předložil miskou granátových jader. Adžib pravil: „Jez s námi, možná, že Allah zapudí naše soužení.“

Bedr ed-Din se však radoval a jedl s nimi. Ale díval se mu upřeně do tváře; neboť jeho srdce a jeho celá bytost visely na něm. Nakonec mu pravil Adžib: „Pamatuj na svou přísahu! Neříkal jsem ti, že jsi obtížný milovník? Přestaň mi přece „hleděti stále do tváře!“ Ale když Bedr ed-Din uslyšel slova svého syna, řekl tyto verše:

Pro srdce máš věru jakés kouzlo tajné,
v nitru utajené, jež se nezjeví.
Jasný měsíc krásou svojí zahanbuješ,
půvab tvůj je jitra odlesk zářivý.
Lesk tvé tváře budí nedostížná přání,
značky věčné lásky vyrůstají tam.
Mám snad zhynout žářem, když tvá tvář je rájem?
Mám snad vypráhnout, když rtů tvých nektar mám?

Bedr ed-Din dával teď sousto hned Adžibovi, hned eunuchovi; a oni jedli, až se nasýtli. Potom povstali a také Hasan el-Basri povstal a nalil jim vody na ruce, odvázal hedvábný šál se svého pasu a utřel je jím a postříkal je růžovou vodou z láhve, kterou měl u sebe. Pak vyšel z krámu a vrátil se se džbánem šerbetu, smíchaného s růžovou vodou a pižmem; ten postavil před ně a pravil: „Učiňte svou dobrotu úplnou!“ Tu vzal Adžib džbán, napil se a podal sluhovi, a tak si jej vzájemně podávali,

až jejich žaludek byl naplněn a oni byli nasyceni, jako nikdy před tím. Nato odešli a spěchali ke stanům. A Adžib vstoupil ke své babičce, matce svého otce Bedr ed-Din Hasana; ta jej políbila a myslila na svého syna Bedr ed-Din Hasana a vzdychala a plakala a říkal tyto verše:

Doufala jsem pevně, že se s tebou spojím;
jakou by můj život jinak cenu měl?
Přísahám, že v srdci jen tvou lásku chovám,
ani Bůh by tam již jiné neviděl.

Pak se otázala Adžíba: „Synu můj, kde pak jsi byl?“ A on odpověděl: „V městě Damašku.“ Tu povstala a předložila mu mísu s pokrmem s granátovými zrnky, která byla pouze málo oslazená, a pravila sluhovi: „Usedni si se svým pánem!“ Ale sluha pravil sám u sebe: „Při Allahu, nemáme ani trochu chuti na jídlo,“ ale přece se posadil. Právě tak bylo Adžibovi, když si usednul, máje žaludek ještě plný toho, co již snědl a vypil. Ale přece si vzal kousek, namočil jej do pokrmu z granátových jablek a počal jísti; shledal však, že pokrm není dost sladký, poněvadž byl již přejeden a tak pravil: „Fuj! Jaké je to nedobré jídlo!“

„O, synu můj,“ zvolala jeho babička, „ty mi haniš, co jsem uvařila? Já sama jsem připravovala tento pokrm a nikdo na světě jej nedovede tak dobře uvařit jako já, leč tvůj otec Bedr ed-Din Hasan.“

„Při Allahu, babičko,“ odpověděl Adžib, „tento pokrm je špatný. Právě teď jsme viděli ve městě Damašku jednoho kuchaře, který připravuje granátová zrnka tak, že při pouhé jejich vůni se srdce otvírá; jeho pokrm budil touhu jísti, ale tvůj pokrm, srovnáme-li jej s jeho, nemá ani velké, ani malé ceny.“ Když jeho babička uslyšela tato slova, velmi se rozhněvala a pohlédla na otroka –

Tu zpozorovala Šehrazáda, že se noc již tratí a přestala svůj příběh vykládati. Když však nastala *čtyřiaadvacátá noc*, pokračovala takto:

„Slyšela jsem vypravovati, o šťastný králi, že Adžibova babička, uslyševši jeho slova, se rozhněvala a pohlédla na sluhu a pravila mu: „Běda tobě! Ty jsi svedl mého syna a zavedls jej do sprosté jídelny?“ Tu se eunuch polekal a zapíral a pravil: „My jsme nešli do krámu, nýbrž jsme šli pouze mimo.“ – „Při Allahu,“ zvolal Adžib, „vždyť jsme tam přece šli; a jedli jsme tam. A ten pokrm nám chutnal lépe, než tvůj!“

Nyní však jeho babička odešla, vypravovala to svému svakovi a popudila jeho hněv proti otroku; ten jej dal zavolati a otázel se ho: „Proč pak jsi zavedl mého syna do veřejné jídelny?“ Otrok odpověděl ustrašeně: „My jsme tam nevešli.“ Ale Adžib pravil: „A přece jsme tam šli, a jedli jsme granátová jádra tak dlouho, až jsme byli nasyceni; a kuchař nám dal pítí také cukrovou vodu se sněhem.“ Tu se rozhořčení vezírovo ještě zvětšilo a znovu se ho tázal; a když stále ještě zapíral, pravil mu: „Mluvíš-li pravdu, tedy se posad' a jez před našima očima.“

Nato předstoupil otrok a pokusil se jísti; ale nemohl a sousto mu vypadlo a zvolal: „O, pane, já jsem ještě od včereška sytý.“

Teď byl vezír přesvědčen, že jedl v krámě kuchařově; a poručil otrokům, aby jej povalili na zemi. Oni tak učinili a on jej bil tak prudce, že otrok volal o pomoc a křičel: „O, pane, nebij mne již, a já ti povím plnou pravdu.“ Tu ho vezír přestal bít a pravil: „Pověz tedy pravdu!“ a eunuch odpověděl: „Věz, že jsme vstoupili do krámu kuchařova, právě když připravoval jádra z granátových jablek a on nám jich trochu předložil. A při Allahovi, jak živ jsem nejedl nic takového, co by se s tím mohlo srovnati; ale nikdy jsem také neokusil nic špatnějšího, než to, co teď stojí před námi.“

Matka Bedr ed-Din Hasana se však rozhněvala a pravila: „Musíš jíti k tomuto kuchařovi a přinéstí nám mísu jeho graná-

tových jader a ukázati je svému pánu, aby řekl, která jsou lepší a jemnější.“

Sluha odpověděl: „Ano!“ Ihned mu tedy dala mísu a půl dináru; a on šel do krámu a pravil: „Ujednali jsme sázku o tvém pokrmu v domě mého pána; neboť dnes tam mají také granátová jádra. Dej mně svých jader za tohoto půl dináru; ale dej si záležet, neboť jsem k vůli tvému kuchtění dostal bolestný nářez.“

Hasan se zasmál a pravil: „Pří Allahu, nikdo nedovede toto jídlo připravit tak, jako já a má matka; ona je však teď v daleké zemi.“ Potom naplnil mísu, vzal ji a přidal do ní ještě pižma a růžové vody; pak ji dal sluhovi a ten s ní odkvapil ke stanům. Matka Hasanova vzala mísu a okusila jader; když však postřehla jemnou chuť a znamenitou přípravu, věděla ihned, kdo to připravoval; a vykřikla a omdlela. Vezír se ulekl a postříknul ji růžovou vodou; po chvíli se vzpamatovala a pravila: „Je-li můj syn ještě na světě, tedy nepřipravoval tato granátová zrna nikdo jiný než on; je to sám můj syn, Bedr ed-Din Hasan. Není možná o tom pochybovati, ani se zmýliti, neboť toto je pokrm, který dovedeme připravovati pouze on a já, a já jsem ho naučila jej vařiti.“

Uslyšev vezír tato slova, velmi se zaradoval a pravil: „O, jak toužím po pohledu na svého synovce! Rád bych věděl, spojí-li mne s ním kdy opět dnové! Můžeme se pouze modliti k Allahu vznešenému, aby mne s ním svedl!“ A ještě téže chvíle odešel vezír ven k lidem, kteří byli s ním, a pravil: „Dvacet mužů z vás ať jde do lidové kuchyně. Strhněte krám, spoutejte kuchařovi ruce turbanem a přivlečte ho násilím ke mně, ale tak, abyste mu neublížili!“ A oni odpověděli: „Stane se!“ Pak odjel vezír ihned do paláce a předstoupil před místodržícího v Damašku a ukázal mu dopisy, které měl při sobě od sultána. Místodržitel je políbil, položil si je na hlavu a pravil: „Kdo je tvým dlužníkem?“ A vezír odpověděl: „Jeden kuchař.“ Tu poručil místodržitel ihned svým strážcům, aby šli ke krámu; oni tak

učinili, našli jej však již rozbořený a všechno v něm rozlámáno; neboť mezitím, co vezír šel do paláce, vykonali jeho lidé jeho rozkaz; nyní pak tam seděli a čekali na návrat vezírův z paláce; Bedr ed-Din Hasan však pravil: „Co pak ti lidé našli v těch granátových zrnech, že se stalo všechno toto?“

Když se však vezír vrátil ze své návštěvy u místodržitele, který mu dal povolení, aby napadl svého dlužníka a s ním odešel, a když byl opět ve stanu v táboře, zavolal si kuchaře. Předvedli mu jej spoutaného jeho vlastním turbanem. Když Bedr ed-Din Hasan spatřil svého strýce, hořce zaplakal a otázel se: „Vznešený pane, čeho jsem se dopustil proti tobě?“

„Jsi ten muž, který připravoval ta granátová zrna?“ otázel se vezír; a on odpověděl: „Jsem! Našel jsi tam snad něco, co tě nutí sraziti mi hlavu?“ Vezír nato pravil: „To by bylo nejlepší a nejnepatrnější z tvých trestů!“ Tu prosil kuchař: „Vznešený pane, nechtěl bys mi oznámiti mé provinění?“ Vezír odpověděl: „Ano, ihned!“ Pak zavolal na sluhu: „Přiveďte mi sem velbloudy!“ A oni vzali Bedr ed-Din Hasana s sebou, vstrčili jej do bedny a zamkli ji. Pak vyrazili a jeli neustále dále, až nadešla noc. Tu se zastavili a pojedli trochu potravy; Bedr ed-Din Hasana vytáhli z bedny a dali také jemu jísti a potom jej opět zavřeli. Nato jeli dále, až do Kamry; tam vytáhli Bedr ed-Din Hasana opět z bedny a vezír se ho otázel: „Jsi ten, jenž připravoval granátová zrna?“ A on odpověděl: „Jsem, vznešený pane!“ Tu zvolal vezír: „Spoutejte jej!“ A oni jej spoutali a strčili jej opět do bedny a jeli dále, až dojeli do Kahýry; tam se zastavili ve čtvrti er-Raidanije.

Vezír poručil vytáhnouti Bedr ed-Din Hasana z bedny, poslal pro tesaře a pravil mu: „Udělejte mi dřevěný stojan pro tohoto chlapíka!“ Tu zvolal Bedr ed-Din Hasan: „A co s ním chceš činiti?“ Vezír odpověděl: „Dám tě na ten stojan pověsiti a pevně hřebíky přitlouci a potom tě voziti po městě.“ A on nato: „A proč chceš se mnou takto jednati?“ Vezír odpověděl: „Pro tvou bídnou přípravu granátových zrn; jak jsi je mohl připravovati

bez pepře?“ A on pravil: „A protože tam chyběl pepř, chceš mi to vše učiniti? Nestačilo by, abys mne byl zavřel, a abys mi byl dával jísti jednou denně?“ Vezír zvolal: „Pepř tam chyběl; a proto můžeš býti potrestán pouze smrtí.“

Bedr ed-Din Hasanovi nebylo teď ani rady ani pomoci; a tak truchlil o svůj život; vezír se ho však otázel: „Nač myslíš?“ On pak odpověděl: „Na takové hlupáky, z jakých jsi ty jeden; neboť kdybys měl rozum, nebyl bys se mnou tak jednal!“ Vezír pravil: „Je naší povinností, potrestati tě, abys již nikdy víc podobného opět nečinili.“ Bedr ed-Din Hasan však zvolal: „To nejmenší z toho, co jsi již učinil, bylo by opravdu postačilo jako trest pro mne!“ Ale vezír odpověděl: „Nemůže býti jinače, musím tě dát pověsiti!“ Všecko to se stalo mezitím, co tesař otesával dřevo a Hasan se na něho díval; a tak to pokračovalo, až nadešla noc. Tu jej vzal jeho strýc, dal jej hoditi do bedny a pravil: „Zítra bude rozkaz proveden!“ Pak čekal, až zpozoroval, že Bedr ed-Din usnul, naložil bednu a jel sám, maje ji před sebou, do města a dále, až přijel do svého domu; tam pravil své dceři Sitt el-Husn: „Chvála budiž Allahovi, jenž tě opět spojil s tvým bratrancem. Připrav se a uprav dům právě tak, jak byl ve tvé svatební noci.“ Tu byly rozžaty svíce; vezír však vzal náčrt, který si nakreslil ve svatební komoře a poručil sluhům, aby každé nářadí postavili opět na dřívější místo, aby nikdo, spatře to, nemohl pochybovati o tom, že je právě svatební noc. Dal také položití turban Bedr ed-Din Hasanův na židli, kam jej položil kdysi vlastní rukou, a právě tak jeho kalhoty a měšec, který položil pod postel. Nato pravil své dceři, aby se svlékla, tak jak byla svlečena ve svatební noci v komoře a dodal: „Až tvůj bratranec vkročí k tobě, řekni mu: „Dlouho jsi sobě pobyl na záchodě!“ A zavolej ho, aby si ulehl tobě po boku a udržuj jej až do rozednění v rozhovoru a pak mu to všecko vysvětl.“

Pak dal vytáhnouti Bedr ed-Din Hasana z bedny, sňal mu pouta s nohou, svlékl mu šaty, takže mu zůstala pouze ještě jemná košile; byl také bez kalhot. To vše se stalo mezitím, co

spal a ničeho nepozoroval. A tu se stalo, jak to určitě osud, že Bedr ed-Din Hasan si ulehł na druhou stranu a procitnul; tu se uviděl v ozářené síni a pravil sám k sobě: „Procházím se patrně v bludišti snů.“ Potom vstal a kráčel poněkud dále ke vnitřním dveřím a podíval se tam a hle, byla to síň, v níž jeho nevěsta byla před ním odhalena a tam viděl svatební komoru a židli a svůj turban a všechny své šaty. Uviděv to, byl bezradný; učinil krok kupředu a opět dozadu a pravil: „Spím nebo bdím?“ Pak si počal třít čelo a pravil udiveně: „Při Allahu, vždyť to je pokoj nevěstin, které byl přede mnou sňat závoj! Kde to jsem? Přece jsem byl stále v té bedně!“

A lak tak sám k sobě mluvil, zvedla pojednou Sitt el-Husn cíp záclony a pravila k němu: „O, veliteli můj, nechceš přijít ke mně? Zůstal jsi hodně dlouho na záchodě.“

Uslyšel její slova a spatřiv její tvář, dal se do smíchu a pravil: „Opravdu se procházím v bludišti snů!“ Potom vstoupil s povzdechem, mysle na to, co se mu stalo, a byl bezradný nad svým stavem. A jeho postavení mu bylo ještě více nevysvětlitelné, když uviděl svůj turban a své kalhoty a měsíc s tisícem dinárů. Tu zašeptal: „Allah je vševědoucí! Toulám se opravdu v bludišti snů.“ Sitt el-Husn mu však pravila: „Co je ti, že jsi tak užaslý a bezradný?“ A dodala: „Nebyl jsi takový, v první části noci!“ On se však zasmál a otázel se: „Jak dlouho jsem byl pryč od tebe?“ Ona pak odpověděla: „Allah tě ochraňuj a jeho jméno tě ostříhej! Právě jsi odešel vykonat potřebu a chtěl jsi se hned vrátit. Zdá se, že se ti rozum popletl.“

Uslyšev Bedr ed-Din Hasan její slova, opět se zasmál a pravil: „Máš pravdu, ale když jsem tě opustil, zapomněl jsem se na záchodě a zdálo se mi, že jsem kuchařem v Damašku a že tam bydlím již deset let, a že ke mne přišel nějaký chlapec, syn vznešených lidí s nějakým eunuchem.“ Pak si přejel rukou čelo a ucítiv jizvu, zvolal: „Při Allahu, o paní má, muselo to býti pravda, neboť zasáhl moje čelo kamenem a rozbil mi je! Muse-lo se to státi přece jen ve bdění. Pak pravil dále: „Ale možná,

že se mi to přece jen zdálo ve snu, když jsem usnul v tvé náruči. Zdálo se mi, že jsem se octnul bez tarbuše a bez kalhot v Damašku a že jsem se tam sfal kuchařem.“ Potom byl opět chvíli bezradný a pravil: „Při Allahu, je mi také, jako bych byl připravoval granátová zrna bez pepře. Při Allahu, usnul jsem patrně na tichém místěčku a zažil jsem to vše asi ve snu.“ – „Pro pána Boha,“ zvolala Šitt el-Husn, „a co se ti potom ještě zdálo?“ Tu jí Bedr ed-Din Hasan všechno vypověděl; a na konec pravil: „Při Allahu, kdybych se nebyl probudil, byli by mne přibili na šibenici!“ – „A proč to?“ otázala se, a on odpověděl: „Protože na těch granátových zrnech nebylo pepře, a tak je mi, jako by mi byli strhli krám, rozbili náradí a dali mne do bedny a potom poslali pro tesaře, aby pro mne udělal šibenici, neboť mne chtěli oběsiti. Ale nyní, díky budiž Allahovi, že se to vše stalo jenom ve snu a nikoliv ve bdění!“ Tu se zasmála Šitt el-Husn a přitáhla jej na svá prsa a on ji na svá.

Ale pak znovu hloubal a pravil: „Při Allahu, mohlo to být přece jen pouze ve bdění, opravdu teď nevím, jak to je.“ Pak si ulehhl, ale byl bezradný, hned řekl: „Zdálo se mi to!“ A hned nato: „Bylo to ve bdění!“ a tak to pokračovalo až do rána. Tu přišel jeho strýc Šems ed-Din, vezír, k němu a pozdravil jej; když jej Bedr ed-Din Hasan spatřil, zvolal: „Při Allahu, nejsi to ty, jenž mi dal přivázati ruce na záda a rozbourati můj krám a jenž mne chtěl dát přibít na dřevo k vůli granátovým zrnům, protože byla bez pepře?“ Vezír mu pravil: „Věz, synu můj, že pravda se nyní projevila a že to, co bylo skryto, vyšlo najevo. Jsi syn mého bratra. Učinil jsem to vše pouze proto, abych se ujistil, že jsi opravdu tím, jenž v oné noci vešel k mé dceři. Nemohl jsem si tím býti jist dříve, než až jsem tě uviděl, že jsi poznal tu světlici a svůj turban, své kalhoty, své zlato a papíry v tvém rukopise a v rukopise tvého otce, mého bratra. Neboť jsem tě nikdy před tím neviděl a neznal jsem tě, tvou matku jsem však přivedl sem s sebou s Basry.“ Pak se vrhl svému synovcovi na prsa a plakal.

Když však Bedr ed-Din Hasan uslyšel tato slova od svého strýce, ocitl se v nejvyšším údivu a padl mu okolo krku a plakal rovněž v nesmírné radosti. Nato pravil k němu vezír: „Synu můj, jediným podnětem k tomu všemu je, co se stalo mezi mnou a tvým otcem.“ A vypravoval mu, co to bylo a proč jeho otec odjel do Basry. A nakonec poslal vezír pro hochu Adžiba; když ho spatřil jeho otec, zvolal: „A to je ten, jenž mne zasáhl kamenem! Vezír však pravil: „To je tvůj syn!“ Tu se vrhl Bedr ed-Din Hasan na prsa synova a promluvil tyto verše:

Tak dlouho plakal jsem, že rozloučil nás Osud,
a vždy se vyřmul mi z očí slzí proud;
však slíbil jsem, až Osud zas nás někdy spojí,
že nic mne nepřiměje na to vzpomenout.
Teď radost přišla však a smutno se jí vzdát,
neb svojí velikostí mne nutí zaplakat.

Když domluvil, tu hle, vstoupila jeho matka, i ona se vrhla na jeho prsa a říkala verše:

Když sejdeme se, pláčem hned,
neb sdělujeme velký žal,
však velký nárek zlý by byl,
když posel by jej sděloval.

Pak mu matka vypravovala, jak se jí dařilo po jeho odchodu, a on ji zase vypravoval, co vytrpěl. A potom poděkovali Allahovi vznešenému za opětné shledání.

Avšak za dva dny po svém příchodu šel vezír Šems ed-Din k sultánovi a když vstoupil před něho, políbil zemi před ním a pozdravil jej pozdravem, který náleží králům. Sultán se radoval z jeho návratu a jeho tvář se milostivě usmívala; rozkázal mu, aby si usedl těsně vedle něho a dotazoval se ho po všem, co zažil na své cestě a co se mu na té cestě přihodilo. Tu mu vezír všechno vypravoval od začátku až do konce. A sultán mu pravil: „Dík budiž Allahovi za splnění tvého přání a za bezpečný ná-

vrat k tvým dětem a k tvému lidu! Musím však viděti syna tvého bratra, Hasana, přived' jej tedy ráno do přijímací síně!“ Šems ed-Din odpověděl: „Tvůj otrok bude zítra státi před tebou, jak tomu chce vznešený Bůh!“

Potom jej pozdravil a odešel; když se však vrátil domů, sdělil svému synovci sultánovo přání, s ním se seznámiti. Hasan el-Basri nato pravil: „Otrok poslouchá rozkazů svého pána.“ Šel tedy se svým strýcem Šems ed-Dinem k jeho veličenstvu sultánovi, a když před ním stanul, pozdravil jej nejdokonalejšími a nejzdvořilejšími slovy pozdravu, říkáje tyto verše:

Vždy před tebou líbá zemi, kdo dostal význačné místo,
jímž nabyt tak ze tvé moci hned splnění přání svých.
Tys panovník velké slávy, je št'asten, v tebe kdo doufá
s tím, toužně co sobě přeje, by v světě k výši se zdvih.

Sultán se usmál a pokynul mu, aby si usedl; usedl si tedy těsně vedle svého strýce Šems ed-Dina. Pak se ho sultán dotazoval po jeho jménu, a on odpověděl: „Nejnepatrnější z tvých otroků je znám jako Hasan z Basry a stále se modlí za tebe ve dne i v noci. Sultánovi se líbila tato slova, a chtěje zkoušeti jeho učenost a jeho dobré vychování, otázal se: „Víš něco ku chvále znaménka ve tváři?“ A on odpověděl: „Vím,“ a pravil:

Ach, miláček můj! Pomyslím-li na něj,
vždy zaslzim, mnou vášeň proletí.
Má znaménko, svou krásou, barvou rovné
buď zřítelnici aneb okvěti.

Král se podívil oběma veršům a pravil mu: „Pověz mi ještě některé; Allah nechává mluvit tvého otce jeho jménem! Kéž by nikdy nerozlámal tvých zubů!“ Tu říkal Hasan tyto verše:

Znaménko srovnávali se zrnkem malým pižma;
a nic se nediv těm, kdo srovnali je tak;
a tváři podiv se, jež všecku krásu spojí

a na níž nechybí ni malá značka pak.

Král se zachvěl radostí a pravil: „Mluv dále! Allah požehnejž tvé dny!“ A on pokračoval:

Ó, ty, na jehož tváři lze znaménko též zřít
jak zrnko pižmové nad krásným rubínem,
nech k sobě přistoupiti a nebud' tvrdý tak;
tys toužným přáním mým a srdce pokrmem.

Tu zvolal král: „Krásně jsi mluvil, krásný Hasane! Překonal jsi veškerou výtečnost! A teď nám vysvětlí, kolik významů má slovo chal (t. j. jeden z významů pro znaménko na tváři). A on odpověděl: „Allah uchovejž moc královu! Osmapadesát významů má to slovo, někteří však říkají, že pouze padesát.“ Král pravil: „Mluvíš pravdu,“ a dodal k tomu: „Dovedeš popsati krásu?“ – „Zajisté,“ odpověděl Bedr ed-Din Hasan: „Krása pozůstává v lesku tváře, ve světlosti pleti, v krásném tvaru nosu, v milém pohledu očí, v kráse úst, v jemnosti řeči, v půvabné štíhlosti těla a v dokonalosti všech krásných vlastností. Ale dokonalost krásy spočívá ve vlasech, jak to vše také zvěčnil eš Šihab, básník z Hedžasu, v písni iambického chodu, která zní takto:

Lesk přináleží k tváři; však k pleti, jak již víš,
zas přináleží světlost, jíž velice rád zříš.
A po nosu se žádá, a právem, krásný tvar,
a po pohledu milém se pozná duše žár.
Při ústech vábí krása, jíž radostí je zřít –
však rozuměj mi dobře: jim nesmí chybět klid.
Řeč má být vždycky jemná a tělo něžné též
a k vlastnostem všem pěkným chceš dokonalost též.
Však dokonalost krásy vždy dovršuje vlas.
Teď pozoruj mou píseň, zda je tu souhrn krás.“

Sultán byl náramně potěšen jeho slovy, dal se s ním do zábavného hovoru a otázel se: „Jaký je smysl v pořekadle: Šuraih je chytřejší než liška?“ Hasan odpověděl: „Věz, o, králi – vznešený Allah uchovejž tvou moc! – soudce Šuraih putoval za dnů moru do Nedžefu (pozn. západně od dolního Eufratu, kde je hrob Aliho, čtvrtého kalifa a hlavního svatého Šiitů. Šuraih pak byl slavný kadi v sedmém století po Kr.) a kdykoli stál při modlitbě, přicházela liška, postavila se naproti němu, pitvořila se ve všem po něm a odváděla jej tak od pobožnosti. Když se mu to již zprotivilo, svlékl si kteréhosi dne košili, pověsil ji na třtinu, vytáhl rukávy, posadil nahoru turban a opásal košili v pase opaskem, postavil to vše na místo, kde se modlival. Když pak liška přišla jak obvykle a postavila se proti hastrošovi, připlížil se Šuraih zezadu k ní a chytil ji. A tak povstalo to pořekadlo.“

Uslyšev sultán Bedr ed-Din Hasanovo vysvětlení, pravil k jeho strýci Šems ed-Dinovi: „Tento syn tvého bratra je opravdu dokonalého, jemného vzdělání a myslím, že se podobného již ani v Egyptě nenajde.“

Hasan el Basri políbil však před ním zemi a posadil se tak, jak musí mamlúk sedět před svým pánem. Sultán, přesvědčiv se takto o všem jemném vzdělání, které měl Hasan el-Basri, náramně se radoval, oděl jej nádherným čestným rouchem a dal mu úřad, jímž nabyl znamenitých příjmů. Hasan se však zvedl, políbil zemi před ním, přál mu trvalé moci a poprosil o dovození, aby se směl vzdáliti se svým strýcem, vezírem Šems ed-Dinem. Sultán mu dal toto dovolení a tak odešel se svým strýcem domů; tam jim předložili pokrmy a oni jedli, co jim dal Allah. Po obědě odešel Hasan do pokoje své manželky Sitt el-Husn a sdělil jí, jak se mu dařilo u jeho veličenstva sultána. A ona pravila: „Jistě tě učiní svým důvěrníkem a zasype tě dary; a ty budeš milostí Allahovou jako větší světlo vysílati paprsky své dokonalosti, kdekoli budeš, ať na zemi nebo na vodě.“ On pak pravil: „Udělám na něj pochvalnou báseň, aby jeho láska

ke mně v jeho srdci ještě vzrostla.“ „Tímto svým úmyslem jsi uhodil na správnou strunu,“ odpověděla, „vol proto krásné myšlenky a pečlivě spojuj slova a tak jistě uvidím, jak tě v milosti přijme.“ Potom se Hasan el Basri uzavřel a napsal verše jemné stavby a krásného smyslu, které zněly, takto:

Znám hrdinu, který až mety dálné krokem svým značí
a po cestách chodí, kde vždy jen vzácní a mohutní kráčí,
jenž k záštitě zemí svých jen meč spravedliv má
a nepřítel zlobě jenž přítrž položit zná.
Když lva si vzpomeneš, jenž silou i jemností znám
neb krále, anděla také – on téhož druhu je sám.
I žebrák od něho jde jak bohatý vždy dál.
Tak dobrý je, že slovem snad tu těžko by popsat se dal.
On skvělou jitřní je září, když věnuje svůj dar,
však v hroživé době války jak hrom on nese zmar,
on v dobrotě krb nám vyzdobí hned
a dobrými činy on jediný k volnosti ved,
kéž Allah uchová jej nám po mnohá ještě léta,
kéž ochrání jej béd a trudu všeho světa.

Napsav tyto verše, poslal je sultánovi po otroku svého strýce, vezíra Šems ed-Dina; král je přečetl a jeho srdce se jimi pokochalo; pak je četl všem, kdo byli u něho právě přítomni a všichni je velmi chválili. Potom dal povolati pisatele a pravil: „Od nynějška jsi mým důvěrníkem a vedle toho, co jsem ti již dříve propůjčil, určuji ti ještě měsíční plat tisíce dirhemů.

Hasan el Basri políbil zemi před ním třikráte a modlil se za něho o trvalou moc a dlouhý život Tak stoupal nyní Hasan el Basri vysoko v počtech a jeho sláva se šířila po mnohých zemích a on zůstal ve veškeré radosti a klidu života u svého strýce a u svých milých, až se smrt k němu přiblížila.“

Uslyšev kalif Hárún er-Rašid tento příběh z úst Džafarových, podivil se velice a pravil: „Sluší se, aby takové příběhy byly zaznamenány zlatým inkoustem.“ A propustil otroka na svobodu a poručil, aby mladíkovi byl určen měsíční plat, z něhož by

mohl dobře žít. Také mu daroval jednu ze svých vlastních otrokyň a pojal jej do kruhu svých přátel.

A přece není tento příběh podivuhodnější, než příběh o krejčím a o hrbáčovi a o židovi a o správci a křesťanovi a o tom, co se jim přihodilo.

Král se otázel: „A jak to bylo?“ A Šehrazáda se rozpovídala těmito slovy:

Příběh hrbáčův.

Slyšela jsem vypravovati, o šťastný králi, že v dávné době a v dávno uplynulé minulosti byl v jednom čínském městě krejčí, který měl otevřenou ruku, miloval žert a veselost a rád se tu a tam se svou ženou podíval na veřejné zábavy. Jednoho dne vyšli časně z rána a večer se vraceli do svého příbytku, když tu cestou potkali hrbáče, na něhož pohled nutil zarmouceného k smíchu a učinil přítrž starostem smutného. Tu přistoupili k němu krejčí a jeho žena, aby si jej lépe prohlédli a potom jej pozvali, aby šel s nimi domů a aby ztrávil noc v jejich společnosti. Hrbáč svolil a šel s nimi až k jejich domu; krejčí však si zašel do bazaru, jelikož večer právě nastával a nakoupil pečenou rybu, chleba, citronů a tvarohových koláčů na zákusek. Když se vrátil, předložil hrbáčovi rybu a jedli.

Žena krejčího vzala však veliký kus ryby, nacpala ji hrbáčovi do úst, podržela mu ruku před ústy a pravila: „Při Allahu, tento kousek musíš spolknouti jedním rázem; nepovolím ti ani chvíli ku na žvýkání!“ Hrbáč tedy sousto spolknul; byla v něm však tlustá kost, ta mu uvázla v krku a jelikož přišla jeho hodina, tak zemřel –

Tu zpozorovala Šehrazáda, že denní jas se větší a ustala v své řeči. Když však nastala *pěťadvacátá noc*, pokračovala takto: „Slyšela jsem vyprávěti, o šťastný králi, že potom, když žena krejčího nacpala hrbáčovi do úst kus ryby, který měl ukončiti jeho dny, zemřel hrbáč v témž okamžiku.

Krejčí však zvolal: „Není žádné velebnosti a žádné moci mimo u Allaha! Jaké to neštěstí, že smrt musela k tomu ubožáku přijít našima rukama!“ Žena však pravila: „Jaká to pošetílá řeč! Což jsi neslyšel slova básníkovy:

Přec nelze nemožnostmi snad svou duši potěšiti
a přátel nemám takových, kdo smutek můj by vzali
nač na ohni kdes usedat, když dosud neuhasnul
a neopatrného pak svým žářem ještě spálí!“

Tu se jí otázal její muž: „A co s ním mám teď počítí?“ Ona pak odpověděla: „Seber se, vezmi jej do náruči a přehoď přes něj hedvábný šátek. Ještě dnes v noci vyjdeme, já napřed a ty vzadu, a ty budeš říkati: „To je můj syn a to je jeho matka. Jdeme k lékaři, aby jej prohlédl.“

Uslyšev krejčí tato slova, vzal hrbáče do náručí a jeho žena volala: „O, synu můj, Allah tě ochraňuje Co tě bolí a kde se ti vyrazily neštovice?“

A tu všichni, jež potkávali, mluvili: „Ti mají u sebe dítě, onemocnělé neštovicemi.“ Oni však šli pořád dále a dotazovali se po lékaři, až je lidé dojedli k domu Žida, znalého léčení. Tam zaklepali na dveře a černá otrokyně sešla dolů a otevřela. Vidouc muže s dítětem v náruči a ženu u něho, otázala se: „Co se děje?“

„Máme s sebou dítě,“ odpověděla žena krejčího, „a rádi bychom, aby je lékař vyšetřil; vezmi tedy tento čtvrtedinar a dej jej svému pánu a řekni mu, aby přišel dolů a podíval se na našeho syna, neboť je velmi nemocen.“

Otrokyně odešla opět nahoru; žena krejčího vstoupila však do síně u schodů a pravila k svému muži: „Nechej zde toho hrbáče a hled', ať si zachráníme žřvot!“ Krejčí jej tedy opřel o zeď a se svou ženou utekl.

Mezitím však šla otrokyně k Židovi a pravila mu: „U dveří stojí nějaký muž se svou ženou a s nemocným dítětem a dali mi

čtvrt dináru pro tebe, abys sešel dolů a podíval se na dítě a předsal mu vhodný lék.“

Když Žid uviděl čtvrtedinar, zaradoval se, spěšně vyskočil a šel potmě dolů; sotva však učinil krok, klopýtl přes hrbáče, a ten byl mrtev.

Tu zvolal žid: „O, Esro! O, Mojžíši a desatero přikázání! O, Arone! O, Josuo, synu Nunův! Já jsem klopýtl přes tohoto nemocného a ten upadl a teď je mrtev! Jak teď vyjít z domu s usmrceným člověkem?“ A tak vzal mrtvolu, zanesl ji do domu a vypravoval všecko své ženě. Ta zvolala: „Nač ještě čekáš? Počkáš-li tu až do rozednění, tedy budeme usmrceni oba, já i ty. Vynesme jej na plochu střechu domu a hod'me jej do domu našeho souseda muslima!“

Tento soused byl správcem a dozorcem nad kuchyní sultánovou a často nosil domů tučné věci, ale kočky a krysy mu z toho užíraly, nebo když tam byl dobrý kus tučného ovčího ocasu, přicházeli i psi s nejbližších střech a odnášeli si to, a tak mu zničila již zvířata mnoho z toho, co si domů přinesl. Žid a jeho žena přinesli tedy hrbáče na střechu; tak jej spustili po ruku a po nohou na zemi těsně ke zdi. Učinivše tak, odešli. Sotva však tam hrbáče spustili, přišel domů správce; otevřel, a když s hořící svící vyšel nahoru, uviděl nějakého člověka státi v koutě nad světlíkem.

Tu pravil správce sám k sobě: „Ach, při Allahu, to je znamenité. Mé zásoby mi tedy krade člověk!“ A obrátil se tedy k němu a pravil: „Tak ty mí tedy bereš vždycky maso a tuk! A já jsem si myslel, že to dělají kočky a psi! Mnoho jsem těch koček a psů v této čtvrti již pozabíjel a prohřešil jsem se na nich. A teď jsi tu ty a přicházíš sem ke mně po střeše.“ Pak uchopil těžké kladivo, skočil k tomu člověku, zvedl vysoko kladivo a udeřil jej do prsou. Pak si jej prohlédl a shledal, že je mrtvý a ulekaně si pravil: „Není žádné velebnosti ani moci kromě u Allaha, vznešeného a všemohoucího!“ Boje se pak o svůj život, pokračoval: „Allah zatrat' tuk a ovčí ocasy k tomu! Proč se

musel osud tohoto člověka splnit právě mou rukou?“ Nato si prohlédl mrtvolu a shledal, že je to hrbáč a pravil: „Což jsi neměl dost na svém hrbu a musel jsi se státi ještě zlodějem a krásti maso a tuk? O, ochránce všech, ochraňuj mne svou milostivou ochranou!“

Pak si jej naložil na ramena a nesl jej ze svého domu na sklonku noci a vlékl jej neustále dále, až tam, kde se začínal bazar. Tam jej postavil na nohy vedle jednoho krámu, na konci tmavé ulice, nechal jej tam a odešel. A hle, v tom šel tudy Nazarén, sultánův dohazovač a ten byl opilý; chtěl totiž jíti do lázní, jelikož se mu v opilosti zdálo, že Mesiáš je nablízku. Kolísavým krokem šel tedy kupředu, až přišel k hrbáčovi a dřepnul si právě před něj, chtěje vypustiti svou vodu. Před tím však se ještě rozhlédl do kola a hle, tu někdo stál. Tomu křesťanovi strhnul kdosi na počátku té noci turban, a když tak viděl toho hrbáče státi, myslil, že mu chce ukrásti rovněž turban. Sevřel tedy pěst a udeřil hrbáče za týlo, že padl k zemi. Když však teď křesťan volal hlídače bazaru, padl ve své veliké opilosti na hrbáče, bil jej a škrtil jej pod krkem.

Hlídač přišel a vida křesťana, klečícího na muslimovi a bijícího jej, otázal se: „Co je s ním?“ Dohazovač odpověděl: „Ten člověk zde mně chtěl uloupiti turban.“ – „Slez s něho,“ poručil hlídač. Nazarén tedy povstal, a když hlídač přistoupil k hrbáčovi a viděl, že je mrtev, zvolal: „Při Allahu, tohle je znamení! Tuhle máme křesťana, který zavraždil muslima.“ Ihned se chopil dohazovače, svázal mu ruce na zádech a přivlékl jej k domu prefektovu. A Nazarén říkal po celou dobu potichu: „O, Messiáši. O, Panno Nebeská! Jak je to jen možno, že jsem toho tam zabil? A jak se to jen tak rychle stalo, že umřel po mé jediné ráně?“ Jeho podnapilost se nyní vykouřila a nadešly mu teď hodiny strastí. Křesťanský dohazovač zůstal tedy s hrbáčem v domě prefektově až do rána. Tu přišel prefekt a poručil oběsiti vraha a poručil katovi, aby jeho výrok oznámil.

A brzy byla postavena šibenice pro křesťana a postavili jej pod ni; přišel kat a hodil mu provaz okolo krku a právě jej vytahoval nahoru, když hle, šel tudy správce a spatřil Nazaréna, jak má býti oběšen; protlačil se lidem a zvolal na kata: „Ustaň, toho hrbáče jsem zabil já!“ Prefekt se ho otázal: „A proč jsi ho zabil?“ Správce odpověděl: „Přišel jsem včera večer domů a tu jsem našel tohoto člověka, jak sestoupil světlíkem, aby mi ukradl mé zásoby; udeřil jsem ho tedy kladivem do prsou a on umřel. Pak jsem jej zvedl, zanesl jsem jej do bazaru a postavil jsem jej před něj na tom a tom místě, u té a té ulice.“

Tu pravil ještě správce: „Není toho dosti pro mne, že jsem zabil muslima, mám ještě také zabít křesťana? Nevěs tedy nikoho jiného, než mne.“

Uslyšev prefekt slova správce, pustil křesťanského dohazovače na svobodu a pravil katovi: „Oběs tohoto zde, když se přiznává.“ Kat sňal provaz s krku Nazarénova a hodil jej na krk správce; a postavil jej pod šibenici a chtěl jej právě vytáhnouti nahoru, když se v tom protlačil davem židovský lékař a křičel na lidi a na kata: „Přestaňte! Nikdo jiný ho nezabil než já!

Seděl jsem včera večer doma; tu přišel jakýsi muž a jakási žena, zakleпали mi na dvěře a měli u sebe tohoto hrbáče, jenž byl nemocen. Dali mé otrokyni čtvrt dináru; ta mně to ohlásila a dala mi peníz. Ten muž a ta žena jej však vnesli do domu, posadili jej na schody a odešli. Já jsem vyšel ven, chtěje jej vyšetřiti; poněvadž jsem však šel potmě, klopýtnul jsem o něj; on spadl se schodů dolů a byl hned mrtev. Tu jsme jej zvedli, já a moje žena a zanesli jsme jej na střechu domu. A poněvadž dům tohoto správce hraničí s mým domem, tedy jsme spustili mrtvolu hrbáčovu správcovým světlíkem dolů. Když přišel správce domů a viděl hrbáče ve svém domě, považoval jej za zloděje a udeřil jej kladivem, až padl k zemi, a myslil, že jej zabil. Není pro mne dosti, že jsem nevědomky zabil muslima a mám si ještě vědomě vzítí na svědomí smrt druhého muslima?“

Uslyšev prefekt slova Židova, Sravíl katovi: „Nechej správce a pověš Žida.“ Kat jej vzal a položil mu provaz na krk. V tom však, hle, protlačil se krejčí lidem a volal na kata: „Nevěš! Nikdo jiný ho nezabil, než já a to se stalo tak: Byl jsem ve dne venku, abych se pobavil; a když jsem šel večer domů, přišel jsem na tohoto hrbáče, jenž byl opilý a zpíval při zvuku své tamburiny před lidmi, kteří jej pozvali. Tu jsem si jej pozval já, vzal jsem jej s sebou domů, koupil jsem rybu a zasedli jsme za stůl. Má žena vzala však kus ryby, takové sousto, a strčila mu je do úst. Ale část toho sousta mu zaběhla do nepravého jícnu, takže se na místě udusil. Tu jsme jej zvedli, já a moje žena a zanesli jsme jej do Židova domu, kde otrokyně sešla dolů, otevřela nám dveře; a já jsem jí pravil: Řekni svému pánu toto: U dveří stojí jakýsi muž a jakási žena s nemocným, pojd' a podívej se na něj! A dal jsem jí čtvrtinar a ona odešla nahoru k svému pánovi; já jsem však vynesl hrbáče až nahoru, na schody a opřel jsem jej o zeď a odešel jsem pak se svou ženou. Když Žid sestupoval dolů, klopýtl o něj a myslel, že ho zabil.“ Nato se otázal krejčí Žida: „Je to tak?“ A Žid odpověděl: „Je.“ Nyní se obrátil krejčí k prefektovi a pravil: „Propust' Žida na svobodu a oběs mne.“

Uslyšev prefekt vypravování krejčího, užasnul nad příběhem toho hrbáče a zvolal: „Toto je opravdu dobrodružství, které by se mělo vypravovati v knihách!“ A potom pravil katovi: „Pust' Žida na svobodu a oběs krejčího, když se přiznává.“ Ale kat předstoupil a pravil: „Mně se ta věc již omrzela; vždycky musím jednoho přivést pod šibenici a druhého pustiti na svobodu a nakonec nebude žádný oběšen!“ Přesto položil krejčímu oprátku na krk. Tolik tedy, pokud se to týká těch lidí. Pokud jde však o hrbáče, tedy se vypravuje, že byl dvorním šaškem sultánovým, který nemohl přenést přes srdce, když ho neviděl.“

Když se hrbáč opil a nedostavil se ani téže noci ani příštího dne dopoledne, poptával se sultán po něm několika přítomných

a oni mu odpověděli: „O, pane náš, ten byl přinesen mrtev k prefektovi a prefekt rozkázal oběsiti jeho vraha. Když však prefekt přišel na popravistiše dát vraha oběsiti, objevil se druhý člověk a pak třetí a každý z nich pravil: „Nikdo jiný ho nezabil než já,“ a každý z nich podal také obšírnou zprávu o tom, jak jej zabil.“

Když to král uslyšel, zvolal hlasitě na komořího, který měl právě službu: „Jdi dolů k prefektovi a přiveď všechny ty čtyři lidi ke mně.“

Komoří sešel ihned dolů a viděl, jak se kat právě chystá oběsiti krejčího; zvolal na něj tedy: „Přestaň!“ A oznámil prefektovi rozkaz králův a zavedl jej s hrbáčem, který byl ovšem nesen, a s krejčím, Židem, křesťanem a správcem, všechny nahoru k sultánovi. Když prefekt stanul před sultánem, políbil zemi a podal mu zprávu o celé události. – Moudrému napověz, hloupému dolož! – Uslyšev král tento příběh, podivil se a nemohl se ubrániti smíchu a nařídil, aby se to vše zapsalo zlatým inkoustem. Otázal se také přítomných: „Slyšeli jste někdy nějaký podivuhodnější příběh, než je tento o tom hrbáčovi?“

Tu předstoupil křesťan a pravil: „O, nejmocnější králi naší doby, s tvým dovolením ti budu něco vypravovati, co se přihodilo, a je to ještě podivuhodnější a zvláštnější a znamenitější, než příběh s hrbáčem.“ A král mu pravil: „Vypravuj, co chceš vypravovati.“ A křesťan jal se vypravovati těmito slovy:

Příběh křesťanského dohazovače.

nejmocnější králi naší doby, když jsem vkročil do této země, přišel jsem za obchodními záležitostmi, ale osud mne zde u vás pevně upoutal. Pocházím z Egypta a náležím ke Koptům; tam jsem vyrostl a tam byl také již můj otec dohazovačem. Když jsem dorostl do mužných let, rozzehnal se můj otec s tímto životem a já jsem se stal dohazovačem místo něho.

Tu jednoho dne, když jsem klidně seděl, hle, přišel ke mně jakýsi mladík, neobyčejně krásný, oblečený do nádherných šatů a jedoucí na oslu. Když mne uviděl, pozdravil mne, a já jsem povstal, abych jej poctil. On vyňal šátek, v němž byla ukázka sezamu a otázal se: „Kolik stojí ardeb (asi 2 hl) takového sezamu?“ Já jsem mu odpověděl: „Sto dirhemů.“ A on nato: „Vezmi skladníka a vážného a přijď do Chanu el Džávali u Vítězné brány; tam mne najdeš.“ Nato odešel ode mne, nechav mi ukázkou sezamu v šátku.

Já jsem si však obešel své zákazníky a docílil jsem za každý ardeb ceny stodvaceti dirhemů. Pak jsem vzal čtyři skladače a šel jsem s nimi k chanu, kde jsem našel toho mládence, čekajícího na mne. Jakmile mne uviděl, šel ke skladišti a otevřel je a my jsme měřili obilí, až byla půda prázdná; a bylo ho padesát ardebů, což činilo pět tisíc dirhemů. Mládenec pravil: „Jako dohazovačský poplatek náleží ti za každý ardeb deset dirhemů. Vezmi si tedy tuto odměnu a uschovej mi čtyřtisícepětset dirhemů, až prodám ostatní zboží ze svých skladišť, přijdu si k tobě pro ty peníze.“

Rád jsem s tím souhlasil, políbil jsem mu ruku a odešel jsem; a tak jsem si toho dne vydělal přes tisíc dirhemů. On však se nedostavoval celý měsíc, pak přišel a otázel se mne: „Kde pak jsou ty dirhemy?“ Já jsem povstal, pozdravil jsem jej a otázel jsem se ho: „Nechtěl bys pojisti něco v mém domě?“ Ale on to odmítnul a pravil: „Připrav mi ty peníze, já se hned vrátím a vezmu si je od tebe; pak odejel. Připravil jsem tedy pro něho dirhemy, usedl jsem si a čekal jsem na něj; on se však opět celý měsíc neukázal, konečně přišel a otázel se mně? „Kde pak jsou dirhemy?“ Povstal jsem, pozdravil jsem jej a otázel jsem se ho: „Nechtěl bys něco pojisti v mém domě?“ Ale opětně to odmítnul a dodal: „Měj pro mne peníze připraveny, ihned se vrátím a vezmu si je od tebe;“ pak odjel. Připravil jsem si tedy opět dirhemy, usedl jsem si a čekal jsem na něj, ale on zůstal opět třetí měsíc nezvěstný. A tu jsem si pravil: „Tento mladík je dokonale štědrost;“ a ku konci měsíce přijel na mule, oděn nádhernými šaty; a byl jako měsíc, když v noci svého úplňku trůní na nebi; jako by právě přicházel z lázní, tak byla jeho tvář podobná měsíci, jeho líce byla růžová a měkká, jeho čelo jasné; a na tváři měl znaménko jako ambrová kulička; tak, jak to praví básník o lidech jemu podobných:

S měsícem se umluvilo slunce kterýs den,
že v své kráse dokonalé vyjdou spolu jen.
Vřelou láskou naplněn byl, kdo je tehdy zřel,
v radosti se tehdy mnohý modlit zapomněl.
Krásou plnou líbeznoti odlesk jejich plál,
chytrostí se při tom krášlil, cudností až hřál.
Veleben buď Allah, jenž tam vykonal ten div,
Výšin Pán, jenž tvory tvoří, jenž má na vše vliv.

Když jsem jej spatřil, povstal jsem před ním, políbil jsem mu ruce, modlil jsem se o požehnání pro něho a otázel jsem se ho: „O, pane můj, nechceš si vzít své peníze?“

„Nač ten spěch?“ odpověděl mi. „Počkej, až si vyřídím své záležitosti a pak si k tobě pro ně přijdu.“ Nato opět odejel; já jsem však pravil sám k sobě: „Při Bohu, až příště přijde, musí býti mým hostem; neboť jsem obchodoval s jeho dirhemy a vydělal jsem při tom mnoho peněz.“

Ku konci roku přišel opět, oděn ještě nádherněji, než dříve; a když jsem jej zapřísahal, aby v mém domě zůstal a aby jako můj host pojedl u mne, pravil: „Jenom s tou podmínkou, že to, co pro mne vydáš, vezmeš z mých peněz, které jsou u tebe.“ Odpověděl jsem: „Budiž!“ a poprosil jsem ho, aby se posadil, a připravil jsem, čeho bylo třeba v pokrmích a nápojích a v ostatním. Pak jsem postavil všecko před něj a vybídl jsem jej slovy: „Ve jménu božím!“

On se posadil ke stolu, natáhl svou levou ruku a jedl se mnou; velmi jsem se tomu divil. Když jsme pojedli, nalil jsem mu vody na ruku a dal jsem mu šátek na utření. Pak jsme si usedli k rozprávce, před níž jsem před něj postavil sladkosti a pravil jsem mu: „O, pane můj, zbav mne zármutku a řekni mi, proč jsi jedl levou rukou? Máš snad druhou ruku bolavou?“ On však, uslyšev má slova, pronesl tyto verše:

Neptej se mne, příteli můj, čím mé srdce bolí,
a mé útrapy a strasti zataj komiikoli.
Nevzal jsem si dobrovolně, tu, již nemám rád –
jinou chtěl jsem, a přec musím sám vše odpykat.

A pak vystrčí! pravou paží z rukávu a hle, ruka byla uražena, byl to pahýl bez pěsti. Když jsem se toho zhrozil, pravil: „Ne-hroz se a nemysli si také tedy, že jsem jedl u tebe z nějaké pýchy levou rukou; ztrátu mé pravé ruky přivodila zvláštní událost. Tu jsem se ho otázel: „A jak se to stalo?“ A on odpověděl: „Věz, že jsem bagdadský rodák a můj otec náležel k urozeným toho města. Když jsem dorostl do mužných let, slyšel jsem poutníky a pocestné a cestující kupce hovořiti o zemi Egyptské a to mi utkvělo v mysli. Když mi otec zemřel, vzal jsem si ve-

likou částku peněz, dal jsem zabaliti zboží, látky z Bagdadu a Mosulu, nakoupil jsem všeho potřebného a vydal jsem se z Bagdadu na cestu. A Allah mi popřál bezpečnosti, až jsem přijel do tohoto vašeho města.“ Pak zaplakal a pronesl tyto verše:

Slepec kráčí podle jámy – přejde jistě pak –
vidomý však do ní spadne, ač má dobrý zrak.
Blázen ujde svým slovům, třeba hloupá jsou,
ale mudrci a chytří jimi zahynou.
Věřící má krutou nouzi, stále trpí hlad,
ale hříšník nevěřící smí se najídat.
Co má tedy chudák počít, co má učinit?
Osud určil, co má býti a to musí být.

Promluviv tyto verše, pokračoval: „A tak jsem přijel do Kahýry a složil jsem své náklady a uložil jsem své zboží v chanu Masrúrově. A dal jsem sluhovi několik dirhemů, aby nám nakoupil něčeho k jídlu, a lehl jsem si, abych se poněkud prospal. Když jsem se probudil, zašel jsem do ulice, která se jmenuje Bain el-Kasrain; brzy jsem se však vrátil a zůstal jsem tam přes noc.

Když se rozednilo, otevřel jsem jeden balík látek a pravil jsem sám k sobě: „Projdu několika bazary a podívám se, jak je to zde na trhu. Vyňal jsem tedy něco látek, naložil jsem je na několik svých otroků a krácel jsem, až jsem přišel k Džaharkově burse na zboží; a dohazovači, kteří již věděli o mém příchodu, šli mí tam již vstříc. Vzali ode mne látky a nabízeli je na prodej; nemohli však docílit ani nákupní ceny. To mi dělalo starosti; i promluvil šejch vyvolavačů ke mně: „O, pane můj, řeknu ti něco, co ti může býti k užtku. Měl bys to dělati tak, jak to dělají obchodníci, a prodávati své zboží na určitý počet měsíců na úvěr, přibírá si písaře, svědka a směnárníka; tak budeš dostávati každého pondělka a každého čtvrtka peníze a na každém dirhemu vyděláš dva a více; a při tom budeš míti pokdy, podívati se na Kahýru a Nil.“ Pravil jsem mu: „To je

dobrá rada,“ a vzal jsem dohazovače s sebou do chanu. Ti vzali ode mne látky a šli s nimi na bursu a já jsem je prodal, dav si napsati smlouvy. Tyto smlouvy jsem uložil u jednoho směnárníka, jenž mi dal stvrzenku; a nakonec jsem se vrátil do chanu. Tam jsem zůstal dlouhou dobu: každého dne vypil jsem k snídani pohár vína a pojedl jsem skopového masa a sladkostí, až nadešla doba, kdy byly splátky splatny. Pak jsem ale chodil každého pondělka a čtvrtka na bursu a usedl jsem si do krámu toho neb onoho obchodníka, zatím co písař a směnárník obcházeli až do doby odpolední modlitby, vybírajíce od kupců peníze; pak jsem peníze přepočítal, zapečetil jsem měšce a vrátil jsem se s nimi do chanu. Jednoho dne však, bylo to v pondělí, odešel jsem do lázní a odtud jsem se vrátil do svého chanu; a vstoupil jsem do svého pokoje, vypil jsem k snídani pohár vína a nato jsem si zdřímnu. Když jsem se probudil, pojedl jsem kuře, postříkal jsem se voňavkami a šel jsem do krámu jednoho kupce, který se jmenoval Bedr ed-Din el Bustani; když mne spatřil, uvítal mne a bavili jsme se nějakou chvíli, než byl bazar otevřen.

A hle, tu k nám přistoupila nějaká dívka statné postavy, půvabně houpavou chůzí; na hlavě měla podivuhodně krásný šátek a voněla nejpříjemnějšími vůněmi. Zvedla závoj, takže jsem spatřil její nádherné, černé oči; pak pozdravila Bedr ed-Dina, a on opětoval její pozdrav, povstal a mluvil k ní; jakmile jsem uslyšel její hlas, pojala láska k ní mé srdce. A ona pravila k Bedr ed-Dinovi: „Máš ve svém krámě kus hedvábné látky, protkané nitěmi z ryzího zlata?“ Tu jí přinesl kus z těch, které nakoupil ode mne; a prodal jí jej za tisíc a dvě stě dirhemů. Ona však pravila kupcovi: „Vezmu si ten kus domů a pošlu ti ty peníze.“

„To není možno, má paní,“ odpověděl obchodník; „neboť toto je majitel látky, a já mu dlužím částku zisku.“

„Fuj,“ zvolala, „což si neberu vždy veliké kusy vzácných látek od tebe za mnoho dirhemů a nenechávám ti na nich vydělati více, než očekáváš, a neposílám ti snad peníze?“

„Ano,“ pravil obchodník, „já však potřebuji ty peníze právě dnes hned.“

Tu vzala ten kus látky, hodila mu jej na prsa a zvolala: „Váš cech neodhaduje nikoho podle jeho hodnoty,“ a obrátila se k odchodu. Mně však bylo, jakoby s ní odcházela také má duše; a tak jsem povstal, zadržel jsem ji a pravil jsem jí: „O, paní má, uděl mi almužnu své dobroty a obrať své ctěné kroky ke mně.“ Tu se obrátila s úsměvem a pravila: „K vůli tobě se vrátím,“ a sedla si naproti mně do krámu. Nyní jsem pravil k Bedr ed-Dinovi: „Za kolik ti byl ten kus prodán?“ A on pravil: „Za jedenáctset dirhemů.“ A já jsem pokračoval: „Vyděláš na tom ještě sto dirhemů; přines mi kus papíru a já ti na něj napíše cenu.“ Pak jsem vzal látku od něho, napsal mu vlastní rukou doložku, dal jsem dámě látku a pravil: „O, paní má, tento kus látky budiž tvým a ještě druhý podobný leží pro tebe připraven, nechej mne pouze jedenkrátě pohlédnouti na svou tvář!“

Když jsem pouze jediným pohledem spatřil její tvář, ozvalo se ve mně tisíc vzdechů a mé srdce bylo láskou k ní tak zaujato, že jsem již nebyl ani pánem svého rozumu. Na to spustila opět závoj, vzala látku a pravila: „O, pane můj, nenech mne příliš dlouho strádati po pohledu na tebe!“ a již mi zmizela s očí. Já jsem však zůstal na burse až uplynula hodina odpolední modlitby, jako nepřítomný duchem, jelikož mne láska tak ovládala. A moc mé vášně mne pudila, abych se po ní poptal u kupce a on mi pravil: „Je to bohatá dívka a dcera emirova; otec jí zemřel a zanechal jí veliké jmění.“ Pak jsem se s ním rozloučil a vrátil jsem se do chanu. Tam mně předložili večeři, ale nemohl jsem jísti, jelikož jsem musel stále mysliti na ni. A ulehl jsem si pak; ale spánek ke mně nepřicházel, takže jsem bděl až do rána. Tu jsem vstal, oblékl jsem si jiný oděv, vypil jsem pohár vína a pojedl jsem malou snídani, načež jsem šel opět do

krámu obchodníkov, pozdravil jsem jej a usedl jsem si k němu. A jak obyčejně přišla dívka, ale v oděvu ještě nádhernějším, než den před tím a za ní šla otrokyně; dívka mne pozdravila, nevšímajíc si Bedr ed-Dina, a pravila vybranými slovy a tak milým a líbezným hlasem, jakého jsem nikdy neslyšel: „Pošli někoho se mnou, aby přijal těch tisícdvěstě dirhemů, cenu té látky.“

„A nač ten spěch?“ otázal jsem se; ale ona odpověděla: „Kéž bychom tě nikdy nepozbyli!“ a poručila dáti mně peníze. A tak jsem tam seděl a mluvil jsem s ní; pak jsem jí dal mlčky znamení a ona pochopila, že toužím po spojení s ní. Ale spěšně povstala, jako by mi to zazlívala. Jelikož mé srdce viselo na ní, odešel jsem z bazaru a šel jsem jí po stopě. Pojednou přistoupila ke mně nějaká otrokyně a pravila: „O, pane můj, pojď a promluv s mou velitelkou.“ Byl jsem překvapen a pravil jsem: „Vždyť mne zde nikdo nezná.“ Ale otrokyně odpověděla: „O, pane můj, jak rychle jsi na ni zapomněl. Má paní je táž, která byla dnes v krámě obchodníka toho a toho.“

A tak jsem šel za ní ke směnárníkovi; když mne tam dívka zpozorovala, přitáhla mne k sobě a pravila: „O, milence můj, ty vyplňuješ mou mysl, a láska k tobě pojala mé srdce; od té hodiny, když jsem tě viděla, nemohla jsem ani spáti, ani mi nechutnalo jídlo, ani nápoj.“ Já jsem jí odpověděl: „Mé utrpení je totéž jako tvoje, jenom že dvojnásobné, a můj žalostný stav nelze ani popsati.“ Tu zašeptala: „O, milence můj, ve tvém domě, nebo v mém?“ „Já jsem zde cizí a nemám místa, které by mi poskytlo přístřeší mimo chan; dovolíš-li, tedy ať je to u tebe.“ A ona slíbila, ale hned také pravila: „Dnes je noc na pátek, nemůže se tedy nic státi před zítřkem do modlitby. Až se tedy pomodlíš, sedni si na osla a ptej se po čtvrti el-Habbanija; a až tam přijedeš, tedy se ptej po domě vrchního dozorce Barakata, který je znám pod jménem Abu Šama, neboť tam bydlím; ale nechod' pozdě, budu na tebe čekat.“

Tu byla má radost ještě větší; rozloučil jsem se s ní a vrátil jsem se do chanu, kde jsem ztrávil bezesnou noc. Sotva však jsem byl jist, že nastalo jitro, tedy jsem vstal a převlékl jsem se, postříkal jsem se líbeznými voňavkami a vzal jsem padesát dinárů v šátku k sobě a vysel jsem z chanu Masrúrova k bráně Zuvailině, kde jsem si sedl na osla a pravil jsem oslařovi: „Zaved’ mne do čtvrti el-Habbanija.“ Oslař běžel se mnou a ve chvílce mne zavedl do ulice, která je známa pod jménem Darb al-Munkari; tam jsem mu pravil: „Vejdi dovnitř a poptej se po domě dozorcově.“ Oslař zůstal vzdálen pouze malou chvílku, načež se vrátil a pravil: „Slez dolů.“ Já jsem mu však pravil: „Jdi přede mnou;“ a dodal jsem: „Zítř ráno sem opět přijď, dovezeš mne domů.“ Oslař odpověděl: „Ve jménu Allahu!“ a já jsem mu dal čtvrt zlatého dináru; on jej vzal a šel svou cestou.

Vstoupil jsem tedy do síně se sedmerými dveřmi; kolem dokola byla okna a ta šla do zahrady s mnohým stromořadím, a v ní zurčely potůčky a zpívali ptáci. Sín sama však byla nabílena sultánskou hlinkou tak skvěle, že se v ní mohl člověk zhlížet; strop byl okrášlen zlatými ornamenty a kolem dokola šel nápisový kruh z lazuritu, tak pestrý a krásný, že až diváka oslňoval; podlaha byla pokryta bílým mramorem, do něhož byla vložena pestrá mosaika. Uprostřed byl vodotrysk a v rozích nádrže byli ptáci, vykládání perlami a drahokamy. Sín byla pokryta koberci a pestrými hedvábnými pokrývkami a u zdí byly vypolštářované lavice. A když jsem vstoupil a usedl si –

Tu zpozorovala Šehrazáda, že se noc v den mění a ustala v svém vyprávění.

Když však nastala *šestadvacátá noc*, pokračovala takto: „Slyšela jsem vyprávěti, o, šťastný králi, že ten mladý kupec pravil křesťanovi: „Když jsem vstoupil a usedl si, tu vstoupila hned také ta dáma, korunovaná čelenkou, posázenou perlami a klenoty; její ruce byly ozdobeny červenou hennou, obočí a řasy pak měla nabarveny černým leštěncem. Když mne spatřila,

usmála se na mne, vzala mne do náruče a přitiskla mne na prsa; a položila mi svá ústa na má ústa a ssála jazyk mně, právě tak jako já jí a pravila:

„Přišel jsi skutečně ke mně?“ A já jsem zvolal: „Zde jsem, tvůj otrok.“ Srdečně mne uvítala a pravila: „Při Allahu, od toho dne, kdy jsem tě viděla, nebyl mi již spánek sladkým, ani mně nechutnalo jísti. A já jsem pravil: „Tak se dařilo také mně.“

Pak jsme si sedli a bavili jsme se, ale já jsem studem klopil hlavu k zemi; ona však brzy představila přede mne stůl plný skvostných pokrmů: Maso s hrozinkami, pečené paštiky, zaděláné včelím medem a nadívaná kuřata; a já jsem jedl s ní, až jsme byli nasyceni. Pak mi přinesli umyvadlo a konev a já jsem si umyl ruce. Na to jsme se postříkali růžovou vodou a pižmem a opět jsme usedli, abychom se bavili. Ona však se jala přednášet tyto verše:

Kdybychom jen byli znali, k návštěvě že přijdeš z dáli,
byli bychom krev svých srdcí a černí oči rozesílali;
také líce bychom byli pro tvůj příchod vyzdobili,
by tvé kroky k našim víčkům byly přímo zamířily.

Potom jsme si vzájemně vykládali veškerá svá utrpení, a láska k ní zapustila tak kořeny v mém srdci, že mé celé bohatství se mi jevilo u přirovnání s ní jako nic. Na to jsme počali žertovati a laskati se, než nastala noc. Tu nám předložily otrokyně pokrmy a víno, dokonalou to hostinu, a my jsme pili až do polovice noci; potom jsme si ulehli, a já jsem spal u ní až do rána a jaktěživ jsem neprožil takovou noc, jako byla ona noc. Když však nastalo ráno, tu jsem vstal, vložil šátek, v němž byly dináry pod polštář a rozloučil jsem se s ní. Když jsem odcházel, plakala a pravila: „Veliteli můj, kdy pak budu zase hleděti do této milé tváře?“ A já jsem ji odpověděl: „Večer budu u tebe.“ Jakmile jsem vyšel ven, uviděl jsem, že oslař, který mne přivezl den před tím, čeká na mne přede dveřmi. Usedl jsem tedy na jeho osla a jel jsem do chanu Masrúrova; tam jsem sestoupil,

dal jsem oslařovi půl dináru a pravil jsem mu: „Bud' zde opět při západu slunce.“ A on mi to slíbil.

Posnídal jsem a vyšel jsem ven, abych vybral peníze za látky; pak jsem se vrátil. Nato jsem pro ni opatřil pečené jehně a nakoupil jsem něco sladkostí, zavolal jsem nosiče, naskládal jsem zásoby do koše a dal jsem mu jeho mzdu. Až do západu slunce jsem chodil opět po svých obchodech; potom však přišel pro mne oslař. Vzal jsem s sebou opět 50 dinarů, dal jsem je do šátku a jel jsem k jejímu domu; tam jsem uviděl, že mramorová podlaha je umyta, mosazné nádobí vyčištěno, lampy připraveny, svíce rozžaty, pokrmy přichystány a víno vyčištěno. Když mne uviděla, vzala mne okolo krku a zvolala: „Naplnil jsi mne touhou po sobě.“ Pak postavila přede mne jídla a jedli jsme, až jsme se nasýtli; pak odnesly otrokyně jídelní stůl a přinesly víno. A nyní jsme pili bez ustání až do půlnoci. Na to jsme odešli do ložnice a leželi jsme až do rána. Potom jsem vstal a zanechal jsem jí tam padesát dinarů, jako dříve; vyšel jsem ven a naseť jsem oslaře; jel jsem do chánu a spal jsem chvíli. Potom jsem vyšel ven a koupil jsem večeři; vzal jsem několik hus, k tomu pepřenou rýži, pražené kolokásie, ovoce, mlsky a květiny a všechno to jsem jí poslal. Pak jsem se vrátil do domu, vzal jsem padesát dinarů, zamotaných do šátku a jel jsem jako dříve s oslařem k domu. Tam jsem vešel a jedli jsme a pili a leželi spolu až do rána. Pak jsem vstal, hodil jsem jí šátek a jel jsem jak obyčejně do chanu.

Tak jsem žil nějakou dobu, až jsem jednoho rána po takové noci viděl, že již nemám ani jediného dináru a ani jediného dirhemu. Tu jsem si pravil: „Všecko to je dílo satanovo,“ a říkal jsem si verše:

Zchudne-li, kdo bohatý byl, slávu ihned ztratí,
jako slunci po západu zbledne jeho svit.
Zapadne-li někdo v dáli, všichni na něj zapomenou,
je-li blízko, nemůže též štěstí zachytit.
Kradmo potom po bazarech nešťasten se plíží,

trpké slzy smuten pláče chodě tam a sem.
Při Bohu, tak člověk zchudlý mezi vlastním lidem,
dolehne-li na něj bída, zří se cizincem.

Pak jsem vyšel z chánu a šel jsem ulicí Bain el-Kasrain, pořád dále, až jsem přišel k bráně Zuvailině; tam jsem se dostal do veliké tlačence a brána byla ucpána množstvím lidu. Osud tomu chtěl, že jsem tam spatřil jízdného žoldnéře a že jsem bezděky do něho vrazil. Při tom se má ruka dotkla jeho kapsy, ohmatal jsem ji a upozoroval jsem, že je pytlík v té kapse, na níž spočívala má ruka, a uvědomil jsem si, že je má ruka blízko toho pytlíku. Rychle jsem jej vytáhl z kapsy. Žoldněř však upozoroval, že je jeho kapsa lehčí, strčil do ní ruku a shledal, že je prázdná. Obrátil se tedy ke mně, zvedl kyj a udeřil mne po hlavě. Klesl jsem na zemi a lidé utvořili kolem mne kruh, popadli žoldněřova koně za uzdu a volali: „Co biješ tohoto mladíka tak ukrutně pouze proto, že do tebe vrazil?“ Ale žoldněř na ně zakřičel: „Je to prokletý zloděj!“ Na to jsem se opět vzpamatoval a slyšel jsem, jak lidé říkali: „To je krásný mládenec, ten nic neukradl.“ Jedni tomu věřili, jiní nevěřili; a bylo mnoho řeči tu i tam. Lidé mou cloumali a chtěli mne vysvoboditi z rukou žoldněřových; jelikož však to osud tak určil, přicházel právě branou valí s dozorcem a se strážníky; a uviděv lid okolo mne a vojáky, otázal se: „Co se tu děje?“ – „Při Allahu, seňore,“ zvolal žoldněř, „toto je zloděj! Měl jsem v kapse modrý pytlík s dvaceti dináry, a on mi jej ukradl, když jsem byl v tlačenci.“ Když se valí otázal: „Byl někdo při tobě?“ Žoldněř odpověděl: „Nebyl.“ Tu zavolali na mne dozorce, aby se mne chopili; a nyní muselo vyjít všecko na jevo. Dále poručil valí, aby mne svlékli. A když tak učinili, našli pytlík v mých šatech. Když ho tam tak našli, vzal jej valí do rukou, otevřel jej a počítal; a našel v něm dvacet dinárů, právě tak, jak to řekl žoldněř. Tu se valí rozhněval a poručil stráží, aby mne předvedli před něho. Pak mně pravil: „O, mládenče, promluv pravdu: Ukradl jsi tento pytlík?“ Sklopil jsem hlavu k zemi a pravil jsem si v duchu:

„Řeknu-li, že jsem neukradl, tedy nemohu přes to popřít, že byl u mne nalezen; řeknu-li však, že jsem jej ukradl, tedy se mi povede špatně.“ Pak jsem zvedl hlavu a pravil jsem: „Ano, vzal jsem jej.“ Uslyšev valí tato slova ode mne, užasnul a dal předvolat svědky, aby vyslechli mé doznání. Všecko to se stalo u brány Zuvaílíny.

Potom poručil valí katovi, aby mi uťal pravou ruku a on tak učinil. A byl by mi také uťal ještě levou nohu, ale srdce žoldnéřovo změklo a prosil za mne. Upustil tedy valí ode mne a odešel; lid mne však obklopil a dal mi vypítí pohár vína. A dokonce i žoldněř mi dal ten pytlík a pravil: „Jsi hezký mladík a nesluší se, abys byl lupičem.“ A tu jsem promluvil tyto verše:

Ty, jenž jsi mi důvěřoval, při Allahu, nejsem lupič.
O, ty nejlepši všech lidí, také zloděj nejsem ani.
Pouze osudové rány zasáhly mně příliš krutě,
starost, pokušení, bída, vehnaly mne do strádání.
Nevyšel šíp z mé ruky. To jen Bůh jej k cíli vrhnul,
královskou jenž korunu mi s hlavy mé také strhnul.

Také žoldněř odešel ode mne, darovav mi pytlík s dináry. Já jsem však šel svou cestou, zamotal jsem si ruku do kusu látky a schoval jsem ji za řadry. Celé moje vzezření se změnilo, má barva vybledla tím, co se mi stalo. Pomalu jsem kráčet dále k domu milénčinu a tam jsem se rozrušen uložil na koberce.

Když mne uviděla tak změněného a bledého, otázala se mne: „Co tě souží a proč tě musím vidět ve stavu tak změněném?“ A já jsem odpověděl: „Bolí mne hlava a není mi dobře.“ Tu zesmutněla, projevovala o mne starost a pravila: „Netrýzni mi srdce, veliteli můj, nýbrž se posad' a zvedni hlavu a vypravuj mi, co se ti dnes přihodilo; neboť tvář tvá mluví ke mně zvláštní řečí.“

„Nech takových řečí,“ pravil jsem; ale ona se rozplakala a pravila: „Zdá se mi, že jsem se ti omrzela, neboť tě vidím jiného než jindy.“

Já jsem však mlčel; a ona do mne mluvila, ačkoli jsem jí hned neodpovídal, až nás překvapila noc. Tu mi předložila pokrmu; a já jsem se jich nedotkl, poněvadž jsem se obával, že by viděla, jak jím levou rukou; a pravil jsem: „Nemám teď ani choutky na jídlo.“ Ale ona prosila: „Vypravuj mi, co se ti dnes přihodilo, a proč jsi tak smutný a sklíčený na srdci i na duši.“ A já jsem jí odpověděl: „Ihned ti to všechno v klidu vypovím.“ Pak mi přinesla víno a pravila: „Napij se, to ti zaplaší starosti; ano, musíš pít a vypravovati mi, co je s tebou.“ A já jsem se otázel: „Musím ti opravdu vypravovati?“ A ona odpověděla: „Ovšem.“ Na to jsem pravil: „Musí-li to tedy býti, tedy mne napoj vlastní rukou.“ Naplnila tedy pohár a vypila jej a pak jej naplnila znovu a podala mi jej. A já jsem jej vzal levou rukou a mezitím, co mi tekly slzy z očí, jsem mluvil:

Prisoudí-li Allah t'obě zhoubu tak,
pak i když máš rozum, sluch i zrak,
ucho ohluchne ti, srdce slepé máš,
na vlásku si rozum vytáhnouti dáš.
Provede-li potom co tu provést chtěl
vrátí ti zas rozum, abys dumat šel.

Domluviv tyto verše, zaplakal jsem, drže levou rukou pohár. Ona však hlasitě vykřikla a pravila: „Co je příčinou tvých slz? Spaluješ mi srdce! A proč bereš pohár levou rukou?“ Odpověděl jsem jí: „Mám na pravé ruce vřed.“ A ona zvolala: „Ukaž, já ti jej propíchnu.“

„Na propíchnutí je ještě příliš brzy,“ odpověděl jsem, „proto mne nemuč, nemohu dosud ještě ruku vytáhnouti.“

Pak jsem pohár vypil a ona mi dávala neustále více pít, až mne přemohla opilost a já jsem usnul, kde jsem spal. A tu spatřila mou paži bez ruky. Pak mne prohledala a našla u mne pytlík se zlatem.

A tu ji pojala taková bolest, jako nikdy nikoho před tím, a až do rána naříkala neustále o mne, Když jsem se však probudil,

tu jsem viděl, že mi připravila polévku; podala mi ji a hle, byla tam v ní čtyři kuřata. A dala mi také vypítí pohár vína. Jedl jsem a pil a položil jsem jí tam pak pytlík a chtěl jsem odejít; ona se mne však otázala: „Kam chceš jít?“ A já jsem odpověděl: „Kam mne cesta povede;“ ale ona mne prosila: „Neodcházej, usedni si.“ Usedl jsem si tedy opět a ona pravila: „Přivedla tě láska ke mně tak daleko, že jsi k vůli mně pozbyl svých peněz i své ruky? Volám tě za svědka proti sobě – ale Allah je vševědoucím svědkem – že se od tebe nikdy neodloučím; a uvidíš, že slova má jsou pravdivá.“ Ihned poslala pro svědky, ti přišli a ona jim pravila: „Napište mou svatební smlouvu s tímto mládcem a dosvědčte, že jsem obdržela jitřní dar.“

Když vyhotovili mou svatební smlouvu s ní, pravila: „Buďte mými svědky, že všechny mé peníze, které jsou zde v truhle, a všichni otroci a otrokyně, které mám, náležejí tomuto mládcovi.“ A oni pojali také to do svatební listiny a já jsem toto obdarování přijal. Pak odešli, obdrževše náležité poplatky.

Má paní mne však pojala za ruku a zavedla mne do komory, kde otevřela velikou truhlu a pravila mi: „Podívej se, co je v té truhle!“ Podíval jsem se a hle, byla plná šátků. Tu pravila: „To jsou tvé peníze, které jsem obdržela od tebe. Pokaždé, když jsi mi dal šátek s padesáti dináry, sbalila jsem jej a položila jsem je do této truhly; vezmi tedy, co ti náleží, neboť se to vrací pouze k tobě a dnes jsi se stal bohatým mužem. Osud tě pronásledoval k vůli mně, až jsi pozbyl pravou ruku. Nikdy ti to nebudu moci dostatečně odplatit; i kdybych za tebe dala svůj život, bylo by to pouze málo a zůstala bych ještě vždy tvou dlužnicí.“ Pak opakovala: „Vezmi, co náleží pouze tobě.“

Přenesl jsem tedy obsah její truhly do své truhly a tak bylo mé jmění a její jmění, které jsem jí dal, jedno; potěšilo se nyní mé srdce a zmizela má bolest. Pak jsem povstal, políbil jsem ji a poděkoval jí; ona však pravila: „Z lásky ke mně jsi dal svou ruku. A jak bych ti to mohla odplatit? Při Allahu, kdybych svůj život obětovala z lásky k tobě, bylo by to jen málo a ne-

splatilo by to můj dluh vůči tobě.“ Potom mi odkázala písemně všechno, co měla v šatech, v klenotech a v jiném majetku. A teprve, když jsem jí dopodrobna vypověděl všechno, co se mi přihodilo, ulehla si zarmoucená mým smutkem; a já jsem u ní ztrávil noc.

Nežli jsme však prožili pospolu měsíc, onemocněla velice, a její nemoci stále ještě přibývalo. Již po padesáti dnech byla přičtena k lidu na onom světě. Tu jsem jí vystrojil pohřeb, pochoval jsem její tělo do země, nařídil jsem čisti korán za ni a dal jsem chudým mnoho peněz k vůli ní; a potom jsem odešel od jejího hrobu.

Zjistil jsem potom, že zanechala mnoho peněz, pozemků i domů; mezi jejími zásobními sýpkami byl také dům plný sezamu, z něhož jsem tobě prodal. Příčina, pro kterou jsem se však tak dlouho nemohl starati o tebe, byla ta, že jsem nejprve musel vyprodati zbytek zásob a vše, co se nacházelo ve skladištích. A dosud jsem ještě neobdržel veškeré peníze. A nyní mně neodmlouvej v tom, co ti řeknu: Pojedl jsem tvého chleba a tak bych ti rád daroval peníze za sezam, které jsou ještě u tebe. To je tedy příčina, pro kterou jím levou rukou, protože pravá ruka mně byla uťata.“

„Prokazuješ mi opravdu marnotratnou dobrotu,“ pravil jsem. Pak se mne otázel: „Nechtěl bys cestovati se mnou do mé vlasti? Nakoupil jsem zboží v Kahýře a v Alexandrii. Řekni, chceš se mnou odcestovati?“ Já jsem k tomu svolil a domluvil jsem se s ním, že vyrazíme koncem měsíce. Pak jsem prodal všechno, co jsem měl, a nakoupil jsem za to jiného zboží a cestovali jsme spolu, já a ten mládenec, do této vaší země; zde prodal své zboží, nakoupil za ně jiného z vaší země a odejel opět do země Egyptské. Můj osud tomu však chtěl, že jsem zůstal zde a že se mi včera v noci zde v cizině tak dařilo, jak se mi dařilo. Není to, o králi naší doby, ještě podivuhodnější, než příběh hrbáčův?“ Král však zvolal: „Přece jen musíte býti všichni pověšeni.“

Tu zpozorovala Šehrazáda, že již do dne dlouho není, a ustala ve svém vyprávění. Když však nastala *sedmadvacátá noc*, tu pokračovala: „Slyšela jsem vypravovati o šťastném králi, že v tom okamžiku, když čínský král prohlásil: „Přece jen musíte býti všichni pověšeni,“ předstoupil správce královny kuchyně a pravil: „Dvolíš-li mi, tedy ti budu vypravovati příběh, který se mi přihodil v době krátce než jsem našel tohoto hrbáče; a bude-li podivuhodnější než příběh tento, zdali nám daruješ život?“ A král odpověděl: „Daruji.“ A správce počal vypravovati.

Příběh správcův.

ěz, o králi, že jsem byl včera v noci ve schůzi, kde se četl korán a kde se sešli učenci. Když předčitatelé dočetli svou přednášku, byl prostřen stůl, a mezi jinými věcmi předložili nám také zírbadžu, to jest kmínový ragout. Všichni j sme si usedli a jedli; pouze jeden zůstal stranou a zdráhal se jísti. Naléhali jsme na něho, aby jedl také, ale on přísahal, že nebude; přes to jsme na něho naléhali, až konečně pravil: „Nepokoušejte se přinutiti mne k tomu; mně postačí to, co se mi již jednou přihodilo, protože jsem jedl takový pokrm;“ potom pronesl tyto verše:

„Vezmi pána na ramena, počni pak běh svůj;
když se líčidlo ti líbí, tak se namaluj.“

Když domluvil, pravili jsme mu: „Pro Boha živého, z jaké příčiny se zdráháš jísti kmínový ragout?“ A on odpověděl: „Musím-li jej opravdu jísti, tedy tak mohu učiniti pouze tehdy, až si umyju ruce čtyřicetkrát mýdlem, čtyřicetkrát sodou a čtyřicetkrát otrubami, celkem až si je stodvacetkrát umyji.“ Tu poručil hostitel svým služebníkům, aby přinesli vodu a vše, čeho potřebuje. A on si umyl ruce tím způsobem, jak bylo řečeno. Pak přišel mladý muž nerad ke stolu, usedl si, vztáhl svou ruku, tak jako ze strachu, vnořil ji do ragout a dal se do jídla, ale zřejmě s nechutí. Všichni jsme se tomu náramně divili; ruka se mu chvěla a viděli jsme, že mu byl odříznut palec a že jí pouze čtyřmi prsty. Tu jsme mu pravili: „Pro Boha živého, co pak se stalo s tvým palcem? Byla tvá ruka Allahem tak stvořena, nebo tě potkala nehoda?“

„Bratři moji,“ odpověděl on, „není tomu tak pouze s tímto palcem, nýbrž také s druhým, a právě tak je tomu s palci na obou mých nohou, jak uvidíte.“ Na to nám ukázal svou levou ruku, a tu jsme viděli, že byla taková, jako pravá, a potom nám ukázal své nohy, které byly rovněž bez palců. Když jsme jej tak viděli, tu vzrostl ještě náš úžas a pravili jsme mu: „Nemůžeme se ani dočkat, abychom vyslechli tvůj příběh, jak jsi pozbyl svých palců a proč si umýváš stodvacetkrát ruce.“

„Vězte tedy,“ jal se vypravovati, „že můj otec byl velkoobchodníkem a že byl nejstarším z obchodníků v městě Bagdadě v době kalífa Hárún er-Rašida. Vášnivě rád pil víno a miloval hru na loutnu a poslouchal hru na jiné nástroje; a když zemřel, nezanechal po sobě nic. Pohřbil jsem jej a dal jsem za něj čísti korán a truchlil jsem o něho dnem i nocí. Pak jsem otevřel jeho krám a shledal jsem, že zanechal jen málo zboží, ale že zbylo po něm mnoho dluhů. Smluvil jsem však s jeho věřiteli lhůtu a upokojil jsem je. Pak jsem začal provozovati obchod a dával jsem věřitelům týden co týden splátku. Tímto způsobem jsem pokračoval nějakou dobu, až jsem poplatil dluhy a mohl jsem začít s rozmnožováním své jistiny. A tak jsem pracoval ve dne v noci. Jednoho dne však, když jsem seděl ve svém krámě, objevila se pojednou přede mnou mladá žena, že krásnější mé oko dosud nikdy nespatrilo; měla šperky a nádherný oděv a jela na mule, před ní pak šel černý otrok a druhý šel za ní. U vchodu do bursy nechala mulu státi a vstoupila, a za ní šel eunuch, jenž jí pravil: „O, paní má, jdi pryč odtud a nedej se nikomu poznati, sice rozdmýcháš mezi námi oheň.“ A předstoupil před ni a chránil ji před pohledy, zatím co ona si prohlížela výklady obchodníků. Ale žádný krám nenašla otevřený kromě mého, a tak přišla k němu s eunuchem, usedla si do mého krámu a pozdravila mne; nikdy jsem neslyšel nic krásnějšího než její řeč a nic líbeznějšího než její hlas. Pak odhalila svůj obličej a tu jsem viděl, že byl jako měsíc. Já jsem však na ni pohlížel pohledem, který ve mně budil tisíce vzdechy; mé srdce bylo

zaujato láskou k ní a já jsem patřil stále znova na její tvář a říkal jsem verše:

Dím krásce v závoji, jenž barvy holubí je:
Hle, pouze sama smrt mne vysvobodí z běd.
Své přízně dopřej mi, ať uzdraven jsem zase,
hle, ruku vztahuji – co dáš mi, dej mi hned.

Když uslyšela mé verše, pravila:

Jsem lásky tvojí nedočkavá a kdybys mne kdy zapomněl,
přec srdce mého, nitra mého ty sám bys jen lásku měl
a kdyby oko jinou krásu, než tvoji mělo někdy zřít,
a tys byl vzdálen – nikdy jinou by nemohlo se oblažit.
Já přísahala přísahu ti, že láska k tobě nevyhasne,
mé srdce smutné je a touží jen po jediné chvíli šťastné.
Tvá láska pohár nalila mi, hle, vášně po okraj až byl,
o, kéž by napojil tě také tak jako mne již napojil.
Tak vezmi tělo moje s sebou, ať kamkoli již pospíšíš
a pohřbi je tam blízko místa, kde zdržuješ se, nebo dlíš.
Když nad hrobem mé jméno vyřkneš, tak odpověď mou zaslech-
neš:
mé kostí vzdychnou, slyšíce tě a vyřknou tvoje jméno též.
A kdyby se tu někdo tázal jak zní mé k Bohu přání –
tak dím mu: „Milost Slitovníka a jeho milování.“

Domluvivši tyto verše, otázala se: „O, mládenče, máš pěkné látky ve svém obchodě?“ Já jsem odpověděl: „O, paní má, tvůj otrok je chudý. Měj však strpení, až obchodníci otevrou své obchody a potom ti přinesu, cokoliv budeš chtít.“ Potom jsem se s ní bavil a zapadnul jsem do moře její lásky a byl jsem zmaten vášní k ní až do chvíle, kdy obchodníci otvírali své obchody; tu jsem povstal a koupil jsem jí vše, čeho si přála; ale cena toho zboží činila pět tisíc dirhemů. Ona podala látku eunuchovi a ten ji vzal, a oba odešli z bursy. Tam jí předvedli její mulu a ona odjela, aniž by mi řekla, odkud přišla, a já jsem se styděl

mluviti o té věci. Když mne však obchodníci upomínali o cenu, zaručil jsem se jim za těch pět tisíc dirhemů a šel jsem domů zpítý láskou k ní. Předložili mi večeri a já jsem pojedl sousto, ale myslil jsem pouze na její krásu a půvab; pak jsem se pokoušel spát, ale spánek se ke mně nechtěl přiblížiti.

V tomto stavu jsem zůstal po celý týden; až obchodníci požadovali ode mne své peníze; já jsem je však přemluvil, aby mi ještě týden poshověli. Ku konci tohoto týdne se objevila opět, jedouc na své mule a provázena eunuchem a dvěma otroky. Pozdravila mne a pravila: „O, pane, nechali jsme tě dlouho čekati na cenu látek; nyní však přiveď penězoměnce a vezmi peníze.“ Tu přišel penězoměnc, eunuch napočítal před něho peníze a já jsem je přijal. Potom jsem se s ní opět bavil, až byl bazar otevřen; a když mi řekla: „Opatř mi to a ono,“ tu jsem jí přinesl od obchodníků, co si přála, ona to vzala a odešla, nepromluvivši se mnou o ceně. Když však již byla pryč, litoval jsem toho; neboť to, co si přála, jsem koupil za tisíc dinárů. Když pak zmizely s mých očí docela, pravil jsem sám sobě: „Jaká je to láska? Přinesla mi pět tisíc dirhemů a vzala zboží za tisíc dinárů!“ Obával jsem se nyní, že se stanu žebrákem pro dluhy obchodníkům a pravil jsem: „Obchodníci neznají nikoho jiného než mne; tato dáma je podvodnice, která mne oklamala svou krásou a půvabem. Viděla, že jsem ještě mlád a jistě se mi posmívá, že jsem se jí neotázal po jejím příbytku.“

Neustále jsem se zabýval těmito pochybnostmi, zvláště když uplynulo více než měsíc a ona stále nepřicházela; obchodníci požadovali peníze ode mne a naléhali na mne tak, že jsem veškerý svůj majetek vypsál na prodej a myslil na svou záhubu. Když jsem tak jednoho dne seděl zabrán do myšlenek, sestoupila pojednou u brány bazaru a šla přímo ke mne. Jakmile jsem ji spatřil, zmizely starosti a zapomněl jsem na své svízelné postavení. A ona přistoupila ke mně a pozdravila mne svým líbezným hlasem a nato promluvila: „Zavolej směnárníka a dej si odvážit své peníze.“ A tu mi dala cenu všeho toho zboží,

které jsem jí opatřil a ještě více. Potom se se mnou vesele bavila, že jsem se až domníval, že radostí a nadšením umru. Nakonec se mne otázala: „Máš ženu?“ A já jsem odpověděl: „Nemám, opravdu ani neznám žádnou ženu;“ a zaslzel jsem. Když se pak otázala: „A proč pláčeš?“ odpověděl jsem: „Nech toho!“

Na to jsem vzal několik dinárů, dal jsem je eunuchovi a prosil jsem jej, aby mi dělal prostředníka; on se však zasmál a pravil: „Ona tě miluje více, než ty ji; nemá vůbec žádného upotřebení pro látky, kterých nakoupila u tebe a učinila to vše pouze z lásky k tobě. Žádej tedy od ní cokoliv chceš, a ona ti ničeho neodepře.“

Když viděla, že dávám eunuchovi dináry, odvrátila se a opět si usedla; já jsem však pravil: „Věnuj svému otroku almužnu své dobroty a promiň mu, co řekne.“ Pak jsem s ní mluvil o tom, co mne vzrušovalo; ona mi dala na srozuměnou, že souhlasí a pravila eunuchovi: „Ty mu přineseš můj vzkaz.“ Mně pak pravila: „Ty učiň, cokoliv ti eunuch řekne.“ Nato se zvedla a odešla a já jsem zaplatil obchodníkům jejich peníze. Ti měli svůj výdělek, mně však zůstala toliko lítost z přerušení naší schůzky; a po celou tu noc jsem ani oka nezamhouřil. Avšak již po několika dnech přišel ke mně eunuch a já jsem jej zdvořile pozdravil a tázal jsem se ho po jeho paní. On pak odpověděl: „Je opravdu nemocna láskou.“ Potom jsem jej prosil, aby mi podal o ní zprávu. A on pravil: „Paní Zubaida, choť kalifa Hárún er-Rašida, ji vychovala ve svém domě a ona náleží k jejím otrokyním; vyprosila si však od své paní, aby směla vycházeti a vcházeti svobodně a je nyní jako dozorkyní. Mluvila také se svou paní o tobě a prosila ji, aby ji s tebou zasnoubila; paní však pravila: „To nemohu učiniti, dokud toho mládence nespatřím; je-li však tebe hoden, tedy ho s tebou zasnoubím.“ Proto tě chceme nyní dopravit do paláce a podaří-li se ti, dostati se tam, tedy dosáhneš svého přání, aby ti náležela. Vyjde-li však tato věc na jevo, tedy ti bude uražena hlava. Tak, co tomu říkáš?“ Já jsem zvolal: „Půjdu s tebou, a ať se pak stane se mnou

všecko, co říkáš.“ Tu pokračoval eunuch: „Jakmile se dnes setmí, běž do mešity, kterou paní Zubaida vystavěla u Tigridu, modli se tam a setrvej tam přes noc.“

„Ze srdce rád tak učiním,“ odpověděl jsem.

Když se zvečereło, šel jsem do mešity, modlil jsem se tam a zůstal jsem tam po celou noc. Když však nastával první rozbřesk ranní, hle, tu připluli v jednom člunu dva eunuchové s prázdnými bednami, které přinesli do mešity. Jeden z nich pak odešel, kdežto druhý tam zůstal. Když jsem se na něho pozorněji podíval, tu jsem zpozoroval, že je to nás prostředník. Po krátké chvíli vstoupila ostrokyně, má milenka a šla ke mně. Tu jsem ji spěchal vstříc a objal jsem ji a ona mne líbala se slzami radosti. Když jsme se tak chvíli bavili, řekla mi, abych vlezl do jedné z beden a zavřela ji za mnou. Pak se obrátila k eunuchovi, který s sebou přinesl mnoho zboží; tímto zbožím dala naplnit bedny a potom zavřela jednu po druhé, až byla se všemi hotova. Eunuchové pak odnesli bedny do člunu a veslující, vezli nás k paláci paní Zubaidy.

Mezitím počaly mne však trápit myšlenky a pravil jsem sám k sobě: „Jsem syn smrti pro svou touhu; dosáhnu svého cíle, nebo nedosáhnu?“ A dal jsem se do pláče tam v té bedně a jal se modlit k Allahovi, aby mne vysvobodil z mé nesnáze; oni však pluli dále, až dospěli s bednami k bráně paláce a tam vynesli bedny, mezi nimi také tu, v níž jsem byl. Pak je nesli řadou eunuchů, strážců a úředníků harému do paláce, až přišli k vrchnímu eunuchovi, jenž se protřhl ze dřímoty a zvolal na dívku: „Co je v těchto bednách?“

„Jsou plny zboží pro paní Zubaidu! Otevřete bednu po bedně, ať vidím, co tam je.“

„A proč je chceš otvírati?“ Tu na ni vykřikl: „Nedělejte dlouhých řečí! Tyto bedny se musejí otevřít.“ A skočil na nohy.

Nejprve chtěl otevřít tu bednu, ve které jsem byl já; když se jí dotknul, tu jsem pozbyl rozumu a ve své úzkosti jsem nechal téci svou vodu a ta voda vytékala z bedny. Ona však pravila k

vrchnímu eunuchovi: „Mistře, ty jsi zavinil mou smrt a také svou, neboť si poškodil věci, které mají cenu desetitisíc dinárů. Tato bedna obsahuje barvené šaty a čtyři džbány vody Zemzem; a teď se džbány otevřely, a voda stéká po šatech, které jsou v bedně a barvy budou zkaženy.“ Eunuch odpověděl: „Vezmi své bedny a táhni k čertu!“

Tu odnesli otroci mou bednu spěšně dále a ostatní bedny následovaly.

Ale mezitím, co tak kráčeli, dolehl pojednou hlas k mým uším: „Běda! Běda! Kalif! Kalif!“ Když jsem to uslyšel, tu se mi zatajil dech a řekl jsem si pořekadlo, které nikomu, kdo je vysloví, nenechá zahynouti: „Není žádné velebnosti a žádné moci krom u Allaha Vznešeného a Všemohoucího! Toto neštěstí jsem si sám přivodil.“ Pak jsem slyšel, jak praví kalif k otrokyni, mé milence: „Hej! Co je to tu v tvých bednách?“ A ona odpověděla: „V mých bednách jsou šaty paní Zubaidy.“ On však rozkázal: „Otevři je přede mnou!“ Když jsem to uslyšel, tu jsem myslel, že jsem naprosto zasvěcen smrti a pravil jsem si: „Při Allahu, toto je poslední z mých dnů na tomto světě! Překonám-li to bezpečně, tedy se s ní ožením bez jakýchkoli okolků, budu-li však nyní odhalen, tak mi slítne hlava s krku!“ A nyní jsem si počal odříkávat vyznání víry: „Dosvědčuji, že není Boha, kromě Allaha a že Mohamed je Allahův prorok!“

Tu zpozorovala Šehrazáda, že již málem svítá a přerušila svoje slova hbitá. Když však nastala *osmadvacátá noc*, pokračovala: „Slyšela jsem vypravovati, o šťastný králi, že mládenec, prosloviv své vyznání víry, vypravoval takto dále: „Slyšel jsem nyní, jak otrokyně povídá: „V těchto bednách je zboží mně svěřené a některé šaty pro paní Zubaidu a ona si nepřeje, aby někdo na ně pohlédl.“ – „To je lhostejno,“ pravil kalif, „ať se jen otevrou, já se chci podívat, co tam je.“ Pak zvolal na eunuchy: „Přineste tyto bedny sem ke mně.“ Nyní jsem si byl již úplně jist svou smrtí a omdlel jsem. Eunuchové však přinášeli

bednu po bedně a on v nich viděl pouze voňavky a látky a krásné šaty. Pokračovali tedy, otvírajíce bedny, v nichž on stále jen viděl šaty a jiné věci, takže nakonec zůstala pouze jediná bedna, v níž jsem byl já. Již vztahovali po ní ruce, aby ji otevřeli, ale v tom přikročila otrokyně rychle ke kalifovi a pravila mu: „Tuto bednu, která stojí před tebou, máš viděti teprve u přítomnosti paní Zubaidy; neboť to, co je v ní, je jejím tajemstvím. Uslyšev kalif její slova, rozkázal odnésti bednu; eunuchové přišli a odnesli mne s bednou, v níž jsem se nacházel a postavili mne s ostatními bednami doprostřed síně harému. Mně však vyschlo úplně v hrdle. Konečně mne má milenka vypustila a pravila: „Neměj starosti a ani strachu. Vypni svá prsa a buď dobré mysli a posad' se a počkej, až přijde paní Zubaida. Doufám, že ti budu dána za manželku.“ Posadil jsem se tedy a po nějaké chvíli vstoupilo deset otrokyň, panen, krásných jako měsíčky. Postavily se do dvou řad po pěti; po nich přišlo dvacet dalších dívek s panenskými řadry a v jejich středu byla paní Zubaida, která sotva šla pod tíhou šperků a šatů. Když vstoupila, rozstoupily se otrokyně a já jsem předstoupil před ni a políbil jsem zemi před ní. Ona mi pokynula, abych si usedl. A když jsem před ní seděl, počala se mne vyptávati po mém původu. Odpověděl jsem na její otázky a ona byla odpovědmi potěšena. A tak pravila k mé milence: „Naše vychování nás v tobě nezklamalo, o dívko!“ A potom pravila ke mně: „Věz, že tato otrokyně je jako naše dítě a že je zástavou, kterou ti Allah svěruje.“ Ještě jednou jsem políbil zemi před ní a ona byla srozuměna s naším zasnoubením; nato poručila, abych u nich zůstal deset dní. Zůstal jsem tam tedy po tu dobu, ale mezitím jsem nespátl svou milenku, nýbrž pouze několik otrokyň, které mi přinášely snídani a večeři. Potom se poradila paní Zubaida s kalifem o sňatku své otrokyně a on jej povolil a dal jí svatebním darem deset tisíc dinarů. Tu dala paní Zubaida povolati kadiho a svědky, a ti sepsali mou svatební smlouvu. Nato připravili sladkosti a jemná jídla a roznesli je po všech komna-

tách. Potom uplynulo opět deset dnů; a po dvanáctém dni odešla moje milenka do lázní. Potom přede mne postavili stůl s pokrmy. Mezi pokrmy byla také mísa kmínového ragout, připraveného s cukrem, a politého pižmem a růžovou vodou a v něm byla prsíčka pečených kuřat; kromě toho byly tam ještě jiné pokrmy, okouzlující mysl. A při Allahu, já jsem čekal jen tak dlouho, dokud jsem se nedomodlil modlitbu před jídlem; potom jsem se však dal do kmínového ragout a jedl jsem; co hrdlo ráčilo. Potom jsem si utřel ruce, ale zapomněl jsem si je umýti; a zůstal jsem tak seděti, až se setmělo a až byly rozžaty svíce.

Potom přišly zpěvačky s tamburínami a ukázaly mi nevěstu a šly s ní, všude jsouce obdarovávány zlatáky, až prošly celým palácem. Potom ji přivedly ke mně a svékly ji.

Jakmile jsem byl s ní na loži sám a objímal ji, nemoha dosud ještě úplně věriti v náš sňatek, ucítla na mých rukou zápach kmínového ragout; jakmile to ucítla, hlasitě vykřikla a otrokyně se sběhly se všech stran. Já jsem se však zachvěl hrůzou, neboť jsem nevěděl, co se stalo. Dívky se otázaly: „Co je ti, o, sestro?“ A ona zvolala: „Odved'te toho šílence pryč ode mne! A já jsem ho považovala za muže rozumného!“

Otázal jsem se: „Jakou známku šílenství jsi na mně objevila?“ A ona odpověděla: „Šílenče, jak můžeš jísti kmínový ragout a neumýti si potom ruce? Při Allahu, za tento čin tě však potrestám. Má se tobě rovný opovážiti přijíti do postele k rovné mně?“ Pak dopadla pletený karabáč a jala se mne jím bičovati po zádech a po místě, na kterém sedím, až jsem pod těmi mnohými ranami omdlel; potom pravila otrokyním: „Vezměte jej a odveďte jej k setníkovi městské stráže, aby mu uťal ruku, kterou jedl kmínový ragout a kterou potom neumyl.“

Když jsem to však uslyšel, pravil jsem: „Není velebnosti ani moci mimo u Allaha! Což mi chceš dáti utíti ruku, protože jsem jedl kmínový ragout a neumyl jsem se?“ Také otrokyně ji prosily a pravily jí: „O, sestro, promiň mu tentokráte jeho čin!“

Ona však pravila: „Při Allahu, nemůže býti jinače, musím jej poněkud na stranách přistříhnouti.“ Nato odešla a zůstala deset dní pryč, aniž bych ji byl okem spatřil; po těchto desíti dnech se však opět vrátila ke mně a pravila: „Ty černá tváři! Já tě naučím jísti kmínový ragout a neumýti si potom ruce!“ Pak dala zavolati otrokyně, aby mne spoutaly, a když tak učinily, tu vzala ostrou břitvu a odřízla mi jak palce u rukou, tak u nohou, jak to na mně, pánové, vidíte. Omdlel jsem; ona však mi posypala rány práskem z léčivých bylin, až se krev utišila. A tu jsem pravil: „Nikdy již nebudu jísti kmínový ragout, aniž bych si umyl ruce čtyřicetkrát sodou, a čtyřicetkrát otrubami a čtyřicetkrát mýdlem!“ A ona přijala ode mne přísahu, že již nikdy nebudu jísti kmínový ragout, aniž bych si potom umyl ruce tak, jak jsem řekl. Když jste mi tedy přinesli tento kmínový ragout, zbledl jsem a pravil jsem sám u sebe: Právě tento pokrm zavinil, že mi byly uřezány palce; a když jste mne nutili, pravil jsem: „Musím splniti přísahu, kterou jsem přísahal.“

„A co se ti stalo potom?“ tázali se ostatní hosté, a on odpověděl: „Když jsem se jí zapřísáhnul, tu se její srdce opět udobřilo a směl jsem u ní spáti. A tak jsme žili nějakou dobu, až mi jednoho dne pravila: „Hle, palác kalifův není pěkným bydlíštěm pro nás. Nikdo tam nikdy nevstoupil mimo tebe a také ty jsi sem přišel z milosti naší paní Zubaidy. Nato mi dala padesát tisíc dinárů a pravila: „Vezmi ty peníze a jdi a kup nám nějaký prostranný dům.“ A tak jsem šel a koupil jsem pěkný, prostranný dům. Tam dala dopraviti veškeré svoje bohatství, všechno, co nahromadila na penězích, látkách a drahocennostech. To je tedy příčina, pro kterou mi byly uřezány palce.“

„Jedlí jsme nyní,“ tak pravil správce, „a vrátili jsme se domů. A potom se stalo s hrbáčem to, co se stalo. To je tedy můj příběh a s tím jsem u konce.“

Ale král pravil: „Tento příběh není zábavnější, než příběh hrbáčův. Ba příběh hrbáčův je zábavnější než tento. Nelze tedy jinak, musíte je tedy pověsit všechny.“ Tu předstoupil Žid, polí-

bil zemi a pravil: „O králi naší doby, budu ti vypravovati příběh, podivuhodnější, než příběh hrbáčův!“

„Sem s tím, co víš!“ pravil král čínský; a on se jal vypravovati.

